



รายงานการศึกษาสรุปข้อมูลและสาระสำคัญจากการประชุมและดูงาน
โครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลตนเองมาตรฐาน
จริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียน

Self-Regulation Media Ethics and Media Freedom in ASEAN

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ราชอาณาจักรกัมพูชา



บทสรุปผู้บริหาร

รายงานการศึกษาสรุปข้อมูลและสาระสำคัญจากการประชุมและศึกษาดูงาน
โครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลตนเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิ
เสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียน

โครงการ : พัฒนาองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลตนเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิ
เสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียน "Self-regulation, Media Ethics and Media
Freedom in ASEAN"

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

1. บทนำ

การศึกษาครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลตนเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้บุคลากรของสำนักงาน กสทช. ด้านการส่งเสริมการกำกับดูแลตนเอง การกำกับดูแลร่วม กรอบจริยธรรมวิชาชีพและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อในบริบทประเทศในภูมิภาคอาเซียน
- 2) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ นำเสนอประเด็นกับบุคลากรขององค์กรวิชาชีพ องค์กรสื่อ องค์กรกำกับดูแล ผู้ประกอบอาชีพ/วิชาชีพ/สื่อมวลชนในอาเซียน
- 3) เพื่อสร้างความร่วมมือในการดำเนินการด้านกลไกการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กรอบจริยธรรมวิชาชีพและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อ ระหว่างสำนักงานกสทช. และองค์กรต่างๆ ของประเทศในกลุ่มอาเซียน
- 4) เพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการทางด้านสื่อระหว่างสถาบันอาเซียนและวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์กับองค์กรทางด้านสื่อในกลุ่มประเทศอาเซียน ขอบเขตของการศึกษารวบรวมได้จากการสรุปเนื้อหาจากการค้นคว้าทางเอกสาร วิชาการและการเข้าร่วมประชุมกับองค์กรกำกับดูแลของประเทศสมาชิกอาเซียน จำนวน 4 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา ภายใต้โครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลตนเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียน ระหว่างวันที่ 5-11 ตุลาคม พ.ศ. 2557 และ 16-22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 โดยมีระยะเวลาการศึกษา 6 เดือน ระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2557 ถึงกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

2. วิธีการศึกษารวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 สังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่เป็นประชุมและศึกษาดูงาน จำนวน 2 ครั้ง 21 องค์กร 4 ประเทศ และจากเวทีการสัมมนาสรุปเนื้อหา 1 ครั้ง ดังนี้

2.1.1 การประชุมและศึกษาดูงาน ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 5-11 ตุลาคม พ.ศ. 2557 ณ สาธารณรัฐอินโดนีเซียและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มีผู้เข้าร่วมโครงการเป็นพนักงานจากสำนักงาน กสทช. ทั้งหมด 16 คน เข้าร่วมประชุมและศึกษาดูงานองค์กรสื่อ องค์กรกำกับดูแล องค์กรภาคประชาสังคมทางด้านสื่อรวมทั้งสิ้น 11 องค์กร ได้แก่ 1) Indonesian Broadcasting Commission (KPI) 2) The Commission for Supervision on Business Competition (KPPU) 3) The Alliance of Independent Journalist (AJI) 4) Association of the Indonesian National Private Radio Station (PRSSNI) 5) Indonesian Television Journalists Association (IJTI) 6) Association of the Indonesian Local Television (ATVLI) 7) การประชุม Bali Media Forum ครั้งที่ 6 8) Indonesia Press Council 9) Center for Media Freedom and Responsibility (CMFR) 10) The National Telecommunication Commission (NTC) 11) Association of the Broadcasters of the Philippines (KBP)

2.1.2 การประชุมและศึกษาดูงาน ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 16-22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ณ สหภาพพม่าและราชอาณาจักรกัมพูชา มีผู้เข้าร่วมโครงการเป็นพนักงานจากสำนักงาน กสทช. ทั้งหมด 17 คน เข้าร่วมประชุมและศึกษาดูงานองค์กรสื่อ องค์กรกำกับดูแล องค์กรภาคประชาสังคมทางด้านสื่อรวมทั้งสิ้น 10 องค์กร ได้แก่ 1) Myanmar Interim Press Council (MIPC) 2) Myanmar Radio and TV (MRTV) 3) Mizzima Media Group 4) Myanmar ICT Development Organization (MIDO) 5) Myanmar Journalist Network (MJN) 6) Democratic Voice of Burma (DVB) 7) Cambodian Center for Human Right (CHHR) 8) National Television of Cambodia (TVK) และ Ministry of Information of Cambodia 9) Cambodia Club of Journalists 10) Women's radio FM 102, WMC Cambodia

2.1.3 งามสัมมนาสรุปโครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการ กำกับดูแลกันเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียน “Self-Regulation, Media Ethics and Media Freedom in ASEAN”

2.2 การค้นคว้าเอกสาร (Document analysis) จากข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ งานวิจัย หนังสือ บทความ เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

3. ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการค้ากับดูแลกันเอง การกำกับดูแลร่วม กรอบจริยธรรม วิชาชีพและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อในบริบทประเทศในภูมิภาคอาเซียน กรณีศึกษา 4 ประเทศ (สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา) ประกอบไปด้วย 1) ภาพรวมกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ 2) สถานการณ์สื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อ 3) การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ 4) กลไกการกำกับดูแลกันเองและมาตรฐานจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลทั้ง 4 ส่วนตามบริบทของแต่ละประเทศ ดังนี้

3.1 สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

3.1.1 ภาพรวมกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

การพัฒนาโครงสร้างการสื่อสารในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของสาธารณรัฐอินโดนีเซียได้ครอบคลุมพื้นที่เกาะทั้งหมดของประเทศ ในพื้นที่เกาะห่างไกลสามารถรับฟังและรับชมได้ผ่านระบบดาวเทียมเป็นหลัก กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของอินโดนีเซียเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญและได้รับความนิยมมาก สมาคมโทรทัศน์ท้องถิ่นอินโดนีเซีย (Association of the Indonesian Local Television (ATVLI) ระบุว่าประเทศอินโดนีเซียมีจำนวนสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นมากกว่า 1,000 แห่ง

เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ประเทศอินโดนีเซียได้มีการประกาศใช้ระบบโทรทัศน์ดิจิทัลโดยเริ่มจากสถานีโทรทัศน์สาธารณะ TVRI เป็นแห่งแรก ต่อมาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552 จึงเปิดให้สถานีโทรทัศน์เอกชนสองแห่งทดลองออกอากาศในระบบโทรทัศน์ดิจิทัล นอกจากนี้ยังมีแผนการแจกฟรีกล่องรับสัญญาณโทรทัศน์ดิจิทัล (Set Top Box: STB) สำหรับประชาชนผู้มีรายได้น้อย จำนวน 6 ล้านกล่อง และการจัดขายกล่อง STB ที่รับสัญญาณ DVB-T2 ด้วยระบบ UHF ซึ่งสามารถใช้ร่วมกับสายรับสัญญาณระบบโทรทัศน์อนาล็อกได้เลยทันที พื้นที่ที่ได้รับกล่องรับสัญญาณแล้วได้แก่ กรุงจาการ์ตาและจังหวัดบันเต็น (Banten) ทั้งนี้ กระบวนการปรับเปลี่ยนเป็นระบบดิจิทัลนั้นมีปัญหาหลายประการ เช่น สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นบางแห่งเพิ่งเริ่มลงทุนก่อตั้งสถานีและยังไม่ถึงจุดคุ้มทุนในการดำเนินธุรกิจ ธุรกิจต้องการเงินทุนสูงสำหรับอุปกรณ์และเทคโนโลยีระบบดิจิทัล

3.1.2 สถานการณ์สื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อ

สถานการณ์สื่อในสาธารณรัฐอินโดนีเซียนับว่าเปิดกว้าง จากรายงานของ Freedom House ปี พ.ศ. 2557 ระบุว่าเสรีภาพสื่อของประเทศอินโดนีเซียอยู่ในกลุ่มมีเสรีภาพบางส่วน (Partly Free) มีการบัญญัติเรื่องสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพของสื่อมวลชนในรัฐธรรมนูญและกฎหมายเฉพาะหลายฉบับ แต่การทำงานของสื่อยังถูกแทรกแซงโดยรัฐและกลุ่มทุน

คดีหมิ่นประมาทบุคคลเป็นกรณีที่เป็นปัญหาต่อการทำงานของสื่อมวลชนในประเทศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา มีคดีฟ้องหมิ่นประมาทสื่อมวลชนลดลงจากเดิมมาก เนื่องจากได้มีการลงนามข้อตกลงร่วมกันระหว่างกรมตำรวจและ Indonesia Press Council โดยกรณีที่สื่อมวลชนถูกฟ้องแจ้งความข้อหาหมิ่นประมาทจะต้องดำเนินการทางกฎหมายภายใต้กฎหมายที่ให้อำนาจแก่ Press Council เท่านั้น กฎหมายฉบับอื่นๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อเสรีภาพสื่อ ได้แก่ กฎหมายด้านความโปร่งใสของข้อมูลสาธารณะปี พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติการกระจายเสียงและโทรทัศน์ปี พ.ศ. 2545 ประกาศห้ามไม่ให้สถานีวิทยุอิสระเผยแพร่ข้อมูลจากผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์จากต่างประเทศ หรือห้ามไม่ให้ชาวต่างประเทศเป็นเจ้าของกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

สถานการณ์ปัญหาของสื่อในอินโดนีเซียปัจจุบัน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าว ด้านคุณภาพของเนื้อหา ด้านสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของนักข่าว

นอกจากนี้ สื่อมวลชนในประเทศอินโดนีเซียยังต้องเผชิญปัญหาการตกเป็นเป้าหมายการทำร้ายร่างกายหรือทำให้เกิดการเสื่อมเสียจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานต่างๆ เมื่อรายงานข่าวในประเด็นที่อ่อนไหวนักข่าว

3.1.3 การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของสาธารณรัฐอินโดนีเซียอยู่ภายใต้การทำงานของกระทรวงการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ (Ministry of Communication and Information Technology) และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Indonesian Broadcasting Commission (KPI) ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ คณะกรรมการฯ ส่วนกลางดูแลกิจการกระจายของประเทศ และคณะกรรมการฯ ส่วนภูมิภาค

บทบาทในการทำงานที่แท้จริงของคณะกรรมการ KPI คือ การกำกับดูแลด้านเนื้อหาของสื่อ โดยมีเจ้าหน้าที่ที่ทำงานและตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพเนื้อหาของรายการต่างๆ ที่ออกอากาศจากสถานีวิทยุและโทรทัศน์ เมื่อพบประเด็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมจะดำเนินการตามมาตรการลงโทษโดยพิจารณาเป็นกรณี บทลงโทษเริ่มตั้งแต่การส่งจดหมายตักเตือนไปจนถึงการระงับการออกอากาศ และอาจจะมีการพิจารณาไม่ต่อใบอนุญาตในครั้งต่อไป นอกจากนี้ คำร้องในบางกรณี KPI ได้ดำเนินการร่วมกับสภากาชาดสื่อพิมพ์แห่งชาติอินโดนีเซีย ส่วนการทำงานด้านการออกใบอนุญาตจึงเป็นการทำงานภายใต้ความร่วมมือกับกระทรวงการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดย KPI มีหน้าที่เป็นผู้ออกใบอนุญาตในการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ แต่อำนาจในการตัดสินใจอนุมัติที่แท้จริงนั้นอยู่ที่กระทรวงการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศของอินโดนีเซีย

3.1.4 กลไกการกำกับดูแลตนเองและมาตรฐานจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ

แนวทางการกำกับดูแลตนเองของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย Indonesia Press Council เป็นองค์กรวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ปกป้องเสรีภาพและปรับปรุงการทำงานของสื่อมวลชนตามที่ระบุไว้ใน Press Law Press Council ไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการบังคับใช้กฎต่างๆ แต่ทำหน้าที่ให้ความเห็นต่อการทำงานของสื่อมวลชน รวมถึงการให้ความเห็นต่อการทำงานของสื่อมวลชนในกิจการวิทยุและโทรทัศน์ต่อ KPI ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายในการแจ้งเตือนหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการ นอกจากนี้ Press Council ทำหน้าที่กำกับดูแลตนเองตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างองค์กรวิชาชีพสื่อ Press Council ได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อรับคำร้องเรียนและกำกับการดูแลการทำงานของสื่อ ซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของสื่อ และรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน

เอกสารสำคัญในการกำกับดูแลองค์กรวิชาชีพสื่อ คือ Act of the Republic of Indonesia Number 40 of 1999 on the Press (Press Law) และ Journalism Code of Ethics ซึ่งได้เป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับองค์กรวิชาชีพที่ทำหน้าที่ดูแลและกำกับการทำงานของนักข่าว ผู้ดำเนินรายการ และผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ องค์กรวิชาชีพดังกล่าวคือ สมาพันธ์นักข่าวโทรทัศน์อินโดนีเซีย (Indonesia Television Journalist Association (IJTI)) ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของสถานีโทรทัศน์เอกชน ได้แก่ สถานี RCIT, TPI SCTV, Indosiar และ ANTV โดยที่ IJTI มีหน้าที่ดูแลกำกับการทำงาน ตลอดจนการลงโทษสมาชิก ทั้งนี้ การทำหน้าที่ของ KPI ให้การสนับสนุนการทำงานของ IJTI และ Indonesian Press Council ในการกำกับดูแลตนเอง โดยสะท้อนผ่านการทำงานในความร่วมมือกัน นอกเหนือจากการกำกับดูแลตนเองแล้ว ยังให้ความสำคัญกับการปกป้องนักข่าวและได้ระบุมาตรฐานการปกป้องนักข่าวซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบกิจการสื่อ โดย Code of Conduct ของทุกที่มีจุดประสงค์เพื่อปกป้องไม่ให้นักข่าวหรือบรรณาธิการข่าวถูกแทรกแซงจากเจ้าของจนทำให้นักข่าวละเมิดมาตรฐานและจรรยาบรรณการปฏิบัติงานของตนเอง

การร้องเรียนด้านการทำงานของสื่อมวลชนที่ขัดต่อหลักมาตรฐานจรรยาบรรณการทำงานในประเทศอินโดนีเซีย สามารถทำได้ 3 ช่องทาง คือ ร้องเรียนไปที่ Indonesian Broadcasting Commission (KPI) ร้องเรียนไปที่ Indonesian Press Council และร้องเรียนไปที่ IJTI ได้โดยตรง กรณีข้อร้องเรียนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่ผลิตโดยสมาชิกของ IJTI เนื่องจาก IJTI มีนักข่าวอาวุโสมาจากหลายสถานี ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้คำปรึกษาการพิจารณาข้อร้องเรียน และลงโทษผู้ละเมิดมาตรฐานจริยธรรมการนำเสนอข่าวขั้นตอนการพิจารณาและดำเนินการหลังจากได้รับคำร้องจากประชาชน สำหรับ Press Council มี 3 ระดับ คือ การทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ (Supervising Role) การทำหน้าที่เป็นคนกลางในการเจรจา (Moderating role)

และการทำหน้าที่ส่งข้อวิจฉัยต่อกรณีปัญหาและข้อเสนอแนะให้ KPI ซึ่งหากคำร้องนั้นเกี่ยวข้องกับสื่อวิทยุโทรทัศน์ KPI มีอำนาจในการดำเนินการตามบทลงโทษที่กำหนดไว้ได้

3.2 สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

3.2.1 ภาพรวมกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

กิจการกระจายเสียงของฟิลิปปินส์เริ่มต้นตั้งปี พ.ศ. 2476 ภายใต้การดูแลของสหรัฐฯ และต่อมาอำนาจการดูแลกิจการกระจายเสียงตกอยู่ในความดูแลของรัฐบาลฟิลิปปินส์ หลังจากการประกาศเอกราชในปี พ.ศ. 2489 โดยได้มีการจัดตั้ง The Philippines Broadcasting Service (PBS) ซึ่งปัจจุบัน ดำเนินการเป็นสถานีกระจายเสียงสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน

โดยรวมแล้วประเทศฟิลิปปินส์มีสถานีโทรทัศน์ที่สามารถกระจายสัญญาณทั่วประเทศได้ทั้งหมด 527 สถานี และมีผู้ประกอบการทั้งสิ้น 81 ราย ซึ่งกลุ่มสถานีโทรทัศน์ของฟิลิปปินส์ สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก คือ กิจการโทรทัศน์แบบฟรีทีวี กิจการโทรทัศน์ดิจิทัล และกิจการโทรทัศน์เคเบิลทีวี กิจการวิทยุโทรทัศน์จะต้องดำเนินการโดยพลเมืองฟิลิปปินส์และต้องได้รับอนุมัติแฟรนไชส์ในการดำเนินกิจการจากสภา Congress เท่านั้น ไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติถือครองกิจการวิทยุและโทรทัศน์ เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553 คณะกรรมการกำกับกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติประกาศ เลือกใช้เทคโนโลยีจากประเทศญี่ปุ่น ISDB-T สำหรับระบบโทรทัศน์ดิจิทัล และได้กำหนดระยะเวลา 5 ปี เพื่อยกเลิกการออกอากาศในระบบอนาล็อกหลังจากโอนถ่ายเทคโนโลยีภายในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 อย่างไรก็ตาม สถานีโทรทัศน์หลายแห่งได้ดำเนินการออกอากาศในระบบทีวีดิจิทัลภายใต้มาตรฐานยุโรป (European DVB-T) ไปเรียบร้อยแล้วในระยะทดลองการออกอากาศก่อนการประกาศใช้เทคโนโลยีของญี่ปุ่น นอกจากนี้ รัฐบาลฟิลิปปินส์ยังติดปัญหาเรื่องกฎหมาย การกำหนดระเบียบและมาตรฐานข้อบังคับ (Implementing Rules and Regulations หรือ IRR) รวมถึงปัญหาการจัดสรรคลื่นความถี่ในการเปลี่ยนจากรูปแบบอนาล็อกเป็นดิจิทัล

3.2.2 สถานการณ์สื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อ

ในรายงานของ Freedom House เสรีภาพสื่อของฟิลิปปินส์อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีเสรีภาพบางส่วน (Partly Free) แม้ว่าเสรีภาพสื่อฟิลิปปินส์และเสรีภาพในการแสดงออกได้รับการปกป้องตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2530 มาตราที่ 3 ข้อ 4 นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายคุ้มครองนักข่าวและแหล่งข่าว (Shield Laws) ในทางปฏิบัตินั้นยังขัดแย้งกับหลักการที่บัญญัติ ประเทศฟิลิปปินส์ไม่มีกฎหมายสื่อโดยเฉพาะ และไม่มีพระราชบัญญัติเสรีภาพด้านข่าวสารข้อมูล

ปัญหาการสังหารนักข่าวเป็นปัญหาใหญ่ของเสรีภาพในการแสดงออกของประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งคดีการสังหารนักข่าวมาจากการเมืองท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องถิ่นที่ไม่

ต้องการให้มีการรายงานข่าวที่วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของตนเองในพื้นที่ นอกจากนี้ มาตรการการปราบปรามผู้ก่อการร้ายในปัจจุบันเป็นนโยบายที่มีปัญหาต่อการทำงานของสื่อเพราะมีการดำเนินการอย่างหละหลวมโดยเจ้าหน้าที่ ปัญหาที่สำคัญอีกประการ คือ การขายเวลาของการออกอากาศในรายการวิทยุหรือโทรทัศน์แบบ Block Timing ซึ่งส่งผลให้เกิดการแทรกแซงการทำงานของนักข่าว อีกทั้ง สื่อฟิลิปปินส์ยังมีปัญหาด้านวิชาชีพและจริยธรรม เนื่องจากอุปสรรคหลายประการ อาทิ การขาดการเพิ่มพูนความรู้และทักษะการทำงานด้านการสื่อสารมวลชน รายได้ต่ำและสภาพการทำงานที่ไม่ดี วัฒนธรรมคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคม การแทรกแซงการทำงานของสื่อโดยกลุ่มทุนและนักการเมือง เป็นต้น

3.2.3 การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์และมาตรฐานจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ

กฎหมาย Broadcasting Code of the Philippines Year 2007 ได้ระบุให้ การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (The National Telecommunications Commission หรือ NTC) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระของรัฐ

นอกจากนี้ NTC มีหน้าที่ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในการส่งเสริมสวัสดิการของผู้บริโภคในการเข้าถึงบริการตามความต้องการ รวมถึงดูแลตรวจสอบการแข่งขันในตลาด ไม่ให้เกิดการผูกขาดจากข้อร้องเรียนต่างๆ และกำกับให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการให้บริการ โดย NTC ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานคุ้มครองสวัสดิการผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมสวัสดิการของผู้บริโภค การทำงานของ NTC ยังส่งเสริมให้เกิดกลไกการกำกับดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพ ดังนั้น ภายใต้ข้อบัญญัติของ NTC ได้มีการจัดตั้งสมาพันธ์ผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ (Association of Broadcasters of the Philippines (KBP) และได้ทำข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้อำนาจแก่ KBP ในการดูแลสมาชิกในสมาพันธ์ รวมถึงมีอำนาจในการดำเนินการและให้บทลงโทษต่อสถานีที่มีการละเมิดหากการร้องเรียนนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับสมาชิก แต่หากเป็นการร้องเรียนนอกกลุ่มสมาชิก NTC จะเป็นผู้ดำเนินการจัดการต่อข้อร้องเรียนนั้นๆ

NTC และ KBP ยังมีการจัดทำมาตรฐานแนวทางการกำกับดูแลด้านเนื้อหาที่นำเสนอทางโทรทัศน์ ทั้งมาตรฐานรายการโทรทัศน์ เช่น การไม่นำเสนอเนื้อหาที่ส่งเสริมพฤติกรรมไม่เหมาะสม อาชญากรรม ความรุนแรง เป็นต้น และการโฆษณาโทรทัศน์ เช่น การไม่โฆษณาเกินจริง การควบคุมโฆษณาในช่วงรายการของเด็ก เป็นต้น ด้านการควบคุมและกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อในประเทศฟิลิปปินส์มีการจัดตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดประเภทรายการโทรทัศน์และภาพยนตร์ (Movie and Television Review and Classification Board หรือ MTRCB)

3.2.4 กลไกการกำกับดูแลตนเอง

Association of Broadcasters of the Philippines (KBP) มีหน้าที่ดูแลและกำกับการดำเนินงานและการทำงานของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่เป็นสมาชิก โดยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาพันธ์จะอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจของสมาชิกที่ยินดีให้มีการกำกับดูแลตนเองภายในสมาพันธ์ ดังนั้น KBP จะทำหน้าที่เสมือนเป็นกั้นชนระหว่างรัฐและบริษัทหรือสถานี นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เชื่อมสัมพันธ์ระหว่างองค์กรสมาชิกและสถานีกับองค์กรสื่อโฆษณา

NTC และ KBP ได้จัดทำมาตรฐานแนวทางการกำกับดูแลด้านเนื้อหาที่นำเสนอทางโทรทัศน์ (Broadcast Code of the Philippines 2007 (as amended 2011)) ซึ่งใช้เป็นมาตรฐานในการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ของสมาชิก ซึ่งกำหนดรายละเอียดมาตรฐานรายการสำหรับกิจการวิทยุและโทรทัศน์เป็น 33 ข้อ เมื่อมีการร้องเรียนเข้ามาที่ KBP คณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนจำนวน 13 จะพิจารณาข้อร้องเรียนนั้นๆ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าข้อร้องเรียนนั้นมีมูลความผิดในการละเมิดแนวปฏิบัติจรรยาบรรณ ทางคณะกรรมการก็จะออกประกาศแจ้งเตือนไปยังสถานีเพื่อให้สถานีดำเนินการต่อข้อร้องเรียน ทั้งนี้ คณะกรรมการจะให้การเจรจาทางแก้ปัญหาต่อข้อร้องเรียน แต่ถ้าหากการเจรจาไกล่เกลี่ยไม่เป็นผลทางคณะกรรมการก็จะพิจารณา และให้บทลงโทษต่อผู้ละเมิดแนวปฏิบัติ ทั้งนี้ KBP จะไม่พิจารณาข้อร้องเรียนนั้นๆ หากมีการฟ้องร้องการละเมิดแนวปฏิบัติไปยังศาล

บทลงโทษหนักข่าหรือสถานีละเมิดมาตรฐานจรรยาบรรณสื่อที่กำหนดไว้จะแยกเป็นบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดซึ่งอาจเป็นตัวบุคคลเช่นผู้ประกาศหรือนักข่าว และสถานี ซึ่งความรุนแรงของบทลงโทษจะทวีคูณหากเป็นการทำผิดซ้ำ KBP ได้กำหนดบทลงโทษหากสื่อมวลชนหรือสถานีละเมิดมาตรฐานในแต่ละข้อตามความผิดในสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ ซึ่งประเภทของความผิดแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) การละเมิดสถานเบา (Light Offenses (L)) 2) การละเมิดสถานรุนแรง (Serious Offense (S)) 3) การละเมิดสถานร้ายแรง (Grave Offense (G))

3.3 สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์

3.3.1 ภาพรวมกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

สื่อวิทยุเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในประเทศเมียนมาร์เนื่องจากเป็นสื่อประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ นอกจากนี้ ในบางพื้นที่ของเมียนมาร์สามารถรับฟังรายการวิทยุจากต่างประเทศ เช่น BBC, Voice of America, Radio Free Asia และ Democratic Voice of Burma ซึ่งส่วนใหญ่ส่งสัญญาณผ่านคลื่นสั้น (short-wave) โดยออกอากาศเป็นภาษาเมียนมาร์ ปัจจุบัน ประชาชนในเมียนมาร์สามารถรับฟังรายการวิทยุจาก 4 สถานีหลัก คือ Myanmar Radio, Yangon City FM, Mandalay FM, และ Pyinsawady FM

สำหรับโทรศัพท์ มีการออกอากาศช่องโทรศัพท์ได้เพียงช่องเดียวและรัฐเป็นเจ้าของสถานี จนกระทั่งมีการเปิดให้บริการให้บริษัทเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในปี พ.ศ. 2531 นอกจากนี้ ประเทศเมียนมาร์มีสถานีโทรศัพท์ภายใต้กระทรวงกลาโหม คือ สถานี Myawaddy ซึ่งเริ่มออกอากาศ 24 ชั่วโมงภายใต้การดูแลของทหารตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2538 โดยสามารถกระจายเสียงได้ครอบคลุมเกือบทั้งประเทศผ่านเครื่องกระจายสัญญาณกว่า 195 สถานี สหภาพเมียนมาร์เริ่มนำระบบโทรศัพท์ดิจิทัลเข้ามาใช้ออกอากาศควบคุมกับระบบอนาล็อกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยมีแผนการเปลี่ยนผ่านระบบแบ่งออกเป็น 3 ระยะ สำหรับการสร้างสถานีโทรศัพท์ดิจิทัลทั้งหมด 250 สถานี ปัจจุบันประชาชนในพื้นที่ 3 เมืองหลัก ได้แก่ ย่างกุ้ง เนปิดอว์ และมัณฑะเลย์สามารถรับชมโทรศัพท์ดิจิทัลได้ รัฐบาลมีแผนกระจายสัญญาณโทรศัพท์ระบบดิจิทัลครอบคลุมทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งประชาชนสามารถรับชมโทรศัพท์ดิจิทัลได้เต็มรูปแบบ (switch-off) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป

3.3.2 สถานการณ์สื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อ

แม้ว่าเสรีภาพสื่อของเมียนมาร์จากการจัดอันดับของ Freedom House จะยังอยู่ในกลุ่มประเทศที่ไม่มีเสรีภาพสื่อ (Not Free) แต่ทิศทางการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อผ่านกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายสื่อและนโยบายที่เกี่ยวข้องต่างๆ สะท้อนให้เห็นพัฒนาการที่ดีและก้าวหน้าอย่างรวดเร็วด้วยรัฐบาลชุดใหม่แสดงวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและภูมิทัศน์สื่อในเมียนมาร์ โดยเฉพาะการดำเนินงานของปี ค.ศ. 2012 ที่รัฐบาลได้ปล่อยตัวนักข่าวและบล็อกเกอร์ที่ถูกจับกุมในคดีทางการเมือง การประกาศยกเลิกการตรวจสอบและควบคุมเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ การยกเลิกการจำกัดหัวข้อการนำเสนอข้อมูลของสื่อ การอนุญาตให้มีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนต่างๆ ได้อย่างเป็นอิสระ การลดลงของกรณีสื่อที่ได้รับการคุกคามหรือประจาน รวมถึงการถอนรายชื่อนักข่าวต่างประเทศจากแบล็กลิสต์ของรัฐบาล นอกจากนี้ ภายใต้โครงสร้างภูมิทัศน์สื่อรูปแบบใหม่ของเมียนมาร์ในปัจจุบัน ส่งผลให้สื่อพลัดถิ่นของเมียนมาร์ (exile media) ได้หวนกลับมาตั้งสำนักงานในประเทศเมียนมาร์อีกครั้ง สื่อพลัดถิ่นของเมียนมาร์ที่เป็นที่รู้จัก ได้แก่ Democratic Voice of Burma (DVB), Mizzima Group และ Irrawady ปัจจุบัน อดีตสื่อพลัดถิ่นต่างหันเข้ามาร่วมทำงานกับรัฐบาล

ปัญหาในการทำงานของสื่อในเมียนมาร์ยังมีอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกำกับดูแลเนื้อหาและข้อมูลของสื่อที่ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนจากกระทรวงสารสนเทศ ไม่มีคณะกรรมการอิสระที่เข้ามาดูแลการทำงานและการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนทำให้การควบคุมเนื้อหามีลักษณะคลุมเครือ กฎหมายหมิ่นประมาทที่คุกคามเสรีภาพสื่อโดยที่ผ่านมามีหลายกรณีที่นักข่าวถูกฟ้องโดยรัฐบาลหรือรัฐมนตรีในข้อหาหมิ่นประมาทเมื่อแสดงความเห็นตรงข้ามหรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล ปัญหาอีกประการของสื่อในเมียนมาร์ คือ การขาดทักษะ

การทำงานตามมาตรฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณของการทำงานสื่อสารมวลชน ยังไม่มีการบรรจุหลักสูตรการสื่อสารมวลชนในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ การทำงานของสื่อเมียนมาร์ ยังเผชิญข้อท้าทายที่สำคัญต่อการปรับปรุงคุณภาพเนื้อหาของการนำเสนอข้อมูลให้มีความเที่ยงตรง สมดุล และเป็นกลาง เนื่องจากสื่อเมียนมาร์ไม่สามารถขอสอบถามข้อมูลสาธารณะจากรัฐบาล กระทรวงต่างๆ และหน่วยงานภาครัฐได้ สื่อมักถูกปิดกั้นการเข้าถึงข้อมูลหรือไม่ได้รับความร่วมมือ

3.3.3 การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงสารสนเทศ (Ministry of Information) ปัจจุบัน กฎหมายและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อมีอยู่ 6 ฉบับ ซึ่งเป็นกฎหมายที่จัดทำโดยกระทรวงสารสนเทศจำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ ร่างกฎหมาย Printing and Publishing Enterprise ร่างกฎหมาย Public Media Service ร่างกฎหมาย Broadcast Law ร่างกฎหมาย Law on Library และร่างกฎหมาย Law on Movie and Film เป็นต้น และเป็นร่างกฎหมายที่จัดทำโดยสภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งเมียนมาร์ (Myanmar Interim Press Council) จำนวน 1 ฉบับ คือ ร่างกฎหมาย New Media Law

กฎหมาย Broadcast Law ได้รับการพิจารณาจากรัฐสภาเมียนมาร์เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2557 โดยมีจุดประสงค์ที่จะยกเลิกการผูกขาดสื่อโดยรัฐบาลและส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันของภาคเอกชนในธุรกิจสื่อวิทยุโทรทัศน์ ประกอบด้วยเนื้อหาหลายประการว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแล อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ การจัดทำงบประมาณสำหรับการบริหารงาน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผู้ประกอบการสามารถจ้างพนักงานชาวต่างประเทศในระดับชำนาญการหรือผู้จัดการแต่ควรมีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 20 ของเจ้าหน้าที่ระดับชำนาญการในองค์กร (ยกเว้นในแผนการเงินและแผนเทคโนโลยี) สำหรับการถือสิทธิ์เจ้าของกิจการนั้น ร่างกฎหมายฉบับนี้ไม่อนุญาตให้บริษัทเอกชนเป็นเจ้าของสื่อเกินสองประเภทในพื้นที่กระจายเสียงหนึ่งพื้นที่หรือในตลาดของสื่ออื่นๆ นอกจากนั้นยังกำหนดห้ามไม่ให้มีการควบกิจการสื่อระหว่างสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดตลาดตามร่างกฎหมายดังกล่าว คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์มีอำนาจในการควบคุมการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ และสามารถถอดถอนใบอนุญาตได้หากมีการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมหรือขัดต่อกฎหมาย

ร่างกฎหมายที่สำคัญอีกฉบับหนึ่งคือกฎหมาย New Media Law ซึ่งเป็นร่างกฎหมายที่ทางสภาการหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้ดำเนินงานร่วมกับรัฐบาล โดยทำหน้าที่เป็นผู้ร่างกฎหมายฉบับนี้ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางกำกับดูแลการทำงานของสื่อมวลชนในเมียนมาร์ กฎหมายฉบับนี้ยังได้ให้อำนาจแก่ Press Council ซึ่งจะมีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ

ภายหลังการประกาศบังคับใช้กฎหมาย New Media Law ในฐานะที่เป็นองค์กรอิสระที่มีอำนาจในการกำกับดูแลการทำงานของสื่อในบางระดับ เช่น มีอำนาจบังคับให้สื่อชี้แจงข้อมูลหากเกิดกรณีร้องเรียนด้านการทำงานของสื่อภายใน 48 ชั่วโมง หรือมีอำนาจในการยื่นขอสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานรัฐหรือกระทรวงและหน่วยงานจะต้องปฏิบัติตามภายใน 48 ชั่วโมง เป็นต้น

3.3.4 กลไกการกำกับดูแลตนเองและมาตรฐานจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ

การกำกับดูแลสื่อในสหภาพเมียนมาร์เป็นการกำกับดูแลตนเองภายในองค์กรสื่อ เช่น Mizzima และ DVB ที่มีมาตรฐานจรรยาบรรณการทำงานที่ประกาศและเผยแพร่ต่อสาธารณะผ่านสื่อของตนเอง ปัจจุบันองค์กรวิชาชีพที่มีบทบาทในการส่งเสริมกลไกกำกับตนเองปัจจุบัน คือ สภาการหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์(Myanmar Interim Press Council (MIPC)) โดยสภาการหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์เป็นองค์กรอิสระซึ่งมีกรรมการและสมาชิกร่วมกันทำหน้าที่โดยสมัครใจ วัตถุประสงค์หลักในการทำงานของสภาฯ คือ การทำงานเพื่อส่งเสริมเสรีภาพสื่อ การทำงานด้านการส่งเสริมจริยธรรมการทำงานของสื่อ การจัดตั้งคณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนด้านการทำงานของสื่อ และการเสริมสร้างศักยภาพของสื่อมวลชนด้านการรายงานข่าวและการนำเสนอข้อมูลสาธารณะ

ทางสภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้จัดทำแนวทางจรรยาบรรณของสื่อมวลชน (Media Code of Conduct) ซึ่งใช้ระยะเวลาการจัดทำทั้งหมด 10 เดือน ประกอบด้วยการจัดประชุมใน 9 พื้นที่ทั่วประเทศ โดยเปิดให้สื่อมวลชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น วัตถุประสงค์การจัดทำแนวทางจรรยาบรรณดังกล่าว คือ เพื่อใช้เป็นแนวทางการสร้างมาตรฐานวิชาชีพด้านการทำงานของสื่อมวลชน และเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการคุกคามหรือการแทรกแซงสื่อจากภายนอก แนวทางจรรยาบรรณนี้เปรียบเสมือนหมุดหมายสำคัญสำหรับการดำเนินกลไกการกำกับดูแลตนเองของสื่อ ซึ่งเป็นการสร้างมาตรฐานรูปแบบเนื้อหาสื่อ (media content) ที่เหมาะสม และเป็นมาตรฐานที่สภาฯ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางพิจารณาข้อร้องเรียนจากสาธารณะและหน่วยงานอื่นเกี่ยวกับการทำงานของสื่อ โดยเป็นมาตรฐานการทำงานสำหรับสื่อทุกประเภท อาทิ วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ เป็นต้นที่ยอมรับเอาแนวทางจรรยาบรรณนี้ไปปฏิบัติด้วยความสมัครใจ แนวทางนี้ยังเป็นมาตรฐานที่ปรับใช้กับเนื้อหาสื่ออื่นทุกประเภทและโฆษณา

ทางสภาฯ จะยึดถือแนวทางจรรยาบรรณนี้ในการตรวจสอบการทำงานของสื่อ การรับเรื่องร้องเรียนของสภาฯ สามารถทำได้หลายช่องทาง อาทิ จดหมาย social media และ Facebook ซึ่งช่วยให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลสามารถส่งเรื่องร้องเรียนมายังสภาฯ ได้ หลังจากนั้นจะดำเนินการไต่สวนและเรียนเชิญฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาเจรจาร่วมกัน หากพบว่าสื่อได้ดำเนินงานโดย

ละเมิดแนวทางจรรยาบรรณดังกล่าว สมาชิก จะทำหน้าที่ใกล้เคียงและหาข้อสรุปร่วมกันระหว่างผู้เสียหายและสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้อง แนวทางการแก้ปัญหาของสมาชิก คือ การออกจดหมายเตือนให้แก่องค์กรสื่อและเรียกร้องให้องค์กรสื่อเหล่านั้นดำเนินการตามข้อกำหนด

3.4 ราชอาณาจักรกัมพูชา

3.4.1 ภาพรวมกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

สื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์อยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดโดยรัฐ การกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์อยู่ภายใต้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์แห่งกัมพูชาที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2526 ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 มีเครื่องวิทยุประมาณ 200,000 เครื่องในประเทศ รายการวิทยุ The Voice of Kampuchean People (VOKP) จัดออกอากาศใน 6 ภาษา ได้แก่ เขมร เวียดนาม ฝรั่งเศส อังกฤษ ลาว และไทย นอกจากนี้ ด้วยความช่วยเหลือจากเวียดนาม ได้มีการริเริ่มทดลองออกอากาศสถานีโทรทัศน์แห่งชาติช่วงปลายปี พ.ศ. 2556 และจัดออกอากาศเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2527 สถานีโทรทัศน์แห่งชาติกัมพูชาเริ่มออกอากาศเป็นประจำทุกอาทิตย์ ตั้งแต่เดือนมีนาคมปี พ.ศ. 2529 โดยออกอากาศรายการโทรทัศน์ช่วงเย็นระยะเวลา 2 ชั่วโมงและออกอากาศเป็นประจำ 4 วันต่ออาทิตย์

ประเทศกัมพูชาเริ่มทดสอบระบบการออกอากาศระบบ XUTV เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2509 โดยที่รัฐเข้ามาถือครองความเป็นเจ้าของสถานีในปี พ.ศ. 2513 และออกอากาศทุกวันระยะเวลา 12-14 ชั่วโมง โดยมีรายได้หลักจากการขายโฆษณา อย่างไรก็ตามสถานีโทรทัศน์ถูกทำลายลงในช่วงสงครามเขมรแดงพ.ศ. 2518 และหยุดการออกอากาศ จนกระทั่งต่อมาในปี พ.ศ. 2526 รัฐบาลเขมรได้เริ่มออกอากาศสถานีโทรทัศน์ขึ้นอีกครั้ง คือ สถานีโทรทัศน์แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา (National Television of Kampuchea: TVK) การกำกับดูแลสื่อในภาพรวมยังไม่ได้ดำเนินการกำกับดูแลมากนัก ดังนั้น จึงมีสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ที่ดำเนินการโดยเอกชนเป็นจำนวนมาก และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ทำให้เกิดความหลากหลายของสื่อมากขึ้น รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่จากสถานีโทรทัศน์เอกชนเป็นรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น รวมถึงละครรายการวาไรตี้โชว์และเกมโชว์ ละครไทยพากย์เสียงภาษาเขมร

ปัจจุบัน ประเทศกัมพูชามีสถานีโทรทัศน์ 14 สถานีที่ออกอากาศภาคพื้นดิน ในส่วนของสถานีวิทยุ ประเทศกัมพูชามีสถานีวิทยุ AM จำนวน 2 สถานีและสถานีวิทยุ FM จำนวน 65 สถานี ประเทศกัมพูชา ได้กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนระบบสัญญาณโทรทัศน์จากอนาล็อกเป็นดิจิทัลทีวี (DVB-T) ภายในปี พ.ศ. 2558 ตามข้อแนะนำจาก ASEAN ปัจจุบัน มีเพียงสถานี One TV ที่ออกอากาศในระบบดิจิทัลและเริ่มให้บริการตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2555

3.4.2 สถานการณ์สื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อ

ในยุคที่ประเทศอยู่ภายใต้การปกครองของเขมรแดงนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 สื่อวิทยุโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์อยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดของรัฐ ปัจจุบันสถานการณ์การควบคุมเนื้อหาและการทำงานของสื่อยังอยู่ในระดับไม่มีเสรีภาพสื่อ (Not Free) จากการจัดอันดับของ Freedom House เนื่องจากรัฐบาลยังใช้มาตรการทางกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน

แม้ว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญจะให้การรับรองสิทธิในการแสดงออกของประชาชนและสิทธิเสรีภาพสื่อ แต่สื่อมวลชนในประเทศกัมพูชาจะต้องเผชิญกับปัญหาการถูกฟ้องภายใต้กฎหมายสื่อมวลชนที่ไม่อนุญาตให้สื่อรายงานหรือนำเสนอข้อมูลที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐบาล รัฐบาลกัมพูชาได้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายหมิ่นประมาทและ Press Law สำหรับกิจกรรมวิทยุและโทรทัศน์แบบเฉพาะกิจเพื่อปกป้องสื่อที่สนับสนุนรัฐบาลและเพื่อป้องกันไม่ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลในประเด็นที่อ่อนไหว เช่น สิทธิที่ดิน

สำหรับการถือครองความเป็นเจ้าของสื่อยังอยู่ในรูปแบบที่ผูกขาดและไม่ปรากฏกฎหมายที่เอื้อให้เกิดการแข่งขันทางธุรกิจสื่อ มาตราที่ 17 ภายใต้กฎหมายการพิมพ์กำหนดห้ามไม่ให้บุคคลหรือเอกชนเป็นเจ้าของสื่อหนังสือพิมพ์ภาษาเขมรมากกว่าสองฉบับ แต่กฎหมายมาตรานี้ก็ไม่ได้มีผลบังคับใช้อย่างเข้มงวดนัก เพราะไม่มีกฎหมายข้อใดที่ห้ามไม่ให้รัฐบาลหรือสมาชิกพรรครัฐบาลเป็นเจ้าของสื่อ ซึ่งส่งผลให้สื่อส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ภายใต้อิทธิพลและถูกแทรกแซงโดยพรรครัฐบาล ด้วยสถานการณ์ที่กฎหมายไม่เปิดโอกาสให้มีความหลากหลายของสื่อในประเทศทำให้พรรคฝ่ายค้านเรียกร้องให้รัฐบาลออกใบอนุญาตในการออกอากาศสถานีโทรทัศน์เพื่อให้ข้อมูลตอบโต้กับสื่อที่สนับสนุนรัฐบาลและพรรครัฐบาล

นอกจากนั้น คุณภาพของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อในประเทศกัมพูชาเป็นปัญหาสำคัญต่อการทำงานของสื่อ เนื่องจากผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ส่วนใหญ่ในประเทศได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลหรือพรรคการเมือง ดังนั้น เนื้อหารายการที่นำเสนอจึงเป็นเนื้อหาที่เชียร์การทำงานของรัฐบาล หรือเป็นการนำเสนอข้อมูลเพียงด้านเดียว ไม่มีความสมดุลของข้อมูลในการนำเสนอข่าว ปัญหาด้านการคุกคามสื่อด้วยการข่มขู่ทำร้าย ยังปรากฏอยู่ โดยเฉพาะสื่อมวลชนที่ทำงานในพื้นที่ต่างจังหวัดที่มักได้รับการข่มขู่ถึงขั้นเอาชีวิตจากการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น รวมถึง กรณีการฟ้องนักข่าวในข้อหาหมิ่นประมาทซึ่งนักข่าวบางคนไม่ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการพิจารณาคดีหรือจบลงด้วยกระบวนการยุติธรรมที่ไม่โปร่งใส

3.4.3 การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

การกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์ของราชอาณาจักรกัมพูชาอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงสารสนเทศ (Ministry of Information) ซึ่งทำหน้าที่ร่างกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสื่อ รวมถึงการออกใบอนุญาตการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ ภายใต้ข้อกำหนดตามกฎหมาย Broadcasting Law สำหรับผู้ประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ เจ้าของกิจการทุกรายจะต้องยื่นขอใบอนุญาตจากกระทรวงสารสนเทศ อย่างไรก็ตาม กระบวนการออกใบอนุญาตตามกฎหมายยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนและอำนาจในการควบคุมการออกใบอนุญาตยังอยู่ภายใต้รัฐบาลเป็นหลัก ดังนั้น รัฐบาลสามารถปฏิเสธการให้ใบอนุญาตหรือถอนใบอนุญาตกับผู้ประกอบการที่นำเสนอข้อมูลที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล

3.4.4 กลไกการกำกับดูแลตนเองและมาตรฐานจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ

สมาคมสื่อของกัมพูชาได้ร่วมกันจัดทำแนวทางจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนและนำมาบังคับใช้ร่วมกันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เพื่อเป็นแนวทางจริยธรรมสื่อมวลชนพื้นฐานร่วมกัน ทั้งนี้ แต่ละสมาคมหรือองค์กรวิชาชีพมีการจัดทำจรรยาบรรณวิชาชีพและแนวทางการทำงานในการกำกับดูแลการทำงานกันเองภายในองค์กร การยึดถือปฏิบัติที่ขึ้นอยู่กับปัจเจกบุคคลโดยที่สมาคม/องค์กรวิชาชีพไม่มีอำนาจในการบังคับใช้หรือให้บทลงโทษใดๆ แก่สมาชิกเมื่อละเมิดแนวทางจริยธรรม ผู้ที่มีอำนาจในการบังคับใช้เมื่อกระทำผิดนั้นจะเป็นอำนาจภายใต้กระทรวงสารสนเทศ

แนวทางจริยธรรมสื่อมวลชนสำหรับสื่อมวลชนกัมพูชา (Code of Ethics for Cambodian Journalists) จัดทำขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 ได้ระบุถึงหลักการพื้นฐานของเสรีภาพสื่อ เสรีภาพในการแสดงออก และเสรีภาพในการตีพิมพ์ การส่งต่อข้อมูลและเสรีภาพในรับข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตย ทั้งนี้ สำนักพิมพ์ บรรณาธิการ รองบรรณาธิการ และนักข่าวชาวกัมพูชาต้องทำงานด้วยความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ภายใต้เสรีภาพสื่อและมาตรฐานจริยธรรมแนวทางจริยธรรมสื่อมวลชนมีทั้งหมด 15 ข้อ

ในกรณีที่มีการร้องเรียนมายังองค์กรวิชาชีพ สมาคมนักข่าวกัมพูชาจะดำเนินการตามข้อร้องเรียนด้วยการประชุมคณะกรรมการและออกแถลงการณ์ถึงสถานการณ์ให้สาธารณชนได้รับรู้ ประเด็นที่ได้รับการร้องเรียนจากประชาชนมากที่สุด คือ การรายงานข่าวเอนเอียงและไม่เป็นกลางของสื่อโทรทัศน์และวิทยุ รวมถึงการ Black mail เพื่อเรียกร้อยเงินของสื่อโดยเฉพาะนักข่าว

ตารางสรุปภาพรวมด้านการกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

| ประเด็น | สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ | ราชอาณาจักรกัมพูชา |
|---------------------------------|---|--|--|---|
| บริบทด้านการเมือง/ การปกครอง | เคยตกเป็นอาณานิคมจากประเทศเนเธอร์แลนด์ยาวนานถึงกว่า 300 ปี หลังได้รับเอกราช มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีคนแรก คือประธานาธิบดีซูการ์โนต่อมาถูกปกครองด้วยยุคเผด็จการประธานาธิบดีซูฮาร์โตยาวนาน 32 ปี ปัจจุบันปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่ค่อนข้างมีเสถียรภาพ | เคยตกเป็นเมืองขึ้นของสเปนและสหรัฐอเมริกา หลังจากได้รับเอกราช ยังคงประสบกับความวุ่นวายทางการเมืองยุคมืดของการปกครองคือสมัยรัฐบาลมาร์กอส (พ.ศ. 2508-2532) ปัจจุบันยังมีปัญหาคอร์รัปชันสูงมาก | เคยตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษ มีปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศ อยู่ภายใต้การปกครองโดยรัฐบาลเผด็จการทหาร เกิดการลุกฮือประท้วงของประชาชนปี ค.ศ. 1988 และ 2007 จนมีการเลือกตั้งอีกครั้งในปี ค.ศ. 2010 และมีรัฐบาลทหารกึ่งพลเรือน (semi-civilian government) | เคยตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หลังได้รับเอกราช ประเทศผ่านยุคมืดในช่วงการปกครองโดยเขมรแดง เกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และตกอยู่ภายใต้การปกครองของเวียตนาม ปัจจุบันสภาพการเมืองมีเสถียรภาพมากขึ้น |
| บริบททางกายภาพ/สังคม | มีหมู่เกาะมากที่สุดในโลก ประกอบด้วยประชากรหลายเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ มีภาษาทางการ คือ Bahasa Indonesia และมีภาษาท้องถิ่นประมาณ 250 ภาษา | ประกอบด้วยหมู่เกาะ มีวัฒนธรรมที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมตะวันตก (สเปนและสหรัฐอเมริกา) มีความหลากหลายทางกลุ่มเชื้อชาติและภาษา มีภาษาท้องถิ่นมากกว่า 80 ภาษา ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ | มีพื้นที่ลุ่มแม่น้ำอิระวดีที่อุดมสมบูรณ์ และภูมิประเทศแบบเทือกเขาและที่ราบสูง รวมถึงอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามัน ประกอบด้วยชนเผ่ามากกว่า 110 กลุ่ม มีภาษาท้องถิ่นมากกว่า 135 ภาษา ภาษาพม่าเป็นภาษาราชการ | อยู่ในคาบสมุทรอินโดจีน มีที่ราบและทะเลสาบตอนกลางของประเทศ ภาษาราชการ คือ ภาษาเขมร |
| เสรีภาพสื่อ | มีเสรีภาพบางส่วน (Partly Free) ปัญหาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสื่อ ปัญหาการคุกคามสื่อ | มีเสรีภาพบางส่วน (Partly Free) สื่อถูกแทรกแซงโดยกลุ่มทุน ปัญหาการคุกคามและสังหารสื่อ | ไม่มีเสรีภาพสื่อ (Not Free) สื่อส่วนใหญ่ (ยกเว้นหนังสือพิมพ์) ยังอยู่ในการกำกับของรัฐ รัฐเป็นเจ้าของสื่อเจ้าเดียว ปัญหาการเข้าถึงแหล่งข่าวของรัฐ | ไม่มีเสรีภาพสื่อ (Not Free) สื่อถูกผูกขาดความเป็นเจ้าของและการนำเสนอเนื้อหาโดยพรรครัฐบาล ปัญหาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสื่อ |

| ประเด็น | สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ | ราชอาณาจักรกัมพูชา |
|---|--|---|---|--|
| องค์กรกำกับดูแล | Ministry of Communication and Information และ Indonesian Broadcasting Commission (KPI) | The National Telecommunication Commission (NTC) | Ministry of Information | Ministry of Information |
| ประเภทองค์กร | ภาครัฐ/องค์กรอิสระ | องค์กรอิสระ | ภาครัฐ | ภาครัฐ |
| การกำกับดูแลตนเอง/ องค์กรวิชาชีพ | มี/Press Council of Indonesia (Dewan Pers) | มี/Association of Philippines Broadcasters | มี/Myanmar Interim Press Council | มี/Club of Cambodia Journalists |
| มาตรฐานจริยธรรมด้าน การทำงานของสื่อมวลชน | Indonesian Press Law, Journalism Code of Ethics, Complaints Filing Procedure to the Press Council, Right of Reply Guidelines, Standard for the Protection of the Profession of Journalists, Standard for Press Corporations, standard for Journalists' Organizations, Standard for Press Corporation Organizations, Distribution Guideline for Adult Print Media | Broadcast Code of the Philippines | Myanmar Press Council (Interim) Media Code of Conduct | Code of Ethics for Cambodian Journalists |

สรุปตัวอย่างสาระสำคัญในมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในกลุ่มประเทศอาเซียน

| การกำกับดูแลตนเอง | สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ | ราชอาณาจักรกัมพูชา |
|--|--|---|--|--|
| มาตรฐานจริยธรรม/ จรรยาบรรณสำหรับ กิจการวิทยุโทรทัศน์ | Journalism Code of Ethics | Broadcast Code of the Philippine 2007 | Media Code of Conduct | Code of Ethics for Cambodian Journalists |
| เนื้อหา | เป็นอิสระ เสนอข้อมูลที่ถูกต้อง สมดุล และไม่มุ่งร้ายต่อผู้อื่น สื่อต้องทำงานตามมาตรฐานวิชาชีพ (เคารพความเป็นส่วนตัวของแหล่งข่าว ไม่รับสินบน รายงานข้อมูลจริง รายงานข้อมูลอย่างสมดุล นำเสนอภาพ/ข้อมูลของแหล่งข่าวด้วยความเคารพในเหตุการณ์ โศกนาฏกรรมต่างๆ ไม่นำเสนอข้อมูลโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา นำเสนอข้อมูลเชิงลึกเพื่อประโยชน์สาธารณะ) Right to reply และ Right of Correction ต้องตรวจสอบที่มาของข้อมูลและรายงานข่าวด้วยความสมดุล ต้องตรวจสอบที่มาของข้อมูลและรายงานข่าวด้วยความสมดุล ไม่เปิดเผยข้อมูลที่นำไปสู่การระบุตัวตนของเหยื่ออาชญากรรมทางเพศ ไม่รับสินบน สิทธิในการปฏิเสธการให้ข้อมูลแหล่งข่าว ต้องไม่รายงานข่าวด้วยอคติหรือเลือก | การรายงานข่าวจะต้องเป็นธรรม อยู่บนพื้นฐานของความจริง และมีลักษณะภววิสัย ไม่รับสินบนหรือรายงานข่าวแบบเลือกข้าง แยกความคึกเห็นจากข้อเท็จจริง ระบุที่มาของข่าว การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล (individual right) แนวทางการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการหาเสียงทางการเมือง แนวทางการจัดทำรายการที่ออกอากาศ สำหรับเด็ก ศาสนา การพนัน เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไสยศาสตร์ ผู้พิการ สื่อห้าม รับสินบน การรับรองคุณสมบัติของผู้ผลิต เนื้อหารายการข่าวและกองบรรณาธิการโดย KBP ทางการออกอากาศแบบ Block Timer | การรายงานข้อมูลที่ถูกต้อง สมดุล และเป็นธรรม Right to reply แนวทางการรายงานข่าวการเมืองและการเลือกตั้ง แนวทางการรายงานข่าวที่รั่วไหลจากแหล่งข่าวหรือเนื้อหาข่าวที่ได้รับควบคุม การปกป้องแหล่งข้อมูลของข่าว แนวทางการรักษาความเป็นส่วนตัวและประโยชน์สาธารณะ แนวทางการทำงานกับแหล่งข่าวที่อยู่ในความโศกเศร้า การปกปิดตัวตนของสื่อ (Subterfuge) แนวทางการรายงานข่าวที่สามารถสร้างความอับอาย แนวทางการสัมภาษณ์แหล่งข่าว การรายงานข่าวของสื่อที่ไม่สร้างการกีดกันผู้อื่น ข่าวเกี่ยวข้องกับศาสนาและเด็ก เนื้อหาทางเพศ การออกอากาศภาพความรุนแรง การรายงานข่าวเกี่ยวกับการประท้วง และการก่อความไม่สงบ ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับ | หาข้อมูลที่ถูกต้องและทำงานอย่างเป็นภววิสัย เสนอข้อมูลข่าวสารด้วยความสมดุล รักษาสิทธิการไม่เปิดเผยตัวตนของแหล่งข่าว การรายงานข่าวที่มีเนื้อหาลามกอนาจาร ทำงานบนพื้นฐานของภราดรภาพร่วมกัน มีความสามารถในการแยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ไม่คัดลอกข่าวและข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่อ้างอิง (Plagiarism) ต้องดำเนินการแก้ไขข้อมูลเมื่อรายงานผิดพลาด ต้องร่วมมือกันเพื่อปกป้องเสรีภาพของสื่อและป้องกันไม่ให้เกิดการเซ็นเซอร์เนื้อหาข่าว ต้องไม่รับสินบนหรือทำงานที่ทำให้สูญเสียศักดิ์ศรีของสื่อมวลชน ต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัว การเสนอโฆษณาในสื่อจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจของทั้งสองฝ่ายเท่านั้น ควรเคารพจารีต |

| การกำกับดูแลตนเอง | สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ | ราชอาณาจักรกัมพูชา |
|-----------------------|--|--|--|---|
| | ปฏิบัติต่อผู้อื่นบนพื้นฐานของความแตกต่างทางชาติพันธุ์ เชื้อชาติ สีผิว ศาสนา สถานภาพทางเพศ ภาษา ให้ความเคารพต่อความเป็นส่วนตัวของแหล่งข่าว ปรับปรุงการทำงานให้ถูกต้องและแก้ไขข้อผิดพลาด | | เจ้าหน้าที่ตำรวจ แนวทางการเสนอโฆษณา การส่งเสริมการแข่งขันกันเองของสื่อ ผลประโยชน์ของสื่อมวลชนและการแทรกแซงสื่อ | ประเพณีของกัมพูชา และความสมานฉันท์ของประเทศชาติ ต้องระมัดระวังการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิง เด็ก และผู้พิการ |
| ลักษณะการนำไปใช้ | แนวทางการทำงานขององค์กรสื่อ/สมาคมนักข่าวฯ คู่มืออ้างอิงการพิจารณาข้อร้องเรียนของประชาชนต่อการทำงานของสื่อ | แนวทางการทำงานขององค์กรสื่อ/สมาคมนักข่าวฯ คู่มืออ้างอิงการพิจารณาข้อร้องเรียนของประชาชนต่อการทำงานของสื่อ | แนวทางการทำงานขององค์กรสื่อ/สมาคมนักข่าวฯ คู่มืออ้างอิงการพิจารณาข้อร้องเรียนของประชาชนต่อการทำงานของสื่อ | แนวทางการทำงานขององค์กรสื่อ/สมาคมนักข่าวฯ |
| บทลงโทษ | จดหมายเตือน, ส่งข้อเสนอให้ KPI กำหนดบทลงโทษ Black list | แยกบทลงโทษตามผู้กระทำความผิดซึ่งอาจเป็นตัวบุคคล เช่น ผู้ประกาศหรือนักข่าว และสถานี ประเภทของสื่อ (วิทยุหรือโทรทัศน์) ความผิดซ้ำ ประเภทของความผิด (Light, Serious, Grave) | การออกจดหมายเตือนให้แก่องค์กรสื่อและเรียกร้องให้องค์กรสื่ออื่นดำเนินการตามข้อกำหนด | N/A |
| การรับเรื่องร้องเรียน | Press Council รับเรื่องร้องเรียนโดยตรง ร้องเรียนผ่าน KPI ร้องเรียนผ่านองค์กรวิชาชีพ (เช่น Indonesia Television Journalist Association (IJTI)) Press Council ได้สวนและเชิญฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาเจรจา หากพบว่าผิดจริง สภาฯ จะทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย และหาข้อสรุปร่วมกัน | ประชาชนส่งเรื่องร้องเรียนทางอีเมล จดหมาย หรือเว็บไซต์ คณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนพิจารณา และออกประกาศแจ้งเตือน เชิญมาไกล่เกลี่ย | สามารถทำได้หลายช่องทาง อาทิ จดหมาย social media และ Facebook Press Council ได้สวนและเชิญฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาเจรจา หากพบว่าผิดจริง สภาฯ จะทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและหาข้อสรุปร่วมกัน | สมาคมนักข่าวกัมพูชาจะดำเนินการตามข้อร้องเรียนด้วยการประชุมคณะกรรมการและออกแถลงการณ์ถึงสถานการณ์ให้สาธารณชนได้รับรู้ |

| การกำกับดูแลตนเอง | สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ | ราชอาณาจักรกัมพูชา |
|----------------------------|---|--|---|------------------------------|
| ผู้รับเรื่องร้องเรียน | Press Council โดยมีการประสานความร่วมมือกับ Indonesian Broadcasting Commission (KPI) และองค์กรวิชาชีพอื่นๆ | คณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนพิจารณา ของ Association of Broadcasters of the Philippines (KBP) | คณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของ Myanmar Interim Press Council | Club of Cambodian Journalist |
| จำนวนข้อร้องเรียน | มากกว่า 600 คำร้องต่อปีมายัง Press Council | ประมาณ 5-10 คำร้องต่อเดือนมายัง KBP | 80 คำร้อง (ตั้งแต่ปี 2555) | N/A |
| ประเภทของการกำกับดูแลตนเอง | Self-regulation และ Co-regulation (อำนาจในการลงโทษเป็นหน้าที่องค์กรกำกับดูแลของรัฐ) | Self-regulation และ Co-regulation (มีอำนาจในการลงโทษสมาชิก องค์กรกำกับดูแลของรัฐมีอำนาจในการลงโทษ องค์กรสื่อที่ไม่ใช่สมาชิก) | Self-regulation | Self-regulation |

สารบัญ

| | หน้าที่ |
|--|---------|
| บทสรุปผู้บริหาร | |
| สารบัญ | |
| สารบัญตาราง | |
| สารบัญภาพ | |
| ส่วนที่ 1 บทนำ | 1 |
| ส่วนที่ 2 ภาพรวมด้านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ และสถานการณ์เสรีภาพสื่อ ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน | 8 |
| ภาพรวมกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของประเทศในกลุ่มอาเซียน | 10 |
| • สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | 11 |
| • สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | 13 |
| • สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ | 18 |
| • ราชอาณาจักรกัมพูชา | 21 |
| ภาพรวมด้านสถานการณ์สื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อในกลุ่มประเทศสมาชิก อาเซียน | 24 |
| • สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | 24 |
| • สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | 26 |
| • สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ | 30 |
| • ราชอาณาจักรกัมพูชา | 33 |
| ส่วนที่ 3 ภาพรวมด้านการกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน | 37 |
| • สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | 37 |
| • สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | 39 |
| • สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ | 41 |
| • ราชอาณาจักรกัมพูชา | 44 |
| กลไกการกำกับดูแลตนเองในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน | 45 |
| • สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | 47 |
| • สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | 54 |

สารบัญ (ต่อ)

| | หน้าที่ |
|-----------|---------|
| | 63 |
| | 69 |
| | 73 |
| ส่วนที่ 4 | 75 |
| | 75 |
| | 75 |
| | 78 |
| | 81 |
| | 84 |
| อ้างอิง | 93 |
| ภาคผนวก | 95 |

สารบัญตาราง

| ตาราง | | หน้าที่ |
|-------|---|---------|
| 1 | รายชื่อสถานีโทรทัศน์ในประเทศอินโดนีเซีย | 12 |
| 2 | เครือข่ายสถานีโทรทัศน์ในประเทศฟิลิปปินส์ | 16 |
| 3 | เอกสารสำคัญในการกำกับดูแลองค์กรวิชาชีพสื่อในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย | 47 |
| 4 | สรุปมาตรฐานแนวทางการกำกับดูแลด้านเนื้อหาที่นำเสนอทางโทรทัศน์ (Broadcast Code of the Philippines 2007 | 56 |
| 5 | บทลงโทษสำหรับสื่อวิทยุกระจายเสียงตามประเภทของความผิด | 60 |
| 6 | บทลงโทษสำหรับสื่อโทรทัศน์ตามประเภทของความผิด | 61 |
| 7 | สรุปแนวทางจรรยาบรรณของสื่อมวลชน (Media Code of Conduct) | 66 |
| 8 | สรุปภาพรวมด้านการกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ | 88 |
| 9 | ภาพรวมการกำกับดูแลกันเองในกลุ่มประเทศอาเซียน | 90 |

สารบัญภาพ

| ภาพ | | หน้าที่ |
|-----|--|---------|
| 1 | แผนที่การสร้างสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลของสหภาพเมียนมาร์ในระยะที่ 1 และ 2 | 21 |
| 2 | โครงสร้างสังคมแบบพีระมิดในความสามารถของการเข้าถึงสื่อของประชากรฟิลิปปินส์ | 28 |
| 3 | แผนที่แสดงพื้นที่ที่เกิดกรณีสังหารนักข่าวของประเทศฟิลิปปินส์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 | 29 |
| 4 | ตัวอย่างการเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์โดยรัฐบาล ตัวอย่างบางส่วนจากหนังสือพิมพ์ของรัฐ | 30 |
| 5 | flow chart การร้องเรียนการทำงานของสื่อและขั้นตอนการดำเนินการภายใต้กลไกการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) และการกำกับดูแลร่วมกับรัฐ (Co-regulation) ของประเทศอินโดนีเซีย | 53 |
| 6 | flow chart การร้องเรียนการทำงานของสื่อและขั้นตอนการดำเนินการภายใต้กลไกการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) ของประเทศฟิลิปปินส์ | 58 |
| 7 | flow chart โครงสร้างการแต่งตั้งคณะกรรมการร้องเรียนของ KBP | 63 |

ส่วนที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มาตรา 27 (18) ประกอบกับพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 39 กำหนดให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพและวิชาชีพและการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

ผู้นำ 10 ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา ทั้งทางด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านประชาสังคมและวัฒนธรรม ร่วมกันสร้างประชาคมอาเซียนให้มีความเข้มแข็ง สามารถสร้างโอกาสและรับมือสิ่งท้าทายทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ได้ กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และสร้างความรู้ความเข้าใจทางด้านสังคม วัฒนธรรม ศาสนา และสมาชิกอาเซียนมีปัจจัยเหล่านี้แตกต่างกัน นอกจากนั้น ยังมีมาตรฐานจริยธรรมด้านสื่อสารมวลชนและการควบคุมกำกับดูแลด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่แตกต่างกันออกไปตามแต่บริบทของสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศอีกด้วยคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรของสำนักงาน กสทช. ให้มีองค์ความรู้ในสายงานที่รับผิดชอบและสนับสนุนให้เรียนรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาคและระดับโลกจึงเห็นควรให้มีการศึกษาดูงานประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการกำกับดูแลกันเองและจริยธรรมสื่อในภูมิภาคอาเซียนเพื่อสอดคล้องกับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 และสร้างเครือข่ายการทำงานกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านการส่งเสริมการกำกับดูแลกันเอง จริยธรรมสื่อ และการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน

สถาบันอาเซียนศึกษา และวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ได้รับพิจารณาสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ภายใต้โครงการความร่วมมือทางวิชาการในการจัดทำโครงการวิจัยเพื่อพัฒนา

องค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลตนเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียน Self-regulation, Media Ethics and Media Freedom in ASEAN โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ความรู้บุคลากรของสำนักงาน กสทช. ด้านการส่งเสริมการกำกับดูแลตนเอง การกำกับดูแลร่วม กรอบจริยธรรมวิชาชีพและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อ ศึกษากลไกการกำกับดูแลตนเอง/ตนเองขององค์กรวิชาชีพ องค์กรสื่อ องค์กรกำกับดูแล ผู้ประกอบอาชีพ/วิชาชีพ/สื่อมวลชน ตลอดจนศึกษามาตรฐานทางจริยธรรมหรือกรอบจริยธรรมแห่งการประกอบอาชีพในภูมิภาคอาเซียนและศึกษาแนวทางในการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อ และสามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับใช้กับการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์การทำงานในด้านการส่งเสริมการกำกับดูแลตนเอง การกำกับดูแลร่วม และการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อที่สำนักงาน กสทช. รับผิดชอบต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้บุคลากรของสำนักงาน กสทช. ด้านการส่งเสริมการกำกับดูแลตนเอง การกำกับดูแลร่วม กรอบจริยธรรมวิชาชีพและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อในบริบทประเทศในภูมิภาคอาเซียน
2. เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ นำเสนอประเด็นกับบุคลากรขององค์กรวิชาชีพ องค์กรสื่อ องค์กรกำกับดูแล ผู้ประกอบอาชีพ/วิชาชีพ/สื่อมวลชนในอาเซียน
3. เพื่อสร้างความร่วมมือในการดำเนินการด้านกลไกการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กรอบจริยธรรมวิชาชีพและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อระหว่างสำนักงาน กสทช. และองค์กรต่างๆ ของประเทศในกลุ่มอาเซียน
4. เพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการทางด้านสื่อระหว่างสถาบันอาเซียนและวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรติดต่อกับองค์กรทางด้านสื่อในกลุ่มประเทศอาเซียน

วิธีการศึกษารวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มีวิธีการดังต่อไปนี้

1. **สังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)** จากข้อมูลที่ได้ไปประชุมและศึกษาดูงานจำนวน 2 ครั้ง 21 องค์กร 4 ประเทศ และจากเวทีการสัมมนาสรุปเนื้อหา 1 ครั้ง ดังนี้

1.1 การประชุมและศึกษาดูงาน ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 5-11 ตุลาคม พ.ศ. 2557 ณ สาธารณรัฐอินโดนีเซียและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มีผู้เข้าร่วมโครงการเป็นพนักงานจากสำนักงาน กสทช. ทั้งหมด 16 คน เข้าร่วมประชุมและศึกษาดูงานองค์กรสื่อ องค์กรกำกับดูแล องค์กรภาคประชาสังคมทางด้านสื่อรวมทั้งสิ้น 11 องค์กร ได้แก่ 1. Indonesian Broadcasting Commission (KPI) 2. The Commission for Supervision on Business Competition (KPPU)

3. The Alliance of Independent Journalist (AJI) 4. Association of the Indonesian National Private Radio Station (PRSSNI) 5. Indonesian Television Journalists Association (IJTI) 6. Association of the Indonesian Local Television (ATVLI) 7. การประชุม Bali Media Forum ครั้งที่ 6 8. Indonesia Press Council 9. Center for Media Freedom and Responsibility (CMFR) 10. The National Telecommunication Commission (NTC) 11. Association of the Broadcasters of the Philippines (KBP)

1.2 การประชุมและศึกษาดูงาน ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 16-22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ณ สหภาพพม่าและราชอาณาจักรกัมพูชา มีผู้เข้าร่วมโครงการเป็นพนักงานจากสำนักงาน กสทช. ทั้งหมด 17 คน เข้าร่วมประชุมและศึกษาดูงานองค์กรสื่อ องค์กรกำกับดูแล องค์กรภาคประชาสังคมทางด้านสื่อรวมทั้งสิ้น 10 องค์กร ได้แก่ 1. Myanmar Interim Press Council (MIPC) 2. Myanmar Radio and TV (MRTV) 3. Mizzima Media Group 4. Myanmar ICT Development Organization (MIDO) 5. Myanmar Journalist Network (MJN) 6. Democratic Voice of Burma (DVB) 7. Cambodian Center for Human Right (CHHR) 8. National Television of Cambodia (TVK) และ Ministry of Information of Cambodia 9. Cambodia Club of Journalists 10. Women's radio FM 102, WMC Cambodia

1.3 งานสัมมนาสรุปโครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลกันเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียน “Self-Regulation, Media Ethics and Media Freedom in ASEAN” วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2557 มีผู้เข้าร่วมเป็นบุคลากรสำนักงาน กสทช. จำนวน 40 คน

2. การค้นคว้าเอกสาร (Document analysis) จากข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ งานวิจัย หนังสือ บทความ เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

ขั้นตอนการศึกษา

1. ประชุมร่วมกับสำนักงานกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม เพื่อกำหนดกรอบประเด็นหลักในการศึกษาดูงานและการประชุม ดังนี้

1.1 ภารกิจรอบการดำเนินงาน นโยบายและกฎกติกา ขององค์กรวิชาชีพ องค์กรกำกับดูแล องค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์เกี่ยวกับการกำกับดูแลกันเอง/ตนเอง

1.2 บทบาทขององค์กรวิชาชีพ องค์กรกำกับดูแล องค์กรสื่อ นวัตกรรมของวิชาชีพ สื่อมวลชนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.3 กรณีศึกษา Do & Don't เรื่องจริยธรรมจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ

1.4 ปัญหา อุปสรรค การสร้างแรงจูงใจ มาตรการส่งเสริมการกำกับดูแลตนเอง/
ตนเอง จริยธรรมวิชาชีพและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อ

1.5 ผลกระทบของการหลอมรวมสื่อในภูมิภาคอาเซียน

1.6 แลกเปลี่ยนมุมมอง แนวคิดและความรู้ด้านการกำกับดูแลตนเอง จริยธรรมสื่อ
สิทธิเสรีภาพสื่อ

2. จัดประชุมเพื่อสร้างองค์ความรู้พื้นฐานของประเทศในประชาคมอาเซียนเกี่ยวกับ
ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ภูมิทัศน์สื่อ เสรีภาพสื่อ บทบาทของสื่อ
ต่อประชาชน การปฏิรูปสื่อ ฯลฯ ก่อนการเดินทางไปประชุมและศึกษาดูงาน โดยสำนักงาน กสทช.
เป็นผู้ดำเนินการจัดในวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2557 ณ กรุงเทพมหานคร

3. ศึกษาดูงานและประชุม ครั้งที่ 1 ณ สาธารณรัฐอินโดนีเซียและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์
ระหว่างวันที่ 5-11 ตุลาคม พ.ศ. 2557 ในองค์กรต่างๆ ดังนี้

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

- 1) Indonesian Broadcasting Commission (KPI)
- 2) The Commission for Supervision on Business Competition (KPPU)
- 3) The Alliance of Independent Journalist (AJI)
- 4) Association of the Indonesian National Private Radio Station (PRSSNI)
- 5) Indonesian Television Journalists Association (IJTI)
- 6) Association of the Indonesian Local Television (ATVLI)
- 7) การประชุม Bali Media Forum ครั้งที่ 6
- 8) Indonesia Press Council

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

- 9) Center for Media Freedom and Responsibility (CMFR)
 - 10) The National Telecommunication Commission (NTC)
 - 11) Association of the Broadcasters of the Philippines (KBP)
4. ศึกษาดูงานและประชุมครั้งที่ 2 ณ สหภาพเมียนมาร์และราชอาณาจักรกัมพูชา
ระหว่างวันที่ 16-22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ในองค์กรต่างๆ ดังนี้

สหภาพเมียนมาร์

- 1) Myanmar Interim Press Council (MIPC)
- 2) Myanmar Radio and TV (MRTV)
- 3) Mizzima Media Group

- 4) Myanmar ICT Development Organization (MIDO)
- 5) Myanmar Journalist Network (MJN)
- 6) Democratic Voice of Burma (DVB)

ราชอาณาจักรกัมพูชา

- 7) Cambodian Center for Human Right (CHHR)
- 8) National Television of Cambodia (TVK) และ Ministry of Information of Cambodia
- 9) Cambodia Club of Journalists
- 10) Women's radio FM 102, WMC Cambodia

5. สรุบบทเรียนในงานสัมมนาสรุปรูปโครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการ กำกับดูแลกันเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียน “Self-Regulation, Media Ethics and Media Freedom in ASEAN” วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2557 มีผู้เข้าร่วมเป็นบุคลากรสำนักงาน กสทช. จำนวน 40 คน

6. ผู้รับผิดชอบโครงการสังเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

6.1 ภาพรวมด้านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ และสถานการณ์เสรีภาพสื่อในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

6.2 ภาพรวมด้านการกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

6.3 สรุปรการศึกษาดูงานองค์กร หน่วยงานต่างๆ ในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา

6.4 สรุปร้องความรู้ด้านการกำกับดูแลกันเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา

กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมประชุม ศึกษาดูงาน และผู้ให้ข้อมูล

1. ผู้เข้าร่วมประชุมและศึกษาดูงานจากสำนักในภารกิจกระจายเสียงและโทรทัศน์ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับงานด้านการกำกับดูแลกันเอง จรรยาบรรณสื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อ ครั้งละ 16 คน รวม 32 คน

2. ผู้เข้าร่วมประชุมและศึกษาดูงานจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 4 คน
3. ผู้ให้ข้อมูลจากองค์กรการกำกับดูแล องค์กรทางด้านสื่อในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา จำนวน 21 องค์กร

ขอบเขตในการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ภาพรวมด้านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ และสถานการณ์เสรีภาพสื่อในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

2.2 ภาพรวมด้านการกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

2.3 สรุปการศึกษาดูงานองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา

2.4 สรุปองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลกันเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

6 เดือน (กันยายน พ.ศ. 2557-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. บุคลากรของสำนักงาน กสทช. ได้พัฒนาองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมการกำกับดูแลกันเอง การกำกับดูแลร่วม กรอบจริยธรรมวิชาชีพและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อในบริบทประเทศในภูมิภาคอาเซียน

2. ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ นำเสนอประเด็นกับบุคลากรขององค์กรวิชาชีพ องค์กรสื่อ องค์กรกำกับดูแล ผู้ประกอบอาชีพ/วิชาชีพ/สื่อมวลชนในอาเซียน

3. สำนักงาน กสทช. มีเครือข่ายการทำงานในด้านส่งเสริมกำกับดูแลกันเองและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อในอาเซียน

4. สำนักงาน กสทช. และ กสท. มีข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ มาตรการ รวมทั้งการกำหนดกฎกติกาในการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของประเทศไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสาธารณะ
5. สถาบันอาเซียนศึกษา และวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้เครือข่ายทางวิชาชีพสื่อในกลุ่มประเทศอาเซียน และสามารถนำไปต่อยอดเพื่อใช้พัฒนางานวิจัย การบริการวิชาการ รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรทางด้านสื่อสารมวลชนและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ส่วนที่ 2

ภาพรวมด้านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ และสถานการณ์เสรีภาพสื่อ ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

นับตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 เป็นต้นไปประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ตามข้อกำหนดที่ได้ตกลงร่วมกัน โดยมีเป้าหมายความร่วมมือภายใต้ 3 เสาหลัก คือ ด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community: APSC) ด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และด้านประชาสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) ซึ่งเป็นหลักการที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน ประชาคมอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ประกอบด้วย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา ต้องดำเนินงานภายใต้กรอบ “หลักการแห่งประชาธิปไตย หลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล การเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมถึงเสรีภาพขั้นพื้นฐาน” เพื่อคุ้มครองดูแลพลเมืองกว่า 600 ล้านคนในภูมิภาคนี้

เป้าหมายหลักในการก่อตั้งประชาคมอาเซียน คือ การสร้างประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง การสร้างโอกาสและการจัดการข้อท้าทายร่วมกันในระดับภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นด้านเมือง เศรษฐกิจ รวมถึงภัยคุกคามต่างๆ เพื่อให้ประชาชนในภูมิภาคมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและสามารถดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้สะดวกมากขึ้น รวมถึงการสร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันในระดับภูมิภาค อย่างไรก็ตาม การพัฒนาประชาคมอาเซียนภายใต้ 3 เสาหลัก จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของประเทศสมาชิก รวมทั้งประชากรในประเทศเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่เพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับลักษณะการเมือง การปกครอง สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประเทศสมาชิกอื่นๆ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือและการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถไปถึงเป้าหมายด้านการพัฒนาที่กำหนดร่วมกันไว้ได้

ในการหลอมรวมประชาชนในกลุ่มประเทศสมาชิกรวมกัน สื่อเป็นสถาบันหลักที่สำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่างๆ ที่ส่งเสริมความเข้าใจด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประเทศสมาชิกอื่นๆ ในประชาคมอาเซียนซึ่งจะช่วยเชื่อมร้อยความสัมพันธ์ของผู้คนในประชาคมอาเซียนให้มีความใกล้ชิดและความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ตามข้อกำหนดในกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ภายใต้

หมวดที่ 1 ซึ่งว่าด้วยการส่งเสริมเอกลักษณ์ของกลุ่มประเทศอาเซียน บนพื้นฐานของการเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมาในภูมิภาค และได้มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันด้านการส่งเสริมความร่วมมือของสื่อในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อให้บรรลุข้อกำหนดดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ซึ่งนับเป็นหมุดหมายสำคัญลำดับแรกในการพัฒนาสถาบันสื่อร่วมกันในภูมิภาค

ที่ผ่านมา รัฐมนตรีที่รับผิดชอบงานด้านสารนิเทศของประเทศสมาชิกดำเนินการหารือและวางแผนเชิงนโยบายร่วมกันในกลุ่มประเทศสมาชิกเป็นประจำทุก 2 ปี ในการประชุมรัฐมนตรีสารนิเทศอาเซียน (ASEAN Ministers Responsible for Information: AMRI) ซึ่งเน้นการทำงานด้านการส่งเสริมและการพัฒนาความร่วมมือด้านสื่อมวลชนในฐานะเครื่องมือการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนและประเทศสมาชิกและช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในภูมิภาค โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยวัฒนธรรมและสารสนเทศ (ASEAN Committee on Culture and Information: COCI)¹ เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของประเทศสมาชิก และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมหลายโครงการที่ส่งเสริมการทำงานของสื่อมวลชนในระดับภูมิภาค อาทิ การแลกเปลี่ยนงานของสื่อมวลชนของสื่อสิ่งพิมพ์และกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ความร่วมมือด้านการถ่ายทอดสดซีเกมส์และพาราเกมส์ การจัดทำรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของความเป็นประชาคมอาเซียน และการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมของภูมิภาค เป็นต้น² ในการประชุม ASEAN Digital Broadcasting Meeting ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 16–17 มีนาคม พ.ศ. 2554 ณ ประเทศฟิลิปปินส์ ที่ประชุมได้ให้ข้อมูลด้านการพัฒนาระบบโทรทัศน์ดิจิทัลที่เป็นเป้าหมายร่วมกันในภูมิภาค และสรุปความเห็นร่วมกันว่ากลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนควรมีแนวทางการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนระบบโทรทัศน์แบบอนาล็อกไปสู่เทคโนโลยีโทรทัศน์ดิจิทัลร่วมกัน อีกทั้ง เห็นว่าการทำงานของสื่อมวลชนควรมีการประสานความร่วมมือด้านการผลิตเนื้อหา รายการ และเห็นว่าการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดทำรายการร่วมกันเพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารความรู้เกี่ยวกับภูมิภาคและกลุ่มประเทศสมาชิก ภายใต้ชื่อรายการ “สีสันแห่งอาเซียน” (Color of ASEAN) ในระบบ HD

ดังนั้น สื่อมวลชนจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียนในกลุ่มประเทศสมาชิกและเป็นยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงานของประชาคมอาเซียน ภายใต้เสาหลักด้านประชาสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) โดยเฉพาะในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ซึ่งเป็นที่ได้รับความนิยอย่างกว้างขวางในภูมิภาค โดยแต่ละ

¹<http://cultureandinformation.asean.org/>

²Korff et al, Comparative Study of Broadcasting Media Organisation and Contents Regulation in Southeast Asia: Final Report to the NBTC, 2014

ประเทศมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี เนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอมาตรฐานจริยธรรม ด้านสื่อสารมวลชน การกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ที่แตกต่างกันไปตามบริบททางภูมิประเทศ บริบททางการเมือง และบริบททางสังคมวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ

โครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลกันเอง มาตรฐานจริยธรรม และการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลองค์กรสื่อ ในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์จากการค้นคว้าทางเอกสารวิชาการและการเข้าร่วมประชุมกับ องค์กรกำกับดูแลของประเทศสมาชิกอาเซียน จำนวน 4 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา ภายใต้โครงการพัฒนา องค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลกันเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศ ในกลุ่มอาเซียน ระหว่างวันที่ 5–11 ตุลาคม พ.ศ. 2557 และ 16–22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ซึ่งใน บทนี้จะกล่าวถึงภาพรวมของกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ภาพรวมด้านการกำกับดูแลองค์กรสื่อ ในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ และภาพรวมด้านสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียน

ภาพรวมกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของประเทศในกลุ่มอาเซียน

งานศึกษา Comparative Study of Broadcasting Media Organisation and Contents Regulation in Southeast Asia: Final Report to the NBTC โดย H.R. Korff ซึ่งเป็น งานวิจัยเปรียบเทียบการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของกิจการกระจายเสียงและภาพในภูมิภาค โดยประเทศไทย เป็นประเทศแรกในภูมิภาคที่เริ่มกิจการกระจายเสียงในปี พ.ศ. 2473 ซึ่งได้กระจายเสียงพระราชโอรสของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร. 7) ต่อมาประเทศมาเลเซียและประเทศเมียนมาร์ ได้ดำเนินกิจการกระจายเสียงในประเทศ ในสมัยนั้น วิทยุเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเป็น ชาติและการรวมกันภายใต้กรอบคิดของความเป็นชาติ โดยเฉพาะหลังจากที่หลายประเทศในภูมิภาค ได้รับเอกราช วิทยุจึงเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากและเป็นสื่อที่ช่วยกระจายข้อมูลข่าวสารและ สื่อบันเทิงของประชาชน สำหรับกิจการโทรทัศน์ ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในภูมิภาคอีกเช่นกัน ที่ได้เริ่มดำเนินการออกอากาศสัญญาณโทรทัศน์ในปี พ.ศ. 2498 ตามมาด้วยประเทศมาเลเซียและ อินโดนีเซียในสัปดาห์ต่อมา ซึ่งกิจการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ในภูมิภาคเริ่มต้นจากการดำเนินการของรัฐและ อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ และมีการเปิดให้เอกชนสัมปทานกิจการโทรทัศน์ในภายหลัง รวมถึง การปรับเปลี่ยนรูปแบบการกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์ในช่วงยุค 1980 เป็นต้นมา สื่อวิทยุโทรทัศน์ก็ ได้รับความนิยมมากในทุกประเทศและส่วนใหญ่สามารถรับชมและฟังได้ในทุกพื้นที่จนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ งานศึกษาได้ระบุว่าสื่อเคเบิลทีวีนั้นไม่ได้รับความนิยมมากนักในภูมิภาคนี้ ในขณะที่ผู้ชมส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับโทรทัศน์ดาวเทียมมากกว่า โดยประเทศมาเลเซียเป็นประเทศแรกที่เริ่มต้นกิจการโทรคมนาคมและโทรทัศน์ดาวเทียม ตามมาด้วยอินโดนีเซียและไทย ซึ่งเป็นสื่อที่เปิดให้ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สามารถรับชมช่องโทรทัศน์ได้จากทั่วโลก นอกจากนี้ การพัฒนาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและควมนิยมใช้อินเทอร์เน็ตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ส่งผลให้รูปแบบการรับสื่อของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และเกิดความหลากหลายของสื่อมากขึ้นในปัจจุบัน

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ได้มีการปรับปรุงด้านการพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์เรื่อยมาภายใต้มาตรฐานนานาชาติ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาระบบโทรคมนาคม ดาวเทียมของประเทศ ในปัจจุบัน การพัฒนาโครงสร้างการสื่อสารในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของประเทศอินโดนีเซียได้ครอบคลุมพื้นที่เกาะทั้งหมดของประเทศ ในพื้นที่เกาะห่างไกลจะสามารถเข้าถึงสื่อกระจายเสียงและโทรทัศน์ได้จำกัดมากกว่าโดยรับสัญญาณผ่านระบบดาวเทียมเป็นหลัก กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของอินโดนีเซียเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญและได้รับความนิยมมาก จากการสำรวจทางสถิติในปี พ.ศ. 2538 พบว่า ประชาชนชาวอินโดนีเซียประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์รับชมโทรทัศน์ โดยประชาชนมีโทรทัศน์มากกว่า 20 ล้านเครื่องและมีวิทยุมากกว่า 30 ล้านเครื่องทั่วประเทศ กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์สาธารณะจึงมีความสำคัญมากในฐานะที่เป็นสื่อให้ข้อมูลข่าวสารของรัฐ รวมถึงความรู้ต่างๆ สถานีวิทยุสาธารณะของอินโดนีเซีย คือ Radio Republik Indonesia (RRI) ซึ่งกระจายสัญญาณไปยังสถานีย่อยท้องถิ่นในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ

สำหรับกิจการโทรทัศน์ ในระยะเวลากว่า 27 ปี ประเทศอินโดนีเซียสามารถเผยแพร่สัญญาณโทรทัศน์เพียง 1 สถานี คือ Television Republik Indonesia (TVRI) ซึ่งเป็นสถานีสาธารณะภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ โดยส่วนใหญ่จัดทำรายการที่สนับสนุนการทำงานของรัฐบาลและกำหนดให้ประธานาธิบดีมีอำนาจในการกำกับดูแลเนื้อหาการผลิต จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2532 ได้มีการอนุญาตให้สถานี Rajawali Citra Televisi Indonesia (RCTI) ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์เอกชนดำเนินการในกิจการโทรทัศน์ โดยดำเนินการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมเท่านั้น ในส่วนของโทรทัศน์ดาวเทียมซึ่งส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม PALAPA ถือเป็นสื่อที่ช่วยประชาชนในพื้นที่ห่างไกลสามารถรับชมโทรทัศน์สาธารณะได้ ด้วยลักษณะทางกายภาพที่เป็นหมู่เกาะ โทรทัศน์ดาวเทียมจึงมีความสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารจากส่วนกลางไปยังเกาะต่างๆ ในประเทศ ดาวเทียม PALAPA จึงเปรียบเสมือนเป็นสัญลักษณ์ของการรวมชาติของผู้คนที่อาศัยอยู่บนเกาะต่างๆ ของอินโดนีเซีย เพื่อดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมที่เป็นธรรมและสันติสุข

นอกจากนี้ ภายใต้กฎหมายการกระจายเสียงและโทรทัศน์ปี พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการจัดกลุ่มเครือข่ายโทรทัศน์ที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายโทรทัศน์ท้องถิ่น³ การส่งสัญญาณวิทยุและโทรทัศน์ของอินโดนีเซียกระจายผ่านระบบเครือข่ายโทรทัศน์ท้องถิ่น (System of Networked Stations) โดยรับส่งสัญญาณระหว่างสถานีต่างๆ จากสถานีในท้องถิ่นที่มีอุปกรณ์และเจ้าหน้าที่สำหรับการผลิตเนื้อหาและออกอากาศในพื้นที่ และกระจายสัญญาณต่อไปยัง Relay Station ที่กระจายสัญญาณครอบคลุมพื้นที่ใกล้เคียง โดยรายการที่ออกอากาศจะรวมถึงรายการจากส่วนกลางและรายการที่ผลิตขึ้นเป็นภาษาท้องถิ่น ปัจจุบันสถานีวิทยุสาธารณะแห่งชาติ หรือ RRI มีสถานีท้องถิ่นจำนวน 59 สถานี และ Relay Station จำนวน 148 สถานี และสถานีโทรทัศน์สาธารณะแห่งชาติ หรือ TVRI มีสถานีท้องถิ่นจำนวน 24 สถานี และ Relay Station จำนวน 346 สถานี สมาคมโทรทัศน์ท้องถิ่นอินโดนีเซีย⁴ ระบุว่าประเทศอินโดนีเซียมีจำนวนสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นมากกว่า 1,000 แห่ง เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เป็นพื้นที่กว้างขวางมากและประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่มากกว่า 1,000 เกาะซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายทางลักษณะประชากร สังคม ภาษา และวัฒนธรรมสูงมาก

ตาราง 1 รายชื่อสถานีโทรทัศน์ในประเทศอินโดนีเซีย

| สถานี | เจ้าของ |
|--|--|
| Television Republik Indonesia (TVRI) | สถานีสาธารณะ (ภายใต้การดูแลของรัฐ) |
| Rajawali Citra Televisi Indonesia (RCTI) | Media Nusantara Citra of Bimantara Co. |
| Televisi Pendidikan Indonesia (TPI) | |
| Surya Citra Television (SCTV) | Surya Citra Television |
| Indosiar Visual Mandiri (Indosiar) | Indosiar Karya Media |
| Star Andalas Televisi (Star AnTV) | STAR TV |
| Media Televisi Indonesia (Metro TV) | Media Group |
| Televisi Transformasi Indonesia (Trans TV) | Para Group/ Trans Corp |
| Duta Visual Nusantara Tivi Tujuh (Trans 7) | Kompas-Gramedia/Trans Corp |
| Lativi Media Karya (Lativi) | Star Andalas TV |
| Global Informasi Bermutu (Global TV) | Bimantara Co |

ที่มา: Korff et al., 2014

³The 2002 Broadcasting Law

⁴ Association of the Indonesian Local Television (ATVLI)

อย่างไรก็ตาม จากการประชุมร่วมกับสมาคมวิทยุเอกชนแห่งอินโดนีเซีย⁵ พบว่า กิจกรรมวิทยุและโทรทัศน์ของประเทศอินโดนีเซียกำลังเผชิญกับข้อท้าทายหลายประการในการประกอบกิจการ เหตุผลหลัก คือ การเผชิญกับความท้าทายด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว เช่น เทคโนโลยีการออกอากาศโดยใช้ระบบดิจิทัล อิทธิพลของสื่อออนไลน์และ social media ที่ส่งผลให้ผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงรูปแบบการรับสื่อโดยเน้นการรับสื่อออนไลน์มากขึ้นและทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้จากการโฆษณาตกลง ปัญหาการจัดสรรคลื่นและนโยบายการดูแลการจัดสรรคลื่นของรัฐเป็นต้น

เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ประเทศอินโดนีเซียได้มีการประกาศใช้ระบบโทรทัศน์ดิจิทัลโดยเริ่มจากสถานีโทรทัศน์สาธารณะ TVRI เป็นแห่งแรกที่เริ่มถ่ายทอดสัญญาณในระบบโทรทัศน์ดิจิทัล ต่อมาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552 จึงเปิดให้สถานีโทรทัศน์เอกชนสองแห่งทดลองออกอากาศในระบบโทรทัศน์ดิจิทัล นอกจากนี้ยังมีแผนการแจกฟรีกล่องรับสัญญาณโทรทัศน์ดิจิทัล (Set Top Box: STB) สำหรับประชาชนผู้มีรายได้ต่ำ⁶ จำนวน 6 ล้านกล่อง ซึ่งกำหนดให้กลุ่มประชาชนกลุ่มนี้ได้รับกล่องรับสัญญาณให้เสร็จสิ้นก่อนการจัดการแข่งขันฟุตบอลโลกในปี พ.ศ. 2557 และยังมี การจัดขายกล่อง STB ที่รับสัญญาณ DVB-T2 ด้วยระบบ UHF ซึ่งสามารถใช้ร่วมกับสายรับสัญญาณระบบโทรทัศน์อนาล็อกได้เลยทันที อย่างไรก็ตาม การแจกฟรีกล่องสัญญาณยังดำเนินการไม่เสร็จสิ้น พื้นที่ที่ได้รับกล่องรับสัญญาณแล้ว ได้แก่ กรุงจาการ์ตาและจังหวัดบันเต็น (Banten)⁷ ซึ่งทางสมาคมวิทยุเอกชนอินโดนีเซีย เห็นว่ากระบวนการการปรับเปลี่ยนเป็นระบบดิจิทัลนั้นมีปัญหาหลายประการ เนื่องจากสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นบางแห่งเพิ่งเริ่มลงทุนก่อตั้งสถานีและยังไม่ถึงจุดคุ้มทุนในการดำเนินธุรกิจ อีกทั้งการเปลี่ยนการออกอากาศเป็นดิจิทัลและหยุดการออกอากาศในระบบอนาล็อกจะส่งผลกระทบต่อโทรทัศน์ท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก เพราะการดำเนินธุรกิจต้องการเงินทุนสูงสำหรับอุปกรณ์และเทคโนโลยีระบบดิจิทัล

ส่วนในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ กิจกรรมกระจายเสียงของฟิลิปปินส์เริ่มต้นตั้ง ปี พ.ศ. 2476 ภายใต้การดูแลของสหรัฐฯ และต่อมาอำนาจการดูแลกิจการกระจายเสียงตกอยู่ในความดูแลของรัฐบาลฟิลิปปินส์ หลังจากการประกาศเอกราชในปี พ.ศ. 2489 โดยได้มีการจัดตั้ง The Philippines Broadcasting Service (PBS) ในช่วงแรกการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมต่างประเทศ จนกระทั่งได้มีการแต่งตั้งองค์กร Radio Broadcasting Board (RBB) ในปี พ.ศ. 2480 เพื่อกำกับดูแลโดยตรงสถานี PBS ประกอบด้วย สถานีวิทยุในเครือ 13 สถานี และสถานีโทรทัศน์ 1 สถานี (ซึ่งแบ่งพื้นที่การออกอากาศกับหน่วยงานอื่นอีก 2 องค์กร)

⁵ Association of National Private Radio Broadcast Indonesi (PRSSNI)

⁶<http://www.thejakartapost.com/news/2012/08/26/digital-tv-a-giant-leap.html>

⁷ที่มา: http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_television_in_Indonesia

พร้อมกับเปลี่ยนชื่อเป็น Bureau of Broadcasting Services (BB) นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาระบบการกระจายเสียงแบบเครือข่าย (Network Broadcasting) ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของ the National Media Production Center (NMPC) พร้อมก่อตั้งสถานี Voice of the Philippines (VOP) ขึ้น การกำกับดูแลและพัฒนากิจการกระจายเสียงของประเทศฟิลิปปินส์ที่ผ่านมาจึงอยู่ภายใต้การดำเนินงานของ BB และ NMPC เป็นหลัก มีหน้าที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษาและวัฒนธรรมให้แก่ประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศด้วย ต่อมา มีการประกาศรวมการควบคุมดูแล BB และ NMPC ให้อยู่ภายใต้หน่วยงานเดียวกัน คือ กรมสื่อสารมวลชน (Office of Media Affairs) แต่การดำเนินงานเป็นไปอย่างไม่ชัดเจนและต่อเนื่อง ภายหลังจากการปฏิวัติของประชาชน (People Power Revolution หรือเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปว่า EDSA Revolution) ได้มีการเรียกร้องให้ยกเลิกสื่อภายใต้การแทรกแซงของรัฐทั้งหมด รวมถึงการยกเลิกกรมสื่อสารมวลชน เพื่อให้สถานี Philippine Broadcasting Service (PBS) ได้ดำเนินการเป็นสถานีกระจายเสียงสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน⁸

สำหรับกิจการโทรทัศน์⁹ การพัฒนาในยุคแรกเริ่มต้นจากการก่อตั้งสถานีโทรทัศน์ของ นาย James Lindenberg ภายใต้อุปกรณ์ Bolinao Electronics Corporation (BEC) ในปี พ.ศ. 2489 พร้อมจัดทำใบขออนุญาตจัดตั้งจากรัฐบาลและได้รับใบอนุญาตในปี พ.ศ. 2493 โดยต่อมาผู้พิพากษา Antonio Quirino (พี่ชายของประธานาธิบดีคนที่ 6 ของฟิลิปปินส์) ได้ซื้อกิจการร้อยละ 70 ของ BEC และเปลี่ยนชื่อเป็น Alto Broadcasting System (ABS) ในยุคนี การก่อตั้งสถานีโทรทัศน์ยังเต็มไปด้วยความยากลำบากทั้งในด้านการลงทุนและเทคโนโลยี โดยมีสถานีโทรทัศน์ทั้งหมดเพียง 2 ช่อง คือ DZAQ-TV Channel 3, DZXL-TV Channel 9 ซึ่งเปลี่ยนเป็น Channel 2 และ 4 ในระยะเวลาต่อมาหลังจากนั้นกิจการโทรทัศน์เริ่มได้รับความนิยมสูงขึ้นเรื่อยๆ และมีจำนวนสถานีช่อง VHF เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ DZBB-TV 7 (ก่อตั้งวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2504 เอกชนเป็นเจ้าของ), DZFM-TV 10 (ก่อตั้งปี พ.ศ. 2504 โดยรัฐบาลแต่ปัจจุบันยกเลิกไปแล้ว), DZTM-TV 5 (ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2505 เอกชนเป็นเจ้าของ คือ ครอบครัว Roces ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ The Manila Times), DZKB-TV 9 (ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2512 เอกชนเป็นเจ้าของ ปัจจุบัน คือ Solar News Channel), DWGT-TV 4 (ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2517 สถานีโทรทัศน์ของรัฐ), DZTV-TV 13 (ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2503 เอกชนเป็นเจ้าของ), DZRH-TV 11 (เอกชนเป็นเจ้าของ) เป็นยุคที่มีการผลิตรายการข่าวและสาระ ในปี พ.ศ. 2506 ได้มีการถ่ายทอดโทรทัศน์สี เป็นครั้งแรก ต่อมาในยุครัฐบาลเผด็จการ มาร์กอสได้ใช้อำนาจในการเข้ายึดกิจการวิทยุและโทรทัศน์ทั้งหมดภายใต้กฎอัยการศึก สื่อที่วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลจะถูกปิดและได้รับโทษทันที เนื้อหาในการนำเสนอของสื่อ

⁸<http://www.pbs.gov.ph/>

⁹<http://web.archive.org/web/20091025090825/http://geocities.com/pinoytv/birth.htm>

จะต้องผ่านการตรวจสอบโดยกรมประชาสัมพันธ์ (Department of Public Information) รวมถึงการออกกฎหมายควบคุมการทำงานของสื่อ ส่วนนโยบายความเป็นเจ้าของ การจัดสรรคลื่นความถี่ การกระจายสถานี และมาตรฐานการจัดรายการอยู่ภายใต้การกำกับของหน่วยงานอื่นของรัฐ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2516 มีการจัดตั้ง Association of the Broadcasters of the Philippines (Kapisanan ng mga Brodkasterng Pilipinas หรือ KBP) เพื่อดำเนินกลไกการกำกับดูแลกันเอง (self-regulation) และได้มีการก่อตั้ง the Broadcaster Media Council ในปี พ.ศ. 2517

หลังจากเกิดการปฏิวัติของประชาชนซึ่งได้โค่นล้มอำนาจเผด็จการมาร์กอสลง กิจกรรมวิทยุและโทรทัศน์มีเสรีภาพมากขึ้นและประเทศฟิลิปปินส์ได้ขยายการส่งสัญญาณการแพร่ภาพไปยังต่างประเทศในทวีปเอเชียและอื่นๆ จนกระทั่งในปัจจุบัน ความนิยมของโทรทัศน์ HD มีกำลังสูงขึ้นเรื่อยๆ และเริ่มส่งสัญญาณภาพคุณสมบัติ HD ตั้งแต่ช่วงต้นปี พ.ศ. 2553 ปัจจุบัน กิจกรรมกระจายเสียงและโทรทัศน์ในประเทศฟิลิปปินส์อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการกำกับกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (National Telecommunication Commission: NTC) ซึ่งกำลังดำเนินนโยบายการเปลี่ยนผ่านการกระจายเสียงและภาพโทรทัศน์เข้าสู่ระบบดิจิทัล

ตามกฎหมายของฟิลิปปินส์ กิจกรรมวิทยุโทรทัศน์จะต้องดำเนินการโดยพลเมืองฟิลิปปินส์และต้องได้รับอนุมัติแฟรนไชส์ในการดำเนินกิจการจากสภา Congress เท่านั้น อนุญาตให้ชาวต่างชาติถือครองกิจการวิทยุและโทรทัศน์ ประเทศฟิลิปปินส์มีโครงข่ายสถานีโทรทัศน์แบบฟรีทีวีแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ โครงข่ายของรัฐ จำนวน 3 โครงข่าย (โครงข่ายที่รัฐเป็นเจ้าของเองทั้งหมด 1 โครงข่ายและโครงข่ายที่รัฐถือหุ้นบางส่วน 2 โครงข่าย) และโครงข่ายเอกชนจำนวน 7 โครงข่าย โดยรวมแล้วประเทศฟิลิปปินส์มีสถานีโทรทัศน์ที่สามารถกระจายสัญญาณทั่วประเทศได้ทั้งหมด 527 สถานี และมีผู้ประกอบการทั้งสิ้น 81 ราย ซึ่งกลุ่มสถานีโทรทัศน์ของฟิลิปปินส์ สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก คือ กิจกรรมโทรทัศน์แบบฟรีทีวี กิจกรรมโทรทัศน์ดิจิทัล และกิจกรรมโทรทัศน์เคเบิลทีวี เครือข่ายการออกอากาศสำหรับกิจกรรมโทรทัศน์แบบฟรีทีวี ได้แก่

ตาราง 2 เครื่องข่ายสถานีโทรทัศน์ในประเทศฟิลิปปินส์

| เครือข่ายสถานี | รายละเอียด | ประเภท เครือข่าย |
|---------------------------------------|--|--|
| ABS-CBN Corporation (ABS-CBN) | เครือข่ายสถานีโทรทัศน์ที่เก่าแก่และใหญ่ที่สุดของประเทศฟิลิปปินส์ เริ่มต้นจากการออกอากาศช่อง <u>DZAO-TV Channel 3</u> (พ.ศ. 2496) และ <u>DZXL-TV Channel 9</u> (พ.ศ. 2501) ซึ่งกระจายสัญญาณทั่วประเทศ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น ABS-CBN Broadcasting Corporation และเปลี่ยนระบบจากช่อง <u>DZAO-TV</u> เป็น <u>channel 2</u> และช่อง <u>DZXL-TV</u> เป็น <u>channel 4</u> ปัจจุบันส่งสัญญาณภาพและเสียงสำหรับ <u>channel 2</u> ภายใต้ระบบ VHF และ <u>channel 4</u> อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของ People's Television Network ในช่วงการปฏิวัติของประชาชน (EDSA People Power Revolution) ซึ่งช่วงชิงจากอำนาจการยึดครองสถานีของรัฐบาลเผด็จการมาร์กอส | เอกชน |
| Associated Broadcasting Company (TV5) | เริ่มออกอากาศเมื่อปี พ.ศ. 2503 โดย <u>Chino Roces</u> จาก <u>Manila Times</u> ปี พ.ศ. 2515 สถานีถูกปิดตัวลงภายใต้อำนาจรัฐบาลเผด็จการมาร์กอสและกลับมาออกอากาศอีกครั้งใน ปี พ.ศ. 2535 ซึ่งปัจจุบันเป็นเครือข่ายโทรทัศน์ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยใช้ช่อง TV5 | เอกชน |
| GMA Network, Inc. (GMA) | เริ่มออกอากาศ <u>DZBB-7</u> ในปี พ.ศ. 2504 โดยนาย Robert Stewart สื่อมวลชนชาวอเมริกันจาก <u>Republic Broadcasting System</u> และเปลี่ยนชื่อเป็น GMA Radio-Television Arts ในปี พ.ศ. 2517 โดยสถานี GMA เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในช่วงการปฏิวัติของประชาชนในปี พ.ศ. 2511 และได้รับความนิยมสูงสุดในประเทศ ปัจจุบันใช้ชื่อสถานี GMA Network Inc. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 | เอกชน |
| Radio Philippines Network (RPN) | เริ่มออกอากาศในปี พ.ศ. 2512 โดยใช้ช่อง <u>DZKB-9</u> ภายใต้การดูแลใน <u>Kanlaon Broadcastion System</u> ของ Roberto Benedicto ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 สถานีถูกยึดอำนาจการบริหารงานโดย Philippine Commission on Good Government PCGG) ปัจจุบันอยู่ในเครือ Solar Entertainment Corporation ของ Solar Television Network | เครือข่าย สถานีโทรทัศน์ ขนาดใหญ่ |

| เครือข่ายสถานี | รายละเอียด | ประเภทเครือข่าย |
|---|---|-------------------------|
| People's Television Network (PTV) | <u>DWGT-TV 4</u> ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2517 และบริหารดูแลโดยรัฐ (หน่วยงาน <u>Government Television</u>) ในยุคของมาร์กอสเปลี่ยนชื่อเป็น Maharlika Broadcast System (MBS) และถูกเปลี่ยนชื่ออีกครั้งจนเป็น People's Television (PTV) หลังจากการปฏิวัติของประชาชน ปี พ.ศ. 2554 ได้เปลี่ยนชื่ออีกครั้งเป็น National Broadcasting Network (NBN) และกลับมาใช้ชื่อ PTV ในปี พ.ศ. 2554 | เครือข่ายโทรทัศน์ของรัฐ |
| Intercontinental Broadcasting Corporation (IBC) | <u>DZTV-TV 13</u> ออกอากาศในปี พ.ศ. 2520 โดย Andres Soriano ในปี พ.ศ. 2535 สถานีถูกยึดอำนาจการบริหารงานโดย Philippine Commission on Good Government (PCGG) พร้อมกับสถานี RPN | เครือข่ายโทรทัศน์ของรัฐ |

ที่มา: http://en.wikipedia.org/wiki/Television_in_the_Philippines

เครือข่ายโทรทัศน์เคเบิลทีวีที่ใหญ่ที่สุดของประเทศฟิลิปปินส์ คือ Sky Cable Cooperation ซึ่งเป็นบริษัทลูกภายใต้ ABS-CBN Corporation (ABS-CBN) อีกทั้งยังเป็นเจ้าของเครือข่าย My Destiny Cable, Home Cable, Sun Cable and Uni Cable ในปี พ.ศ. 2549 ได้มีการเริ่มดำเนินการออกอากาศในระบบดิจิทัลสำหรับเคเบิลทีวี ซึ่งนอกจากจะช่วยให้มีจำนวนช่องรายการมากขึ้นแล้วยังสามารถเลือกรับชมรายการที่ต้องการพร้อมกับรับสัญญาณภาพแบบ HD ได้นอกจากนี้ ยังมีเครือข่ายทีวีดาวเทียม ได้แก่ ช่อง Dream Satellite TV, Cignal และ G-Sat รวมถึงทีวีอินเทอร์เน็ตและมือถือ คือ Watch Pad, My GMA, TFC Now, Sandbox, my TV and iWanTV

กิจการโทรทัศน์ในระบบอนาล็อกของฟิลิปปินส์ใช้เทคโนโลยี NTSC จากประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553 คณะกรรมการกำกับกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติประกาศเลือกใช้เทคโนโลยีจากประเทศญี่ปุ่น ISDB-T สำหรับระบบโทรทัศน์ดิจิทัล และได้กำหนดระยะเวลา 5 ปี เพื่อยกเลิกการออกอากาศในระบบอนาล็อกหลังจากโอนถ่ายเทคโนโลยีภายในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 อย่างไรก็ตาม สถานีโทรทัศน์หลายแห่งได้ดำเนินการออกอากาศในระบบทีวีดิจิทัลภายใต้มาตรฐานยุโรป (European DVB-T) ไปเรียบร้อยแล้วในระยะทดลองการออกอากาศก่อนการประกาศใช้เทคโนโลยีของญี่ปุ่น¹⁰ นอกจากนี้ รัฐบาลฟิลิปปินส์ยังติดปัญหาเรื่องกฎหมาย

¹⁰http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_television_in_the_Philippines

การกำหนดระเบียบและมาตรฐานข้อบังคับ (Implementing Rules and Regulations หรือ IRR) รวมถึงปัญหาการจัดสรรคลื่นความถี่ในการเปลี่ยนจากรูปแบบอนาล็อกเป็นดิจิทัล

ในสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์พัฒนาการด้านการเมืองการปกครองสัมพันธ์กับการพัฒนากิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ในประเทศ สื่อวิทยุเริ่มกระจายเสียงในประเทศเมียนมาร์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2479 และเริ่มออกอากาศรายการวิทยุภายใต้ชื่อสถานี Burma Broadcasting Service (BBS) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 ซึ่งภายหลังที่ประเทศได้รับเอกราชจากอังกฤษ รัฐบาลเมียนมาร์ได้เปลี่ยนชื่อเป็น Myanmar Radio and Television (MRTV) ปัจจุบันมีสถานีวิทยุที่กระจายเสียงทั้งประเทศอยู่ 2 สถานีตั้งอยู่ในเมืองย่างกุ้งและเนปิดอว์ ในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลเมียนมาร์ได้จัดตั้งสถานีวิทยุเพิ่มอีก คือ สถานี Yangon City FM ซึ่งอยู่ในความดูแลของสภาพัฒนานครย่างกุ้ง (Yangon City Development Council) สื่อวิทยุเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในประเทศเมียนมาร์เนื่องจากเป็นสื่อประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ ปัจจุบัน ประชาชนในเมียนมาร์สามารถรับฟังรายการวิทยุจาก 4 สถานีหลัก คือ

1. Myanmar Radio (ชื่อเดิมคือ Burma Broadcasting Service (BBS) กระจายเสียงครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศผ่านเครื่องส่งจำนวน 5 เครื่องตั้งอยู่ในกรุงย่างกุ้ง ได้รับการควบคุมและบริหารจัดการโดยกระทรวงสารสนเทศ
2. Yangon City FM อยู่ในความดูแลของสภาพัฒนานครย่างกุ้ง (Yangon City Development Council) เน้นรายการบันเทิงและเพลงร่วมสมัย กระจายเสียงเฉพาะในกรุงย่างกุ้ง โดยมีช่องความถี่ในการกระจายเสียงผ่านระบบ FM 3 ช่อง คือ 98 MHz, 102 MHz และ 104 MHz
3. Mandalay FM บริหารจัดการโดย Forever Group และเริ่มกระจายเสียงในปี พ.ศ. 2551 โดยสามารถส่งสัญญาณกระจายเสียงครอบคลุมพื้นที่จำกัดเพียงกรุงย่างกุ้งและเส้นทางหลวงย่างกุ้ง-มัณฑะเลย์
4. Pyinsawady FM บริหารจัดการโดย Forever Group กระจายเสียงในพื้นที่รัฐอิระวดีและรัฐยะไข่ในปี พ.ศ. 2552 (Korff, 2557)

นอกจากนี้ ในบางพื้นที่ของเมียนมาร์ สามารถรับฟังรายการวิทยุจากต่างประเทศ เช่น BBC, Voice of America, Radio Free Asia และ Democratic Voice of Burma ซึ่งส่วนใหญ่ส่งสัญญาณผ่านคลื่นสั้น (short-wave) โดยออกอากาศเป็นภาษาเมียนมาร์และเป็นสื่อที่ไม่ผ่านการควบคุมเนื้อหาจากรัฐบาล โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ประเทศอยู่ในการปกครองของรัฐบาลทหารเมียนมาร์ ทำให้สื่อวิทยุในเมียนมาร์เป็นที่นิยมของประชาชนทั่วไปมากกว่าสื่ออื่นๆ เนื่องจากเป็นสื่อที่ให้ข้อมูลข่าวสารจากต่างประเทศและรายงานสถานการณ์อื่นๆ ในประเทศได้ครอบคลุมมากกว่าสื่อของรัฐ โดยสถานีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ BBC ส่วนในเขตพื้นที่ชายแดนยังสามารถรับฟัง

สถานีวิทยุจากประเทศเพื่อนบ้านได้ เช่น All-India Radio, RadioThailand, China Radio International, the Voice of Malaysia และ NHK Radio Japan (อ้างแล้ว)

สำหรับโทรทัศน์ สหภาพเมียนมาร์ออกอากาศโทรทัศน์ในปี พ.ศ. 2524 ภายใต้การปกครองสังคมนิยม ในขณะนั้น มีการออกอากาศช่องโทรทัศน์ได้เพียงช่องเดียวและรัฐเป็นเจ้าของสถานี จนกระทั่งมีการเปิดให้บริษัทเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในปี พ.ศ. 2531 ในส่วนของเนื้อหา Myanmar TV (MRTV) เน้นการนำเสนอข่าวสารที่มาจากรัฐบาลและรายการบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ ในยุคการปกครองของพรรคโครงการสังคมนิยมพม่า (Burma Socialist Program Party) และสภาฟื้นฟูกฎหมายและระเบียบแห่งรัฐ (State Law and Order Reconciliation Council: SLORC) ภายในรัฐบาลทหารเมียนมาร์ นโยบายด้านการส่งเสริมเนื้อหาของสื่อยังไม่เน้นด้านการสร้างสรรค์รายการมากนักและมีการควบคุมเนื้อหาการนำเสนอของสื่ออย่างเข้มงวด ซึ่งนโยบายดังกล่าวมีผลบังคับใช้สำหรับทุกสื่อไม่ว่าจะเป็นสื่อในเมียนมาร์ สื่อในระดับสากลหรือสื่อในภาษาท้องถิ่น นอกจากนี้ มีการจัดทำช่องสถานีภาษาอังกฤษ MRTV-3 ในช่วงกลางปี พ.ศ. 2544 โดยมีโครงสร้างเนื้อหาและรายการเหมือนกับช่อง MRTV ในปี พ.ศ. 2547 รัฐบาลทหารเมียนมาร์อนุญาตให้เอกชนสามารถร่วมลงทุน ในกิจการโทรทัศน์แห่งชาติได้ MRTV จึงกลายเป็นสถานีที่มีบริษัท Forever Group เข้ามาร่วมลงทุนและเริ่มออกอากาศในช่อง MRTV-4 ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์ 24 ชั่วโมงในปี พ.ศ. 2553 โดยมีเพียงผู้ชมในกรุงย่างกุ้งเท่านั้นที่สามารถรับสัญญาณโทรทัศน์ได้ฟรี แต่ในพื้นที่อื่นๆ จะต้องติดตั้งกล่องรับสัญญาณ Set-Top-box เพื่อรับสัญญาณ

เนื้อหาของรายการของช่อง MRTV-4 ส่วนใหญ่เป็นรายการเพื่อความบันเทิง สำหรับรายการข่าวนั้นไม่ได้แตกต่างจากช่อง MRTV นอกจากช่องฟรีทีวีและฟรีทีวีในบางพื้นที่แล้ว เมียนมาร์มีช่องเปย์ทีวี คือ ช่อง MRTV-5 ที่ผู้ชมจะต้องจ่ายค่าบริการรายปีให้แก่ MRTV และ Forever Group (Khein, 2557)

นอกจากสถานีโทรทัศน์ของรัฐบาล ประเทศเมียนมาร์มีสถานีโทรทัศน์ภายใต้กระทรวงกลาโหม คือ สถานี Myawaddy ซึ่งเริ่มออกอากาศ 24 ชั่วโมงภายใต้การดูแลของทหาร ตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2538 โดยสามารถกระจายเสียงได้ครอบคลุมเกือบทั้งประเทศผ่านเครื่องกระจายสัญญาณกว่า 195 สถานี ภายใต้ร่างกฎหมายใหม่ สำหรับกิจการวิทยุโทรทัศน์นั้น ยังไม่มีการระบุชัดเจนว่าสถานี Myawaddy จะเป็นสถานีสาธารณะหรือไม่ เนื่องจากสิทธิความเป็นเจ้าของเป็นของทหารที่นำเสนอรายการบันเทิงและข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของทหาร (อ้างแล้ว)

สหภาพเมียนมาร์เริ่มนำระบบโทรทัศน์ดิจิทัลเข้ามาใช้ออกอากาศควบคู่กับระบบอนาล็อกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยมีแผนการเปลี่ยนผ่านระบบแบ่งออกเป็น 3 ระยะสำหรับการสร้างสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทั้งหมด 250 สถานี คือ¹¹

ระยะที่ 1 ระยะทดลองใน 3 เมืองแรก คือ ย่างกุ้ง เนปิดอว์ และเมืองสะกาย (Sagiang) ก่อตั้งสถานีที่มีกำลังส่ง 3 KW ภายในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556

ระยะที่ 2 (ปี ค.ศ. 2013 – 2014) เพิ่มจำนวนสถานีอีก 25 สถานี

ระยะที่ 3 (ปี ค.ศ. 2014 – 2015) เพิ่มจำนวนสถานีอีก 110 สถานี

ระยะที่ 4 (ปี ค.ศ. 2015 – 2016) เพิ่มจำนวนสถานีอีก 117 สถานี

ในจำนวนนี้มี 25 สถานีที่เป็นสถานีกำลังความส่งสูง (high power station) และในส่วนที่เหลือจะเป็นสถานีกำลังความส่งต่ำซึ่งปัจจุบัน ประชาชนในพื้นที่ 3 เมืองหลัก ได้แก่ ย่างกุ้ง เนปิดอว์ และมัณฑะเลย์ สามารถรับชมโทรทัศน์ดิจิทัลได้ รัฐบาลมีแผนกระจายสัญญาณโทรทัศน์ระบบดิจิทัลครอบคลุมทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งประชาชนสามารถรับชมโทรทัศน์ดิจิทัลได้เต็มรูปแบบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป ส่วนการจัดสรรช่องดิจิทัลแบ่งออกเป็น ทวีเพื่อการเกษตร ทวีสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทวีสำหรับผู้รักการอ่าน ทวีภาษาต่างประเทศ เป็นต้น¹²

¹¹http://www.itu.int/ITU-D/asp/CMS/Events/2013/ITU-ABU-AIBD/S4_Myo_Win.pdf

¹²<http://nextvasia.com/1-cable-dth/digital-tv-broadcasting-to-begin-in-myanmar-this-week/>

Implementation of the DVB-T Transmitter Stations (1st Phase & 2nd Phase)



ภาพประกอบ 1 แผนที่การสร้างสถานีโทรทัศน์ดิจิตอลของสหภาพเมียนมาร์ในระยะที่ 1 และ 2
(ที่มา: Win, 2556)

สำหรับราชอาณาจักรกัมพูชา สื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์อยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดโดยรัฐบาลนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 ในยุคนั้น สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีอิทธิพลที่สุดของรัฐคือหนังสือพิมพ์รายสองสัปดาห์ “ประชาชน” (Pracheachon) ซึ่งเริ่มตีพิมพ์อย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เพื่อสื่อสารความเห็นของรัฐบาลในประเด็นต่างๆ ภายในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ Kangtoap Padevoat ซึ่งเป็นของกองทัพและเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญเช่นกัน อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ประเทศกัมพูชาตกอยู่ใต้อำนาจของเวียดนามได้มีการควบคุมไม่ให้มีหนังสือพิมพ์รายวัน จนกระทั่งเวียดนามถอนทัพออกจากประเทศในปี พ.ศ. 2536

การกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์อยู่ภายใต้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์แห่งกัมพูชาที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2526 ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 มีเครื่องวิทยุประมาณ 200,000 เครื่องในประเทศ รายการวิทยุ The Voice of Kampuchean People (VOKP) ได้จัดออกอากาศใน 6 ภาษา ได้แก่ เขมร เวียดนาม ฝรั่งเศส อังกฤษ ลาว และไทย นอกจากนี้ ด้วยความช่วยเหลือจากเวียดนาม ได้มีการริเริ่มทดลองออกอากาศสถานีโทรทัศน์แห่งชาติช่วงปลายปี พ.ศ. 2556 และออกอากาศเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2527 สถานีโทรทัศน์แห่งชาติกัมพูชาเริ่มออกอากาศเป็นประจำทุกอาทิตย์ตั้งแต่เดือนมีนาคมปี พ.ศ. 2529 โดยออกอากาศรายการโทรทัศน์ช่วงเย็นระยะเวลา 2 ชั่วโมง และออกอากาศเป็นประจำ 4 วันต่ออาทิตย์ ซึ่งคาดว่ามิโทรทัศน์ที่รับสัญญาณจากสถานีประมาณ 52,000 เครื่อง ในปีเดียวกันนี้เอง รัฐบาลเวียดนามได้จัดอบรมเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคสำหรับสถานีโทรทัศน์และเกิดความร่วมมือกับสหภาพโซเวียตในการพัฒนาสื่อโทรทัศน์ร่วมกัน ในช่วงนั้นผู้ชมในประเทศกัมพูชาสามารถรับชมรายการโทรทัศน์ของสหภาพโซเวียตได้ ผ่านสถานีรับสัญญาณโทรทัศน์ดาวเทียมที่ตั้งอยู่ในกรุงพนมเปญ¹³

ประเทศกัมพูชาเริ่มทดสอบระบบการออกอากาศระบบ XUTV เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2509 โดยที่รัฐเข้ามาถือครองความเป็นเจ้าของสถานีในปี พ.ศ. 2513 และออกอากาศทุกวัน ระยะเวลา 12-14 ชั่วโมงโดยมีรายได้หลักจากการขายโฆษณา อย่างไรก็ตาม สถานีโทรทัศน์ถูกทำลายลงในช่วงสงครามเขมรแดง พ.ศ. 2518 และหยุดการออกอากาศ จนกระทั่งต่อมาในปี พ.ศ. 2526 รัฐบาลเขมรได้เริ่มออกอากาศสถานีโทรทัศน์ขึ้นอีกครั้ง คือ สถานีโทรทัศน์แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา (National Television of Kampuchea: TVK) ซึ่งในขณะนั้นดำเนินการโดยรัฐบาลภายใต้การสนับสนุนของเวียดนาม ทางสถานีเริ่มออกอากาศโทรทัศน์สีในปี พ.ศ. 2529 และเป็นสถานีโทรทัศน์เพียงแห่งเดียวในช่วงปลายของยุค 1990 จนกระทั่งรัฐบาลได้เปิดให้เอกชนเข้ามาดำเนินกิจการโทรทัศน์ การกำกับดูแลสื่อในภาพรวมยังไม่ได้ดำเนินการกำกับดูแลมากนัก ดังนั้น จึงมีสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ที่ดำเนินการโดยเอกชนเป็นจำนวนมาก และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ทำให้เกิดความหลากหลายของสื่อมากขึ้น รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่จากสถานีโทรทัศน์เอกชนเป็นรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น รวมถึงละคร รายการวาไรตี้โชว์และเกมโชว์ ละครไทยพากย์เสียงภาษาเขมรเป็นรายการที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์กระแสต่อต้านดาราทไทย (กบ สุวนันท์) ในปี พ.ศ. 2546 ทำให้รัฐบาลเขมรสั่งแบนรายการโทรทัศน์จากประเทศไทย

¹³http://en.wikipedia.org/wiki/Media_of_Cambodia

ทั้งหมด¹⁴ นอกจากนี้ สถานีเคเบิลทีวีและสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมสามารถรับชมได้ในประเทศกัมพูชา ชาวกัมพูชาที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ เช่น ไทย เวียดนาม และเมียนมาร์ สามารถรับชมช่องรายการโทรทัศน์เขมรได้ผ่านการส่งสัญญาณจากดาวเทียมไทยคม โทรทัศน์ส่วนใหญ่ต้องปิดการออกอากาศในช่วงเย็น จนในปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลได้ประกาศขยายเวลาการออกอากาศรายการโทรทัศน์เริ่มต้นจากเวลา 06.00 น. ถึง 24.00 น.

ปัจจุบัน ประเทศกัมพูชามีสถานีโทรทัศน์ 14 สถานีที่ออกอากาศภาคพื้นดิน ได้แก่ TV3, MNBT television, Apsara Television (TV11), Bayon Television (Chanel 27X), Cambodia Television Network (CTN), MyTV, Khmer Television (CTV9), National Television of Cambodia (TVK), Royal Cambodian Armed Forces Television (TV5), Southeast Asia Television, HengMeas HDT, CNC, Bayon News TV, CTV8 HD ส่วนรายการโทรทัศน์เคเบิลทีวี ได้แก่ DTV Star Co.Ltd.,Cambodian Cable Television (CCTV), Phnom Pehn Television, One TV (สถานีโทรทัศน์ดิจิตอลแห่งแรกของกัมพูชา) ในส่วนของสถานีวิทยุประเทศกัมพูชามีสถานีวิทยุ AM จำนวน 2 สถานีและสถานีวิทยุ FM จำนวน 65 สถานี ประเทศกัมพูชา ได้กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนระบบสัญญาณโทรทัศน์จากอนาล็อกเป็นดิจิตอลทีวี (DVB-T) ภายในปี พ.ศ. 2558 ตามข้อเสนอแนะจาก ASEAN ปัจจุบันมีเพียงสถานี One TV ที่ออกอากาศในระบบดิจิตอลและเริ่มให้บริการตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2555

โดยสรุป กิจกรรมกระจายเสียงและโทรทัศน์ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนนั้นมีรูปแบบและพัฒนาการที่แตกต่างหลากหลาย วิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมในทุกประเทศ โดยในอินโดนีเซีย เมียนมาร์ และกัมพูชา รัฐบาลจะเข้ามามีบทบาทในกิจการวิทยุโทรทัศน์ซึ่งใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารข้อมูลและข่าวสารให้แก่ประชาชน ยกเว้นในประเทศฟิลิปปินส์ที่เปิดโอกาสให้เอกชนสามารถลงทุนในการดำเนินกิจการตั้งแต่ระยะแรก นอกจากนี้ นโยบายว่าด้วยการเปลี่ยนระบบถ่ายทอดโทรทัศน์จากอนาล็อกเป็นดิจิตอลทีวีนั้น เป็นวาระสำคัญที่ทุกประเทศให้ความสำคัญและได้วางแผนทางนโยบายเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีดังกล่าว

¹⁴ กรณีข้อพิพาทนี้เกิดขึ้นจากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ในประเทศกัมพูชาที่อ้างว่าดาราทไทย (กบ สุวนันท์) ได้ให้ความเห็นต่อกรณีนครวัดว่าเป็นของประเทศไทย สร้างความโกรธเคืองให้แก่ประชาชนชาวเขมรจนเกิดเป็นจลาจลและมีการบุกทำลายสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับไทย เช่น สถานทูต บริษัทและห้างร้านที่เจ้าของธุรกิจเป็นชาวไทย จนทำให้รัฐบาลไทยตัดสินใจปิดชายแดนไทย-กัมพูชา ต่อมารัฐบาลกัมพูชาได้ขอโทษต่อรัฐบาลไทยและได้จ่ายค่าชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสถานทูต รวมถึงบริษัทและห้างร้านที่ได้รับความเสียหาย พร้อมทั้งดำเนินคดีกับผู้ก่อจลาจลในครั้งนั้น

ภาพรวมด้านสถานการณ์สื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

สถานการณ์สื่อในสาธารณรัฐอินโดนีเซียนับว่าเปิดกว้างมากกว่าประเทศอื่นๆ ใน 4 ประเทศ จากรายงานของ Freedom House ปี พ.ศ. 2557 ระบุว่าเสรีภาพสื่อของประเทศอินโดนีเซีย อยู่ในกลุ่มมีเสรีภาพบางส่วน (Partly Free)¹⁵ มีการบัญญัติเรื่องสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพของสื่อมวลชนในรัฐธรรมนูญและกฎหมายเฉพาะหลายฉบับ แต่อย่างไรก็ตาม การทำงานของสื่อยังถูกแทรกแซงโดยรัฐและกลุ่มทุน

ในสมัยรัฐบาลเผด็จการซูฮาโต การทำงานของสื่อไม่สามารถทำได้อย่างอิสระ สถานีวิทยุสามารถนำเสนอข่าวจากภาครัฐเท่านั้นไม่สามารถรายงานข่าวได้เองโดยตรง นอกจากนี้ การดำเนินการออกใบอนุญาตสำหรับกิจการวิทยุยังดำเนินการโดยการอนุมัติของประธานสมาคมวิทยุแห่งชาติ ซึ่งก็คือบุตรสาวของนายซูฮาโต การออกใบอนุญาตในช่วงเวลานั้นจึงเป็นการออกใบอนุญาตให้กับกลุ่มที่สนับสนุนพรรค ต่อมาหลังจากที่รัฐบาลเผด็จการซูฮาโตพ้นจากตำแหน่งในปี พ.ศ. 2541 ก่อให้เกิดกระแสการจัดตั้งสถานีวิทยุอิสระอย่างกว้างขวาง และได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว จากเดิมมีอยู่ 750 สถานีเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,000 สถานี ทั้งนี้ ผู้จัดการวิทยุหลายแห่งไม่มีทักษะการจัดการรายการมาก่อนและเรียนรู้เพิ่มเติมจากประสบการณ์การทำงานจริงของตนเอง ส่งผลให้คุณภาพการผลิตเนื้อหารายการและการรายงานข่าวเชิงลึกมีน้อยมากในประเทศอินโดนีเซีย

สำหรับประเทศอินโดนีเซีย คดีหมิ่นประมาทบุคคลเป็นกรณีที่เป็นปัญหาต่อการทำงานของสื่อมวลชนในประเทศ Indonesian Press Council คือ องค์กรที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางที่ดำเนินการไกล่เกลี่ยกรณีสื่อมวลชนถูกฟ้องหมิ่นประมาทโดยเจ้าหน้าที่ภายใต้ศาลปกครองสูงสุด อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของ Press Council ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากตำรวจมากนัก ในปี พ.ศ. 2544 ศาลรัฐธรรมนูญได้พิพากษาให้รักษากฎหมายหมิ่นประมาทไว้เช่นเดิม (มาตรา 156 a) ส่งผลโดยตรงต่ออิสรภาพในการแสดงออกของสื่อในระยะต่อมา โดยรัฐบาลเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้มีความจำเป็นต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยต่อศาสนาประจำชาติ หากผู้ใดฝ่าฝืนจะได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา มีคดีฟ้องหมิ่นประมาทสื่อมวลชนลดลงจากเดิมมาก เนื่องจากการลงนามข้อตกลงร่วมกันระหว่างกรมตำรวจและ Indonesia Press Council โดยกรณีที่สื่อมวลชนถูกฟ้องแจ้งความขอหาหมิ่นประมาทจะต้องดำเนินการทางกฎหมายภายใต้กฎหมายที่ให้อำนาจแก่ Press Council เท่านั้น นอกจากนี้ สื่อมวลชนในประเทศอินโดนีเซียยังต้องเผชิญปัญหาการตกเป็นเป้าหมาย การทำร้ายร่างกายหรือทำให้เกิดการเสื่อมเสียจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานต่างๆ เมื่อรายงานข่าวในประเด็นที่อ่อนไหว ดังที่ปรากฏในรายงานของ Alliance of Independent Journalist (AIJ) ระบุว่าในปี พ.ศ. 2555 เกิดกรณีความรุนแรงต่อสื่อมวลชนถึง 56 ราย เพิ่มขึ้นจาก

¹⁵<https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2013/indonesia#.VJGVNdKUeVB>

46 รายในปี พ.ศ. 2554 และในปีนี้มีนักข่าวถูกทำร้ายจนเสียชีวิตจำนวน 2 ราย พื้นที่ที่เป็นอันตรายมากในการทำงานของสื่อมวลชน คือ ภาคตะวันตกของปาปัว (West Papua) โดยเฉพาะนักข่าวชาวต่างชาติ

กฎหมายฉบับอื่นๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อเสรีภาพสื่อ ได้แก่ กฎหมายด้านความโปร่งใสของข้อมูลสาธารณะปี พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้เสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลแต่มีปัญหาในเชิงปฏิบัติ ตั้งแต่มีการประกาศใช้กฎหมายนี้ในปี พ.ศ. 2553 และกฎหมาย State Intelligence Law (SIL) ที่ประกาศใช้ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 เป็นกฎหมายที่นับว่าเป็นอุปสรรคต่อเสรีภาพของประชาชนและเสรีภาพของสื่อมวลชน โดยเฉพาะมาตรา 32 ที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่หน่วยข่าวกรองในการสกัดและเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลหรือนิติบุคคลได้โดยไม่จำเป็นต้องขอคำอนุมัติจากศาล และมาตรา 26 ที่ไม่อนุญาตให้บุคคลหรือนิติบุคคลเผยแพร่ข้อมูลของหน่วยข่าวกรอง โดยบัญญัติบทลงโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับเป็นเงินขั้นต่ำไม่เกิน 100 ล้านบาท ซึ่งเปิดให้มีการตีความกฎหมายที่กว้างเกินไปและนำไปสู่ การตีความกฎหมายที่ผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ องค์กร Alliance of Independent Journalist (AIJ) ได้ร่วมกับองค์กรพันธมิตรอื่นๆ ในการยื่นขอปรับแก้กฎหมายฉบับนี้เมื่อปี พ.ศ. 2555 พร้อมทั้งให้ข้อมูลกับสาธารณชนเกี่ยวกับผลกระทบของการทำงานของสื่อมวลชนจากกฎหมายฉบับนี้

นอกเหนือจากกฎหมายดังกล่าว พระราชบัญญัติการกระจายเสียงและโทรทัศน์ปี พ.ศ. 2545 ประกาศห้ามไม่ให้สถานีวิทยุอิสระเผยแพร่ข้อมูลจากผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์จากต่างประเทศ หรือห้ามไม่ให้ชาวต่างประเทศเป็นเจ้าของกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากเกี่ยวกับการปิดกั้นเนื้อหาและบทลงโทษที่รุนแรง อีกทั้ง สมาพันธ์วิทยุชุมชนโลก (AMARC) ได้เรียกร้องให้มีการปฏิรูปกฎหมายและการจัดสรรคลื่นความถี่ที่เท่าเทียมกันสำหรับสถานีวิทยุชุมชนในประเทศที่มีจำนวนหลายร้อยแห่งเพื่อส่งเสริมการเติบโตของวิทยุชุมชนในประเทศ รวมถึงการแก้ปัญหาขั้นตอนการออกใบอนุญาตที่ล่าช้า ไม่โปร่งใส และไม่เป็นธรรม

นอกจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและการคุกคามทำร้ายสื่อมวลชนแล้ว สถานการณ์ปัญหาของสื่อในอินโดนีเซียปัจจุบัน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าว ด้านคุณภาพของเนื้อหา ด้านสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของนักข่าว ในส่วนของการส่งเสริมเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าว เนื่องจากกลุ่มผู้เป็นเจ้าของสื่อรายใหญ่ในอินโดนีเซียประกอบด้วยกลุ่มนายทุนและนักธุรกิจที่หวังผลประโยชน์ทางการเมือง และกลุ่มนักการเมือง ที่เข้ามาแทรกแซงการทำงานของนักข่าวในสังกัด ทำให้การนำเสนอข่าวไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นอิสระเนื่องจากอิทธิพลของเจ้าของสื่อ ดังนั้น เมื่อมีประเด็นข่าวที่อ่อนไหวและอาจส่งผลเสียในทางลบต่อกลุ่มเจ้าของสื่อ ชาวนั้นจะไม่ได้รับการออกอากาศหรือ

ตีพิมพ์ มีเพียงการนำเสนอข่าวในด้านบวกและส่งผลดีต่อกลุ่มเจ้าของสื่อเท่านั้น สำหรับคุณภาพของเนื้อหาสื่อในอินโดนีเซียตกอยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่มบุคคลไม่กี่กลุ่ม ดังนั้นจึงมีการแข่งขันด้านการพัฒนาการนำเสนอเนื้อหาที่น้อยมากซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพและความหลากหลายของเนื้อหา อีกทั้งการผลิตเนื้อหาและข้อมูลต่างๆ มักเน้นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารจากจาร์กาตาเป็นศูนย์กลางของการนำเสนอ โดยไม่ได้เน้นการส่งเสริมความหลากหลายของเนื้อหา รายงานข่าวจากภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศที่มีความแตกต่างทางกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาและวัฒนธรรม ส่วนสุดท้ายด้านสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของนักข่าวที่นักข่าวชาวอินโดนีเซียมีคุณภาพชีวิตและสวัสดิการที่ไม่ดีนัก ส่วนใหญ่ได้รับค่าตอบแทนน้อยและใช้งานหนักเกินหน้าที่โดยไม่ได้รับค่าแรงเพิ่มเติม โดยเฉพาะนักข่าวอิสระ (freelancer) รวมถึงสวัสดิการต่างๆ สำหรับนักข่าวที่ได้รับผลกระทบจากการถูกทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต

แม้ว่าจะมีการประกาศจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) และมีการพูดถึงเรื่องประชาคมอาเซียนในระดับผู้นำหรือผู้บริหารประเทศมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1967 แต่ทางผู้นำ ผู้บริหารหรือรัฐบาลอินโดนีเซีย ไม่ได้สื่อสารหรือถ่ายทอดความเป็นมา การเตรียมตัวหรือการเตรียมความพร้อม ตลอดจนผลกระทบให้ประชาชนในประเทศได้รับรู้เท่าที่ควร ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียน ควรต้องมีการร่วมมือด้านการทำงาน สื่อสารมวลชน เนื่องจากปัญหาของประเทศใดประเทศหนึ่งไม่ได้เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในประเทศนั้นเพียงอย่างเดียว แต่ส่งผลกระทบต่อประเทศสมาชิกในประชาคมด้วย เช่น ปัญหาหมอกควันพิษจากไฟป่าในประเทศอินโดนีเซียที่กลายเป็นปัญหาระดับภูมิภาค ปัญหาแรงงานข้ามชาติ ปัญหาประมงข้ามเขตน่านน้ำ เป็นต้น สื่อในภูมิภาคอาเซียนจึงจำเป็นต้องมีการประสานงานในประเด็นข้ามพรมแดนเพื่อทำงานร่วมกัน

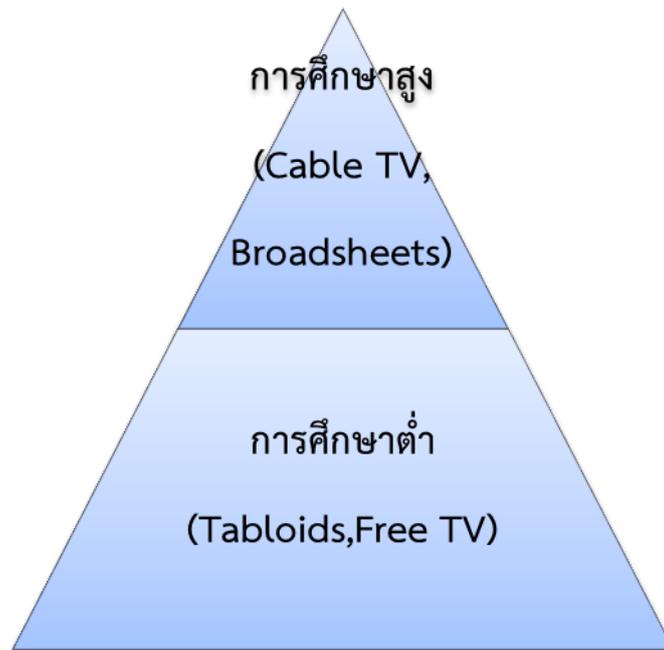
สิทธิเสรีภาพสื่อในประเทศฟิลิปปินส์ในอดีตได้รับการยอมรับโดยส่วนใหญ่ว่าเป็นประเทศ ที่มีเสรีภาพมากที่สุดในภูมิภาค ซึ่งเป็นผลมาจากเสรีภาพทางวิชาการในยุคที่ประเทศอยู่ภายใต้การปกครองของสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้เกิดบรรทัดฐานการเคารพสิทธิเสรีภาพสื่อและการแสดงออก ปัจจุบัน เสรีภาพของสื่อยังมีอยู่บ้างในรายงานของ Freedom House เสรีภาพสื่อของฟิลิปปินส์อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีเสรีภาพบางส่วน (Partly Free)¹⁶ เช่นเดียวกับประเทศอินโดนีเซีย เสรีภาพสื่อฟิลิปปินส์และเสรีภาพในการแสดงออกได้รับการปกป้องตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2530 มาตราที่ 3 ข้อ 4 นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายคุ้มครองนักข่าวและแหล่งข่าว (Shield Laws) ในทางปฏิบัติก็ยังขัดแย้งกับหลักการที่บัญญัติประเทศฟิลิปปินส์ไม่มีกฎหมายสื่อโดยเฉพาะ และไม่มีพระราชบัญญัติเสรีภาพด้านข่าวสารข้อมูล มีเพียงพระราชบัญญัติป้องกันอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2555 แม้ว่าสื่อมวลชนในประเทศฟิลิปปินส์ได้รับการรับรองสิทธิเสรีภาพทาง

¹⁶<https://www.freedomhouse.org/report/freedom-press/2013/philippines#.VJl5rNKUeVA>

กฎหมาย แต่ยังมีหลายปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและจำกัดสิทธิเสรีภาพของสื่อ เช่น ระบบทุน ความอ่อนไหวในการวิพากษ์วิจารณ์บุคคลที่มีอำนาจ แรงกดดันทางการเมือง การคอร์รัปชัน และการคุกคามสื่อ เป็นต้น รัฐบาลที่ปกครองประเทศช่วงที่ผ่านมามีปัญหามากมายในการรักษาสิทธิเสรีภาพสื่อ ซึ่งมาจากสาเหตุหลัก 4 ประการ คือ ความอ่อนแอของรัฐบาลในการบังคับใช้กฎหมาย การต่อสู้ด้วยอาวุธที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องและการใช้กำลังเพื่อรักษาความปลอดภัย ความหวาดกลัวต่อปัญหาโจรก่อการร้าย และความล้มเหลวในด้านการทำงานด้านสื่อสารมวลชนในการให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ประชาชน เป็นต้น

ปัจจุบัน ปัญหาการสังหารนักข่าวเป็นปัญหาใหญ่ของเสรีภาพในการแสดงออกของประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 แม้ว่าจะเป็นปีที่รัฐบาลเผด็จการมาร์กอสถูกโค่นอำนาจด้วยการปฏิวัติประชาชนก็ตาม แต่การสังหารนักข่าวยังดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่ พบว่า คดีการสังหารนักข่าวมาจากการเมืองท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องถิ่นที่ไม่ต้องการให้มีการรายงานข่าวที่วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของตนเองในพื้นที่ นอกจากนี้ สิ่งทำลายเสรีภาพในการแสดงออก คือ มาตรการการปราบปรามผู้ก่อการร้ายในปัจจุบัน ซึ่งเจ้าหน้าที่มักดำเนินการโดยหละหลวมโดยถูกนำมาใช้เป็นข้ออ้างเพื่อยกเลิกการให้อนุญาตการชุมนุมสาธารณะและใช้เป็นเครื่องมือทางกฎหมายเพื่อปราบปรามกลุ่มฝ่ายซ้าย กรณีนี้มักไม่ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนและสาธารณชนส่งผลให้สถานการณ์ด้านเสรีภาพของการแสดงออกลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากเกิดการเซ็นเซอร์ตัวเองของสื่อหรือการควบคุมสื่อโดยที่รัฐได้สร้างสภาพแวดล้อมที่สื่อมวลชนไม่นำเสนอข้อมูลในประเด็นสำคัญเหล่านี้ต่อสาธารณะ

สื่อส่วนใหญ่ในฟิลิปปินส์ดำเนินการและเป็นเจ้าของโดยภาคเอกชนที่มุ่งหวังกำไร ซึ่งยังไม่มีกำกับดูแลภายใต้กฎหมาย ยกเว้นสื่อภาพยนตร์และโทรทัศน์ การเข้าถึงสื่อของประชาชนในประเทศได้สะท้อนภาพโครงสร้างสังคมแบบพีระมิดของประชากรฟิลิปปินส์ ซึ่งประชากรที่มีการศึกษาสูงนั้นมีจำนวนน้อยกว่าประชากรที่มีการศึกษาต่ำ ตัวอย่างที่ชัดเจน คือ ประชากรที่มีการศึกษาสูงนั้นสามารถเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ประเภทเคเบิลทีวีและหนังสือพิมพ์ประเภท Broadsheet ซึ่งเป็นสื่อที่มีเนื้อหาเชิงวิเคราะห์และความรู้มากกว่าบันเทิง ส่วนประชากรที่มีการศึกษาต่ำนั้นนิยมและส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ฟรีทีวีและหนังสือพิมพ์ประเภท Tabloids ซึ่งมีเนื้อหาเพียงด้านเดียวและเน้นบันเทิงมากกว่าสาระความรู้ ดังแสดงในแผนภูมิ



ภาพประกอบ 2 โครงสร้างสังคมแบบพีระมิดในความสามารถของการเข้าถึงสื่อ
ของประชากรฟิลิปปินส์
(ที่มา: Center of Media Freedom and Responsibility (CMFR), 2557)

โดยทั่วไป ประเภทของสื่อในฟิลิปปินส์แบ่งออกเป็น สื่อระดับชาติและสื่อชุมชน สื่อระดับชาติหมายถึงสื่อในกรุงมะนิลา ซึ่งประกอบด้วยหนังสือพิมพ์ขนาดมาตรฐาน (Broadsheet) จำนวน 9 ฉบับ หนังสือพิมพ์ประเภท Tabloid นิตยสาร และสถานีข่าวหลักจำนวน 2 สถานี ส่วนสื่อนอกกรุงมะนิลาจะจัดอยู่ในประเภทสื่อท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยหนังสือพิมพ์จำนวนประมาณ 500 ฉบับ และสถานีวิทยุท้องถิ่นจำนวนประมาณ 600 สถานี ทั้งนี้ สภาพการแข่งขันที่รุนแรงส่งผลต่อเนื้อหาการนำเสนอของสื่อ โดยเฉพาะสื่อหลักอย่าง ABS-CBN2 และ GMA-7 ที่มุ่งเน้นข่าวที่สามารถขายได้ เช่น ข่าวซุบซิบหรือข่าวอาชญากรรม เป็นต้น สื่อบางแห่งได้รับความนิยมและมีรายได้มหาศาล แต่คนทำงานสื่อส่วนใหญ่กลับมีรายได้น้อยและมีสภาพการทำงานที่ไม่ดี สำหรับสื่อท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นส่วนมากมักจะดำเนินการโดยภาคธุรกิจและนักการเมืองท้องถิ่น แต่มีบางฉบับที่เจ้าของเป็นบริษัทขนาดใหญ่และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับนักการเมืองปัญหาด้านการทำงานสื่อในประเทศฟิลิปปินส์ที่สำคัญอีกประการ คือ การขายเวลาของการออกอากาศในรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ซึ่งเป็นลักษณะที่เรียกว่า Block Timing¹⁷ ซึ่งลักษณะการขายเวลานี้เกิดขึ้นในประเทศฟิลิปปินส์เมื่อประมาณ 80 กว่าปีแล้ว ตั้งแต่ใน ค.ศ. 1930 ซึ่งส่งผลให้เกิดการแทรกแซงการทำงาน

¹⁷ใกล้เคียงกับระบบการขายเวลาแบบ Time Brokering ของสหรัฐอเมริกา

ของนักข่าว โดยมีสาเหตุมาจากการคำนึงถึงรายได้ในการกระจายเสียงของสถานีเป็นหลัก ปัญหาในการจัดทำผังรายการที่ต้องเป็นไปตามคำขอของผู้ซื้อเวลา และการใช้ประโยชน์ทางการเมือง โดยนักการเมืองท้องถิ่นที่ซื้อเวลาออกอากาศทั้งก่อนและหลัง การเลือกตั้งเพื่อรักษาฐานคะแนนเสียงของตนเอง



ภาพประกอบ 3 แผนที่แสดงพื้นที่ที่เกิดกรณีสังหารนักข่าวของประเทศฟิลิปปินส์
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529

(ที่มา: <http://www.cmfr-phil.org/flagship-programs/freedom-watch/>)

กล่าวโดยสรุป สื่อฟิลิปปินส์ยังมีปัญหาด้านวิชาชีพและจริยธรรม เนื่องจากอุปสรรคหลายประการ อาทิ การขาดการเพิ่มพูนความรู้และทักษะการทำงานด้านการสื่อสารมวลชน รายได้ต่ำและสภาพการทำงานที่ไม่ดี วัฒนธรรมคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคม การแทรกแซงการทำงานของสื่อโดยกลุ่มทุนและนักการเมือง เป็นต้น ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่ได้ชื่อว่ามีอัตราการฆาตกรรมนักข่าวมากที่สุดในโลก ซึ่ง Center of Media Freedom and Responsibilities

รายงานว่ามีนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2529 จนถึงปัจจุบัน มีคดีสังหารสื่อมวลชนโดยเจตนาทั้งหมด 217 คน โดยร้อยละ 67 มีมูลเหตุมาจากการทำงานข่าว (ข้อมูลล่าสุดเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557) คดีการสังหารสื่อมวลชนที่โด่งดังทั่วโลก คือ Ampatuan Massacre ซึ่งเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2552¹⁸ โดยจากเหตุการณ์นี้มีนักข่าวจำนวน 34 คนเสียชีวิต นอกจากนี้ การนำเสนอข่าวสารข้อมูลของสื่อได้ถูกกำหนดโดยปัจจัยภายนอกหลายประการ อาทิเช่น โฆษณา แรงกดดันทางการเมือง การขาดทักษะด้านวิชาชีพ และมาตรฐานจริยธรรมของสื่อ การคอร์รัปชัน เป็นต้น ส่งผลให้การทำงานของสื่อมวลชนให้ความสำคัญกับการเพิ่มเรตติ้งของตนเองมากกว่าเพื่อประโยชน์สาธารณะ

สำหรับสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ ตลอด 26 ปีที่เมียนมาร์อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหาร โดยการนำของนายพลเนวิน สื่อในเมียนมาร์นับว่าล้มเหลวมากในด้านการผลิตเนื้อหาและเทคโนโลยีสื่อเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ จากการปฏิวัติรัฐประหารในปี ค.ศ. 1962 ที่เมียนมาร์มีสื่อหนังสือพิมพ์ที่นับว่าเป็นสื่อที่มีเสรีภาพมากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้กลายเป็นสื่อที่อยู่ภายใต้การควบคุมและเซ็นเซอร์โดยรัฐบาลทหาร รวมถึงสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่รัฐเป็นเจ้าของผู้เดียว



ภาพประกอบ 4 (ภาพถ่าย) ตัวอย่างการเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์โดยรัฐบาล (ภาพขวา)

ตัวอย่างบางส่วนจากหนังสือพิมพ์ของรัฐ

(ที่มา: Korff, 2557)

อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี ค.ศ. 2000 รัฐบาลทหารเมียนมาร์ได้เริ่มเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินธุรกิจหนังสือพิมพ์ แต่ยังคงดำเนินการควบคุมสื่อกระจายเสียงและภาพทั้งหมด¹⁹ หลังจากเสร็จสิ้นการเลือกตั้งรัฐบาลในปี ค.ศ. 2011 ส่งผลต่อการทำงานของสื่อในเมียนมาร์อย่างมาก ด้วยรัฐบาลชุดใหม่แสดงวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและภูมิทัศน์สื่อในเมียนมาร์ โดยเฉพาะการดำเนินงานของ ปี ค.ศ. 2012 ที่รัฐบาลได้ปล่อยตัวนักข่าวและบล็อกเกอร์ที่ถูกจับกุมใน

¹⁸<http://www.cmfr-phil.org/ampatuanwatch/>

¹⁹Nwet Kay Kheine (2014), Myanmar Media Transformation (unofficial document)

คดีทางการเมือง การประกาศยกเลิกการตรวจสอบและควบคุมเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ การยกเลิก การจำกัดหัวข้อการนำเสนอข้อมูลของสื่อ การอนุญาตให้มีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนต่างๆ ได้อย่างเป็นอิสระ การลดลงของกรณีสื่อที่ได้รับการคุกคามหรือประจาน รวมถึงการถอนรายชื่อ นักข่าวต่างประเทศจากแบล็กลิสต์ของรัฐบาล ส่งผลให้สถานการณ์สิทธิเสรีภาพของสื่อในเมียนมาร์ ดีขึ้นมาก ซึ่ง Freedom House ได้ปรับอันดับเสรีภาพสื่อในประเทศจากปี พ.ศ. 2553 ซึ่งเมียนมาร์ อยู่ในอันดับที่ 95 ของโลก (มีเสรีภาพน้อยมาก) มาอยู่ที่อันดับ 85 ในปี พ.ศ. 2555 แม้ว่าเสรีภาพสื่อ ของเมียนมาร์จากการจัดอันดับของ Freedom House จะยังอยู่ในกลุ่มประเทศที่ไม่มีเสรีภาพสื่อ (Not Free)²⁰ แต่ทิศทางส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อผ่านกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายสื่อและ นโยบายที่เกี่ยวข้องต่างๆ สะท้อนให้เห็นพัฒนาการที่ดีและก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

ภายใต้การนำของรัฐบาลนาย U Thein Sein มีพัฒนาการด้านการเปิดกว้างในการ ทำงานของนักหนังสือพิมพ์อย่างมาก การเปลี่ยนแปลงจากรัฐบาลทหารเมียนมาร์เป็นรัฐบาลทหารกึ่ง พลเรือน (semi-civilian government) ได้เปิดภูมิทัศน์สื่อของเมียนมาร์ใหม่และได้กำหนดขั้นตอน การปฏิรูปทัศนียภาพออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การลดหย่อนการควบคุมหนังสือพิมพ์ ระยะที่ 2 กระบวนการร่าง พรบ. สื่อมวลชนฉบับใหม่ที่เน้นการปกป้องสิทธิเสรีภาพสื่อเพื่อให้สอดคล้องกับ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และนำมาใช้แทนกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งนักหนังสือพิมพ์และผู้จัดพิมพ์ (พ.ศ. 2505) ระยะที่ 3 สนับสนุนให้เกิดธุรกิจเอกชนเพื่อให้เกิดการแข่งขันและส่งเสริมความ หลากหลายของสื่อในเมียนมาร์ภายใต้กฎหมายสื่อฉบับใหม่ ซึ่งเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 รัฐบาล เมียนมาร์ได้ให้ใบอนุญาตเพื่อประกอบการธุรกิจสิ่งพิมพ์จำนวน 31 ราย ซึ่งปัจจุบันเหลือเพียง 11 ราย ที่สามารถดำเนินธุรกิจต่อได้ เนื่องจากปัญหาการขาดงบประมาณในการดำเนินกิจการภายใต้ ระยะเวลาที่กำหนด แม้ว่ารัฐบาลปัจจุบันจะยกเลิกการควบคุมเนื้อหาในสื่อหนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ยังอยู่ในการกำกับดูแลของรัฐเป็นส่วนใหญ่ โดยเมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2557 รัฐสภาได้พิจารณาร่าง พรบ. ที่เกี่ยวข้องกับกิจการวิทยุและโทรทัศน์ โดยมี จุดประสงค์ที่จะยกเลิกการผูกขาดสื่อ โดยรัฐบาลและส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันของภาคเอกชนใน ธุรกิจสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ตามร่างกฎหมายนี้ คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการวิทยุโทรทัศน์จะมี อำนาจในการควบคุมเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมของสื่อและสามารถถอดถอนใบอนุญาตได้ หากพบว่าการ รายงานของสื่อไม่เหมาะสมหรือขัดต่อหลักกฎหมาย สื่อมวลชนของเมียนมาร์หลายกลุ่มจึงมีความ กังวลว่ารัฐจะยังคงถือครองอำนาจสูงสุดและอาจเข้ามาแทรกแซงการทำงานของสื่อได้ หรือส่งอิทธิพล ให้สื่อเซ็นเซอร์ตัวเองในการรายงานข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

ภายใต้โครงสร้างภูมิทัศน์สื่อรูปแบบใหม่ของเมียนมาร์ในปัจจุบัน ส่งผลให้สื่อพลัดถิ่น ของเมียนมาร์ (exile media) ได้หวนกลับมาตั้งสำนักงานในประเทศเมียนมาร์อีกครั้ง สื่อพลัดถิ่นของ

²⁰<https://www.freedomhouse.org/report/freedom-press/2012/burma#.VJJixtKUeVA>

เมียนมาร์ที่เป็นที่รู้จัก ได้แก่ Democratic Voice of Burma (DVB), Mizzima Group และ Irrawaddy เป็นสื่ออิสระที่เน้นการนำเสนอเรื่องราวจากเมียนมาร์ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งในอดีต สื่อพลัดถิ่นเหล่านี้ได้เคลื่อนไหวเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางประชาธิปไตยของเมียนมาร์จากต่างประเทศ ปัจจุบันสื่อพลัดถิ่นเหล่านี้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดีจึงปรับตัวและปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ในการทำงานใหม่ รวมถึงการหาทุนสนับสนุนในการทำงาน ดังนั้นจึงพบว่าในปัจจุบัน อดีตสื่อพลัดถิ่นต่างหันเข้ามาทำงานกับรัฐบาล อย่างไรก็ตาม สื่อพลัดถิ่นบางสำนักยังคงรักษาสถานะงานสาขาต่างประเทศของตนเองไว้ เช่น Irrawaddy และ DVB โดยยังคงออกอากาศจากสถานีในต่างประเทศ เนื่องจากไม่แน่ใจในเสถียรภาพของการให้เสรีภาพสื่อจากรัฐบาล

ปัญหาในการทำงานของสื่อในเมียนมาร์ยังมีอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกำกับดูแลเนื้อหาและข้อมูลของสื่อที่ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนจากกระทรวงสารสนเทศ ซึ่งเป็นกระทรวงที่กำกับดูแลการทำงานของสื่อทุกประเภท ไม่มีคณะกรรมการอิสระที่เข้ามาดูแลการทำงานและการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชน ทำให้การควบคุมเนื้อหามีลักษณะคลุมเครือ นอกจากนี้ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาในสื่อออนไลน์ยังไม่มีกฎหมายที่ควบคุมโดยตรงและยังคงใช้การตีความจากกฎหมายเก่า คือ Electronic Transaction Act หรือพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งระบุโทษตามกฎหมายนี้ คือ การจำคุก 5 ปี ทั้งนี้ การตีความตามกฎหมายยังมีลักษณะไม่ชัดเจน และเอื้อให้รัฐบาลสามารถจับกุมผู้ใดก็ตามที่ฝ่าฝืนและวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลในสื่อออนไลน์ แม้ว่าสถานการณ์ด้านการคุกคามสื่อและการจับกุมนักข่าวในฐานะนักโทษการเมืองจะดีขึ้นจากอดีต แต่กฎหมายนี้ยังเป็นกฎหมายที่สร้างปัญหาและเป็นอุปสรรคต่อเสรีภาพของสื่อ นอกจากนี้ กฎหมายหมิ่นประมาทยังเป็นกฎหมายที่คุกคามเสรีภาพสื่อโดยที่ผ่านมามีหลายกรณีที่นักข่าวถูกฟ้องโดยรัฐบาลหรือรัฐมนตรีในข้อหาหมิ่นประมาทเมื่อแสดงความเห็นตรงข้ามหรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล ส่งผลให้การแสดงออกของสื่อมวลชนกระทำได้อย่างไม่เสรีเต็มที่ กรณีตัวอย่างล่าสุด คือ กรณีการทำงานของนักข่าวที่รายงานข่าวเรื่องโรงงานผลิตอาวุธชีวภาพของรัฐ ซึ่งทำให้ถูกรัฐบาลฟ้องต่อศาลโดยที่สื่อไม่มีสิทธิที่จะชี้แจงการทำงานของตนเอง

ปัญหาอีกประการของสื่อในเมียนมาร์ คือ การขาดทักษะการทำงานตามมาตรฐานจริยธรรมของการทำงานสื่อสารมวลชน เนื่องจากประเทศเมียนมาร์ เพิ่งเปิดให้มีเสรีภาพในการทำงานสื่อและมีนักข่าวใหม่เกิดขึ้นมากมาย อีกทั้งประเทศเมียนมาร์ ยังไม่มีการบรรจุหลักสูตรการสื่อสารมวลชนในมหาวิทยาลัย นักข่าวอาวุโสในปัจจุบันเป็นนักข่าวที่เรียนรู้ด้านการทำงานข่าวและการสื่อสารมวลชนจากประสบการณ์และการเข้าร่วมการอบรมต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ ส่งผลให้มาตรฐานของเนื้อหาข่าวมีความแตกต่างกันมาก ปัจจุบัน สภานักข่าววิชาชีพชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้จัดทำแนวทางจรรยาบรรณสำหรับสื่อมวลชน เพื่อสร้างมาตรฐานการทำงานของ

สื่อมวลชนร่วมกัน โดยแนวทางดังกล่าวจะระบุถึงสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของนักข่าว รวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข่าว ซึ่งในทางหนึ่ง การจัดทำมาตรฐานนี้จะสามารถช่วยเป็นกลไกในการช่วยเหลือนักข่าวได้ กรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือกลุ่มทุนเอกชนต้องการเข้ามาแทรกแซงการทำงานของนักข่าวหรืออ้างว่าสื่อไม่มีจริยธรรม²¹ นอกจากนี้ การทำงานของสื่อเมียนมาร์ ยังเผชิญข้อท้าทายที่สำคัญต่อการปรับปรุงคุณภาพเนื้อหาของ การนำเสนอข้อมูลให้มีความเที่ยงตรง สมดุล และเป็นกลาง เนื่องจากสื่อเมียนมาร์ไม่สามารถขอสอบถามข้อมูลสาธารณะจากรัฐบาล กระทรวงต่างๆ และหน่วยงานภาครัฐได้ สื่อมักถูกปิดกั้นการเข้าถึงข้อมูลหรือไม่ได้รับความร่วมมือจากการให้ข้อมูลจากกระทรวงต่างๆ โดยเฉพาะข้อมูลของรัฐบาล กระทรวงต่างๆ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทหาร ทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลเชิงลึกแก่สาธารณะได้ ดังนั้น การรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวจึงมีลักษณะเป็นข่าวเชิงความเห็นหรือเป็นข่าวที่ไม่มีข้อมูลครบถ้วนและรอบด้านเพียงพอ โดยทาง Myanmar Interim Press Council ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการร่างกฎหมาย New Press Law ซึ่งระบุอำนาจของ Press Council ที่สามารถเป็นองค์กรตัวแทนสื่อมวลชนในการยื่นขอ สอบถามข้อมูลจากหน่วยงานรัฐและหน่วยงานนั้นจะต้องให้ความร่วมมือ

สุดท้ายนี้ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีจำนวนสื่อมากขึ้นในเมียนมาร์หลังจากการเปิดประเทศ รวมถึงการที่รัฐบาลได้อนุญาตให้สื่อพลัดถิ่นย้ายกลับเข้ามาทำงานในประเทศได้ ส่งผลให้สถานการณ์สื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อของเมียนมาร์ดีขึ้น การนำเสนอข่าวสารเปิดกว้างและมีเสรีมากขึ้น แต่สถานการณ์สื่อในเมียนมาร์ยังไม่มีอิสระและเสรีภาพอย่างเต็มที่ แม้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์มีเสรีภาพและสามารถนำเสนอข้อมูลอย่างอิสระ แต่สื่อวิทยุโทรทัศน์ยังอยู่ในความควบคุมของรัฐบาลเป็นหลักและการนำเสนอยังถูกจำกัดเสรีภาพอยู่ ขณะนี้ประเทศเมียนมาร์ยังอยู่ในห้วงของการเปลี่ยนผ่านหลายๆ ด้าน เสรีภาพสื่อหรือพัฒนาการด้านสื่อยังคงต้องรอความชัดเจนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่าจะเป็นไปในทิศทางใด โดยเฉพาะกฎหมายสื่อฉบับใหม่หลายฉบับที่กำลังจะประกาศใช้ในอนาคต

สำหรับราชอาณาจักรกัมพูชา ในยุคที่ประเทศอยู่ภายใต้การปกครองของเขมรแดง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 สื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์อยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดของรัฐ ซึ่งใน ยุคนั้น สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีอิทธิพลที่สุดคือสื่อสิ่งพิมพ์ของรัฐ ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายสองสัปดาห์ “ประชาชน” (Pracheachon) ซึ่งเริ่มตีพิมพ์อย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เพื่อสื่อสารความเห็นของรัฐบาลต่างๆ ภายในประเทศและต่างประเทศและหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ (Kangstoap Padevoat) ซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่สำคัญของกองทัพ อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ประเทศกัมพูชาตกอยู่ภายใต้อำนาจของเวียดนามได้มีการควบคุมไม่ให้หนังสือพิมพ์รายวันจนกระทั่งเวียดนามถอนทัพออกจากประเทศในปี พ.ศ. 2536 ปัจจุบันสถานการณ์การควบคุมเนื้อหาและการทำงานของสื่อยังอยู่

²¹การประชุมร่วมกับสภาการหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์ (Myanmar Interim Press Council) เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557

ในระดับไม่มีเสรีภาพสื่อ (Not Free) จากการจัดอันดับของ Freedom House²² เนื่องจากรัฐบาลยังใช้มาตรการทางกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน

แม้ว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญจะให้การรับรองสิทธิในการแสดงออกของประชาชนและสิทธิเสรีภาพสื่อ แต่สื่อมวลชนในประเทศกัมพูชาจะต้องเผชิญกับปัญหาการถูกฟ้องภายใต้กฎหมายสื่อมวลชนที่ไม่อนุญาตให้สื่อรายงานหรือนำเสนอข้อมูลที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐบาล การควบคุมเนื้อหาโดยเฉพาะในสื่อหนังสือพิมพ์จะอยู่ภายใต้กฎหมายการพิมพ์ (Press Law) โดยกฎหมายฉบับนี้จะสอดคล้องกับกฎหมายหมิ่นประมาท (the Penal Code) ภายใต้ประมวลกฎหมายอาญา²³ โดยมีบทลงโทษตามกฎหมายอาญากรณีหมิ่นประมาทจะต้องชำระเงินค่าปรับระหว่าง 25-2,500 ดอลลาร์สหรัฐ หรือโทษจำคุก กฎหมายทั้งสองฉบับนี้จึงเป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมเนื้อหาการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่ออย่างเข้มงวด รัฐบาลกัมพูชาได้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวสำหรับกิจการวิทยุและโทรทัศน์แบบเฉพาะกิจเพื่อปกป้องสื่อที่สนับสนุนรัฐบาลและเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลในประเด็นที่อ่อนไหว เช่น สิทธิที่ดิน เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2556 กระทรวงสารสนเทศได้ประกาศกฎสำหรับผู้ประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ใหม่ว่าด้วยเรื่อง การขออนุญาตจากเนติบัณฑิตยสภาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา²⁴ เมื่อต้องการสัมภาษณ์นักกฎหมายในรายการและนักกฎหมายผู้นั้นจะต้องได้รับมอบหมายหน้าที่จากเนติบัณฑิตยสภา โดยกระทรวงสารสนเทศให้เหตุผลว่าเป็นการป้องกันการเกิดผลกระทบด้านลบต่อการให้ข้อมูลด้านกฎหมาย ซึ่งเป็นที่ทราบโดยทั่วไปว่าเนติบัณฑิตยสภาเป็นองค์กรที่ทำงานใกล้ชิดกับพรรครัฐบาล ดังนั้นกฎนี้จึงเสมือนเป็นการสร้างระบบเซ็นเซอร์ผ่านกฎหมายดังกล่าว นอกจากนี้ในช่วงการเลือกตั้งท้องถิ่นเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555 กระทรวงสารสนเทศได้ยกเลิกไม่ให้สถานีวิทยุ FM ออกอากาศรายการจาก Voice of America, Radio Free Asia และรายการข่าวจากสหรัฐอเมริกาอีกสองรายการ โดยไม่ได้มีการห้ามออกอากาศสถานีวิทยุของรัฐ ซึ่งก่อให้เกิดการตั้งคำถามต่อความโปร่งใสในการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และยิ่งกว่านั้น การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2556 รัฐบาลได้ยกเลิกการออกอากาศรายการต่างชาติ (foreign-based program) รวมถึงการรายงานข่าวจากนักข่าวต่างชาติที่รณรงค์เรื่อง “support or oppose” ซึ่งเป็นการรณรงค์ต่อพรรคการเมืองหรือผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง

สำหรับการถือครองความเป็นเจ้าของสื่อยังอยู่ในรูปแบบที่ผูกขาดและไม่ปรากฏกฎหมายที่เอื้อให้เกิดการแข่งขันทางธุรกิจสื่อ ส่งผลให้สื่อส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ภายใต้อิทธิพลและถูกแทรกแซงโดยพรรครัฐบาล ด้วยสถานการณ์ที่กฎหมายไม่เปิดโอกาสให้มีความหลากหลายของสื่อ

²² <https://www.freedomhouse.org/report/freedom-press/2013/cambodia#.VJLbRtKueVA>

²³ The Penal Code เป็นมาตรากฎหมายที่ว่าด้วยบทลงโทษต่อคดีหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2552

²⁴ The Bar Association of the Kingdom of Cambodia (BAKC)

ในประเทศทำให้พรรคฝ่ายค้านเรียกร้องให้รัฐบาลออกใบอนุญาตในการออกอากาศสถานีโทรทัศน์ เพื่อให้ข้อมูลตอบโต้กับสื่อที่สนับสนุนรัฐบาลและพรรครัฐบาล ซึ่งรัฐบาลไม่ได้ออกใบอนุญาตให้ตามคำขอเนื่องจากเป็นคำขอที่มาจากพรรคการเมือง อีกทั้ง กระบวนการออกใบอนุญาตตามกฎหมายยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนและอำนาจในการควบคุมการออกใบอนุญาตยังอยู่ภายใต้รัฐบาลเป็นหลัก ดังนั้น รัฐบาลสามารถปฏิเสธการให้ใบอนุญาตหรือถอนใบอนุญาตกับผู้ประกอบการที่นำเสนอข้อมูลที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ระบบการให้ใบอนุญาตลักษณะนี้จึงส่งผลกระทบต่อเสรีภาพสื่อมวลชน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญด้านการทำงานของสื่อ²⁵

นอกจากนี้ คุณภาพของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อในประเทศกัมพูชาเป็นปัญหาสำคัญต่อการทำงานของสื่อ เนื่องจากผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ส่วนใหญ่ในประเทศได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลหรือพรรคการเมือง ดังนั้น เนื้อหารายการที่นำเสนอจึงเป็นเนื้อหาที่เชียร์การทำงานของรัฐบาล หรือเป็นการนำเสนอข้อมูลเพียงด้านเดียว ไม่มีความสมดุลของข้อมูลในการนำเสนอข่าว การสร้างช่องทางให้สื่อเป็นอิสระจากการแทรกแซงของรัฐหรือแหล่งทุนเพื่อผลิตเนื้อหารายการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ จึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการทำงานของสื่อมวลชนในประเทศ เนื่องจากสื่อดั้งเดิมเป็นสื่อที่ให้ข้อมูลด้านเดียว ส่งผลให้เกิดความนิยมในสื่อใหม่และสื่ออินเทอร์เน็ตมากเพราะเป็นข้อมูลที่นำเสนอเนื้อหาอีกด้านหนึ่ง ปัญหาด้านการเข้าถึงข้อมูลของสื่อมวลชนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพเนื้อหาอีกประการหนึ่ง เนื่องจากนักข่าวไม่สามารถเข้าถึงข้อเท็จจริงเชิงสถิติตัวเลขได้ โดยเฉพาะข้อมูลจากกระทรวงต่างๆ ซึ่งหากมีโฆษกประจำกระทรวงที่สามารถให้ข้อมูลลักษณะนี้ได้จะช่วยให้ นักข่าวสามารถนำเสนอเนื้อหาได้รอบด้านมากขึ้น

ปัจจุบันประเทศกัมพูชามีองค์กรวิชาชีพสื่อมากกว่า 30 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งทำหน้าที่แตกต่างกันและไม่ได้ทำงานในความร่วมมือเดียวกัน มาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานจริยธรรมการทำงานของสื่อของแต่ละองค์กรวิชาชีพมีความแตกต่างกันตามลักษณะของสื่อและวัตถุประสงค์ขององค์กรวิชาชีพสื่อต่างๆ เสรีภาพและการแสดงออกของสื่อกัมพูชา สามารถอธิบายตามประเภทของสื่อได้ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ มีผู้สนับสนุนเป็นฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านในสัดส่วนที่เท่ากัน (50:50) ส่งผลให้นักข่าวภายใต้สังกัดไม่สามารถแสดงออกได้อย่างเสรี มีเพียงหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศเท่านั้นที่มีลักษณะการรายงานข่าวที่รอบด้านและเป็นกลาง
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล และไม่มีการควบคุมเนื้อหา
3. สื่อวิทยุ เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในประเทศกัมพูชา นับว่าเป็นสื่อที่มีสิทธิเสรีภาพมากที่สุด พรรคฝ่ายค้านสามารถออกอากาศเนื้อหาของตนเองได้

²⁵ Cambodian Center for Human Right (2014), CCHR Briefing Note: Media Regulation and freedom of expression in Cambodia

สุดท้าย ปัญหาด้านการคุกคามสื่อด้วยการข่มขู่ทำร้าย ยังปรากฏอยู่ โดยเฉพาะสื่อมวลชนที่ทำงานในพื้นที่ต่างจังหวัดที่มักได้รับการข่มขู่ถึงขั้นเอาชีวิตจากการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น นอกจากนี้ กรณีการฟ้องนักข่าวในข้อหาหมิ่นประมาท นักข่าวบางคนไม่ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการพิจารณาคดีหรือจบลงด้วยกระบวนการยุติธรรมที่ไม่โปร่งใส

จากภาพรวมด้านสถานการณ์สื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า สถานการณ์ด้านสื่อของกลุ่มประเทศสมาชิกทั้ง 4 ประเทศมีความสอดคล้องกัน โดยสามารถระบุเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. การทำงานของสื่อยังไม่เสรีเต็มที่นัก โดยมีประเทศที่สื่อสามารถทำงานได้อย่างเสรีมากกว่าประเทศสมาชิกอื่น คือ อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ส่วนในเมียนมาร์และกัมพูชาสถานการณ์ด้านเสรีภาพสื่อยังถือว่าไม่มีเสรีภาพในการทำงาน
2. พบว่ามีการแทรกแซงการทำงานของสื่อทั้ง 4 ประเทศ ทั้งอิทธิพลจากการแทรกแซงของรัฐบาล โดยเฉพาะในเมียนมาร์และกัมพูชาที่รัฐเป็นเจ้าของสื่อและการกำกับดูแลยังให้อำนาจแก่รัฐบาลในการจัดการการออกใบอนุญาต ส่วนในประเทศธุรกิจสื่อเปิดให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรี เช่นฟิลิปปินส์จะพบว่าการแทรกแซงสื่อโดยอิทธิพลของแหล่งทุนด้วย
3. สื่อมีรายได้น้อยและไม่มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี
4. ปัญหาคุณภาพเนื้อหาที่สื่อมวลชนขาดทักษะและความชำนาญด้านการผลิตเนื้อหาเชิงลึก รวมถึงปัญหาการแทรกแซงการทำงานของสื่อที่ส่งผลให้สื่อเซ็นเซอร์เนื้อหาของตนเอง และข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งข่าว เป็นต้น

ส่วนที่ 3

ภาพรวมด้านการกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียง และโทรทัศน์ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น มีรูปแบบ กรอบกติกา และนโยบายขององค์กรกำกับดูแลสื่อแตกต่างกันไปตามลักษณะการเมือง การปกครอง พัฒนาการทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมถึงลักษณะเฉพาะทาง วัฒนธรรมและภูมิประเทศในภูมิภาค

ในการศึกษาดูงานครั้งนี้ ได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลองค์กรสื่อใน กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์จากการค้นคว้าทางเอกสารวิชาการและการเข้าร่วมประชุมกับ องค์กรกำกับดูแลของประเทศสมาชิกอาเซียน จำนวน 4 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา ภายใต้โครงการ พัฒนาองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลกันเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของ ประเทศในกลุ่มอาเซียน ระหว่างวันที่ 5-11 ตุลาคม พ.ศ. 2557 และ 16-22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557

1. การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

สาธารณรัฐอินโดนีเซียอยู่ภายใต้การทำงานของกระทรวงการสื่อสารและเทคโนโลยี สารสนเทศ (Ministry of Communication and Information Technology) และคณะกรรมการ กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Indonesian Broadcasting Commission: KPI) ซึ่งเป็น องค์กรอิสระด้านการกำกับดูแลการกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 ตาม กฎหมาย Broadcasting Act มาตรา 32 ซึ่งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ คณะกรรมการฯ ส่วนกลางดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของ ประเทศจำนวน 9 คน ซึ่งเข้ารับตำแหน่งโดยการแต่งตั้งของสภาผู้แทนราษฎรโดยได้รับงบประมาณ สนับสนุนจากรัฐบาลกลางและคณะกรรมการฯ ส่วนภูมิภาคจำนวน 7 คน จากการแต่งตั้งของ สภาผู้แทนประจำภูมิภาค 33 จังหวัด โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลท้องถิ่น ปัจจุบัน KPI มีพนักงานที่เป็นทั้งบุคลากรของรัฐและที่มีพนักงานของรัฐประมาณ 200 คนโดยมี อำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างกฎหมายที่กำกับดูแลการดำเนินงานของกิจการกระจายเสียงและ โทรทัศน์สาธารณะ กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของเอกชน และกิจการกระจายเสียงและ โทรทัศน์ชุมชน โดยเฉพาะด้านการออกใบอนุญาตสำหรับกิจการการกระจายเสียงและโทรทัศน์

กฎหมาย Broadcasting Law ของประเทศอินโดนีเซีย เป็นกฎหมายที่มีเป้าหมายในการเสริมสร้างประชาธิปไตยโดยกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ กฎหมายฉบับนี้ระบุถึงการส่งเสริมความหลากหลายของเนื้อหาและความหลากหลายของการถือครองความเป็นเจ้าของกิจการ นอกจากนี้ ยังให้การรับรองสิทธิกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของชุมชน รวมถึงการยกเลิกบทบาทของรัฐบาลในด้านการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและภาพโดยแต่งตั้งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมถึงแผนของการปรับเปลี่ยนบทบาทของวิทยุและโทรทัศน์ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ (RRI และ TVRI) ให้เป็นสื่อสาธารณะ ซึ่งตามกรอบคิดของสื่อสาธารณะจะต้องเป็นอิสระจากรัฐและมีเป้าหมายหลักในการผลิตสื่อเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ (FES, 2010)²⁶

อย่างไรก็ตาม บทบาทในการทำงานที่แท้จริงของคณะกรรมการ KPI คือ การกำกับดูแลด้านเนื้อหาของสื่อ ในอดีต คณะกรรมการฯ เคยมีอำนาจในการออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ แต่อำนาจนี้ได้ถูกคืนให้แก่รัฐบาลไป ในปี พ.ศ. 2548 ดังนั้น การทำงานด้านการออกใบอนุญาตจึงเป็นการทำงานภายใต้ความร่วมมือกับกระทรวงการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดย KPI มีหน้าที่เป็นผู้ออกใบอนุญาตในการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ แต่อำนาจในการตัดสินใจอนุมัติที่แท้จริงนั้นอยู่ที่กระทรวงการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศของอินโดนีเซีย โดยผู้ขออนุญาตจะต้องขอหนังสือรับรองจากส่วนภูมิภาคและแนบข้อมูลเกี่ยวกับสถานี รายการ และข้อมูลทางเทคนิค เพื่อนำมายื่นต่อคณะกรรมการฯ จากนั้นคณะกรรมการจะออกหนังสือรับรองและส่งต่อไปยังกระทรวงฯ เพื่อดำเนินการอนุมัติต่อไป ระยะเวลาในการดำเนินการสำหรับการขอใบอนุญาตเพื่อประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ใช้เวลาอย่างน้อย 15 วันทำการ²⁷ ในการพิจารณาอนุมัติใบอนุญาต กระทรวงฯ และ KPI จะมีการประชุมร่วมกัน และในการออกใบอนุญาตจะใช้เวลาประมาณ 30 วันหลังจากการประชุม ผู้ประกอบการจะได้รับใบอนุญาตชั่วคราวและดำเนินการทดลองออกอากาศเป็นเวลา 1 ปี ก่อนจะได้รับใบอนุญาตจริงในลำดับต่อไป ซึ่งใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบการวิทยุจะมีอายุ 5 ปี และการประกอบกิจการโทรทัศน์ 10 ปี ปัจจุบัน มีผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุประมาณ 2,000 ราย และผู้ประกอบการโทรทัศน์ประมาณ 400 ราย ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ในทางกฎหมายประเทศอินโดนีเซียไม่ได้มีการแบ่งประเภทสถานีว่าเป็นระดับชาติหรือท้องถิ่น แต่ในทางปฏิบัติจะแบ่งตามการครอบคลุมสัญญาณว่าสามารถกระจายสัญญาณครอบคลุมทั่วประเทศหรือไม่²⁸

²⁶http://www.fes.or.id/fes/download/Media_Activities_2010_VW.pdf

²⁷ ถอดความจากการนำเสนอในการประชุมร่วมกับ Mr.Berki Nugroho กรรมการกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2557

²⁸ อ้างแล้ว

สำหรับการกำกับดูแลเนื้อหา KPI จะมีเจ้าหน้าที่สำหรับทำงานและตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพเนื้อหาของรายการต่างๆ ที่ออกอากาศจากสถานีวิทยุและโทรทัศน์ประมาณ 100 คน เมื่อพบประเด็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ทาง KPI จะมีมาตรการบทลงโทษตามการพิจารณาเป็นกรณี โดยบทลงโทษเริ่มตั้งแต่การส่งจดหมายตักเตือนไปจนถึงการระงับการออกอากาศ และอาจจะมีการพิจารณาไม่ต่อใบอนุญาตในครั้งต่อไปกรณีตัวอย่างการควบคุมเนื้อหาล่าสุดที่เป็นกรณีศึกษาที่สำคัญของการทำงานสื่อมวลชนของประเทศอินโดนีเซีย คือ กรณีที่สื่อของ Metro TV และ TV1 ได้นำเสนอประเด็นข่าวแยกเป็นสองฝ่ายเพื่อสนับสนุนการเมืองในการเลือกตั้งประธานาธิบดี ซึ่งเป็นการสร้างความแตกแยกให้กับคนในชาติ ในฐานะผู้กำกับดูแลเนื้อหา KPI เห็นว่า ควรจะเข้ามาดูแลการนำเสนอของทั้งสองค่าย และเรียกร้องให้รัฐบาลถอดถอนใบอนุญาตของทั้งสองสถานี เพื่อเป็นการตักเตือนการทำงานของสื่อว่าเป็นการทำงานในทิศทางที่ไม่ถูกต้อง แต่รัฐบาลก็ดำเนินการเพียงแค่ส่งหนังสือตักเตือน หากยังไม่ยุติการนำเสนอเนื้อหาลักษณะนี้ ก็จะดำเนินการขั้นเด็ดขาดต่อไป แม้ว่าทาง KPI ได้ส่งหนังสือไปแล้วถึง 3 ครั้ง แต่ทั้งสองสถานีก็ยังไม่เลิกและยังคงนำเสนอเช่นเดิม ในกรณีนี้สะท้อนให้เห็นว่า เป็นเพราะ KPI ไม่มีอำนาจเด็ดขาดที่จะดำเนินการกับสถานี การกำกับดูแลด้านเนื้อหา ก็เป็นเรื่องที่ลำบาก ซึ่งหาก KPI เป็นผู้ที่มีอำนาจที่แท้จริงในการออกและถอดถอนใบอนุญาตการกำกับดูแลอาจมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ หน้าที่สำคัญของ KPI ประการหนึ่ง คือ การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ การร้องเรียนเกือบทั้งหมดเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ ส่วนข้อร้องเรียนจากสื่อวิทยุมีน้อยมาก ตั้งแต่มีการจัดตั้ง KPI พบว่า มีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสื่อวิทยุเพียงแค่ 50 คำร้องเท่านั้น สถิติการร้องเรียนเกี่ยวกับสื่อโทรทัศน์ย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2557 มีการร้องเรียนทั้งสิ้น 118,540 คำร้อง ในแต่ละปีจะมีจำนวนข้อร้องเรียนแตกต่างกัน โดยที่ประเภทรายการที่มีคำร้องมากที่สุด คือ ข่าว ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการร้องเรียนเนื่องจากการนำเสนอข่าวไม่เป็นกลางและไม่รักษาข้อมูลของแหล่งข่าว รองลงมาคือ ข่าวบันเทิงและรายการเรียลลิตี้โชว์ นอกจากนี้ คำร้องในบางกรณี KPI ได้ดำเนินงานร่วมกับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติอินโดนีเซีย²⁹ ซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับเรื่องการทำงานด้านการส่งเสริมมาตรฐานทางจริยธรรมของสื่อมวลชนของประเทศอินโดนีเซีย

ในส่วนของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ กฎหมาย Broadcasting Code of the Philippines Year 2007³⁰ เป็นกฎหมายว่าด้วยการดำเนินกิจการวิทยุและโทรทัศน์ แนวทางปฏิบัติและการกำกับดูแล โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้การประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์เป็นไปอย่างมีมาตรฐานทางจริยธรรม เนื่องจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลมากต่อสาธารณะในการให้ข้อมูล ความรู้และข่าวสารของสังคม ทั้งยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจของ

²⁹ Press Council of Indonesia หรือ DewanPers

³⁰ <http://www.kbp.org.ph/wp-content/uploads/2008/04/Broadcast%20Code%20of%202007.pdf>

ประเทศ กฎหมายฉบับนี้ได้ระบุให้การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของ **คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (The National Telecommunications Commission หรือ NTC)** ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตาม ประกาศของรัฐบาลเลขที่ 546 เพื่อกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมและอุตสาหกรรมกระจายเสียง วิทยุและโทรทัศน์ในประเทศฟิลิปปินส์ NTC มีคณะกรรมการ 3 ท่าน ที่ได้รับการแต่งตั้งโดย ประธานาธิบดี มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนา กำหนด และดำเนินการด้านนโยบายและแนวทางในการ ออกใบอนุญาตการดำเนินกิจการกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ รวมถึงการบริการสื่อสารทางอากาศ และดาวเทียมด้วยโดย NTC มีหน้าที่ปรับปรุงการกำกับดูแลและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านติดต่อสื่อสารและบริการในราคาประหยัด พร้อมเลือกใช้เทคโนโลยีที่น่าเชื่อถือและสามารถ เข้าถึงได้ วิสัยทัศน์ในการทำงานของคณะกรรมการฯ คือ การดำเนินงานในฐานะองค์กรหลักที่กำกับ ดูแลในลักษณะการทำงานแบบก้าวหน้าและสามารถควบคุมโครงข่ายการสื่อสารโทรคมนาคมในฐานะ ที่เป็นพื้นฐานการพัฒนาอนาคตของประเทศ อำนาจของคณะกรรมการครอบคลุมรายละเอียด ดังนี้

1. กำกับดูแลการติดตั้ง การดำเนินการและการดูแลรักษาสถานีวิทยุของเอกชนและรัฐ
2. กำกับดูแลและให้คำปรึกษาด้านการบริการการสื่อสารทางโทรคมนาคม
3. จัดสรรคลื่นความถี่วิทยุ
4. กำกับดูแลและให้คำปรึกษาสถานีวิทยุ โทรทัศน์ เคเบิลทีวีและโทรทัศน์ที่เสีย

ค่าบริการ (Pay TV)

หน้าที่ของคณะกรรมการฯ

1. ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ให้บริการเอกชนและหน่วยงานรัฐที่ติดตั้งและดำเนินการ กิจการโทรคมนาคม การกระจายเสียงและโทรทัศน์ รวมถึงเคเบิลทีวี
2. ออกใบอนุญาตให้ติดตั้งและดำเนินการสถานีวิทยุ
3. จัดสรรคลื่นความถี่หลัก/ย่อยสำหรับสถานีวิทยุ
4. อนุมัติประเภท/ยอมรับการจัดประเภทของการสื่อสารด้วยคลื่นวิทยุ กิจการกระจาย เสียงและภาพ รวมถึงการให้บริการที่เกี่ยวข้อง
5. ตรวจสอบการใช้งานของคลื่นความถี่และออกใบประกาศให้กับผู้ประกอบการ
6. เตรียมแผนนโยบายและงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำนโยบาย
7. ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของกิจการโทรคมนาคมและกิจการกระจายเสียง วิทยุและโทรทัศน์ทั้งหมด
8. บังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่ประกาศในประเทศและกฎหมายต่างประเทศ มีอำนาจในการฟ้องร้องตามกรณีที่เหมาะสม

9. ออกใบอนุญาตในการดำเนินการในภาคพื้นดิน พื้นน้ำและอากาศ รวมถึงเครื่องมือในการรักษาความปลอดภัยต่างๆ

10. ดำเนินบทบาทในกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของสาธารณะ

นอกจากนี้ ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค NTC มีหน้าที่ในการส่งเสริมสวัสดิการของผู้บริโภค ในการเข้าถึงบริการตามความต้องการ รวมถึงดูแลตรวจสอบการแข่งขันในตลาด ไม่ให้เกิดการผูกขาดจาก ขั้วรื่องเรียนต่างๆ และกำกับให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการให้บริการ นอกจากนี้ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานคุ้มครองสวัสดิการผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมสวัสดิการของผู้บริโภค

การทำงานของ NTC ยังส่งเสริมให้เกิดกลไกการกำกับดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพ ดังนั้น ภายใต้ข้อบัญญัติของ NTC ได้มีการจัดตั้งสมาพันธ์ผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ (Association of Broadcasters of the Philippines (KBP)) ในวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2516 ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ไม่แสวงหาผลกำไร โดยการรวมตัวกันของเจ้าของกิจการวิทยุและโทรทัศน์ รวมถึงคนทำงานด้านสื่อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาชีพและส่งเสริมกำกับดูแลกันเอง โดยกำหนดให้ KBP มีหน้าที่ในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของผู้ประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ ทั้งนี้ NTC กับ KBP ได้ทำข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้อำนาจแก่ KBP ในการดูแลสมาชิกในสมาพันธ์ รวมถึงมีอำนาจในการดำเนินการและให้บทลงโทษต่อสถานีที่มีการละเมิดหากการร้องเรียนนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับสมาชิก แต่หากเป็นการร้องเรียนนอกกลุ่มสมาชิก NTC จะเป็นผู้ดำเนินการจัดการต่อข้อร้องเรียนนั้นๆ นอกเหนือจากนั้น NTC และ KBP ยังมีการจัดทำมาตรฐานแนวทางการกำกับดูแลด้านเนื้อหาที่นำเสนอทางโทรทัศน์ ทั้งมาตรฐานรายการโทรทัศน์ เช่น การไม่นำเสนอเนื้อหาที่ส่งเสริมพฤติกรรมไม่เหมาะสม อาชญากรรม ความรุนแรง เป็นต้น และการโฆษณาโทรทัศน์ เช่น การไม่โฆษณาเกินจริง การควบคุมโฆษณาในช่วงรายการของเด็ก เป็นต้น ด้านการควบคุมและกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อในประเทศฟิลิปปินส์มีการจัดตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดประเภทรายการโทรทัศน์และภาพยนตร์ (Movie and Television Review and Classification Board หรือ MTRCB) เป็นองค์กรภาครัฐทำหน้าที่วิเคราะห์ จัดประเภท และกำกับดูแลเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และโฮมวิดีโอทั้งหมดที่ออกอากาศในประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งครอบคลุมไปถึงเคเบิลทีวีด้วย เพื่อส่งเสริมการกำกับดูแลกันเอง ทาง NTC และ MTRCB ได้ทำข้อตกลงที่บังคับผู้ประกอบการวิทยุ โทรทัศน์ และเคเบิลทีวี เพื่อเป็นการให้อำนาจแก่ MTRCB ในการกำกับดูแลเนื้อหาการนำเสนอของสื่อประเภทต่างๆ

ส่วนการกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ซึ่งเพิ่งมีการจัดการเลือกตั้งครั้งแรกในรอบ 20 ปี จากการยึดอำนาจการปกครองโดยรัฐบาลทหารพร้อมปฏิรูปประเทศในระบอบประชาธิปไตยเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ส่งผล

ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากรัฐบาลทหารเมียนมาร์เป็นรัฐบาลทหารกึ่งพลเรือน (semi-civilian government) และเป็นการเปิดภูมิทัศน์สื่อของเมียนมาร์ขึ้นใหม่ กิจกรรมกระจายเสียงและโทรทัศน์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงสารสนเทศ (Ministry of Information) โดยมีสำนักงานวิทยุและโทรทัศน์แห่งชาติ ทำหน้าที่ออกอากาศสื่อกระจายเสียงของรัฐ ปัจจุบัน กฎหมายและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อมีอยู่ 6 ฉบับ ซึ่งเป็นกฎหมายที่จัดทำโดยกระทรวงสารสนเทศจำนวน 5 ฉบับ และเป็นร่างกฎหมายที่จัดทำโดยสภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งเมียนมาร์ (Myanmar Interim Press Council) จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่

1. ร่างกฎหมาย New Media Law เป็นร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้นโดยสภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์ ปัจจุบันผ่านการรับรองโดยสภาผู้แทนและวุฒิสภาแล้วแต่ยังอยู่ระหว่างการปรับแก้เนื้อหากฎหมายจึงยังไม่ได้ประกาศบังคับใช้
2. ร่างกฎหมาย Printing and Publishing Enterprise เป็นร่างกฎหมายที่ควบคุมการทำงาน และการจัดแจ้งหนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งหมด ปัจจุบันประกาศใช้แล้ว
3. ร่างกฎหมาย Public Media Service เป็นร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงสารสนเทศที่พยายามจัดตั้งสื่ออิสระเพื่อประโยชน์สาธารณะ (สิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์) ทั้งนี้ทางสภา มีท่าทีที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดทำกฎหมายฉบับนี้เนื่องจากเห็นว่ามี ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น (Broadcast Law) ทางสภา มีความเห็นให้เกิดกฎหมายสาธารณะแต่ไม่ควรจำกัดขอบเขต ความหมายของสื่อสาธารณะว่าเป็นสื่อของรัฐเท่านั้น กลุ่มอื่นหรือภาคประชาสังคมควรมีสิทธิที่จัดตั้งสื่อสาธารณะของตนเองด้วย ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณา ร่างกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎร และมีความพยายามให้กระบวนการรับรองร่างกฎหมายเสร็จภายในปี พ.ศ. 2557
4. ร่างกฎหมาย Broadcast Law เป็นร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกระจายเสียงและโทรทัศน์ เพื่อระบुरายละเอียดทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการขอใบอนุญาตประกอบการการกระจายเสียง และการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อกำกับดูแลการทำงานของกิจการวิทยุโทรทัศน์ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณา ร่างกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎร และมีความพยายามให้กระบวนการรับรองร่างกฎหมายเสร็จภายในปี พ.ศ. 2557
5. ร่างกฎหมาย Law on Library เป็นร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงสารสนเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำงานของห้องสมุด ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณา ร่างกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎร

6. ร่างกฎหมาย Law on Movie and Film เป็นร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงสารสนเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมเนื้อหาของสื่อภาพยนตร์ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณา ร่างกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎร³¹

ร่างกฎหมาย Broadcast Law ได้รับการพิจารณาจากรัฐสภาเมียนมาร์เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2557 โดยมีจุดประสงค์ที่จะยกเลิกการผูกขาดสื่อโดยรัฐบาลและส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันของภาคเอกชนในธุรกิจสื่อวิทยุโทรทัศน์ ประกอบด้วยเนื้อหาหลายประการว่าด้วยเรื่องการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแล อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ การจัดทำงบประมาณสำหรับการบริหารงาน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผู้ประกอบการสามารถจัดจ้างพนักงานชาวต่างประเทศในระดับชำนาญการหรือผู้จัดการแต่ควรมีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 20 ของเจ้าหน้าที่ระดับชำนาญการในองค์กร (ยกเว้นในแผนกการเงินและแผนกเทคโนโลยี) สำหรับการถือสิทธิ์เจ้าของกิจการนั้น ร่างกฎหมายฉบับนี้ไม่อนุญาตให้บริษัทเอกชนเป็นเจ้าของสื่อเกินสองประเภทในพื้นที่กระจายเสียงหนึ่งพื้นที่หรือในตลาดของสื่ออื่นๆ นอกจากนี้ยังกำหนดห้ามไม่ให้มีการควบกิจการสื่อระหว่างสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาด

ตามร่างกฎหมายดังกล่าว คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์มีอำนาจในการควบคุมการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ และสามารถถอดถอนใบอนุญาตได้หากมีการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมหรือขัดต่อกฎหมาย หน้าที่ของคณะกรรมการในด้านการกำกับดูแลสื่อวิทยุและโทรทัศน์นั้นถือว่าทับซ้อนกับการทำหน้าที่ของสภาหนังสือพิมพ์ (Press Council) โดยสรุป ตามร่างกฎหมายใหม่สำหรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการกำกับดูแลสื่อในประเทศเมียนมาร์มีแผนจะจัดตั้งองค์กรอิสระทั้งหมด 3 องค์กร คือ สภาหนังสือพิมพ์ (Press Council) คณะกรรมการบริหารสื่อสาธารณะ และคณะกรรมการด้านการกำกับดูแลสื่อวิทยุและโทรทัศน์

ร่างกฎหมายที่สำคัญอีกฉบับหนึ่งคือกฎหมาย New Media Law ซึ่งเป็นร่างกฎหมายที่ทางสภาการหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้ดำเนินงานร่วมกับรัฐบาล โดยทำหน้าที่เป็นผู้ร่างกฎหมายฉบับนี้ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางกำกับดูแลการทำงานของสื่อมวลชนในเมียนมาร์ จากเดิม ร่างกฎหมายนี้ใช้ชื่อว่า New Press Law แต่ได้เปลี่ยนเป็นร่างกฎหมาย New Media Law ในภายหลังเพื่อให้ร่างกฎหมายฉบับนี้มีอำนาจบังคับใช้ครอบคลุมสื่ออื่นๆ ที่นอกเหนือจากสื่อหนังสือพิมพ์ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ทางสภาผู้แทนของรัฐบาลเมียนมาร์ได้อนุมัติร่างกฎหมาย Press Law เป็นที่เรียบร้อยแล้วแต่เนื่องจากความต้องการปรับปรุงเนื้อหาในร่างกฎหมายฉบับนี้เพื่อให้ครอบคลุมไปยังสื่ออื่นๆ ได้จึงจำเป็นต้องใช้เวลาในการดำเนินการและส่งผลให้

³¹ ในความเห็นของผู้แทนจาก Myanmar Interim Press Council ที่ได้ร่วมประชุมเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 อาจมีความเป็นไปได้ที่จะรวมเนื้อหา ร่างกฎหมาย Broadcasting Law และร่างกฎหมาย Law on Movie and Film เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานและการบังคับใช้กฎหมาย

กฎหมายฉบับนี้ยังไม่มีประกาศใช้ ทางสภาฯ หวังว่ากฎหมาย New Media Law จะสามารถบังคับใช้ได้ภายในเดือนมกราคม พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังได้ให้อำนาจแก่ Press Council ซึ่งจะมีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการภายหลังการประกาศบังคับใช้กฎหมาย New Media Law ในฐานะที่เป็นองค์กรอิสระที่มีอำนาจในการกำกับดูแลการทำงานของสื่อในบางระดับ เช่น มีอำนาจบังคับให้สื่อชี้แจงข้อมูลหากเกิดกรณีร้องเรียนด้านการทำงานของสื่อภายใน 48 ชั่วโมง หรือมีอำนาจในการยื่นขอสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานรัฐหรือกระทรวงและหน่วยงานจะต้องปฏิบัติตามภายใน 48 ชั่วโมง เป็นต้น³²

ส่วนสุดท้าย การกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์ของราชอาณาจักรกัมพูชา อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงสารสนเทศ (Ministry of Information) ซึ่งทำหน้าที่ร่างกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสื่อ รวมถึงการออกใบอนุญาตการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ ภายใต้ข้อกำหนดตามกฎหมาย Broadcasting Law ส่วนเรื่องการจัดสรรคลื่นหรือสัญญาณ กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก

กฎหมายสื่อสิ่งพิมพ์ (the 1995 Law on Press) เป็นกฎหมายที่ระบุเรื่องสิทธิเสรีภาพของสื่อไว้ 3 ประการหลัก คือ 1. การเซ็นเซอร์การนำเสนอข่าวของสื่อ (Pre-publication censorship) เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย 2. หนังสือพิมพ์มีสิทธิที่จะปกปิดที่มาของแหล่งข่าวเพื่อความปลอดภัยของแหล่งข่าวโดยบรรณาธิการข่าวจะเป็นผู้รับผิดชอบเฉพาะเนื้อหาที่ตีพิมพ์ รัฐไม่สามารถบังคับบรรณาธิการเพื่อขอให้เปิดเผยข้อมูล และ 3. นักข่าวจะไม่ถูกจับกุมเมื่อแสดงความคิดเห็นของตนเอง แม้จะแสดงความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลนักข่าวมีสิทธิรายงานได้ เว้นแต่กรณีที่นักข่าวรายงานข่าวเท็จหรือให้ข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้องโดยรู้ว่าข้อมูลนั้นไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ การทำงานของสื่อมวลชนในการพิจารณา ข้อลงโทษจะพิจารณาโดยใช้กฎหมาย Press Law เท่านั้น ไม่สามารถใช้กฎหมายอาญาทั่วไปมาพิจารณาคดีได้เนื่องจากกฎหมาย Press Law บัญญัติบทลงโทษเป็นการปรับเท่านั้นไม่มีการตัดสินจำคุก ส่วนในกรณีที่สื่อรายงานข่าวที่หมิ่นประมาทผู้อื่น จะพิจารณาโทษตามกฎหมายหมิ่นประมาท³³ อย่างไรก็ตาม ปัญหาในเชิงปฏิบัติของกฎหมาย Press Law คือ กรณีนักข่าวถูกจับหรือถูกฟ้อง ศาลพิจารณาคดีโดยใช้กฎหมายหมิ่นประมาทซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายอาญาแทน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการรณรงค์ให้นำกฎหมาย Press Law มาพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับสื่อมากขึ้น³⁴ ทั้งนี้ ในรายงานของ UNESCO³⁵ ระบุว่ามาตราข้อ 12 ในกฎหมายดังกล่าวได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าขัดกับการส่งเสริมเสรีภาพสื่อ ในมาตรานี้ระบุถึงการห้ามรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

³² ถอดความจากเนื้อหาการประชุมร่วมกับ Myanmar Interim Press Council เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557

³³ ถอดความจากการประชุมร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสารสนเทศแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557

³⁴ ถอดความจากการประชุมร่วมกับ Club of Cambodian Journalist เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557

³⁵ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) (2013), Media Regulation in the Mekong and Opportunities for the Development of Public Service and Community Broadcasting, UNESCO, Bangkok

กับความมั่นคง ของชาติหรือความมั่นคงทางการเมือง นอกจากนี้กฎหมายหมิ่นประมาทตาม ประมวลกฎหมายอาญามีการเอามาใช้เพื่อจำกัดสิทธิการแสดงออกและเสรีภาพการทำงานของสื่อ

สำหรับผู้ประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ เจ้าของกิจการทุกรายจะต้องยื่นขอ ใบอนุญาตจากกระทรวงสารสนเทศ อย่างไรก็ตาม กระบวนการออกใบอนุญาตตามกฎหมายยังไม่มี แนวทางที่ชัดเจนและอำนาจในการควบคุมการออกใบอนุญาตยังอยู่ภายใต้รัฐบาลเป็นหลัก ดังนั้น รัฐบาลสามารถปฏิเสธการให้ใบอนุญาตหรือถอนใบอนุญาตกับผู้ประกอบการที่นำเสนอข้อมูลที่ วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ระบบการให้ใบอนุญาตลักษณะนี้จึงส่งผลต่อการเซ็นเซอร์ตัวเองของสื่อมวลชน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญด้านการทำงานของสื่อ เนื่องจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อที่ประชาชน ประมาณ 2 ใน 3 ของประเทศสามารถเข้าถึงได้ นอกจากนี้ การปฏิเสธการออกใบอนุญาตยัง ก่อให้เกิดการแตกแยกทางความคิดในเรื่องการเมืองด้วย เพราะสื่อจากพรรคฝ่ายค้านมักได้รับการ ปฏิเสธการให้ใบอนุญาตด้วยเหตุผลว่าไม่มีคลื่นว่าง ในขณะที่สื่อที่จงรักภักดีต่อพรรครัฐบาลจะได้รับ ใบอนุญาต³⁶

สำหรับการถือครองความเป็นเจ้าของสื่อยังอยู่ในรูปแบบที่ผูกขาดและไม่ปรากฏ กฎหมายที่เอื้อให้เกิดการแข่งขันทางธุรกิจสื่อ มาตราที่ 17 ภายใต้กฎหมายการพิมพ์กำหนดห้ามไม่ให้ บุคคลหรือเอกชนเป็นเจ้าของสื่อหนังสือพิมพ์ภาษาเขมรมากกว่าสองฉบับ แต่กฎหมายมาตรานี้ก็ไม่ได้ มีผลบังคับใช้อย่างเข้มงวดนัก เพราะไม่มีกฎหมายข้อใดที่ห้ามไม่ให้รัฐบาลหรือสมาชิกพรรครัฐบาลเป็น เจ้าของสื่อ ซึ่งส่งผลให้สื่อส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ภายใต้อิทธิพลและถูกแทรกแซงโดยพรรครัฐบาล ด้วยสถานการณ์ที่กฎหมายไม่เปิดโอกาสให้มีความหลากหลายของสื่อในประเทศทำให้พรรคฝ่ายค้าน เรียกร้องให้รัฐบาลออกใบอนุญาตในการออกอากาศสถานีโทรทัศน์เพื่อให้ข้อมูลตอบโต้กับสื่อที่ สนับสนุนรัฐบาลและพรรครัฐบาล ซึ่งรัฐบาลไม่ได้ออกใบอนุญาตให้ตามคำขอเนื่องจากเป็นคำขอที่มาจากพรรคการเมือง อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการการกำกับดูแลด้านการ ถือครองความเป็นเจ้าของของสื่อ

2. กลไกการกำกับดูแลกันเองและมาตรฐานจริยธรรมสื่อในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

ในรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางและกลไกการกำกับดูแล ที่เหมาะสมของประเทศไทย โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (2556) อธิบายถึงแนวทางการกำกับ ดูแลสื่อที่พบในปัจจุบันมีทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ 1. การกำกับดูแลกันเอง (Self-Regulation) ซึ่งอำนาจ ในการกำกับ ดูแลอยู่ที่ผู้ประกอบการทั้งหมด 2. การกำกับดูแลโดยเสมือน (Quasi-regulation)

³⁶CCHR, 2014

ซึ่งเป็นรูปแบบที่รัฐเข้ามามีอิทธิพลในการกำกับดูแล แต่ไม่ได้ใช้อำนาจโดยตรง รัฐทำหน้าที่สนับสนุนให้ผู้ประกอบการยอมรับและปฏิบัติตามกฎและนโยบายของรัฐผ่านการให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ แผนการหรือข้อตกลงระหว่างรัฐบาลกับภาคเอกชน (ธรรมนิติย์ สุมนัตกุล อังโนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2556) 3. การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) ซึ่งรับจะให้อำนาจหน้าที่บางส่วนแก่ผู้ประกอบการเพื่อสร้างกลไกการกำกับดูแลกันเอง พร้อมกับจัดเตรียมมาตรการรองรับในการกำกับดูแล หากการกำกับดูแลกันเองล้มเหลว (A regulatory backstop) และ 4. การกำกับดูแลโดยตรงจากภาครัฐ (Explicit direct government regulation) ซึ่งรัฐจะเข้ามาสั่งการควบคุมโดยตรง ข้อค้นพบจากรายงานนี้ พบว่า ข้อมูลจากการระดมความเห็นในต่างประเทศ กรณีศึกษายุโรป ออสเตรเลีย และกลุ่มประเทศอาเซียน ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการกำกับดูแลกันเองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับรูปแบบการปกครอง ซึ่งประเทศที่มีการปกครองแบบรัฐเป็นศูนย์กลางจะมีรูปแบบการกำกับดูแลโดยภาครัฐ บางประเทศมีลักษณะการกำกับดูแลที่หลากหลาย เช่น ประเทศไทยและอินโดนีเซีย ที่มีทั้งรูปแบบการกำกับกันเอง การกำกับดูแลร่วมกันและการกำกับดูแลโดยภาครัฐ เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพและวิชาชีพ ตลอดจนควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม ในงานศึกษาดังกล่าว (อ้างแล้ว) เสนอว่าในบริบทของประเทศไทย แนวทางการกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) เป็นแนวทางที่เหมาะสม ซึ่งแนวทางการกำกับดูแลร่วมกันนี้ควรมีองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะและมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลตนเองระหว่างสมาชิกด้วยกัน องค์กรนี้จะต้องมีการสร้างกฎที่ใช้กำกับกันเอง มีการนำกฎนั้นไปใช้ และมีกระบวนการบังคับใช้เพื่อให้กฎสามารถบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ในกรณีที่การกำกับกันเองล้มเหลว องค์กรกำกับของรัฐควรมีมาตรการรองรับ (Regulatory backstop) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติ (Code of Conduct) ขององค์กรวิชาชีพ

ทั้งนี้ จากการร่วมประชุมกับองค์กรกำกับดูแลภาครัฐและองค์กรวิชาชีพต่างๆ ใน 4 ประเทศภายใต้โครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลกันเอง มาตรฐานจริยธรรม และการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่า สอดคล้องกับข้อมูลจากรายงานการรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางและกลไกการกำกับดูแลที่เหมาะสมของประเทศไทย โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ พ.ศ. 2556 ซึ่งสามารถนำเสนอรายละเอียดแยกเป็นรายประเทศได้ดังนี้

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

กรณีของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ตามกฎหมาย Broadcasting Law การทำงานด้านการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Indonesian Broadcasting Commission: KPI) เป็นหลัก รวมทั้งทำงานด้านการส่งเสริมการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนด้วย โดยได้มีการจัดทำมาตรฐานทางวิชาชีพเบื้องต้นสำหรับกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดและหลักการตามมาตรฐานของ Press Council

แนวทางการกำกับดูแลกันเองของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย Indonesia Press Council เป็นองค์กรวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ปกป้องเสรีภาพและปรับปรุงการทำงานของสื่อมวลชน ตามที่ระบุไว้ใน Press Law ว่า “Press Council ก่อตั้งขึ้นด้วยความพยายามที่จะพัฒนาเสรีภาพของสื่อมวลชนและส่งเสริมบทบาทของสื่อมวลชนในประเทศ” ดังนั้น Press Council จึงทำหน้าที่เป็นองค์กรวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสมาพันธ์วิชาชีพและสมาพันธ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสื่อมวลชน รวมถึงการได้รับจากภาครัฐและสาธารณะ Press Council ไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการบังคับใช้กฎต่างๆ แต่ทำหน้าที่ให้ความเห็นต่อการทำงานของสื่อมวลชน รวมถึงการให้ความเห็นต่อการทำงานของสื่อมวลชนในกิจการวิทยุและโทรทัศน์ต่อ KPI ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายในการแจ้งเตือนหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการ นอกจากนี้ Press Council ทำหน้าที่กำกับดูแลกันเองตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างองค์กรวิชาชีพสื่อ

Press Council ได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อรับคำร้องเรียนและกำกับการดูแลการทำงานของสื่อ ซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของสื่อและรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน เอกสารสำคัญในการกำกับดูแลองค์กรวิชาชีพสื่อ มีดังนี้

ตาราง 3 เอกสารสำคัญในการกำกับดูแลองค์กรวิชาชีพสื่อในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

| ชื่อเอกสาร | รายละเอียด |
|---|---|
| Act of the Republic of Indonesia Number 40 of 1999 on the Press (Press Law) | กฎหมายว่าด้วยการกำกับดูแลการทำงานของสื่อมวลชน ซึ่งได้รับรองสิทธิหน้าที่และบทบาทของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการนำเสนอข้อมูลสาธารณะ ความรู้ ความบันเทิงและประเด็นทางสังคม เสรีภาพสื่อเป็นสิทธิพื้นฐานและสื่อจะต้องไม่ถูกควบคุมเนื้อหา ก่อนการนำเสนอ รวมทั้งมีเสรีภาพในการหาข้อมูลและรายงานข้อมูลด้วยความรับผิดชอบ กฎหมายฉบับนี้ระบุถึงการจัดตั้ง Press Council และอำนาจหน้าที่ของ Press Council ในฐานะองค์กรวิชาชีพที่ปกป้องเสรีภาพสื่อ ส่งเสริมและพัฒนาสถาบันสื่อในประเทศให้ก้าวหน้า โดยการจัดทำ Journalism Code of Ethics รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนจากสาธารณะต่อการทำงานของสื่อมวลชนที่ขัดกับมาตรฐานจริยธรรม |

| ชื่อเอกสาร | รายละเอียด |
|---------------------------|--|
| Journalism Code of Ethics | <p>มาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบวิชาชีพของสื่อมวลชนอินโดนีเซีย สามารถสรุปได้ดังนี้คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สื่อต้องเป็นอิสระ และการรายงานข่าวจะต้องมีข้อมูลที่ถูกต้อง สมดุล และไม่มุ่งร้ายต่อผู้อื่น 2. สื่อต้องทำงานตามมาตรฐานวิชาชีพ (เคารพความเป็นส่วนตัวของแหล่งข่าว ไม่รับสินบน รายงานข้อมูลจริง รายงานข้อมูลอย่างสมดุล นำเสนอภาพ/ข้อมูลของแหล่งข่าวด้วยความเคารพในเหตุการณ์ โศกนาฏกรรมต่างๆ ไม่นำเสนอข้อมูลโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา นำเสนอข้อมูลเชิงลึกเพื่อประโยชน์สาธารณะ) 3. สื่อต้องตรวจสอบที่มาของข้อมูลและรายงานข่าวด้วยความสมดุล ไม่สอดแทรก ความคิดเห็นที่เป็นอคติในการรายงาน 4. สื่อจะต้องละเว้นการรายงานข่าวที่เป็นเท็จ ไม่มีแหล่งข้อมูลที่นำเชื่อถือ โทษร้ายทารุณ ลามกอนาจาร และควรระบุนเวลาที่ได้บันทึกภาพและข้อมูลเหตุการณ์ 5. สื่อต้องไม่เปิดเผยข้อมูลที่นำไปสู่การระบุตัวตนของเหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับการคุกคามทางเพศและละเว้นการนำเสนอภาพเยาวชนที่ประกอบความผิดทางอาชญากรรม 6. สื่อจะต้องไม่รับสินบนเพื่อรักษาความเป็นอิสระในการทำงานของตนเอง 7. สื่อมีสิทธิในการปฏิเสธการให้ข้อมูลแหล่งข่าวเพื่อปกป้องแหล่งข่าวที่ไม่ต้องการเปิดเผยตัวตนของตนเอง และยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขการร้องขอให้เลื่อน การเผยแพร่ข่าว การให้ข้อมูลทั่วไป และการงดเว้นการบันทึกภาพและเสียงโดยแหล่งข่าว 8. สื่อต้องไม่รายงานข่าวด้วยอคติหรือเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่นบนพื้นฐานของความแตกต่างทางชาติพันธุ์ เชื้อชาติ สีผิว ศาสนา สถานภาพทางเพศ ภาษา รวมถึงการไม่ลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการในสังคม 9. สื่อต้องให้ความเคารพต่อความเป็นส่วนตัวของแหล่งข่าว เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ 10. นักข่าวจะต้องถอนคำพูด การปรับปรุงการทำงานให้ถูกต้อง และแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง พร้อมกับบกรกล่าวขอโทษต่อผู้ชม/ผู้ฟัง/ผู้อ่าน 11. สื่อจะต้องดำเนินการ Right to reply และ Right of Correction ตามความเหมาะสม |

| ชื่อเอกสาร | รายละเอียด |
|--|---|
| Complaint Filing Procedure to the Press Council | เอกสารว่าด้วยหน้าที่ของ Press Council ในการดำเนินงานด้านการทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนองค์กรวิชาชีพที่เปิดรับเรื่องร้องเรียนจากสาธารณะต่อการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ขัดต่อมาตรฐานทางจริยธรรม Journalism Code of Ethics เท่านั้น ไม่รวมถึงข้อร้องเรียนที่ได้รับการดำเนินการทางกฎหมายแล้ว ซึ่งในเอกสารฉบับนี้ระบุถึงขั้นตอนการส่งข้อร้องเรียนไปยัง Press Council ว่าสามารถทำได้ 2 ทาง คือ ส่งเป็นจดหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือเข้าพบ Press Council ได้โดยตรง หลังจากได้รับเรื่องร้องเรียนแล้ว Press Council จะจัดประชุมไต่สวนและทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในการหาข้อสรุปร่วมกัน และสรุปผลการประชุมพร้อมจัดทำข้อเสนอแนะเป็นลายลักษณ์อักษร (Statement of Appraisal and Recommendations (PPR)) ซึ่งหากพบว่าการทำงานของนักข่าว/องค์กรสื่อมีความผิดจริงและไม่ดำเนินการตามที่เสนอไว้ Press Council จะออกแถลงการณ์ ต่อสาธารณะเพื่อให้เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจเป็นพิเศษ |
| Right to reply guideline | เอกสารว่าด้วยการให้แนวทาง Right of Reply สำหรับสาธารณชน องค์กร และนิติบุคคล ที่ต้องการคัดค้านและโต้แย้งการรายงานข่าวของสื่อมวลชน ซึ่งมีเสรีภาพในการดำเนินงานด้วยความรับผิดชอบภายใต้กรอบกฎหมาย Act Number 40 Year 1999 on the Press และมาตรฐานทางจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพของสื่อมวลชน (Journalism Code of Ethics) โดยเฉพาะในประเด็นของการให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องและส่งผลกระทบต่อสาธารณชน องค์กร และนิติบุคคล จุดประสงค์ของการจัดทำเอกสารฉบับนี้คือเพื่อรักษามาตรฐานของการรายงานข่าวที่เป็นธรรมและสมดุล เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสื่อมวลชนต่อสาธารณะ เพื่อจัดการข้อขัดแย้งในการรายงานข่าวเพื่อสร้างเจตจำนงที่ถูกต้องของสื่อ |
| Standard for the Protection of the Professional of Journalists | เอกสารว่าด้วยมาตรฐานการคุ้มครองสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นเสาหลักของเสรีภาพสื่อ โดยให้ความสำคัญต่อการให้ความปกป้องคุ้มครองสื่อตามกฎหมายจากรัฐ สังคม และผู้ประกอบการธุรกิจสื่อเมื่อสื่อทำงานตามมาตรฐาน Journalism Code of Ethics ในการรายงานข่าวเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ ดังนั้น สื่อจึงควรได้รับการปกป้องจากการจับกุม การกระทำรุนแรง การกักขังหน่วงเหนี่ยว และการยึดครองเครื่องมือทำงานของสื่อ รวมถึงการเซ็นเซอร์เนื้อหาข้อมูลในการรายงานข่าว นอกจากนี้ สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ในพื้นที่ความขัดแย้งและเสี่ยงอันตรายจากนายจ้างจะต้องจัดทำเอกสารการมอบหมายงาน ประกันภัย องค์ความรู้ในการป้องกันตัวเอง โดยสื่อมวลชนจะมีฐานะที่ได้รับการปกป้องคุ้มครองตามกฎหมายในกรณีที่ตกอยู่ในอันตราย |

| ชื่อเอกสาร | รายละเอียด |
|---|--|
| Standard for Press Corporations | เอกสารว่าด้วยมาตรฐานสำหรับ Press Corporation ที่ประกอบกิจการในประเทศอินโดนีเซีย การจัดทำมาตรฐานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นใจว่าบริษัทเอกชนที่ทำงานด้านการสื่อสารมวลชนจะทำหน้าที่ในฐานะสื่อกลางการให้ข้อมูล การศึกษา บันเทิง และบรรทัดฐานสังคมต่างๆ Press Corporations ในที่นี้หมายถึงนิติบุคคล ที่ดำเนินกิจการธุรกิจสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสำนักข่าว รวมถึงบริษัทผู้ผลิตสื่ออื่นๆ ที่ดำเนินงานจัดการและการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ มาตรฐานนี้ระบุไว้ชัดเจนว่า Press Corporation จะต้องมีเงินลงทุนเริ่มต้นที่ 50,000,000 รูเปีย หรือตามที่กำหนดโดย Press Council และสำหรับสิ่งพิมพ์สามารถระดมเงินทุนได้ผ่านตลาดหลักทรัพย์จากนักลงทุนต่างชาติแต่จะต้องไม่เกินเงินลงทุนของหุ้นส่วนหลัก ในส่วนกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์จะต้องไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินทุนทั้งหมด |
| Standard for Journalists' Organization | เอกสารว่าด้วยมาตรฐานการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อเป็นกรอบมาตรฐานที่ให้การรับรององค์กรวิชาชีพในฐานะนิติบุคคลที่สามารถบัญญัติกฎเกณฑ์ขององค์กร รวมถึงการจัดทำโครงสร้างขององค์กรที่ชัดเจน ทั้งนี้ กฎเกณฑ์และกรอบมาตรฐานขององค์กรวิชาชีพนั้นจะต้องไม่ขัดแย้งกับ Journalism Code of Ethics ซึ่งจัดทำโดย Press Council |
| Standard for Press Corporation Organizations | เอกสารว่าด้วยมาตรฐานการจัดตั้งสมาคมของ Press Corporation ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการรวมตัวกันของ Press Corporation และจะต้องได้รับการรับรองจาก Press Council |
| Distribution Guidelines for Adult Print Media | เอกสารว่าด้วยแนวทางการนำเสนอเนื้อหาสำหรับผู้ใหญ่ในสิ่งพิมพ์ เพื่อรักษาศีลธรรมของสังคมและป้องกันเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมต่อเด็ก โดยเป็นแนวทางที่ระบุความรับผิดชอบของสื่อในการนำเสนอเนื้อหาสำหรับผู้ใหญ่ |

Press Council มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลการทำงานของนักข่าวและผู้ประกอบการสื่อทุกประเภท รวมถึงมีอิทธิพลในการกีดกันการทำงานเมื่อพบว่าการทำงานของนักข่าวขัดกับหลัก Press Law และเป็นการทำงานที่ไม่เป็นอิสระจากการแทรกแซงของรัฐและกลุ่มทุน ทำให้ความน่าเชื่อถือของ Press Council เป็นที่ยอมรับต่อสาธารณะและสามารถกำกับดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการกำกับตนเองในกิจการวิทยุและโทรทัศน์ นอกจาก Press Council ที่ทำหน้าที่ให้ความเห็นต่อการทำงานของสื่อมวลชนในกิจการวิทยุและโทรทัศน์ต่อ KPI แล้ว องค์กรวิชาชีพที่ทำหน้าที่ดูแลและกำกับการทำงานของนักข่าว ผู้ดำเนินรายการ และผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ คือ สมาพันธ์นักข่าวโทรทัศน์อินโดนีเซีย (Indonesia Television Journalist Association (IJTI) ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของสถานีโทรทัศน์เอกชน ได้แก่ สถานี RCIT, TPI SCTV, Indostar และ ANTV โดยที่ IJTI มีหน้าที่ดูแลกำกับการทำงาน ตลอดจนการลงโทษสมาชิก ภายใต้ Code of Conduct 3 แบบ คือ

1. แนวปฏิบัติสำหรับนักสื่อสารมวลชนอินโดนีเซียที่จัดทำโดย Press Council (Journalism Code of Ethics)
2. แนวปฏิบัติและมาตรฐานรายการออกอากาศ (Broadcasting Code of Conduct and Standards of Broadcast Program)
3. แนวปฏิบัติของนักข่าวในสื่อแต่ละแห่ง (Code of Conduct of Journalists owned by every Indonesian Media for its journalists)

โดยแนวปฏิบัติทั้งหมดมีเนื้อหาโดยรวมครอบคลุมถึง

1. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ โดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และเชื่อถือได้
2. เสรีภาพของสื่อ ต้องอยู่ในกรอบความรับผิดชอบ
3. ความเป็นอิสระ ทั้งความคิดเห็น และการรับผลประโยชน์ตอบแทนจากแหล่งข่าว การเสนอข่าวจะต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง
4. ความยุติธรรม นักข่าวจะต้องเคารพในสิทธิของผู้อื่นและต้องรับผิดชอบต่อการนำเสนอข่าวโดยนำเสนอมุมมองหลายด้าน
5. ความเป็นกลาง นักข่าวจะต้องนำเสนอข่าวอย่างเป็นกลาง ให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ไม่ทำข่าวที่สนับสนุนคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและเพิกเฉยต่อข้อเท็จจริงอื่น

ทั้งนี้ การทำหน้าที่ของ KPI ให้การสนับสนุนการทำงานของ IJTI และ Indonesian Press Council ในการกำกับดูแลกันเอง โดยสะท้อนผ่านการทำงานโดยความร่วมมือกัน นอกเหนือจากการกำกับดูแลกันเองแล้ว ยังให้ความสำคัญกับการปกป้องนักข่าวและได้ระบุมตรฐานการปกป้องนักข่าวซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบกิจการสื่อ โดย Code of Conduct ของทุกสื่อที่มีจุดประสงค์เพื่อปกป้องไม่ให้นักข่าวหรือบรรณาธิการข่าวถูกแทรกแซงจากเจ้าของจนทำให้นักขวาละเมิดมาตรฐานและจรรยาบรรณการปฏิบัติงานของตนเอง

การร้องเรียนด้านการทำงานของสื่อมวลชนที่ขัดต่อหลักมาตรฐานจรรยาบรรณการทำงานในประเทศอินโดนีเซีย สามารถทำได้ 3 ช่องทาง คือ

1. ร้องเรียนไปที่ Indonesian Broadcasting Commission (KPI) กรณีที่ข้อร้องเรียนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เมื่อ KPI รับเรื่องร้องเรียนแล้วจะดำเนินการขอความเห็นจาก Indonesian Press Council ซึ่งทำหน้าที่ให้ความเห็นโดยพิจารณาว่าสื่อกระทำการขัดต่อ Press Law หรือ Journalism Code of Ethics หรือไม่พร้อมให้ข้อเสนอแนะแก่ KPI เป็นลายลักษณ์อักษร KPI จะเป็นผู้ตัดสินใจกำหนดบทลงโทษตามกฎหมาย Broadcasting Law ซึ่งโทษสูงสุด คือ การถอดถอนใบอนุญาตของผู้ประกอบการ
2. ร้องเรียนไปที่ Indonesian Press Council กรณีที่ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดแนวปฏิบัติทางจริยธรรมของนักข่าว
3. ร้องเรียนไปที่ UJI ได้โดยตรง กรณีข้อร้องเรียนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่ผลิตโดยสมาชิกของ UJI เนื่องจาก UJI มีนักข่าวอาวุโสมาจากหลายสถานี ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้คำปรึกษาการพิจารณาข้อร้องเรียน และลงโทษผู้ละเมิดมาตรฐานจริยธรรมการนำเสนอข่าว³⁷

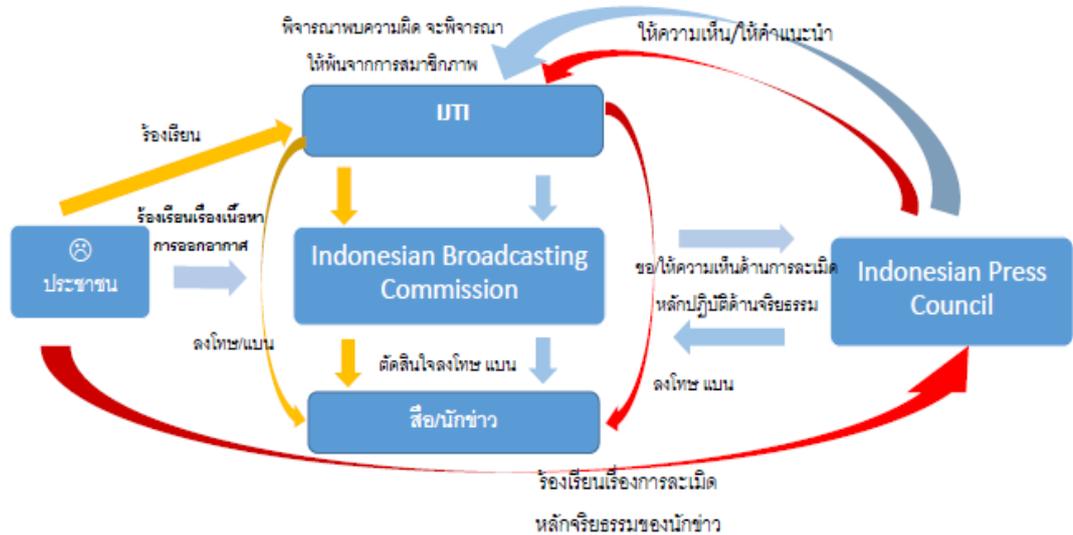
สำหรับกลไกการรับเรื่องร้องเรียนของ Press Council ได้ระบุอำนาจหน้าที่ของ Press Council และขั้นตอนการดำเนินการรับเรื่องร้องเรียนจากสาธารณชนไว้อย่างชัดเจนใน Complaint Filing Procedure to the Press Council Year 2007 ในแต่ละปี Press Council ได้รับเรื่องร้องเรียนมากกว่า 600 คำร้องจากประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการทำงานของสื่อมวลชน

ขั้นตอนการพิจารณาและดำเนินการหลังจากได้รับคำร้องจากประชาชนมี 3 ระดับ คือ

1. กรณีได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ซึ่งจะต้องเป็นข้อร้องเรียนต่อเนื้อหาข่าวย้อนหลังไม่เกิน 2 เดือน Press Council จะพิจารณาคำร้องในที่ประชุม และหากพบว่าสื่อมีความผิดจริงตามคำร้องจะดำเนินการแจ้งกับนักข่าวที่เกี่ยวข้อง และเมื่อนักข่าวยอมรับว่าผิดจริงตามคำร้องจะต้องดำเนินการตีพิมพ์คำชี้แจงและคำขอโทษในสื่อของตนเอง พร้อมทำสำเนาส่งให้ Press Council ในกรณีนี้ Press Council มีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำ (Supervising Role) ซึ่งการตีพิมพ์คำชี้แจงตาม Right to Reply ที่ส่งถึงสื่อที่กระทำความผิด ส่งผลให้สาธารณชนเข้าใจบทบาทของ Press Council ในฐานะที่เป็นองค์กรที่กำกับดูแลและมีอิทธิพลต่อการกำกับดูแลการทำงานของสื่ออย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ผ่านมาประมาณร้อยละ 70 ของข้อร้องเรียนจะดำเนินการเสร็จในขั้นตอนนี้
2. หากไม่สามารถไกล่เกลี่ยระหว่างผู้ยื่นคำร้องและสื่อได้ตามข้อ 1 ทาง Press Council จะเรียนเชิญทั้งสองฝ่ายมาประชุมร่วมกันเพื่อชี้แจงและไกล่เกลี่ย รวมถึงการหาวิธีการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ในขั้นตอนนี้ Press Council มีบทบาทเป็นคนกลางในการเจรจา (Moderating role)

³⁷ ถอดความจากการประชุมร่วมกับ Indonesian Television Journalist Association (UTI) เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2557

3. กรณีสุดท้าย หากไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตามคำร้องเรียนภายในขั้นตอนก่อนหน้านี้ Press Council จะส่งข้อวินิจฉัยต่อกรณีปัญหาและขอแนะนำให้ KPI ซึ่งหากคำร้องนั้นเกี่ยวข้องกับสื่อวิทยุโทรทัศน์ KPI มีอำนาจในการดำเนินการตามบทลงโทษที่กำหนดไว้ได้



ภาพประกอบ 5 flow chart การร้องเรียนการทำงานของสื่อและขั้นตอนการดำเนินการ ภายใต้กลไกการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) และการกำกับดูแลร่วมกับรัฐ (Co-regulation) ของประเทศอินโดนีเซีย

Press Council ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับให้สื่อมวลชนปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณการประกอบอาชีพสื่อ ดังนั้น บทลงโทษของ Press Council จึงไม่ได้มีบัญญัติไว้ แต่ข้อแนะนำที่ Press Council ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้องค์กรกำกับของรัฐได้ทำหน้าที่ จะมีตั้งแต่การส่งจดหมายตักเตือน การขอให้ตีพิมพ์/นำเสนอข้อชี้แจงในสื่อของตนเอง การถอดถอนจากการเป็นสมาชิกของ Press Council และบรรจุลงใน Black List และการเสนอให้องค์กรกำกับถอดถอนใบอนุญาตการประกอบกิจการ

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้รูปแบบการกำกับตนเองของสาธารณรัฐอินโดนีเซียประสบความสำเร็จ คือ การทำงานที่มีการประสานความร่วมมือกันในการกำกับดูแลกันเองระหว่างองค์กรวิชาชีพและหน่วยงานกำกับดูแลของรัฐ และการยึดถือและมีมาตรการบังคับใช้มาตรฐานและจรรยาบรรณของการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง กรณีตัวอย่างของมาตรการการบังคับใช้คือกรณีที่นักข่าวละเมิดจรรยาบรรณการทำงานของสื่อด้วยการอ้างว่าได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์แหล่งข่าว แต่แท้จริงแล้วแหล่งข่าวนั้นป่วยเป็นมะเร็งหลอดเสียงและไม่สามารถให้สัมภาษณ์ได้ จึงเป็น

การให้ข้อมูลเท็จ เมื่อองค์กรวิชาชีพได้รับการร้องเรียนและสืบสวนจนพบว่านักข่าวนี้มีความผิดจริง ส่งผลให้นักข่าวรายนี้ ถูกลงโทษด้วยการถอดถอนการเป็นสมาชิกและให้ออกจากงาน เมื่อนักข่าวรายนี้ ไปสมัครงานใหม่ ผู้ประกอบการได้ตรวจสอบประวัติจาก Press council และพบว่าอยู่ในรายชื่อ นักข่าวที่ละเมิดจรรยาบรรณการทำงาน ทำให้นักข่าวรายนี้ไม่ได้งานทำ กรณีนี้จึงเป็นตัวอย่าง การทำงานขององค์กรสื่อที่ร่วมมือกันในการกำกับดูแลกันเองและมีผลทางการบังคับใช้อย่างชัดเจน

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ภายใต้ข้อบัญญัติของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (The National Telecommunications Commission หรือ NTC) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมและอุตสาหกรรมกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศฟิลิปปินส์ รวมทั้งมีหน้าที่ส่งเสริมการกำกับดูแลกันเองโดยองค์กรวิชาชีพสื่อ ได้มีการจัดตั้งสมาพันธ์ผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ (Association of Broadcasters of the Philippines (KBP) เมื่อวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2516 เพื่อให้เป็นตัวแทนองค์กรวิชาชีพที่ไม่แสวงหาผลกำไร เกิดขึ้นโดยการรวมตัวกันของเจ้าของกิจการวิทยุและโทรทัศน์ รวมถึงคนทำงานด้านสื่อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาชีพและส่งเสริมการกำกับดูแลกันเอง เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคมรวมถึงปกป้องสิทธิผลประโยชน์ของผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ NTC และ KBP ได้ทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อมอบอำนาจให้แก่ KBP ในการดูแลสมาชิกของสมาพันธ์ด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับการร้องเรียน ดังนั้น KBP จึงมีอำนาจในการดำเนินการและให้บทลงโทษต่อสถานีที่มีการละเมิดหากการร้องเรียนนั้นเกี่ยวข้องกับสมาชิกของสมาพันธ์ แต่หากเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับกิจการวิทยุและโทรทัศน์ที่อยู่นอกกลุ่มของสมาพันธ์ NTC จะเป็นผู้ดำเนินการต่อข้อร้องเรียนนั้นๆ

KBP มีหน้าที่ดูแลและกำกับการดำเนินงานและการทำงานของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่เป็นสมาชิกซึ่งประกอบด้วย องค์กรที่มีเจ้าของและผู้ประกอบการสถานีวิทยุและโทรทัศน์มากกว่า 120 องค์กร ซึ่งมีสมาชิกที่เป็นสถานีวิทยุมากกว่า 700 สถานีและสมาชิกที่เป็นสถานีโทรทัศน์มากกว่า 100 สถานีทั่วประเทศ โดยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาพันธ์จะอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจของสมาชิกที่ยินดีให้มีการกำกับดูแลกันเองภายในสมาพันธ์ ดังนั้น KBP จะทำหน้าที่เสมือนเป็นกั้นชนระหว่างรัฐและบริษัทหรือสถานี เมื่อรัฐมีการออกกฎระเบียบ หรือกฎหมาย ที่ส่งผลต่ออิสรภาพในการออกอากาศของสถานีสมาชิก ทั้งนี้สมาพันธ์จะไม่เข้าไปแทรกแซงการจัดทำผังรายการหรือเนื้อหาของสมาชิกแต่จะมีแนวปฏิบัติมาตรฐานทางจริยธรรมในการดำเนินการออกอากาศของสมาชิกซึ่งสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามหลักการการทำงานของ KBP คือไม่ต้องการให้มีการบังคับจากรัฐ โดยสื่อสามารถกำกับดูแลกันเองได้ ทั้งนี้สมาพันธ์จึงไม่ได้ไปลดทอนอำนาจของรัฐ เช่น การออกกฎหมายหรือ

ข้อบังคับในการจัดสรรคลื่นความถี่หรือทางด้านเทคนิค นอกจากนี้การที่ National Telecommunication Commission (NTC) จะออกกฎข้อบังคับต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อสมาชิก NTC ก็จะมาปรึกษา KBP

ด้วยอุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์มีการแข่งขันที่สูงมาก KBP ยังทำหน้าที่เชื่อมสัมพันธ์ระหว่างองค์กรสมาชิกและสถานีกับองค์กรสื่อโฆษณา เช่น KBP มีระบบที่จะทำให้มั่นใจว่าบริษัทโฆษณาจะจ่ายเงินค่าโฆษณาตามกำหนด ซึ่งถ้าหากไม่มีการชำระเงินตามกำหนด KBP จะทำการแบนบริษัทโฆษณานั้นๆ จากการออกอากาศโฆษณาในสถานีของสมาชิก จากภาพรวมที่กล่าวมา หน้าที่ของ KBP มีดังนี้

1. ดูแลส่งเสริมและสนับสนุนเสรีภาพของสื่อ เสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ
2. กระตุ้นและพัฒนาเนื้อหาและการนำเสนอข่าวสาร สารระ ให้อยู่ภายใต้มาตรฐานจริยธรรม
3. ส่งเสริมศักยภาพของสมาชิกในการปฏิบัติงาน รวมถึงการจัดอบรม จัดประชุมสัมมนาต่างๆ
4. ดูแลและส่งเสริมการแข่งขันอย่างเป็นธรรมระหว่างสมาชิกและในชุมชนที่สมาชิกดำเนินธุรกิจ
5. รับและปรับใช้เทคโนโลยีและการพาณิชย์เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์
6. ส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม

โดย KBP จะดำเนินการตามหน้าที่อย่างเป็นรูปธรรม คือ การบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมสำหรับสถานีออกอากาศทั้งวิทยุและโทรทัศน์ ทำวิจัยศึกษาข้อมูล ประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาลและองค์กรอื่นๆ ส่งเสริมให้สถานีออกอากาศภายใต้มาตรฐานการออกอากาศให้รางวัลหรือออกใบประกาศนียบัตรรับรองต่างๆ

NTC และ KBP ได้จัดทำมาตรฐานแนวทางการกำกับดูแลด้านเนื้อหาที่นำเสนอทางโทรทัศน์ (Broadcast Code of the Philippines 2007 (as amended 2011) ซึ่งใช้เป็นมาตรฐานในการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ของสมาชิก ภายใต้ความเชื่อว่าการกิจการวิทยุและโทรทัศน์ของฟิลิปปินส์เป็นสื่อที่มีพลังในการสร้างสรรค์ประเทศด้านศิลปวัฒนธรรม สังคม และการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในเอกสารนี้ได้กำหนดรายละเอียดมาตรฐานรายการสำหรับกิจการวิทยุและโทรทัศน์ โดยแบ่งออกเป็น 33 ข้อ ดังนี้

ตาราง 4 สรุปมาตรฐานแนวทางการกำกับดูแลด้านเนื้อหาที่นำเสนอทางโทรทัศน์ (Broadcast Code of the Philippines 2007)

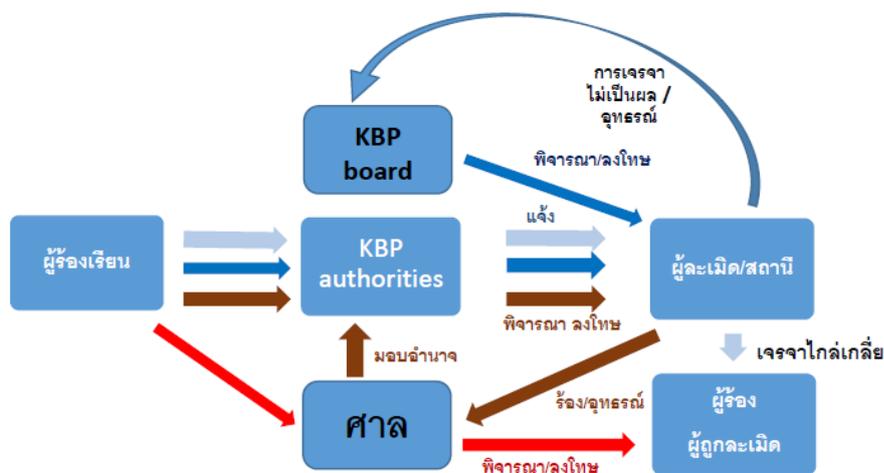
| Article | รายละเอียดโดยสรุป |
|---------|--|
| 1 | ว่าด้วยแนวทางการรายงานข่าวและกิจกรรมสาธารณะ ซึ่งกำหนดให้รายการข่าวเป็นรายการประจำของสถานีโดยมีระยะเวลาออกอากาศไม่ต่ำกว่า 30 นาทีต่อวัน การรายงานข่าวจะต้องเป็นธรรม อยู่บนพื้นฐานของความจริง และมีลักษณะภาววิสัย นักข่าวจะต้องไม่รับสินบนหรือรายงานข่าวแบบเลือกข้าง มีการระบุนอย่างชัดเจนหากมีการแสดงความคิดเห็น เนื้อหาข่าวจะต้องระบุที่มาของข่าวหรือแจ้งต่อผู้ชมหากไม่สามารถเปิดเผยแหล่งข่าวได้ รวมถึงแนวทางการปฏิบัติเมื่อต้องรายงานข่าวที่ยังไม่ได้รับการยืนยันความถูกต้อง แนวทางการสัมภาษณ์ข่าว การสัมภาษณ์โดยวิธีไม่ปกติและการรายงานข่าวที่กระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ กระบวนการผลิตเนื้อหาข่าวและเทคนิคการผลิตข่าว รวมถึง ลักษณะของกองบรรณาธิการข่าว และการโฆษณา |
| 2 | ว่าด้วยแนวทางการรายงานข่าวเชิงวิเคราะห์และรายการที่มีการแสดงความคิดเห็นต่างๆ |
| 3 | ว่าด้วยแนวทางการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน |
| 4 | ว่าด้วยการห้ามรายงานข่าวลักษณะเชิงโจมตีให้ร้ายผู้อื่น |
| 5 | ว่าด้วยการแก้ไขข้อผิดพลาดจากการรายงานข่าว |
| 6 | ว่าด้วยแนวทางการรายงานข่าวอาชญากรรมและสถานการณ์ไม่ปกติ (ปรับปรุงเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2553) โดยได้ระบุถึงแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายเมื่อประธานาธิบดีของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์มีความจำเป็นต้องระงับการออกอากาศชั่วคราวในสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น กรณีการก่อกบฏ ภาวะอันตราย ภัยพิบัติ เหตุการณ์ฉุกเฉิน และภัยธรรมชาติ |
| 7 | ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล (individual right) ในการรายงานข่าว |
| 8 | ว่าด้วยแนวทางการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการหาเสียงทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการเลือกตั้งที่เป็นธรรม (Fair Election Act) |
| 9 | ว่าด้วยแนวทางสำหรับการร้องเรียนจากสาธารณะและการร้องทุกข์ |
| 10 | ว่าด้วยแนวทางการรายงานข่าวหรือการสัมภาษณ์แหล่งข่าวผ่านโทรศัพท์หรือข้อความ |
| 11 | ว่าด้วยแนวทางการจัดทำรายการที่ออกอากาศสำหรับเด็กและการคุ้มครองสวัสดิการของเด็ก |
| 12 | ว่าด้วยแนวทางการจัดทำรายการที่ออกอากาศเกี่ยวกับศาสนา |
| 13 | ว่าด้วยแนวทางการออกอากาศรายการที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องเวทย์มนต์ไสยศาสตร์ |
| 14 | ว่าด้วยแนวทางการออกอากาศการให้คำแนะนำทางการแพทย์ กฎหมาย และความรู้ทางวิชาชีพ |

| Article | รายละเอียดโดยสรุป |
|---------|---|
| 15 | ว่าด้วยแนวทางการออกอากาศรายการเพลง |
| 16 | ว่าด้วยแนวทางการระดมทุนสำหรับสถานี |
| 17 | ว่าด้วยแนวทางการออกอากาศรายการ Quiz shows รายการประกวดต่างๆ รายการสารานุกรม และโปรม์ชั้นต่างๆ |
| 18 | ว่าด้วยการออกอากาศรายการที่เกี่ยวข้องกับการพนัน ซึ่งได้ระบุเงื่อนไขการออกอากาศ รายการ ผลสลากลอตเตอรี่ การแข่งม้า การชนไก่ และ Jai-alai สามารถกระทำได้ภายใต้หน่วยงานที่รัฐมอบหมาย และจะออกอากาศได้หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมนั้นไปแล้ว ภายในช่วงเวลา 21.00–05.00 นาฬิกา |
| 19 | ว่าด้วยแนวทางการส่งเสริมการออกอากาศรายการด้านการพัฒนาประเทศ |
| 20 | ว่าด้วยแนวทางการส่งเสริมการออกอากาศรายการด้านวัฒนธรรมและประเพณี |
| 21 | ว่าด้วยแนวทางการเคารพกฎหมายและคำสั่งต่างๆ ของรัฐ |
| 22 | ว่าด้วยการทำงานที่ไม่สร้างอคติในคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคม |
| 23 | ว่าด้วยการทำงานที่เกี่ยวข้องกับผู้มีความบกพร่องทางจิตใจและร่างกาย |
| 24 | ว่าด้วยการออกอากาศเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและความรุนแรง |
| 25 | ว่าด้วยการออกอากาศเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศ สื่อโป๊เปลือย และสื่อลามกอนาจาร |
| 26 | ว่าด้วยการออกอากาศเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ และยาเสพติด |
| 27 | ว่าด้วยภาษาที่เหมาะสมในการออกอากาศ |
| 28 | ว่าด้วยมารยาทที่เหมาะสมในการออกอากาศ |
| 29 | ว่าด้วยคุณสมบัติของผู้ดำเนินรายการ |
| 30 | ว่าด้วยการรับรองคุณสมบัติของผู้ผลิตเนื้อหา รายการข่าวและกองบรรณาธิการจะต้องได้รับการรับรองจาก KBP |
| 31 | ว่าด้วยการห้ามรับสินบน |
| 32 | ว่าด้วยแนวทางการออกอากาศแบบ Block Timer หรือรายการที่บุคคลทั่วไปสามารถซื้อเวลาเพื่อออกอากาศในสถานีได้ |
| 33 | ว่าด้วยมาตรฐานจรรยาบรรณการดำเนินงานตามหลักสากล |

ในส่วนของกระบวนการรับเรื่องร้องเรียนและการลงโทษ การรับเรื่องร้องเรียนของ KBP นั้น KBP มีแนวปฏิบัติทางจริยธรรมที่จะให้สมาชิกถือปฏิบัติ โดยกรรมการบริหารของ KBP จะแต่งตั้งคณะกรรมการจำนวน 13 ท่านซึ่งผ่านการรับรองโดยสมาชิก คณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียน 13 ท่านนี้มีการทำงานเป็นที่เป็นอิสระ

สาธารณะชนสามารถร้องเรียนได้ทั้งสถานี ผู้ประกาศ และผู้สื่อข่าว แต่จะต้องเป็นการร้องเรียนการกระทำที่ละเมิดแนวปฏิบัติของ KBP ทั้งนี้สาธารณะชนสามารถร้องเรียนได้โดยการกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มและส่งมาที่ KBP ได้หลายช่องทาง เช่น ทางอีเมล จดหมาย หรือเว็บไซต์ โดยที่ผ่านมามีจำนวนเรื่องร้องเรียนเฉลี่ย 5-10 เรื่องต่อเดือน

การรับเรื่องร้องเรียนมีขั้นตอนดังนี้ คือ เมื่อมีการร้องเรียนเข้ามาที่ KBP คณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียน จำนวน 13 ท่าน ที่ก็จะพิจารณาข้อร้องเรียนนั้นๆ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าข้อร้องเรียนนั้นมีมูลความผิดในการละเมิดแนวปฏิบัติจรรยาบรรณ ทางคณะกรรมการก็จะออกประกาศแจ้งเตือนไปยังสถานีเพื่อให้สถานีดำเนินการต่อข้อร้องเรียนนั้นๆ ทั้งนี้คณะกรรมการก็จะให้มีการเจรจาทางแก้ปัญหาต่อข้อร้องเรียนนั้นๆ แต่ถ้าหากการเจรจาใกล้เคียงไม่เป็นผลทางคณะกรรมการก็จะพิจารณา และให้บทลงโทษต่อผู้ละเมิดแนวปฏิบัติ ทั้งนี้ KBP จะไม่พิจารณาข้อร้องเรียนนั้นๆ หากมีการฟ้องร้องการละเมิดแนวปฏิบัติไปยังศาล หากผู้ถูกร้องอุทธรณ์ต่อศาลว่าการละเมิดดังกล่าวเป็นการแสดงสิทธิเสรีภาพ ศาลจะพิจารณาให้อำนาจการพิจารณาแก่ KBP ในการกำกับดูแล ดังแสดงในแผนภูมิ



** KBP จะระงับการพิจารณาเมื่อมีการฟ้องร้องต่อศาลในเวลาเดียวกัน

ภาพประกอบ 6 flow chart การร้องเรียนการทำงานของสื่อและขั้นตอนการดำเนินการ ภายใต้กลไกการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) ของประเทศฟิลิปปินส์

ทั้งนี้ ระเบียบการปฏิบัตินี้จะบังคับใช้เฉพาะกับผู้ที่เป็นสมาชิกของ KBP เท่านั้น โดยสมาชิกต้องยอมรับว่าจะยอมเสียสละเสรีภาพบางส่วนเพื่อแลกกับการเป็นสมาชิกภายใต้การดูแลของ KBP ในเอกสาร Broadcast Code of the Philippines 2007 ได้กำหนดบทลงโทษไว้เมื่อเกิดกรณีที่นักข่าวหรือสถานีละเมิดมาตรฐานจรรยาบรรณสื่อที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ บทลงโทษจะแยกกันระหว่างผู้กระทำความผิดซึ่งอาจเป็นบุคคลเช่นผู้ประกาศหรือนักข่าว และสถานี ความรุนแรงของบทลงโทษจะทวีคูณหากเป็นการทำผิดซ้ำ นอกจากนี้ ยังแยกรายละเอียดการลงโทษตามความผิดในข้อกำหนดที่แตกต่างกัน ซึ่ง KBP ได้กำหนดบทลงโทษหากสื่อมวลชนหรือสถานีละเมิดมาตรฐานในแต่ละ Article ซึ่งแยกตามความผิดในสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์

การแบ่งประเภทตามประเภทของความผิดแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1. การละเมิดสถานเบา (Light Offenses (L) 2. การละเมิดสถานรุนแรง (Serious Offense (S) 3. การละเมิดสถานร้ายแรง (Grave Offense (G) โดยรายละเอียดในการกำหนดโทษสามารถดูตัวอย่างได้ตามตาราง 5

ตาราง 5 บทลงโทษสำหรับสื่อวิทยุกระจายเสียงตามประเภทของความผิด

| กระทำความผิด | การละเมิดสถานเบา (Light Offenses) | | การละเมิดสถานรุนแรง (Serious Offense) | | การละเมิดสถานร้ายแรง (Grave Offense) | |
|----------------------------|---|---|---|---|---|--|
| | บุคคล | สถานี | บุคคล | สถานี | บุคคล | สถานี |
| กระทำความผิด ครั้งที่ 1 | 1,000–5,000 เปโซ และ/หรือจดหมาย ตักเตือน | 5,000– 10,000 เปโซ และ/หรือกล่าวโทษ | 5,000-10,000 เปโซ และ/หรือจดหมาย ตักเตือน | 10,000-20,000 เปโซ และ/หรือกล่าวโทษ | 10,000-15,000 เปโซ และ/หรือจดหมาย ตักเตือน | 20,000-30,000 เปโซ และ/หรือกล่าวโทษ |
| กระทำความผิด ครั้งที่ 2 | 5,001–10,000 เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 7-15 วัน | 10,001-20,000 เปโซ | 10,001–15,000 เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 7-15 วัน | 20,001-30,000 เปโซ | 15,000-20,000 เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 30-60 วัน | 30,001-40,000 เปโซ |
| กระทำความผิด ครั้งที่ 3 | 10,001–15,000 เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 16-30 วัน | 20,001-30,000 เปโซ | 15,001-20,000 เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 16–30 วัน | 30,001–40,000 เปโซ | 20,001-25,000 เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 61-90 วัน | 40,001-50,000 เปโซ |
| กระทำความผิด ครั้งที่ 4 | 15,001–20,000 เปโซ และ/หรือยกเลิกสถานะ สมาชิก | 30,001-40,000 เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 30–60 วัน | 20,001-25,000 เปโซ และ/หรือยกเลิกสถานะ สมาชิก | 40,001-50,000 เปโซ และ/หรือระงับสิทธิ พิเศษสำหรับสมาชิก ชั่วคราว 61-90 วัน | 25,001–30,000 เปโซ และ/หรือยกเลิกสถานะ สมาชิก | 50,001-60,000 เปโซ และ/หรือระงับสิทธิ พิเศษสำหรับสมาชิก ชั่วคราว 91-120 วัน |

หมายเหตุ: อัตราแลกเปลี่ยน 1 บาทเท่ากับ 1.35 เปโซ (<http://www.xe.com> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2557)

ตาราง 6 บทลงโทษสำหรับสื่อโทรทัศน์ตามประเภทของความผิด

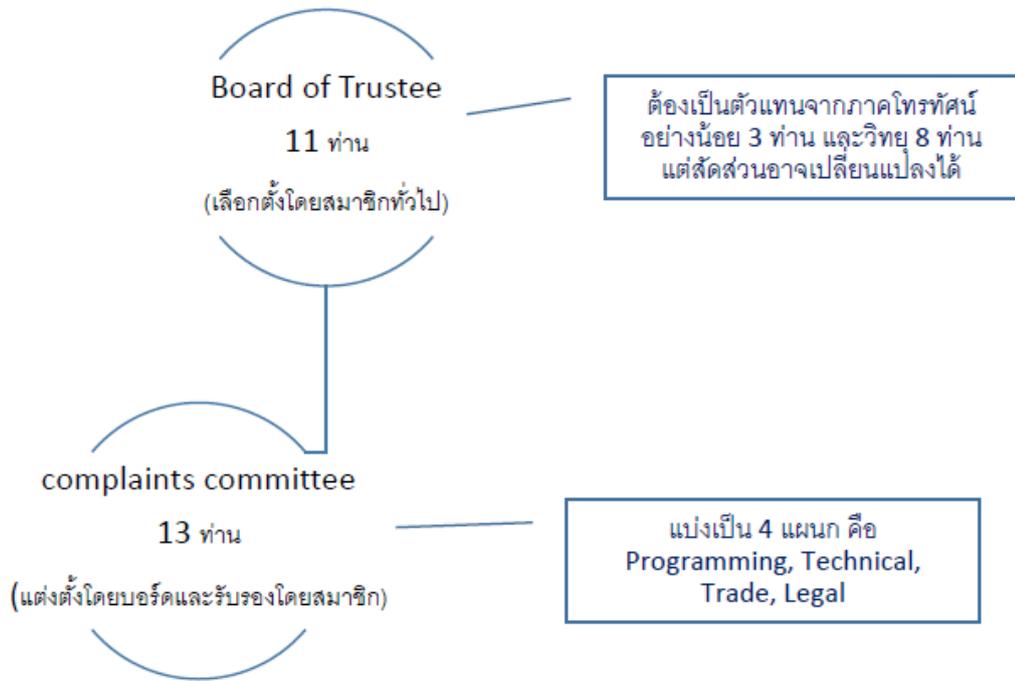
| กระทำความผิด | การละเมิดสถานเบา (Light Offenses) | | การละเมิดสถานรุนแรง (Serious Offense) | | การละเมิดสถานร้ายแรง (Grave Offense) | |
|----------------------------|---|---|---|--|---|--|
| | บุคคล | สถานี | บุคคล | สถานี | บุคคล | สถานี |
| กระทำความผิด ครั้งที่ 1 | 5,000–10,000 เปโซ และ/หรือจดหมาย ตักเตือน | 10,000–20,000 เปโซ และ/หรือกล่าวโทษ | 10,000-15,000 เปโซ และ/หรือจดหมาย ตักเตือน | 20,000-30,000 เปโซ และ/หรือกล่าวโทษ | 15,000-20,000 เปโซ และ/หรือจดหมาย ตักเตือน | 30,000-40,000 เปโซ และ/หรือกล่าวโทษ |
| กระทำความผิด ครั้งที่ 2 | 10,001–15,000 เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 7-15 วัน | 20,001-30,000 เปโซ | 15,001–20,000 เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 15-30 วัน | 30,001-40,000 เปโซ | 20,000-25,000 เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 30-60 วัน | 40,001-50,000 เปโซ |
| กระทำความผิด ครั้งที่ 3 | 15,001–20,000 เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 16–30 วัน | 30,000-40,000 เปโซ | 20,001-25,000เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 16–30 วัน | 40,001–50,000 เปโซ | 25,001-30,000 เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 61-90 วัน | 50,001-60,000 เปโซ |
| กระทำความผิด ครั้งที่ 4 | 20,001–25,000 เปโซ และ/หรือยกเลิกสถานะ สมาชิก | 40,001-50,000 เปโซ และ/หรือระงับสถานะ สมาชิกชั่วคราว 30–60 วัน | 25,001-30,000 เปโซ และ/หรือยกเลิกสถานะ สมาชิก | 50,001-60,000 เปโซ และ/หรือระงับสิทธิ พิเศษสำหรับสมาชิก ชั่วคราว 61-90วัน | 30,00–35,000 เปโซ และ/หรือยกเลิกสถานะ สมาชิก | 60,001-70,000 เปโซ และ/หรือระงับสิทธิ พิเศษสำหรับสมาชิก ชั่วคราว 91-150 วัน |

หมายเหตุ: อัตราแลกเปลี่ยน 1 บาทเท่ากับ 1.35 เปโซ (<http://www.xe.com> เข้าถึงข้อมูลวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2557)

อย่างไรก็ตาม KBP ได้ทบทวนบทลงโทษนี้เมื่อปี พ.ศ. 2550 (ค.ศ. 2007) เนื่องจากบทลงโทษที่กำหนดก่อนหน้านี้มีบทลงโทษที่เบาเกินไป และในอนาคต KBP มีแผนจะปรับปรุงรายละเอียดค่าปรับและบทลงโทษอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้การลงโทษมีประสิทธิภาพมากขึ้นนอกจากนี้ KBP ได้กำกับการดำเนินการและการทำงานของสมาชิกโดยใช้มาตรฐานในการดำเนินงานอยู่ 3 ประเภทคือ

1. มาตรฐานด้านรายการตามรายละเอียดใน Broadcast Code of the Philippines 2007
2. มาตรฐานด้านเทคนิคซึ่งเป็นมาตรฐานที่แยกออกมาจากมาตรฐานการออกอากาศ โดยจะต้องผ่านการรับรองโดย NTC (National Telecommunication Commission) ซึ่งเป็นผู้ออกกฎ โดย KBP มีข้อตกลงกับ NTC ว่าจะทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการทำงานของสมาชิกกันเองซึ่งแต่ละสถานีต้องปฏิบัติตามแนวปฏิบัตินี้และหากมีการละเมิด ก็จะมีการลงโทษเช่นเดียวกัน
3. มาตรฐานด้านโฆษณา มีองค์รกำกับดูแลก่อนการออกอากาศทางโทรทัศน์หรือวิทยุ แม้กระทั่งป้ายบิลบอร์ด หรือสิ่งพิมพ์ใดๆ โฆษณานั้นจะต้องผ่านการตรวจสอบโดย Ad Standards Council (ASC) Philippines หากไม่ได้รับการตรวจสอบและรับรองจาก ASC สถานีโทรทัศน์และวิทยุใดๆ ก็ไม่สามารถออกอากาศโฆษณานั้นได้ หากสถานีใดออกอากาศโฆษณาที่ไม่ได้ผ่านการตรวจสอบและรับรองจาก ASC สถานีนั้นจะถูกลงโทษ KBP โดยเสียค่าปรับเป็นจำนวนร้อยละ 125 ของรายได้จากโฆษณาชิ้นนั้นในเรื่องการโฆษณาที่มีการจำกัดระยะเวลาในการออกอากาศโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์ซึ่งในกรุงมะนิลา สถานีโทรทัศน์ได้รับอนุญาตให้ออกอากาศโฆษณาได้ 15 นาที ใน 1 ชั่วโมงและสถานีวิทยุสามารถออกอากาศโฆษณาได้ 18 นาที ใน 1 ชั่วโมง สำหรับสถานีโทรทัศน์ในพื้นที่อื่นๆ โทรทัศน์สามารถออกอากาศโฆษณาได้มากถึง 20 นาที ในขณะที่วิทยุสามารถออกอากาศโฆษณาได้มากถึง 17 นาที

ในส่วนของคณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนของ KBP เป็นคณะกรรมการอิสระจาก Board of Trustee ซึ่งทำหน้าที่ในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนโดยตรง คณะกรรมการชุดนี้คือ Complaint Committee ซึ่งแบ่งการทำงานออกเป็น 4 แผนก คือ Programming, Technical, Trade และ Legal รวมถึงการตัดสินบทลงโทษต่างๆ ตามข้อร้องเรียน



ภาพประกอบ 7 flow chart โครงสร้างการแต่งตั้งคณะกรรมการร้องเรียนของ KBP

เนื่องจากการยอมรับในมาตรฐานการควบคุมกำกับการทำงานของสมาชิก หน่วยงานกำกับของรัฐจึงไม่ได้เข้ามาแทรกแซงกลไกการกำกับกันเอง ทั้งในด้านมาตรฐานการออกอากาศเนื้อหา รายการและด้านเทคนิค ซึ่งได้รับการนำไปปรับใช้โดย NTC โดยหากรัฐเห็นว่าสิ่งที่ KBP ทำนั้น ไม่ถูกต้อง รัฐก็สามารถแก้ไขได้ใหม่ แต่เพราะมีการประสานงานที่ดีจึงไม่เกิดการแทรกแซงโดย หน่วยงานของรัฐ

สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์

ขณะนี้ ประเทศเมียนมาร์ยังอยู่ในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศ ภูมิทัศน์ของสื่อยังคง อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านและอยู่ระหว่างการจัดทำร่างกฎหมายสื่อหลายฉบับ (ดังปรากฏในเนื้อหาส่วนที่ 2) จากการรวบรวมข้อมูลความเห็นในการประชุมร่วมกับองค์กรสื่อและองค์กรวิชาชีพของสหภาพ เมียนมาร์ อาทิ Myanmar Interim Press Council (MIPC), Mizzima Group, Myanmar Yong Journalist Network (MJN), และ Democratic Voice of Burma (DVB) พบว่าขณะนี้ การกำกับดูแลสื่อเป็นการกำกับดูแลตนเองภายในองค์กรสื่อ เช่น Mizzima และ DVB จะมีมาตรฐาน จรรยาบรรณการทำงานที่ประกาศและเผยแพร่ต่อสาธารณะผ่านสื่อของตนเอง³⁸ ซึ่งมาตรฐาน

³⁸<http://www.mizzima.com/code-of-ethics>

จรรยาบรรณดังกล่าว เป็นแนวทางที่องค์กรสื่อทั้งสองแห่งใช้กำกับดูแลนักข่าวภายใต้สังกัดของตนเองเท่านั้น ขณะนี้ องค์กรวิชาชีพที่มีบทบาทในการกำกับตนเองปัจจุบัน คือ Myanmar Interim Press Council (MIPC)

สภาการหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์ หรือ Myanmar Interim Press Council เกิดจากการรวมตัวกันของนักข่าวและสื่อมวลชนหลายกลุ่มในประเทศ อาทิ สมาคมนักเขียนแห่งสหภาพเมียนมาร์ สมาคมนักข่าวแห่งสหภาพเมียนมาร์ สมาคมผู้ประกอบการสิ่งพิมพ์และสำนักพิมพ์แห่งสหภาพเมียนมาร์ สมาคมสำนักพิมพ์แห่งสหภาพเมียนมาร์ สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งสหภาพ เมียนมาร์ เครือข่ายนักข่าวเมียนมาร์ และสมาชิกองค์กรอื่นๆ สภาฯ ได้รับการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีและรัฐมนตรีกระทรวงสารสนเทศอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2555 โดยสภาการหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์เป็นองค์กรอิสระซึ่งมีกรรมการและสมาชิกร่วมกันทำหน้าที่โดยสมัครใจ งบประมาณสนับสนุนการทำงานของสภาฯ มาจากการระดมทุนระหว่างกลุ่มสมาชิกเพื่อรักษาจุดยืนในฐานะองค์กรอิสระ วัตถุประสงค์หลักในการทำงานของสภาฯ คือ การทำงานเพื่อส่งเสริมเสรีภาพสื่อ การทำงานด้านการส่งเสริมจริยธรรมการทำงานของสื่อ การจัดตั้งคณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนด้านการทำงานของสื่อ และการเสริมสร้างศักยภาพของสื่อมวลชนด้านการรายงานข่าวและการนำเสนอข้อมูลสาธารณะ ทั้งนี้ บทบาทที่สำคัญของสภาฯ ในปัจจุบัน คือ การดำเนินงานร่วมกับรัฐบาลในการร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสื่อขึ้นใหม่ กฎหมายที่ร่างโดยสภาฯ คือ กฎหมาย New Media Law ซึ่งมีผลบังคับใช้ครอบคลุมทุกสื่อและกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดตั้ง Press Council รวมถึงการให้อำนาจในการกำกับดูแลการทำงานบางส่วน อย่างไรก็ตาม กฎหมาย New Media Law ยังไม่ได้มีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการแก้ไขกฎหมายและประกาศใช้ภายในเดือนมกราคม พ.ศ. 2558

ในส่วนของการทำงานด้านการส่งเสริมจริยธรรมการทำงานของสื่อ ทางสภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้จัดทำแนวทางจรรยาบรรณของสื่อมวลชน (Media Code of Conduct) ซึ่งใช้ระยะเวลาการจัดทำทั้งหมด 10 เดือน ประกอบด้วยการจัดประชุมใน 9 พื้นที่ทั่วประเทศ โดยเปิดให้สื่อมวลชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และได้จัดตีพิมพ์ในวันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก (World Press Freedom Day)³⁹ หลังจากจัดพิมพ์แนวทางจรรยาบรรณของสื่อมวลชนเรียบร้อยแล้ว ทางสภาฯ ได้จัดกิจกรรม House Visit ซึ่งเป็นการลงพื้นที่เพื่อพบปะกับสำนักข่าวต่างๆ ในประเทศ เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันถึงความสำคัญของแนวทางจรรยาบรรณที่จัดทำขึ้น โดยในกระบวนการจัดทำแนวทางจรรยาบรรณดังกล่าว ได้ดำเนินการ

³⁹ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติประกาศให้วันเสรีภาพสื่อมวลชนโลกหรือวันสื่อมวลชนโลกตรงกับวันที่ 3 พฤษภาคม ของทุกปี เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของเสรีภาพสื่อและย้ำเตือนรัฐบาลถึงหน้าที่เคารพและสนับสนุนเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งได้รับการคุ้มครองตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 19 (Wikipedia เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2557)

โดยการมีส่วนร่วมของสื่อมวลชนจากส่วนกลางและสื่อมวลชนในพื้นที่รวมถึงภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้ ทางสภาฯ ได้ขอให้สมาชิกนำเสนอแนวจรรยาบรรณดังกล่าว ผ่านสื่อของตนเอง เพื่อให้สาธารณชนทั่วไปได้รับทราบถึงหลักจรรยาบรรณการทำงานของสื่อ

วัตถุประสงค์การจัดทำแนวทางจรรยาบรรณดังกล่าว คือ เพื่อใช้เป็นแนวทางการสร้างมาตรฐานวิชาชีพด้านการทำงานของสื่อมวลชน และเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการคุกคามหรือการแทรกแซงสื่อจากภายนอก โดยมาตรฐานจรรยาบรรณสื่อ (Media Code of Conduct) ที่ได้จัดทำขึ้น เน้นการทำงานของสื่อภายใต้สังคมที่เป็นประชาธิปไตยที่มีสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานเป็นหลักปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิทธิที่ว่าด้วยเรื่องเสรีภาพด้านการแสดงออก รวมถึงเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลของผู้อ่าน ผู้ชมและผู้ฟัง ดังนั้นการทำงานของสื่อจึงเป็นการทำงานที่จะต้องมาพร้อมกับความรับผิดชอบต่อมาตรฐานวิชาชีพนักสื่อสารมวลชน ความรับผิดชอบต่อสื่อภายใต้หลักการแห่งประชาธิปไตย คือ การทำหน้าที่นำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องและสมดุล มีความเป็นธรรมและเคารพผู้อื่น และรักษาสิทธิของผู้อื่นในการเข้าถึงข้อมูล แนวทางจรรยาบรรณนี้ได้จัดทำมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อดังกล่าว การปกป้องสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิของสาธารณะในการเข้าถึงข้อมูล รวมถึงเสรีภาพการทำงานของสื่อ นอกจากนี้ แนวทางจรรยาบรรณดังกล่าว ได้สนับสนุนสื่อในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยและความหลากหลายทางความคิดของผู้คน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและสื่อควรเป็นความสัมพันธ์ที่มีระยะห่างในฐานะที่เป็นผู้ตรวจสอบและตั้งคำถามต่อการทำงานของรัฐบาลมากกว่าความสัมพันธ์แบบเอื้อเฟื้อและอบอุ่นใกล้ชิด แนวทางจรรยาบรรณนี้จึงเป็นกลไกช่วยให้สื่อมวลชนสามารถทำงานได้อย่างอิสระจากการแทรกแซงของรัฐเพื่อทำหน้าที่รายงานข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

แนวทางจรรยาบรรณนี้เปรียบเสมือนหมุดหมายสำคัญสำหรับการดำเนินกลไกการกำกับดูแลกันเองของสื่อ ซึ่งเป็นการสร้างมาตรฐานรูปแบบเนื้อหาสื่อ (media content) ที่เหมาะสม และเป็นมาตรฐานที่สภาฯ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางพิจารณาข้อร้องเรียนจากสาธารณะและหน่วยงานอื่นเกี่ยวกับการทำงานของสื่อ โดยแนวทางจรรยาบรรณนี้เป็นมาตรฐานการทำงานสำหรับสื่อทุกประเภท อาทิ วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ ที่ยอมรับเอาแนวทางจรรยาบรรณนี้ไปปฏิบัติด้วยความสมัครใจ แนวทางนี้ยังเป็นมาตรฐานที่ปรับใช้กับเนื้อหาสื่อทุกรูปแบบรายการรวมถึงโฆษณา อย่างไรก็ตาม การนำแนวทางจรรยาบรรณนี้ไปบังคับใช้ จะต้องเปิดกว้างและมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง การตีความของเนื้อหาจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล ทั้งนี้ แนวทางจรรยาบรรณดังกล่าว อาจไม่สามารถครอบคลุมกรณีปัญหาทั้งหมดในการทำงานของสื่อได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนและปรับปรุงเนื้อหาพร้อมกันในอนาคต

แนวทางจรรยาบรรณของสื่อมวลชนมีทั้งหมด 25 ข้อ ดังที่สรุปเนื้อหาในตาราง 7

ตาราง 7 สรุปแนวทางจรรยาบรรณของสื่อมวลชน (Media Code of Conduct)

| Code | รายละเอียดโดยสรุป |
|------|---|
| 1 | ว่าด้วยแนวทางการรายงานข้อมูลที่ถูกต้อง สมดุล และเป็นธรรม ซึ่งได้กำหนด Right to reply สำหรับบุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบจากการรายงานข้อมูลของข่าวที่ไม่ถูกต้อง |
| 2 | ว่าด้วยแนวทางการรายงานข่าวการเมืองและการเลือกตั้ง โดยสื่อจะต้องนำเสนอแนวคิดทางการเมืองที่หลากหลายและเปิดให้สังคมได้ถกเถียงแลกเปลี่ยนแนวคิดทางการเมืองที่แตกต่าง การรายงานเนื้อหาที่ผลิตโดยพรรคการเมืองจะต้องระบุรายละเอียดอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในช่วงการเลือกตั้ง และไม่อนุญาตให้กับการเมืองที่อยู่ในตำแหน่งหรือเป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งทำหน้าที่เป็นผู้ประกาศข่าว |
| 3 | ว่าด้วยแนวทางการรายงานข่าวที่รั่วไหลจากแหล่งข่าวหรือเนื้อหาข่าวที่ได้รับการควบคุม รวมถึงการปกป้องแหล่งข้อมูลของข่าว โดยระบุถึงการนำเสนอข่าวที่รั่วไหลมาจากแหล่งข่าว เช่น นักการเมืองหรือข้าราชการสามารถกระทำได้เพื่อประโยชน์ของสาธารณะและไม่ขัดต่อกฎหมาย เมื่อแหล่งข่าวไม่ประสงค์จะเปิดเผยตัวเองสื่อจะต้องปกปิดตามคำร้อง และในกรณีที่ประเทศอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกติ สื่อสามารถจำกัดการรายงานข่าวเพื่อไม่ให้เป็นอันตรายต่อตนเองได้ |
| 4 | ว่าด้วยแนวทางการระบุประเภทของเนื้อหาและคุณลักษณะของเนื้อหาที่เหมาะสม โดยสื่อจะต้องระบุว่ารายงานข่าวนั้นเป็นการรายงานข้อเท็จจริง ความเห็น หรือการคาดคะเน ซึ่งครอบคลุมถึงเนื้อหาในโฆษณาด้วย เนื้อหาข่าวที่จัดทำโดยรัฐบาล บริษัทเอกชน กลุ่มเคลื่อนไหวณรงค์ต่างๆ สามารถปกปิดหรือเปิดเผยแหล่งข้อมูลได้ตามคำร้องของแหล่งข่าว |
| 5 | ว่าด้วยแนวทางการรักษาความเป็นส่วนตัวและประโยชน์สาธารณะ โดยสื่อสามารถรายงานข่าวเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวของบุคคลได้ต่อเมื่อการรายงานนั้นอยู่ภายใต้ประโยชน์สาธารณะ การถ่ายภาพในสถานที่ส่วนบุคคลจะกระทำได้โดยได้รับอนุญาต |
| 6 | ว่าด้วยแนวทางการทำงานกับแหล่งข่าวที่อยู่ในความโศกเศร้า การสูญเสียบุคคลที่รัก และอยู่ในความทุกข์ด้วยความระมัดระวังและด้วยความเคารพ |
| 7 | ว่าด้วยแนวทางการรายงานข่าวที่สามารถสร้างความอับอาย การติดตามและการบันทึกโดยซ่อนอุปกรณ์ไว้ จะต้องกระทำเมื่อได้รับการพิจารณาจากบรรณาธิการอาวุโสว่าเป็นการทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ สื่อจะต้องไม่รายงานข่าวที่คุกคามและสร้างความอับอายต่อผู้อื่น |
| 8 | ว่าด้วยการปกปิดตัวตนของสื่อ (Subterfuge) โดยสื่อควรแสดงตัวตนอย่างชัดเจนในการหาข้อมูล |
| 9 | ว่าด้วยแนวทางการสัมภาษณ์แหล่งข่าว ซึ่งจะต้องดำเนินการแจ้งให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบถึงรูปแบบและหัวข้อในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า และผู้ให้สัมภาษณ์มีสิทธิ์ที่จะปฏิเสธการร่วมรายการได้โดยสื่อสามารถให้ข้อมูลต่อผู้ชม/ผู้ฟังด้วยถ้อยคำที่เป็นกลาง เช่น แยกรับเชิญปฏิเสธการเข้าร่วมรายการหรือไม่สามารถเข้าร่วมพูดคุยในรายการได้ ทั้งนี้ การรายงานข่าวแบบไม่ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้ตัว (Door Stepping) สามารถทำได้ต่อเมื่อมีการประสานงานแล้วไม่ได้รับความร่วมมือซึ่งอาจนำไปสู่การปกปิดข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ |

| Code | รายละเอียดโดยสรุป |
|------|---|
| 10 | ว่าด้วยการรายงานข่าวของสื่อที่ไม่สร้างการกีดกันผู้อื่น โดยสื่อจะต้องไม่มีอคติในการทำงานต่อความแตกต่างทางเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา เพศสภาพหรือเพศวิถี (sex, sexual orientation or preference) อายุ ความพิการ และความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ |
| 11 | ว่าด้วยการรายงานข่าวเกี่ยวกับศาสนา โดยสื่อจะต้องให้ความเคารพต่อสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนา การนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับศาสนาใดศาสนาหนึ่งจะต้องไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น |
| 12 | ว่าด้วยการใช้ภาษาที่รุนแรงในเนื้อหา |
| 13 | ว่าด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเด็ก โดยสื่อไม่สามารถสัมภาษณ์เด็กหากไม่ได้อยู่ในความดูแลของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง รวมถึงไม่สามารถสัมภาษณ์เด็กในโรงเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการโรงเรียนได้ ต้องไม่มีการให้เงินหรือของขวัญแก่เด็กในการให้สัมภาษณ์เนื้อหาเกี่ยวกับสวัสดิการของเด็ก |
| 14 | ว่าด้วยการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับผู้ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมทางเพศ โดยจะต้องไม่ระบุตัวตนของผู้ได้รับผลกระทบ |
| 15 | ว่าด้วยการนำเสนอภาพที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาทางเพศ จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังเพื่อไม่ให้ละเมิดศีลธรรมและความรู้สึกของผู้ชม |
| 16 | ว่าด้วยการออกอากาศภาพความรุนแรง |
| 17 | ว่าด้วยข้อพิจารณาการจัดตารางออกอากาศ การ ติดป้ายรายละเอียด (Labeling) และระบุคำเตือนสำหรับผู้ชมในการออกอากาศ (on-air warning) โดยกำหนดให้รายการที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับเด็กสามารถทำได้หลัง 22.00 น. ความเหมาะสมของรายการจะต้องพิจารณาในบริบทของประเทศเมียนมาร์ |
| 18 | ว่าด้วยการนำเสนอพฤติกรรมต่อต้านสังคมและความรุนแรง |
| 19 | ว่าด้วยการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับการลักพาตัวหรือการจี้เครื่องบิน เรือ หรือรถไฟ |
| 20 | ว่าด้วยการรายงานข่าวเกี่ยวกับการประท้วงและการก่อความไม่สงบ โดยสื่อจะต้องตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อในการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับการประท้วงและสื่ออาจได้รับความอันตรายจากการประท้วงหรือเหตุการณ์ความไม่สงบได้ |
| 21 | ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยสื่อจะต้องไม่ทำหน้าที่เสมือนเป็นสายหรือหน่วยข่าวให้แก่ตำรวจ รวมถึงการเสนอเนื้อหาให้แก่ตำรวจก่อนการออกอากาศ เพื่อรักษาความเป็นอิสระของสื่อ |
| 22 | ว่าด้วยการจ่ายเงินในกรณีที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรม โดยสื่อจะต้องไม่จ่ายเงินให้แก่ผู้กระทำผิดทางอาชญากรรมและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อแลกกับข่าว รวมทั้งไม่รับเงินและสิ่งของในการทำการรายงานข่าวด้วย |
| 23 | ว่าด้วยแนวทางการเสนอโฆษณา การนำเสนอผลิตภัณฑ์ และ undue prominence |
| 24 | ว่าด้วยการส่งเสริมการแข่งขันกันเองของสื่อ |

| Code | รายละเอียดโดยสรุป |
|------|---|
| 25 | ว่าด้วยผลประโยชน์ของสื่อมวลชนและการแทรกแซงสื่อ โดยสื่อจะต้องเลี้ยงไม่ให้เป็นประโยชน์ของตนเองหรือครอบครัวยุติธรรมต่อการทำหน้าที่สื่อมวลชนและจะต้องไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้อื่น รวมถึงการรับสินบน สิ่งของ หรือการให้โฆษณา |

เนื่องจากสภาการหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์ ไม่ได้เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะบังคับใช้แนวทางจรรยาบรรณที่จัดทำขึ้นเพื่อกำกับดูแลการทำงานของสื่อ ดังนั้น แนวทางจรรยาบรรณดังกล่าว จึงเปรียบเสมือนเป็นเอกสารอ้างอิงที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสื่อ เมื่อเกิดกรณีร้องเรียนต่างๆ ขึ้น ทางสภาฯ จะยึดถือแนวทางจรรยาบรรณนี้ในการตรวจสอบการทำงานของสื่อ การรับเรื่องร้องเรียนของสภาฯ สามารถทำได้หลายช่องทาง อาทิ จดหมาย social media และ Facebook ซึ่งช่วยให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลสามารถส่งเรื่องร้องเรียนมายังสภาฯ ได้ หลังจากนั้น จะดำเนินการไต่สวนและเรียนเชิญฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาเจรจาหารือกัน หากพบว่าสื่อได้ดำเนินงานโดยละเมิดแนวทางจรรยาบรรณดังกล่าว สภาฯ จะทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและหาข้อสรุปร่วมกันระหว่างผู้เสียหายและสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้อง แนวทางการแก้ปัญหาของสภาฯ คือ การออกจดหมายเตือนให้แก่องค์กรสื่อและเรียกร้องให้องค์กรสื่อเหล่านั้นดำเนินการตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

1. ตีพิมพ์หรือออกอากาศประกาศว่าด้วยการทำงานที่ละเมิดต่อแนวทางจรรยาบรรณของตนเองและอธิบายว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร
2. กล่าวขอโทษต่อผู้ร้องเรียน
3. ตีพิมพ์ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อแก้ไขข้อความที่ผิดพลาดที่ได้ตีพิมพ์หรือออกอากาศไปแล้วก่อนหน้านี้
4. ให้สิทธิ Right to reply สำหรับผู้ร้องเรียน
5. ตีพิมพ์หรือออกอากาศข้อสรุปของคณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนว่าด้วยการละเมิดจรรยาบรรณด้านการทำงานของสื่อที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยด้านความสำเร็จในส่วนของการจัดตั้งคณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนของสภาฯ ระยะแรกของการทำงาน บทบาทของสภาฯ ในฐานะองค์กรกลางเพื่อไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งนั้นยังไม่เป็นที่รู้จักต่อสาธารณะมากนัก เพราะมีเพียงการจัดทำบันทึกเพื่อเป็นข้อมูลแก่สภาฯ แต่ไม่ได้เผยแพร่ต่อสาธารณะ ต่อมา สภาฯ ได้ปรับปรุงแบบการจัดการกรณีร้องเรียนขึ้นใหม่โดยจัดทำรายงานเผยแพร่ถึงกรณีร้องเรียนต่างๆ ต่อสาธารณะพร้อมทั้งขอให้สื่อที่ถูกร้องเรียนได้นำเสนอคำชี้แจงจากสภาฯ หรือ คำขอโทษจากองค์กรสื่อ นำเสนอในสื่อของตนเอง อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีการร้องเรียนจะส่งตรงไปที่ศาลโดยไม่ผ่านการพิจารณาของสภาฯ ซึ่งบทบาทที่สภาฯ ทำได้คือการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของ

สื่อในการเจรจาเพื่อให้เกิดการพิจารณาคดีและความผิดตามแนวทางจรรยาบรรณที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน

ที่ผ่านมา สภาฯ ได้รับเรื่องร้องเรียนประมาณ 80 คำร้อง และทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งได้มากกว่าร้อยละ 90 ของคำร้องทั้งหมด โดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรสื่อที่เป็นสมาชิกเป็นอย่างดีและปฏิบัติตามคำขอของสภาฯ เพื่อตีพิมพ์หรือออกแถลงการณ์ชี้แจงหรือขอโทษตามที่ได้สรุปร่วมกับสภาฯ

ราชอาณาจักรกัมพูชา

ในราชอาณาจักรกัมพูชา มีการจัดตั้งสมาคมนักข่าวเป็นจำนวนมาก โดยปัจจุบันมีองค์กรวิชาชีพมากกว่า 30 องค์กร องค์กรวิชาชีพเหล่านี้ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐและทำงานเป็นอิสระจากรัฐบาล เนื่องจากการจัดตั้งกันเองของสื่อมวลชนและแต่ละกลุ่มจะมีบทบาทและจุดยืนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ สมาคมนักข่าวกัมพูชา (Club of Cambodia Journalists) เป็นสมาคมที่มีบทบาทมากที่สุดในการทำงานเพื่อปกป้องนักข่าวและส่งเสริมการทำงานของสื่อมวลชนตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยสมาคมนักข่าวกัมพูชาเป็นสมาคมที่มีบทบาทมากกว่าสมาคมหรือกลุ่มวิชาชีพอื่นๆ ในการให้ความช่วยเหลือนักข่าวที่ถูกฟ้อง การทำงานของสมาคมจึงให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมมาตรฐานจรรยาบรรณทางวิชาชีพให้แก่สมาชิกและการส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพอื่นๆ เช่น การอบรมนักข่าว

ด้านการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนกัมพูชา สมาคมสื่อของกัมพูชาได้ร่วมกันจัดทำแนวทางจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนและนำมาบังคับใช้ร่วมกันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เพื่อเป็นแนวทางจริยธรรมสื่อมวลชนพื้นฐานร่วมกัน ทั้งนี้ แต่ละสมาคมหรือองค์กรวิชาชีพมีการจัดทำจรรยาบรรณวิชาชีพและแนวทางการทำงานในการกำกับดูแลการทำงานกันเองภายในองค์กร โดยปรับใช้จากแนวทางจริยธรรมพื้นฐานที่จัดทำร่วมกันแต่มีรายละเอียดที่แตกต่างกันตามจุดประสงค์ขององค์กรวิชาชีพนั้นๆ อย่างไรก็ตาม การยึดถือปฏิบัติที่ขึ้นอยู่กับการปัจเจกบุคคลโดยที่สมาคม/องค์กรวิชาชีพไม่มีอำนาจในการบังคับใช้หรือให้บทลงโทษใดๆ แก่สมาชิกเมื่อละเมิดแนวทางจริยธรรม ผู้ที่มีอำนาจในการบังคับใช้เมื่อกระทำผิดนั้นจะเป็นอำนาจภายใต้กระทรวงสารสนเทศ

แนวทางจริยธรรมสื่อมวลชนสำหรับสื่อมวลชนกัมพูชา (Code of Ethics for Cambodian Journalists) จัดทำขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 ได้ระบุถึงหลักการพื้นฐานของเสรีภาพสื่อเสรีภาพในการแสดงออก และเสรีภาพในการตีพิมพ์ การส่งต่อข้อมูลและเสรีภาพในการรับข้อมูล ที่ถูกต้องเป็นพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตย ทั้งนี้ สำนักพิมพ์ บรรณาธิการ รองบรรณาธิการ และนักข่าวชาวกัมพูชาต้องทำงานด้วยความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ภายใต้เสรีภาพสื่อและมาตรฐานจริยธรรม แนวทางจริยธรรมสื่อมวลชนมีทั้งหมด 15 ข้อ ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดโดยย่อได้ดังนี้

1. นักข่าวจะต้องหาข้อมูลที่ถูกต้องและทำงานอย่างเป็นภววิสัย
2. นักข่าวจะต้องเสนอข้อมูลข่าวสารด้วยความสมดุล โดยนำเสนอข้อมูลจริงที่มีแหล่งที่มาชัดเจน
3. นักข่าวจะต้องรักษาสิทธิการไม่เปิดเผยตัวตนของแหล่งข่าว
4. การรายงานข่าวที่มีเนื้อหาลามกอนาจาร หรือข่าวที่นำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อสาธารณชนนั้น ไม่สามารถทำได้
5. นักข่าวภายใต้สังกัดองค์กรสื่อทุกองค์กรต้องทำงานบนพื้นฐานของภราดรภาพร่วมกัน และหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่อาจลดคุณค่าจริยธรรมการทำงานของสื่อมวลชน
6. นักข่าวต้องมีความสามารถในการแยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็น และจะต้องได้รับการคุ้มครองจากการจับกุม การปรับ และการลงโทษต่างๆ ภายใต้อิสรภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อ
7. องค์กรสื่อและนักข่าวจะต้องไม่คัดลอกข่าวและข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่อ้างอิง (Plagiarism)
8. เมื่อเกิดกรณีการรายงานข่าวผิดพลาดร้ายแรง องค์กรสื่อจะต้องดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องทันที
9. องค์กรสื่อและนักข่าวจะต้องร่วมมือกันเพื่อปกป้องเสรีภาพของสื่อและป้องกันไม่ให้เกิดการเซ็นเซอร์เนื้อหาของข่าว
10. นักข่าวจะต้องไม่รับสินบนหรือทำงานที่ทำให้สูญเสียศักดิ์ศรีของสื่อมวลชน
11. ในการรายงานข่าว นักข่าวต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัว ยกเว้น การรายงานข่าวที่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะ
12. การเสนอโฆษณาในรายการต่างๆที่ไม่ใช่รายการโฆษณาจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจของทั้งสองฝ่ายเท่านั้น
13. นักข่าวควรเคารพจารีตประเพณีของกัมพูชา และความสมานฉันท์ของประเทศชาติ การนำเสนอบทความข่าวจะต้องถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ของภาษากัมพูชา
14. นักข่าวจะต้องระมัดระวังการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิง เด็ก และผู้พิการ
15. ในการนำเสนอทางจริยธรรมนี้ไปใช้ นักข่าวชาวกัมพูชาและองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องควรจัดตั้งองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและให้คำแนะนำในการใช้แนวทางจริยธรรมนี้ รวมถึงการประกาศแก่สาธารณะเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของสื่อ

ในกรณีที่มีการร้องเรียนมายังองค์กรวิชาชีพ สมาคมนักข่าวกัมพูชาจะดำเนินการตามข้อร้องเรียนด้วยการประชุมคณะกรรมการและออกแถลงการณ์ถึงสถานการณ์ให้สาธารณชนได้รับรู้ ซึ่งที่ผ่านมาประเด็นที่ได้รับการร้องเรียนจากประชาชนมากที่สุด คือ การรายงานข่าวเอนเอียงและ

ไม่เป็นกลางของสื่อโทรทัศน์และวิทยุ รวมถึงการ Black mail เพื่อเรียกร้อยเงินจากผู้ตกเป็นข่าวของสื่อโดยเฉพาะนักข่าว

จากสถานการณ์การกำกับดูแลตนเองของสื่อในกลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 4 ประเทศพบว่า แต่ละประเทศมีรูปแบบและแนวทางการกำกับดูแลที่แตกต่างกันตามสถานการณ์การกำกับดูแลสื่อของรัฐในประเทศ ประเทศที่รัฐให้เสรีภาพในการกำกับดูแลตนเองมาก ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซียและประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นการทำงานในรูปแบบที่สื่อกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) และเป็นการกำกับดูแลร่วมกับรัฐ (Co-regulation) โดยทั้งสองประเทศ องค์กรสื่อและองค์กรกำกับดูแลของรัฐนั้น มีการทำงานที่เชื่อมประสานความร่วมมือกันในระดับที่ดีและต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการระบุบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนขององค์กรวิชาชีพในการร่วมกำกับดูแลการทำงานภายใต้แนวทางจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อ ส่วนในประเทศกัมพูชา รัฐบาลซึ่งเป็นผู้กำกับดูแลกิจการสื่อตามกฎหมายยังไม่ได้ให้การสนับสนุนหรือส่งเสริมกลไกการกำกับดูแลตนเองของสื่อมากนัก ดังนั้นการกำกับดูแลตนเองของสื่อจึงทำได้เพียงการออกแถลงการณ์ แต่ไม่มีอำนาจในการบัญญัติบทลงโทษ โดยสรุปจากข้อมูลที่ได้รวบรวมใน 4 ประเทศ ปัจจัยความสำเร็จของกลไกการกำกับดูแลตนเอง คือ

1. บทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนขององค์กรวิชาชีพในการกำกับดูแลตนเอง เมื่อมีกฎหมายหรือนโยบายสนับสนุน ทำให้การทำหน้าที่ขององค์กรวิชาชีพชัดเจนขึ้น
2. การประสานงานและการประสานความร่วมมือที่ดีระหว่างองค์กรวิชาชีพกับองค์กรกำกับดูแลที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
3. การเผยแพร่และส่งเสริมการทำงานของสื่อมวลชนภายใต้มาตรฐานจริยธรรมที่ทำขึ้นร่วมกันให้แก่สื่อมวลชนและสาธารณชนทั่วไปรวมถึงการเผยแพร่กระบวนการจัดการข้อร้องเรียนด้านการทำงานของสื่อที่ละเมิดมาตรฐานจริยธรรม ช่วยให้ประชาชนมีความเข้าใจการทำงานขององค์กรวิชาชีพและทราบสิทธิของตัวเองในการร้องเรียนเมื่อได้รับผลกระทบ (Right to reply)

อย่างไรก็ตาม จากการประชุม Bali Media Forum ครั้งที่ 6 จัดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่าง Indonesian Press Council มูลนิธิ Thomson และ Institute for Peace and Democracy การจัดประชุมครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อเปิดประเด็นแลกเปลี่ยนพูดคุยภายใต้หัวข้อ Open Goals: Ethics in the Information Game ซึ่งเน้นวิสัยทัศน์การสร้างข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพและบทบาทของสื่อมวลชนและสื่ออิสระ (Independent Media) ในยุคอินเทอร์เน็ต การอภิปรายเกี่ยวกับคุณภาพของข้อมูลที่สื่อสารสาธารณะควรให้ความสำคัญต่อหลักการ 3 ประการ คือ ความเที่ยงตรงของข้อมูล (Accuracy) การลดผลกระทบจากการนำเสนอข้อมูล (Minimizing harms) และความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Accountability)

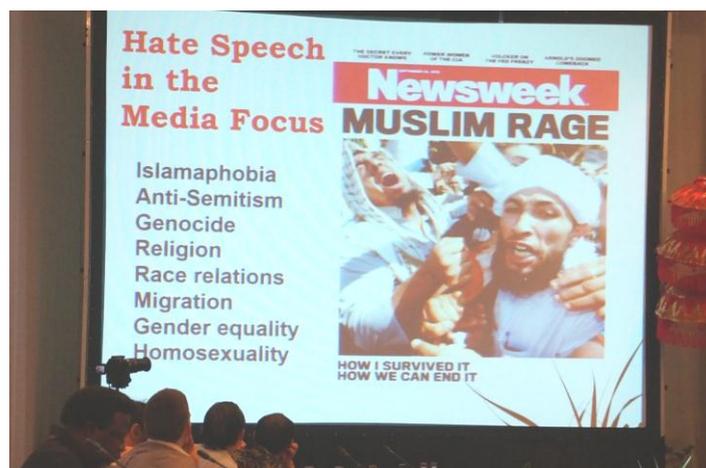
การนำเสนอของ Ethical Journalism Network ซึ่งเป็นเครือข่ายการรวมตัวกันขององค์กรวิชาชีพทั่วโลกที่มีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเชื่อมั่นในสื่อและส่งเสริมจรรยาบรรณของ

การทำงานสำหรับนักข่าว การกำกับดูแลกันเองของสื่อในยุคดิจิทัล คุณ Aidan White ผู้อำนวยการ Ethical Journalism Network ระบุถึงหลัก 4 กลุ่มในโลกเสรีอินเทอร์เน็ต ได้แก่ กลุ่มบริษัท รัฐ/หน่วยงานภาครัฐ นักข่าวและสื่อมวลชน และเสียงจากประชาชน ซึ่งตอนนี้ปัญหาการนำเสนอข้อมูลข่าวสารร่วมกัน คือ ข้อมูลส่วนใหญ่ยังอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐและกลุ่มทุน การแสดงออกในโลกออนไลน์ไปถึงจุดที่เกินการแสดงออกเสรี (Free expression) วัฒนธรรมการสื่อสารข้อมูลเท็จ การนำเสนอข้อมูลที่ปนระหว่างการแสดงความเห็นส่วนตัวและการให้ข้อมูลสาธารณะ และสุดท้ายคือ ความท้าทายในการแสดงความรับผิดชอบต่อการสื่อสารในโลกออนไลน์

ทั้งนี้ ในแง่ของการทำงานด้านสื่อมวลชนมีความแตกต่างอยู่หลายประการ เช่น การทำงานของสื่อจะไม่ใช่ free speech แต่เป็นข้อมูลที่ผ่านการกำกับ การทำงานของสื่อจะดำเนินการภายใต้กรอบคุณค่าและจริยธรรมในการทำงานของสื่อมวลชน รวมถึงเป็นการทำงานที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนและเป็นการทำงานเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น จริยธรรมการทำงานสื่อมวลชนที่ควรมีร่วมกัน คือ

1. การสื่อสารความจริงที่ถูกต้องแม่นยำ และอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง
2. เป็นอิสระ
3. ความเป็นกลาง
4. การเคารพความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น
5. เชื่อถือได้และโปร่งใส

ในโลกอินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่ที่เปิดให้การนำเสนอข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ต่อผู้อื่น อคติ ความลำเอียง และไม่ยุติธรรมกลับกลายเป็นคุณค่าที่ยอมรับได้ในโลกออนไลน์ อย่างไรก็ตาม คุณค่าที่เป็นที่ยอมรับและยึดถือปฏิบัติในโลกอินเทอร์เน็ตร่วมกัน คือ **ความน่าเชื่อถือและความเที่ยงตรง**ของข้อมูลบนพื้นฐานของการสื่อสารโดยใช้หลักฐาน การให้ความสำคัญกับการเคารพความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และ **ความน่าเชื่อถือ**ด้วยการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา



นอกจากนี้ ความรับผิดชอบในการสื่อสารเป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญเช่นกัน การนำเสนอข้อมูลข่าวสารออนไลน์ควรให้ความสำคัญกับความถูกต้องของข้อมูลเป็นหลักการพื้นฐาน รวมถึงความโปร่งใส การรักษาข้อมูลส่วนตัวของแหล่งข่าว การปกปิดที่มาของแหล่งข่าวเมื่อจำเป็น การควบคุมดูแลการแสดงความเห็นท้ายข่าว ความน่าเชื่อถือในการนำเสนอข้อมูลและการแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาด และไม่นำเสนอข่าวด้วยความเร่งรีบ จริยธรรมของการสื่อสารในโลกอินเทอร์เน็ตจะต้องสร้างจากนักข่าวและสื่อมวลชนเอง นักข่าวและสื่อมวลชนควรร่วมมือกันสร้างรูปแบบการทำงานสื่อสารมวลชนขึ้นใหม่ และสื่อสารกับผู้ใช้เว็บไซต์ในด้านจริยธรรมที่ควรใช้ร่วมกัน การกำกับดูแลตนเอง และการสร้างความร่วมมือกับผู้รับสาร แม้ว่าทุกวันนี้ ใครจะบอกเล่าเรื่องราวอะไรก็ได้ในโลกออนไลน์ แต่การรายงานนั้นจะเป็นการทำงานด้านการสื่อสารมวลชนก็ต่อเมื่อเป็นการทำงานภายใต้กรอบจริยธรรม

แนวทางการสร้างข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพของสื่อออนไลน์

การประชุม Bali Media Forum สิ้นสุดลงด้วยคำแถลงข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับหลักการการทำงานของสื่อมวลชน และการกำกับดูแลตนเอง ภายใต้กรอบจริยธรรมในการทำงานร่วมกันในสื่อโซเชียลมีเดียและสื่อออนไลน์ ที่จะร่วมกันสนับสนุนเสรีภาพของสื่ออิสรภาพของนักข่าว จากการแทรกแซงของรัฐและกลุ่มทุนต่างๆ รวมถึงรัฐบาลจะต้องหลีกเลี่ยงการออกกฎระเบียบที่ขัดต่ออิสรภาพในการนำเสนอของสื่อมวลชนและจะต้องปกป้องสิทธิของสื่อและสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน รวมถึงสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและการรวมกลุ่มกัน นอกจากนี้ สื่อมวลชนจะต้องดำเนินการกำกับดูแลตนเอง ภายใต้ความโปร่งใสและการทำงานตามมาตรฐานสื่อมวลชนในด้านต่อไปนี้

1. การส่งเสริมและธรรงศ์เสรีภาพสื่อและการกำกับดูแลสื่อ
2. สร้างองค์ความรู้ให้แก่สังคมในเรื่องบทบาทของสื่อในสังคมประชาธิปไตย
3. เป็นคนกลางในการแก้ปัญหาระหว่างสื่อมวลชนกับผู้ชม
4. สนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลสำหรับสาธารณะและระบบเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย

แม้ว่ากรอบจริยธรรมการทำงานของสื่อมวลชนจะแตกต่างกันออกไปตามความหลากหลายของวัฒนธรรมในแต่ละเขตภูมิภาค หลักการทำงานของสื่อที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน คือ

1. มีจุดประสงค์ในการรายงานความจริงและอยู่บนฐานของข้อมูลจริง
2. เป็นอิสระจากอิทธิพลภายนอก เช่น อิทธิพลของรัฐหรือกลุ่มทุน

3. ทำงานอย่างเป็นกลาง (ไม่ได้หมายถึงการวางตัวให้เป็นกลางหรือละเลยแต่ให้รายงานข่าวแบบนำเสนอข้อมูลที่รอบด้านจากทุกฝ่าย)

4. ระมัดระวังผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรายงานข่าวและควรลดผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น

5. สร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณะ

“โซเซียลมีเดียสามารถสร้างความแข็งแกร่งของการทำงานด้านการสื่อสารมวลชนและเพิ่มคุณค่าของสื่อด้วยการเปิดโอกาสให้เสียงที่หลากหลายมีพื้นที่ แต่ยังไม่มีการจรรยาบรรณใดในการกำกับการรายงานข่าวในเครือข่ายโซเซียลเน็ตเวิร์คและสื่อควรจะสร้างโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบและดูแลความคิดเห็นต่างๆ เพื่อกำจัดข่าวลือ การปลุกปั่น และวาทกรรมสร้างความเกลียดชังต่างๆ (Hate Speech)”

การประชุมครั้งนี้ยืนยันที่จะสนับสนุนความคิดและข้อเสนอที่ได้อภิปรายในที่ประชุม และสนับสนุนหลักการจรรยาบรรณของสื่อมวลชนทั้ง 5 ข้อดังกล่าว นอกจากนี้ การสื่อสารต่อสาธารณชน ควรกระทำภายใต้หลักการ 3 ข้อ คือ ความจริงและความเที่ยงตรง การเคารพความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และความน่าเชื่อถือ

นอกจากนี้ ยังต้องทำงานร่วมกับ 4 เสาหลักในพื้นที่สื่ออินเทอร์เน็ต อาทิ ภาคธุรกิจ (โฆษณาและข้อมูลที่ไม่ใช่โฆษณา) หน่วยงานทางการเมืองและหน่วยงานของรัฐ สื่อมวลชนและสาธารณชนทั่วไปและองค์กรภาคประชาชนในการส่งเสริมหลักการ 3 ข้อของการสื่อสารต่อสาธารณชน และยอมรับจรรยาบรรณเฉพาะในการทำงานด้านสื่อสารมวลชน รวมถึงการสนับสนุนกิจกรรมรณรงค์เพื่อสร้างความรู้เท่าทันสื่อ ร่วมส่งเสริมการจัดทำจรรยาบรรณสื่อออนไลน์ สนับสนุนเครือข่ายสื่อทีวีแอฟริกาที่มุ่งให้ลดการสร้างวาทกรรมที่ก่อให้เกิดการเกลียดชัง และการพัฒนาการส่งเสริมพหุวัฒนธรรมและความหลากหลายในสื่อและสถานีข่าว

ส่วนที่ 4

สรุปองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลตนเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริม สิทธิเสรีภาพสื่อในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา

โครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลตนเอง มาตรฐานจริยธรรม และการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียนได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์จากการค้นคว้าทางเอกสารวิชาการและการเข้าร่วมประชุมกับองค์กรกำกับดูแลของประเทศสมาชิกอาเซียน จำนวน 4 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ สหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา ภายใต้โครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลตนเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียน ระหว่างวันที่ 5-11 ตุลาคม พ.ศ. 2557 และ 16-22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 จากการทำดำเนินงาน ได้รวบรวมองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลตนเอง มาตรฐานจริยธรรมและการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนทั้ง 4 ประเทศ ดังนี้

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

ภาพรวมกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

การพัฒนาโครงสร้างการสื่อสารในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของสาธารณรัฐอินโดนีเซียได้ครอบคลุมพื้นที่เกาะทั้งหมดของประเทศ ในพื้นที่เกาะห่างไกลสามารถรับฟังและรับชมได้ผ่านระบบดาวเทียมเป็นหลัก กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของอินโดนีเซียเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญและได้รับความนิยมมาก สมาคมโทรทัศน์ท้องถิ่นอินโดนีเซีย (Association of the Indonesian Local Television (ATVLI)) ระบุว่าประเทศอินโดนีเซียมีจำนวนสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นมากกว่า 1,000 แห่ง

เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ประเทศอินโดนีเซียได้มีการประกาศใช้ระบบโทรทัศน์ดิจิทัลโดยเริ่มจากสถานีโทรทัศน์สาธารณะ TVRI เป็นแห่งแรก ต่อมาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552 จึงเปิดให้สถานีโทรทัศน์เอกชนสองแห่งทดลองออกอากาศในระบบโทรทัศน์ดิจิทัล นอกจากนี้ยังมีแผนการแจกฟรีกล่องรับสัญญาณโทรทัศน์ดิจิทัล (Set Top Box: STB) สำหรับประชาชนผู้มีรายได้น้อย จำนวน 6 ล้านกล่อง และการจัดขายกล่อง STB ที่รับสัญญาณ DVB-T2 ด้วยระบบ UHF ซึ่งสามารถใช้ร่วมกับสายรับสัญญาณระบบโทรทัศน์อนาล็อกได้เลยทันที พื้นที่ที่ได้รับ

กลุ่มรับสัญญาณแล้ว ได้แก่ กรุงจาการ์ตาและจังหวัดบันเต็น (Banten) ทั้งนี้ กระบวนการปรับเปลี่ยนเป็นระบบดิจิทัลนั้นมีปัญหาหลายประการ เช่น สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นบางแห่งเพิ่งเริ่มลงทุนก่อตั้งสถานีและยังไม่ถึงจุดคุ้มทุนในการดำเนินธุรกิจ ธุรกิจต้องการเงินทุนสูงสำหรับอุปกรณ์และเทคโนโลยีระบบดิจิทัล

สถานการณ์สื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อ

สถานการณ์สื่อในสาธารณรัฐอินโดนีเซียนับว่าเปิดกว้าง จากรายงานของ Freedom House ปี พ.ศ. 2557 ระบุว่าเสรีภาพสื่อของประเทศอินโดนีเซียอยู่ในกลุ่มมีเสรีภาพบางส่วน (Partly Free) มีการบัญญัติเรื่องสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพของสื่อมวลชนในรัฐธรรมนูญและกฎหมายเฉพาะหลายฉบับ แต่การทำงานของสื่อยังถูกแทรกแซงโดยรัฐและกลุ่มทุน คดีหมิ่นประมาทบุคคลเป็นกรณีที่เป็นปัญหาต่อการทำงานของสื่อมวลชนในประเทศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมามีคดีฟ้องหมิ่นประมาทสื่อมวลชนลดลงจากเดิมมาก เนื่องจากได้มีการลงนามข้อตกลงร่วมกันระหว่างกรมตำรวจและ Indonesia Press Council โดยกรณีที่สื่อมวลชนถูกฟ้องแจ้งความขอหาหมิ่นประมาทจะต้องดำเนินการทางกฎหมายภายใต้กฎหมายที่ให้อำนาจแก่ Press Council เท่านั้น กฎหมายฉบับอื่นๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อเสรีภาพสื่อ ได้แก่ กฎหมายด้านความโปร่งใสของข้อมูลสาธารณะปี พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติการกระจายเสียงและโทรทัศน์ปี พ.ศ. 2545 ประกาศห้ามไม่ให้สถานีวิทยุอิสระเผยแพร่ข้อมูลจากผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์จากต่างประเทศ หรือห้ามไม่ให้ชาวต่างประเทศเป็นเจ้าของกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

สถานการณ์ปัญหาของสื่อในอินโดนีเซียปัจจุบัน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมเสรีภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าว ด้านคุณภาพของเนื้อหา ด้านสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของนักข่าว

นอกจากนี้ สื่อมวลชนในประเทศอินโดนีเซียยังต้องเผชิญปัญหาการตกเป็นเป้าหมายการทำร้ายร่างกายหรือทำให้เกิดการเสื่อมเสียจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานต่างๆ เมื่อรายงานข่าวในประเด็นที่อ่อนไหวนักข่าว

การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของสาธารณรัฐอินโดนีเซียอยู่ภายใต้การทำงานของกระทรวงการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ (Ministry of Communication and Information Technology) และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Indonesian Broadcasting Commission (KPI)) ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ คณะกรรมการฯ ส่วนกลางดูแลกิจการกระจายของประเทศ และคณะกรรมการฯ ส่วนภูมิภาค

บทบาทในการทำงานที่แท้จริงของคณะกรรมการ KPI คือ การกำกับดูแลด้านเนื้อหาของสื่อ โดยมีเจ้าหน้าที่ที่ทำงานและตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพเนื้อหาของรายการต่างๆ ที่ออกอากาศจากสถานีวิทยุและโทรทัศน์ เมื่อพบประเด็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมจะดำเนินการตามมาตรการลงโทษโดยพิจารณาเป็นกรณี บทลงโทษเริ่มตั้งแต่การส่งจดหมายตักเตือนไปจนถึงการระงับการออกอากาศ และอาจจะมี การพิจารณาไม่ต่อใบอนุญาตในครั้งต่อไป นอกจากนี้ คำร้องในบางกรณี KPI ได้ดำเนินการร่วมกับสภากาชาดหนังสือพิมพ์แห่งชาติอินโดนีเซีย ส่วนการทำงานด้านการออกใบอนุญาตจึงเป็นการทำงานภายใต้ความร่วมมือกับกระทรวงการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดย KPI มีหน้าที่เป็นผู้ออกใบอนุญาตในการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ แต่อำนาจในการตัดสินอนุมัติที่แท้จริงนั้นอยู่ที่กระทรวงการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศของอินโดนีเซีย

กลไกการกำกับดูแลตนเองและมาตรฐานจริยธรรมสื่อมวลชน

แนวทางการกำกับดูแลตนเองของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย Indonesia Press Council เป็นองค์กรวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ปกป้องเสรีภาพและปรับปรุงการทำงานของสื่อมวลชนตามที่ระบุไว้ใน Press Law Press Council ไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการบังคับใช้กฎต่างๆ แต่ทำหน้าที่ให้ความเห็นต่อการทำงานของสื่อมวลชน รวมถึงการให้ความเห็นต่อการทำงานของสื่อมวลชนในกิจการวิทยุและโทรทัศน์ต่อ KPI ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายในการแจ้งเตือนหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการ นอกจากนี้ Press Council ทำหน้าที่กำกับดูแลตนเองตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างองค์กรวิชาชีพสื่อ Press Council ได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อรับคำร้องเรียนและกำกับดูแลการทำงานของสื่อ ซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของสื่อ และรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน

เอกสารสำคัญในการกำกับดูแลองค์กรวิชาชีพสื่อ คือ Act of the Republic of Indonesia Number 40 of 1999 on the Press (Press Law) และ Journalism Code of Ethics ซึ่งได้เป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับองค์กรวิชาชีพที่ทำหน้าที่ดูแลและกำกับการทำงานของนักข่าว ผู้ดำเนินรายการ และผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ องค์กรวิชาชีพดังกล่าวคือ สมาพันธ์นักข่าวโทรทัศน์อินโดนีเซีย (Indonesia Television Journalist Association (IJTI)) ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของสถานีโทรทัศน์เอกชน ได้แก่ สถานี RCIT, TPI SCTV, Indosiar และ ANTV โดยที่ IJTI มีหน้าที่ดูแลกำกับการทำงาน ตลอดจนการลงโทษสมาชิก ทั้งนี้ การทำหน้าที่ของ KPI ให้การสนับสนุนการทำงานของ IJTI และ Indonesian Press Council ในการกำกับดูแลตนเอง โดยสะท้อนผ่านการทำงานในความร่วมมือกัน นอกเหนือจากการกำกับดูแลตนเองแล้ว ยังให้ความสำคัญกับการปกป้องนักข่าวและได้ระบุมตรฐาน การปกป้องนักข่าวซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการสื่อ โดย Code of

Conduct ของทุกที่มีจุดประสงค์เพื่อปกป้องไม่ให้นักข่าวหรือบรรณาธิการข่าวถูกแทรกแซงจากเจ้าของจนทำให้นักข่าวละเมิดมาตรฐานและจรรยาบรรณการปฏิบัติงานของตนเอง

การร้องเรียนด้านการทำงานของสื่อมวลชนที่ขัดต่อหลักมาตรฐานจรรยาบรรณการทำงานในประเทศอินโดนีเซีย สามารถทำได้ 3 ช่องทาง คือ ร้องเรียนไปที่ Indonesian Broadcasting Commission (KPI) ร้องเรียนไปที่ Indonesian Press Council และร้องเรียนไปที่ IJTI ได้โดยตรง กรณีข้อร้องเรียนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่ผลิตโดยสมาชิกของ IJTI เนื่องจาก IJTI มีนักข่าวอาวุโสมาจากหลายสถานี ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้คำปรึกษาการพิจารณาข้อร้องเรียนและลงโทษผู้ละเมิดมาตรฐานจรรยาบรรณการนำเสนอข่าวขั้นตอนการพิจารณาและดำเนินการหลังจากได้รับคำร้องจากประชาชนสำหรับ Press Council มี 3 ระดับ คือ การทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ (Supervising Role) การทำหน้าที่เป็นคนกลางในการเจรจา (Moderating role) และการทำหน้าที่ส่งข้อวินิจฉัยต่อกรณีปัญหาและขอแนะนำให้ KPI ซึ่งหากคำร้องนั้นเกี่ยวข้องกับสื่อวิทยุโทรทัศน์ KPI มีอำนาจในการดำเนินการตามบทลงโทษที่กำหนดไว้ได้

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ภาพรวมกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

กิจการกระจายเสียงของฟิลิปปินส์เริ่มต้นตั้งปี พ.ศ. 2476 ภายใต้การดูแลของสหรัฐฯ และต่อมาอำนาจการดูแลกิจการกระจายเสียงตกอยู่ในความดูแลของรัฐบาลฟิลิปปินส์หลังจากการประกาศเอกราชในปี พ.ศ. 2489 โดยได้มีการจัดตั้ง The Philippines Broadcasting Service (PBS) ซึ่งปัจจุบัน ดำเนินการเป็นสถานีกระจายเสียงสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน

โดยรวมแล้วประเทศฟิลิปปินส์มีสถานีโทรทัศน์ที่สามารถกระจายสัญญาณทั่วประเทศได้ทั้งหมด 527 สถานีและมีผู้ประกอบการทั้งสิ้น 81 ราย ซึ่งกลุ่มสถานีโทรทัศน์ของฟิลิปปินส์สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก คือ กิจการโทรทัศน์แบบฟรีทีวี กิจการโทรทัศน์ดิจิทัล และกิจการโทรทัศน์เคเบิลทีวี กิจการวิทยุโทรทัศน์จะต้องดำเนินการโดยพลเมืองฟิลิปปินส์และต้องได้รับอนุมัติแพรนไชส์ในการดำเนินกิจการจากสภา Congress เท่านั้น ไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติถือครองกิจการวิทยุและโทรทัศน์ เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553 คณะกรรมการกำกับกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติประกาศ เลือกใช้เทคโนโลยีจากประเทศญี่ปุ่น ISDB-T สำหรับระบบโทรทัศน์ดิจิทัล และได้กำหนดระยะเวลา 5 ปี เพื่อยกเลิกการออกอากาศในระบบอนาล็อกหลังจากโอนถ่ายเทคโนโลยีภายในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 อย่างไรก็ตาม สถานีโทรทัศน์หลายแห่งได้ดำเนินการออกอากาศในระบบทีวีดิจิทัลภายใต้มาตรฐานยุโรป (European DVB-T) ไปเรียบร้อยแล้วในระยะทดลองการออกอากาศก่อนการประกาศใช้เทคโนโลยีของญี่ปุ่น นอกจากนี้ รัฐบาลฟิลิปปินส์ยังติดปัญหาเรื่อง

กฎหมาย การกำหนดระเบียบและมาตรฐานข้อบังคับ (Implementing Rules and Regulations หรือ IRR) รวมถึงปัญหาการจัดสรรคลื่นความถี่ในการเปลี่ยนจากรูปแบบอนาล็อกเป็นดิจิทัล

สถานการณ์สื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อ

ในรายงานของ Freedom House เสรีภาพสื่อของฟิลิปปินส์อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีเสรีภาพบางส่วน (Partly Free) แม้ว่าเสรีภาพสื่อฟิลิปปินส์และเสรีภาพในการแสดงออกได้รับการปกป้องตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2530 มาตราที่ 3 ข้อ 4 นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายคุ้มครองนักข่าวและแหล่งข่าว (Shield Laws) ในทางปฏิบัติยังขัดแย้งกับหลักการที่บัญญัติ ประเทศฟิลิปปินส์ไม่มีกฎหมายสื่อโดยเฉพาะ และไม่มีพระราชบัญญัติเสรีภาพด้านข่าวสารข้อมูล

ปัญหาการสังหารนักข่าวเป็นปัญหาใหญ่ของเสรีภาพในการแสดงออกของประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งคดีการสังหารนักข่าวมาจากการเมืองท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องถิ่นที่ไม่ต้องการให้มีการรายงานข่าวที่วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของตนเองในพื้นที่ นอกจากนี้ มาตรการปราบปรามผู้ก่อการร้ายในปัจจุบันเป็นนโยบายที่มีปัญหาต่อการทำงานของสื่อเพราะมีการดำเนินการอย่างหละหลวมโดยเจ้าหน้าที่ ปัญหาที่สำคัญอีกประการ คือ การขายเวลาของการออกอากาศในรายการวิทยุหรือโทรทัศน์แบบ Block Timing ซึ่งส่งผลให้เกิดการแทรกแซงการทำงานของนักข่าว อีกทั้ง สื่อฟิลิปปินส์ยังมีปัญหาด้านวิชาชีพและจริยธรรม เนื่องจากอุปสรรคหลายประการ อาทิ การขาดการเพิ่มพูนความรู้และทักษะการทำงานด้านการสื่อสารมวลชน รายได้ต่ำและสภาพการทำงานที่ไม่ดี วัฒนธรรมคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคม การแทรกแซงการทำงานของสื่อโดยกลุ่มทุนและนักการเมือง เป็นต้น

การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

กฎหมาย Broadcasting Code of the Philippines Year 2007 ได้ระบุให้การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (The National Telecommunications Commission หรือ NTC) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระของรัฐ

นอกจากนี้ NTC มีหน้าที่ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในการส่งเสริมสวัสดิการของผู้บริโภคในการเข้าถึงบริการตามความต้องการ รวมถึงดูแลตรวจสอบการแข่งขันในตลาด ไม่ให้เกิดการผูกขาดจากข้อร้องเรียนต่างๆ และกำกับให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการให้บริการ โดย NTC ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานคุ้มครองสวัสดิการผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมสวัสดิการของผู้บริโภค การทำงานของ NTC ยังส่งเสริมให้เกิดกลไกการกำกับดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพ ดังนั้น ภายใต้ข้อบัญญัติของ NTC ได้มีการจัดตั้งสมาพันธ์ผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ (Association of Broadcasters of the

Philippines (KBP)) และได้ทำข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้อำนาจแก่ KBP ในการดูแลสมาชิกในสมาพันธ์ รวมถึงมีอำนาจในการดำเนินการและให้บทลงโทษต่อสถานีที่มีการละเมิดหากการร้องเรียนนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับสมาชิก แต่หากเป็นการร้องเรียนนอกกลุ่มสมาชิก NTC จะเป็นผู้ดำเนินการจัดการต่อ ข้อร้องเรียนนั้นๆ

NTC และ KBP ยังมีการจัดทำมาตรฐานแนวทางการกำกับดูแลด้านเนื้อหาที่นำเสนอทางโทรทัศน์ ทั้งมาตรฐานรายการโทรทัศน์ เช่น การไม่นำเสนอเนื้อหาที่ส่งเสริมพฤติกรรมไม่เหมาะสม อาชญากรรม ความรุนแรง เป็นต้น และการโฆษณาโทรทัศน์ เช่น การไม่โฆษณาเกินจริง การควบคุมโฆษณาในช่วงรายการของเด็ก เป็นต้น ด้านการควบคุมและกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อในประเทศฟิลิปปินส์มีการจัดตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดประเภทรายการโทรทัศน์และภาพยนตร์ (Movie and Television Review and Classification Board หรือ MTRCB)

กลไกการกำกับดูแลตนเองและมาตรฐานจริยธรรมสื่อมวลชน

Association of Broadcasters of the Philippines (KBP) มีหน้าที่ดูแลและกำกับการดำเนินงานและการทำงานของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่เป็นสมาชิก โดยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาพันธ์จะอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจของสมาชิกที่ยินดีให้มีการกำกับดูแลตนเองภายในสมาพันธ์ ดังนั้น KBP จะทำหน้าที่เสมือนเป็นกั้นชนระหว่างรัฐและบริษัทหรือสถานี นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เชื่อมสัมพันธ์ระหว่างองค์กรสมาชิกและสถานีกับองค์กรสื่อโฆษณา

NTC และ KBP ได้จัดทำมาตรฐานแนวทางการกำกับดูแลด้านเนื้อหาที่นำเสนอทางโทรทัศน์ (Broadcast Code of the Philippines 2007 (as amended 2011) ซึ่งใช้เป็นมาตรฐานในการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ของสมาชิก ซึ่งกำหนดรายละเอียดมาตรฐานรายการสำหรับกิจการวิทยุและโทรทัศน์เป็น 33 ข้อ เมื่อมีการร้องเรียนเข้ามาที่ KBP คณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนจำนวน 13 คน จะพิจารณาข้อร้องเรียนนั้นๆ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าข้อร้องเรียนนั้นมีมูลความผิดในการละเมิดแนวปฏิบัติจรรยาบรรณ ทางคณะกรรมการก็จะออกประกาศแจ้งเตือนไปยังสถานีเพื่อให้สถานีดำเนินการต่อข้อร้องเรียน ทั้งนี้ คณะกรรมการจะให้มีการเจรจาทางแก้ปัญหาต่อข้อร้องเรียน แต่ถ้าหากการเจรจาไกล่เกลี่ยไม่เป็นผลทางคณะกรรมการก็จะพิจารณาและให้บทลงโทษต่อผู้ละเมิด แนวปฏิบัติ ทั้งนี้ KBP จะไม่พิจารณาข้อร้องเรียนนั้นๆ หากมีการฟ้องร้องการละเมิดแนวปฏิบัติไปยังศาล

บทลงโทษนักข่าวหรือสถานีละเมิดมาตรฐานจรรยาบรรณสื่อที่กำหนดไว้จะแยกเป็นบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดซึ่งอาจเป็นตัวบุคคล เช่น ผู้ประกาศหรือนักข่าว และสถานี ซึ่งความรุนแรงของบทลงโทษจะทวีคูณหากเป็นการทำผิดซ้ำ KBP ได้กำหนดบทลงโทษหากสื่อมวลชนหรือสถานีละเมิดมาตรฐานในแต่ละข้อตามความผิดในสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ ซึ่งประเภทของ

ความผิดแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1. การละเมิดสถานเบา (Light Offenses (L)), 2. การละเมิดสถานรุนแรง (Serious Offense (S)), 3. การละเมิดสถานร้ายแรง (Grave Offense (G))

สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์

ภาพรวมกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

สื่อวิทยุเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในประเทศเมียนมาร์เนื่องจากเป็นสื่อประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ นอกจากนี้ ในบางพื้นที่ของเมียนมาร์สามารถรับฟังรายการวิทยุจากต่างประเทศ เช่น BBC, Voice of America, Radio Free Asia และ Democratic Voice of Burma ซึ่งส่วนใหญ่ส่งสัญญาณผ่านคลื่นสั้น (short-wave) โดยออกอากาศเป็นภาษาเมียนมาร์ ปัจจุบันประชาชนในเมียนมาร์สามารถรับฟังรายการวิทยุจาก 4 สถานีหลัก คือ Myanmar Radio, Yangon City FM, Mandalay FM, และ Pyinsawady FM

สำหรับโทรทัศน์ มีการออกอากาศช่องโทรทัศน์ได้เพียงช่องเดียวและรัฐเป็นเจ้าของสถานี จนกระทั่งมีการเปิดให้บริษัทเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในปี พ.ศ. 2531 นอกจากนี้ ประเทศเมียนมาร์มีสถานีโทรทัศน์ภายใต้กระทรวงกลาโหม คือ สถานี Myawaddy ซึ่งเริ่มออกอากาศ 24 ชั่วโมงภายใต้การดูแลของทหารตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2538 โดยสามารถกระจายเสียงได้ครอบคลุมเกือบทั้งประเทศผ่านเครื่องกระจายสัญญาณกว่า 195 สถานี สหภาพเมียนมาร์เริ่มนำระบบโทรทัศน์ดิจิทัลเข้ามาใช้ออกอากาศควบคู่กับระบบอนาล็อกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยมีแผนการเปลี่ยนผ่านระบบแบ่งออกเป็น 3 ระยะ สำหรับการสร้างสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทั้งหมด 250 สถานี ปัจจุบันประชาชนในพื้นที่ 3 เมืองหลัก ได้แก่ ย่างกุ้ง เนปิดอว์ และมัณฑะเลย์ สามารถรับชมโทรทัศน์ดิจิทัลได้ รัฐบาลมีแผนกระจายสัญญาณโทรทัศน์ระบบดิจิทัลครอบคลุมทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งประชาชนสามารถรับชมโทรทัศน์ดิจิทัลได้เต็มรูปแบบ (switch-off) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป

สถานการณ์สื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อ

แม้ว่าเสรีภาพสื่อของเมียนมาร์จากการจัดอันดับของ Freedom House จะยังอยู่ในกลุ่มประเทศที่ไม่มีเสรีภาพสื่อ (Not Free) แต่ทิศทางการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อผ่านกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายสื่อและนโยบายที่เกี่ยวข้องต่างๆ สะท้อนให้เห็นพัฒนาการที่ดีและก้าวหน้าอย่างรวดเร็วด้วยรัฐบาลชุดใหม่แสดงวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและภูมิทัศน์สื่อในเมียนมาร์ โดยเฉพาะการดำเนินงานของปี ค.ศ. 2012 ที่รัฐบาลได้ปล่อยตัวนักข่าวและบล็อกเกอร์ที่ถูกจับกุมในคดีทางการเมือง การประกาศยกเลิกการตรวจสอบและควบคุมเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ การยกเลิก

การจำกัดหัวข้อมาเสนอข้อมูลของสื่อ การอนุญาตให้มีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนต่างๆ ได้อย่างเป็นอิสระ การลดลงของกรณีสื่อที่ได้รับการคุกคามหรือประจาน รวมถึงการถอนรายชื่อ นักข่าวต่างประเทศจากแบล็กลิสต์ของรัฐบาล นอกจากนี้ ภายใต้โครงสร้างภูมิทัศน์สื่อรูปแบบใหม่ ของเมียนมาร์ในปัจจุบัน ส่งผลให้สื่อพลัดถิ่นของเมียนมาร์ (exile media) ได้หวนกลับมาตั้ง สำนักงานในประเทศเมียนมาร์อีกครั้ง สื่อพลัดถิ่นของเมียนมาร์ที่เป็นที่รู้จัก ได้แก่ Democratic Voice of Burma (DVB), Mizzima Group และ Irrawaddy ปัจจุบัน อดีตสื่อพลัดถิ่นต่างหันเข้ามา ร่วมทำงานกับรัฐบาล

ปัญหาในการทำงานของสื่อในเมียนมาร์ยังมีอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการ กำกับดูแลเนื้อหาและข้อมูลของสื่อที่ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนจากกระทรวงสารสนเทศ ไม่มี คณะกรรมการอิสระที่เข้ามาดูแลการทำงานและการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนทำให้การควบคุม เนื้อหามีลักษณะคลุมเครือ กฎหมายหมิ่นประมาทที่คุกคามเสรีภาพสื่อโดยที่ผ่านมามีหลายกรณี ที่ นักข่าวถูกฟ้องโดยรัฐบาลหรือรัฐมนตรีในข้อหาหมิ่นประมาทเมื่อแสดงความเห็นตรงข้ามหรือ วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล ปัญหาอีกประการของสื่อในเมียนมาร์ คือ การขาดทักษะการ ทำงานตามมาตรฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณของการทำงานสื่อมวลชน ยังไม่มีการบรรจุหลักสูตร การสื่อสารมวลชนในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ การทำงานของสื่อเมียนมาร์ ยังเผชิญข้อท้าทายที่สำคัญ ต่อการปรับปรุงคุณภาพเนื้อหาของข่าวนำเสนอข้อมูลให้มีความเที่ยงตรง สมดุล และเป็นกลาง เนื่องจากสื่อเมียนมาร์ไม่สามารถขอสอบถามข้อมูลสาธารณะจากรัฐบาล กระทรวงต่างๆ และ หน่วยงานภาครัฐได้ สื่อมักถูกปิดกั้นการเข้าถึงข้อมูลหรือไม่ได้รับความร่วมมือ

การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ของสาธารณรัฐสหภาพ เมียนมาร์ กิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงสารสนเทศ (Ministry of Information) ปัจจุบัน กฎหมายและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อมีอยู่ 6 ฉบับ ซึ่งเป็น กฎหมายที่จัดทำโดยกระทรวงสารสนเทศจำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ ร่างกฎหมาย Printing and Publishing Enterprise ร่างกฎหมาย Public Media Service, ร่างกฎหมาย Broadcast Law ร่างกฎหมาย Law on Library และร่างกฎหมาย Law on Movie and Film เป็นต้น และเป็น ร่างกฎหมายที่จัดทำโดยสภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งเมียนมาร์ (Myanmar Interim Press Council) จำนวน 1 ฉบับ คือ ร่างกฎหมาย New Media Law

กฎหมาย Broadcast Law ได้รับการพิจารณาจากรัฐสภาเมียนมาร์เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2557 โดยมีจุดประสงค์ที่จะยกเลิกการผูกขาดสื่อโดยรัฐบาลและส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันของ ภาคเอกชนในธุรกิจสื่อวิทยุโทรทัศน์ ประกอบด้วยเนื้อหาหลายประการว่าด้วยการจัดตั้ง

คณะกรรมการกำกับดูแล อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ การจัดหางบประมาณ สำหรับการบริหารงาน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผู้ประกอบการสามารถจัดจ้างพนักงาน ชาวต่างประเทศในระดับชำนาญการหรือผู้จัดการแต่ควรมีสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 20 ของเจ้าหน้าที่ ระดับชำนาญการในองค์กร (ยกเว้นในแผนกการเงินและแผนกเทคโนโลยี) สำหรับการถือสิทธิ์เจ้าของ กิจการนั้น ร่างกฎหมายฉบับนี้ไม่อนุญาตให้บริษัทเอกชนเป็นเจ้าของสื่อสื่อเกินสองประเภทในพื้นที่ กระจายเสียงหนึ่งพื้นที่หรือในตลาดของสื่ออื่นๆ นอกจากนั้นยังกำหนดห้ามไม่ให้มีการควบกิจการสื่อ ระหว่างสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดตลาด ตามร่างกฎหมาย ดังกล่าว คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์มีอำนาจในการควบคุมการนำเสนอเนื้อหา ของสื่อ และสามารถถอดถอนใบอนุญาตได้หากมีการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมหรือขัดต่อกฎหมาย

ร่างกฎหมายที่สำคัญอีกฉบับหนึ่ง คือ กฎหมาย New Media Law ซึ่งเป็นร่างกฎหมาย ที่ทางสภาการหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้ดำเนินงานร่วมกับรัฐบาล โดยทำหน้าที่ เป็นผู้ร่างกฎหมายฉบับนี้ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางกำกับดูแลการทำงานของสื่อมวลชนในเมียนมาร์ กฎหมายฉบับนี้ยังได้ให้อำนาจแก่ Press Council ซึ่งจะมีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการภายหลังการ ประกาศบังคับใช้กฎหมาย New Media Law ในฐานะที่เป็นองค์กรอิสระที่มีอำนาจในการกำกับดูแล การทำงานของสื่อในบางระดับ เช่น มีอำนาจบังคับให้สื่อชี้แจงข้อมูลหากเกิดกรณีร้องเรียนด้านการ ทำงานของสื่อภายใน 48 ชั่วโมง หรือมีอำนาจในการยื่นขอสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานรัฐหรือ กระทรวงและหน่วยงานจะต้องปฏิบัติตามภายใน 48 ชั่วโมง เป็นต้น

กลไกการกำกับดูแลตนเองและมาตรฐานจริยธรรมสื่อมวลชน

การกำกับดูแลสื่อในสหภาพเมียนมาร์เป็นการกำกับดูแลตนเองภายในองค์กรสื่อ เช่น Mizzima และ DVB ที่มีมาตรฐานจรรยาบรรณการทำงานที่ประกาศและเผยแพร่ต่อสาธารณะผ่านสื่อ ของตนเอง ปัจจุบัน องค์กรวิชาชีพที่มีบทบาทในการส่งเสริมกลไกกำกับตนเองปัจจุบัน คือ สภา การหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์ (Myanmar Interim Press Council (MIPC)) โดย สภาการหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์เป็นองค์กรอิสระซึ่งมีกรรมการและสมาชิกร่วมกัน ทำหน้าที่โดยสมัครใจ วัตถุประสงค์หลักในการทำงานของสภาฯ คือ การทำงานเพื่อส่งเสริมเสรีภาพสื่อ การทำงานด้านการส่งเสริมจริยธรรมการทำงานของสื่อ การจัดตั้งคณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียน ด้านการทำงานของสื่อ และการเสริมสร้างศักยภาพของสื่อมวลชนด้านการรายงานข่าวและ การนำเสนอข้อมูลสาธารณะ

ทางสภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพเมียนมาร์ได้จัดทำแนวทางจรรยาบรรณของ สื่อมวลชน (Media Code of Conduct) ซึ่งใช้ระยะเวลาการจัดทำทั้งหมด 10 เดือน ประกอบด้วย การจัดประชุมใน 9 พื้นที่ทั่วประเทศ โดยเปิดให้สื่อมวลชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการแสดง

ความคิดเห็น วัตถุประสงค์การจัดทำแนวทางจรรยาบรรณดังกล่าว คือ เพื่อใช้เป็นแนวทางการสร้างมาตรฐานวิชาชีพด้านการทำงานของสื่อมวลชน และเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการคุกคามหรือการแทรกแซงสื่อจากภายนอก แนวทางจรรยาบรรณนี้เปรียบเสมือนหมุดหมายสำคัญสำหรับการดำเนินกลไกการกำกับดูแลกันเองของสื่อ ซึ่งเป็นการสร้างมาตรฐานรูปแบบเนื้อหาสื่อ (media content) ที่เหมาะสม และเป็นมาตรฐานที่สภาฯ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางพิจารณาข้อร้องเรียนจากสาธารณะและหน่วยงานอื่นเกี่ยวกับการทำงานของสื่อ โดยเป็นมาตรฐานการทำงานสำหรับสื่อทุกประเภท อาทิ วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ เป็นต้นที่ยอมรับเอาแนวทางจรรยาบรรณนี้ไปปฏิบัติด้วยความสมัครใจ แนวทางนี้ยังเป็นมาตรฐานที่ปรับใช้กับเนื้อหาสื่ออื่นทุกประเภทและโฆษณา

ทางสภาฯ จะยึดถือแนวทางจรรยาบรรณนี้ในการตรวจสอบการทำงานของสื่อ การรับเรื่องร้องเรียนของสภาฯ สามารถทำได้หลายช่องทาง อาทิ จดหมาย social media และ Facebook ซึ่งช่วยให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลสามารถส่งเรื่องร้องเรียนมายังสภาฯ ได้ หลังจากนั้น จะดำเนินการไต่สวนและเรียนเชิญฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาเจรจาร่วมกัน หากพบว่าสื่อได้ดำเนินงานโดยละเมิดแนวทางจรรยาบรรณดังกล่าว สภาฯ จะทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและหาข้อสรุปร่วมกันระหว่างผู้เสียหายและสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้อง แนวทางการแก้ปัญหาของสภาฯ คือการออกจดหมายเตือนให้แก่องค์กรสื่อและเรียกร้องให้องค์กรสื่อที่นั้นดำเนินตามข้อกำหนด

ราชอาณาจักรกัมพูชา

ภาพรวมกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

สื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์อยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดโดยรัฐ การกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์อยู่ภายใต้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์แห่งกัมพูชา ที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2526 ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 มีเครื่องวิทยุประมาณ 200,000 เครื่องในประเทศ รายการวิทยุ The Voice of Kampuchean People (VOKP) จัดออกอากาศใน 6 ภาษา ได้แก่ เขมร เวียดนาม ฝรั่งเศส อังกฤษ ลาว และไทย นอกจากนี้ ด้วยความช่วยเหลือจากเวียดนาม ได้มีการริเริ่มทดลองออกอากาศสถานีโทรทัศน์แห่งชาติช่วงปลายปี พ.ศ. 2556 และจัดออกอากาศเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2527 สถานีโทรทัศน์แห่งชาติกัมพูชาเริ่มออกอากาศเป็นประจำทุกอาทิตย์ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2529 โดยออกอากาศรายการโทรทัศน์ช่วงเย็นระยะเวลา 2 ชั่วโมง และออกอากาศเป็นประจำ 4 วันต่ออาทิตย์

ประเทศกัมพูชาเริ่มทดสอบระบบการออกอากาศระบบ XUTV เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2509 โดยที่รัฐเข้ามาถือครองความเป็นเจ้าของสถานีในปี พ.ศ. 2513 และออกอากาศทุกวัน

ระยะเวลา 12-14 ชั่วโมง โดยมีรายได้หลักจากการขายโฆษณา อย่างไรก็ตาม สถานีโทรทัศน์ ถูกทำลายลงในช่วงสงครามเขมรแดงปี พ.ศ.2518 และหยุดการออกอากาศ จนกระทั่งต่อมาในปี พ.ศ. 2526 รัฐบาลเขมรได้เริ่มออกอากาศสถานีโทรทัศน์ขึ้นอีกครั้ง คือ สถานีโทรทัศน์แห่งราชอาณาจักร กัมพูชา (National Television of Kampuchea: TVK) การกำกับดูแลสื่อในภาพรวมยังไม่ได้ ดำเนินการกำกับดูแลมากนัก ดังนั้น จึงมีสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ที่ดำเนินการโดยเอกชน เป็นจำนวนมาก และเป็น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ทำให้เกิดความหลากหลายของสื่อมากขึ้น รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่จากสถานีโทรทัศน์เอกชนเป็นรายการโทรทัศน์ท้องถิ่น รวมถึงละคร รายการวาไรตี้โชว์และเกมโชว์ ละครไทยพากย์เสียงภาษาเขมร

ปัจจุบัน ประเทศกัมพูชามีสถานีโทรทัศน์ 14 สถานี ที่ออกอากาศภาคพื้นดิน ในส่วนของ สถานีวิทยุ ประเทศกัมพูชามีสถานีวิทยุ AM จำนวน 2 สถานี และสถานีวิทยุ FM จำนวน 65 สถานี ประเทศกัมพูชา ได้กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนระบบสัญญาณโทรทัศน์จากอนาล็อกเป็นดิจิทัลทีวี (DVB-T) ภายในปี พ.ศ. 2558 ตามข้อเสนอแนะจาก ASEAN ปัจจุบัน มีเพียงสถานี One TV ที่ออกอากาศในระบบดิจิทัลและเริ่มให้บริการตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2555

สถานการณ์สื่อและสิทธิเสรีภาพสื่อ

ในยุคที่ประเทศอยู่ภายใต้การปกครองของเขมรแดงนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 สื่อวิทยุ โทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์อยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดของรัฐ ปัจจุบันสถานการณ์การควบคุม เนื้อหาและการทำงานของสื่อยังอยู่ในระดับไม่มีเสรีภาพสื่อ (Not Free) จากการจัดอันดับของ Freedom House เนื่องจากรัฐบาลยังใช้มาตรการทางกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อสิทธิเสรีภาพของ สื่อมวลชน

แม้ว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญจะให้การรับรองสิทธิในการแสดงออกของประชาชนและสิทธิ เสรีภาพสื่อ แต่สื่อมวลชนในประเทศกัมพูชาจะต้องเผชิญกับปัญหาการถูกฟ้องภายใต้กฎหมาย สื่อมวลชนที่ไม่อนุญาตให้สื่อรายงานหรือนำเสนอข้อมูลที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐบาล รัฐบาล กัมพูชาได้ดำเนินการ บังคับใช้กฎหมายหมิ่นประมาทและ Press Law สำหรับกิจการวิทยุและ โทรทัศน์แบบเฉพาะกิจเพื่อปกป้องสื่อที่สนับสนุนรัฐบาลและเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลที่ ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลในประเด็นที่อ่อนไหว เช่น สิทธิที่ดิน

สำหรับการถือครองความเป็นเจ้าของสื่อยังอยู่ในรูปแบบที่ผูกขาดและไม่ปรากฏ กฎหมายที่เอื้อให้เกิดการแข่งขันทางธุรกิจสื่อ มาตราที่ 17 ภายใต้กฎหมายการพิมพ์กำหนดห้ามไม่ให้ บุคคลหรือเอกชนเป็นเจ้าของสื่อหนังสือพิมพ์ภาษาเขมรมากกว่าสองฉบับ แต่กฎหมายมาตรานี้ก็ไม่ได้ มีผลบังคับใช้อย่างเข้มงวดนัก เพราะไม่มีกฎหมายข้อใดที่ห้ามไม่ให้รัฐบาลหรือสมาชิกพรรครัฐบาล เป็นเจ้าของสื่อ ซึ่งส่งผลให้สื่อส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ภายใต้อิทธิพลและถูกแทรกแซงโดยพรรครัฐบาล

ด้วยสถานการณ์ที่กฎหมายไม่เปิดโอกาสให้มีความหลากหลายของสื่อในประเทศทำให้พรรคฝ่ายค้านเรียกร้องให้รัฐบาลออกใบอนุญาตในการออกอากาศสถานีโทรทัศน์เพื่อให้ข้อมูลตอบโต้กับสื่อที่สนับสนุนรัฐบาลและพรรครัฐบาล

นอกจากนี้ คุณภาพของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อในประเทศกัมพูชาเป็นปัญหาสำคัญต่อการทำงานของสื่อ เนื่องจากผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ส่วนใหญ่ในประเทศได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลหรือพรรคการเมือง ดังนั้น เนื้อหารายการที่นำเสนอจึงเป็นเนื้อหาที่เชียร์การทำงานของรัฐบาล หรือเป็นการนำเสนอข้อมูลเพียงด้านเดียว ไม่มีความสมดุลของข้อมูลในการนำเสนอข่าว ปัญหาด้านการคุกคามสื่อด้วยการข่มขู่ทำร้ายยังปรากฏอยู่ โดยเฉพาะสื่อมวลชนที่ทำงานในพื้นที่ต่างจังหวัดที่มักได้รับการข่มขู่ถึงขั้นเอาชีวิตจากการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น รวมถึง กรณีการฟ้องนักข่าวในข้อหาหมิ่นประมาทซึ่งนักข่าวบางคนไม่ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการพิจารณาคดีหรือจบลงด้วยกระบวนการยุติธรรมที่ไม่โปร่งใส

การกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

การกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์ของราชอาณาจักรกัมพูชา อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงสารสนเทศ (Ministry of Information) ซึ่งทำหน้าที่ร่างกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสื่อ รวมถึงการออกใบอนุญาตการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ภายใต้ข้อกำหนดตามกฎหมาย Broadcasting Law สำหรับผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ เจ้าของกิจการทุกรายจะต้องยื่นขอใบอนุญาตจากกระทรวงสารสนเทศ อย่างไรก็ตาม กระบวนการออกใบอนุญาตตามกฎหมายยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนและอำนาจในการควบคุมการออกใบอนุญาตยังอยู่ภายใต้รัฐบาลเป็นหลัก ดังนั้น รัฐบาลสามารถปฏิเสธการให้ใบอนุญาตหรือถอนใบอนุญาตกับผู้ประกอบการที่นำเสนอข้อมูลที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล

กลไกการกำกับดูแลกันเองและมาตรฐานจริยธรรมสื่อมวลชน

สมาคมสื่อของกัมพูชาได้ร่วมกันจัดทำแนวทางจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนและนำมาบังคับใช้ร่วมกันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เพื่อเป็นแนวทางจริยธรรมสื่อมวลชนพื้นฐานร่วมกัน ทั้งนี้ แต่ละสมาคมหรือองค์กรวิชาชีพมีการจัดทำจรรยาบรรณวิชาชีพและแนวทางการทำงานในการกำกับดูแลการทำงานกันเองภายในองค์กร การยึดถือปฏิบัติที่ขึ้นอยู่กับการปัจเจกบุคคลโดยที่สมาคม/องค์กรวิชาชีพไม่มีอำนาจในการบังคับใช้หรือให้บทลงโทษใดๆ แก่สมาชิกเมื่อละเมิดแนวทางจริยธรรม ผู้ที่มีอำนาจในการบังคับใช้เมื่อกระทำผิดนั้นจะเป็นอำนาจภายใต้กระทรวงสารสนเทศ

แนวทางจริยธรรมสื่อมวลชนสำหรับสื่อมวลชนกัมพูชา (Code of Ethics for Cambodian Journalists) จัดทำขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 ได้ระบุถึงหลักการพื้นฐานของเสรีภาพสื่อ เสรีภาพในการแสดงออก และเสรีภาพในการตีพิมพ์ การส่งต่อข้อมูลและเสรีภาพในรับข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตย ทั้งนี้ สำนักพิมพ์ บรรณาธิการ รองบรรณาธิการ และนักข่าว ชาวกัมพูชาต้องทำงานด้วยความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ภายใต้เสรีภาพสื่อและมาตรฐานจริยธรรม แนวทางจริยธรรมสื่อมวลชนมีทั้งหมด 15 ข้อ

ในกรณีที่มีการร้องเรียนมายังองค์กรวิชาชีพ สมาคมนักข่าวกัมพูชาจะดำเนินการตาม ข้อร้องเรียนด้วยการประชุมคณะกรรมการและออกแถลงการณ์ถึงสถานการณ์ให้สาธารณชนได้รับรู้ ประเด็นที่ได้รับการร้องเรียนจากประชาชนมากที่สุด คือ การรายงานข่าวเอนเอียงและไม่เป็นกลาง ของสื่อโทรทัศน์และวิทยุ รวมถึงการ Black mail เพื่อเรียกร้อยเงินของสื่อโดยเฉพาะนักข่าว

ตาราง 8 สรุปภาพรวมด้านการกำกับดูแลองค์กรสื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

| ประเด็น | สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ | ราชอาณาจักรกัมพูชา |
|---------------------------------|--|---|---|---|
| บริบทด้านการเมือง/ การปกครอง | เคยตกเป็นอาณานิคมจากระเทศ เนเธอร์แลนด์ยาวนานถึงกว่า 300 ปี หลังได้รับเอกราช มีการเลือกตั้ง ประธานาธิบดีคนแรก คือ ประธานาธิบดี ซูการ์โน ต่อมาถูกปกครองด้วยยุคเผด็จ การประธานาธิบดีซูฮาร์โตยาวนาน 32 ปี ปัจจุบันปกครองภายใต้ระบอบ ประชาธิปไตยที่ค่อนข้างมีเสถียรภาพ | เคยตกเป็นเมืองขึ้นของสเปนและ สหรัฐอเมริกา หลังจากได้รับเอกราช ยังคงประสบกับความวุ่นวายทาง การเมืองยุคมืดของการปกครอง คือ สมัยรัฐบาลมาร์กอส (พ.ศ. 2508- 2532) ปัจจุบันยังมีปัญหาคอร์ปชั่นสูง มาก | เคยตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษ มีปัญหาความขัดแย้งระหว่าง กลุ่มชาติ พันธุ์ในประเทศ อยู่ภายใต้การปกครอง โดยรัฐบาลเผด็จการ ทหาร เกิดการลุก ฮือประท้วงของประชาชนปี ค.ศ. 1988 และ 2007 จนมีการเลือกตั้ง อีกครั้ง ในปี ค.ศ. 2010 และมีรัฐบาลทหารกึ่ง พลเรือน (semi-civilian government) | เคยตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข หลังจาก ได้รับเอกราช ประเทศผ่านยุคมืด ในช่วงการปกครองโดยเขมรแดงเกิด การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และตกอยู่ภายใต้ การปกครองของเวียดนาม ปัจจุบัน สภาพการเมืองมีเสถียรภาพมากขึ้น |
| บริบททางกายภาพ/สังคม | มี หมู่ ก ะ ม า ก ที่ ส ุ ด ใน โ ล ก ประกอบด้วยประชากรหลายเชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ มีภาษาทางการ คือ Bahasa Indonesia และมีภาษา ท้องถิ่นประมาณ 250 ภาษา | ประกอบด้วยหมู่เกาะ มีวัฒนธรรมที่ ผสมผสานกับวัฒนธรรมตะวันตก (สเปนและสหรัฐอเมริกา) มีความ หลากหลายทางกลุ่มเชื้อชาติและภาษา มีภาษาท้องถิ่นมากกว่า 80 ภาษา ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ | มีพื้นที่ลุ่มแม่น้ำอิระวดีที่อุดมสมบูรณ์ และภูมิประเทศแบบเทือกเขาและ ที่ราบสูง รวมถึงอ่าวเบงกอลและทะเล อันดามัน ประกอบด้วยชนเผ่ามากกว่า 110 กลุ่ม มีภาษาท้องถิ่นมากกว่า 135 ภาษา ภาษาพม่าเป็นภาษาราชการ | อยู่ในคาบสมุทรอินโดจีนมีที่ราบและ ทะเลสาบตอนกลางของประเทศ ภาษา ราชการ คือ ภาษาเขมร |
| เสรีภาพสื่อ | มีเสรีภาพบางส่วน (Partly Free) ปัญหาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมายสื่อ ปัญหาการคุกคามสื่อ | มีเสรีภาพบางส่วน (Partly Free) สื่อถูกแทรกแซงโดยกลุ่มทุน ปัญหาการ คุกคามและสังหารสื่อ | ไม่มีเสรีภาพสื่อ (Not Free) สื่อ ส่วนใหญ่ (ยกเว้นหนังสือพิมพ์) ยังอยู่ ในการกำกับของรัฐ รัฐเป็นเจ้าของ สื่อเจ้าเดียว ปัญหาการเข้าถึงแหล่งข่าว ของรัฐ | ไม่มีเสรีภาพสื่อ (Not Free) สื่อ ถูกผูกขาดความเป็นเจ้าของและ การนำเสนอเนื้อหาโดยพรรครัฐบาล ปัญหาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมายสื่อ |

| ประเด็น | สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ | ราชอาณาจักรกัมพูชา |
|---|--|---|---|--|
| องค์กรกำกับดูแล | Ministry of Communication and Information และ Indonesian Broadcasting Commission (KPI) | The National Telecommunication Commission (NTC) | Ministry of Information | Ministry of Information |
| ประเภทองค์กร | ภาครัฐ/องค์กรอิสระ | องค์กรอิสระ | ภาครัฐ | ภาครัฐ |
| การกำกับดูแลตนเอง/ องค์กรวิชาชีพ | มี/Press Council of Indonesia (Dewan Pers) | มี/Association of Philippines Broadcasters | มี/Myanmar Interim Press Council | มี/Club of Cambodia Journalists |
| มาตรฐานจริยธรรมด้าน การทำงานของสื่อมวลชน | Indonesian Press Law, Journalism Code of Ethics, Complaints Filing Procedure to the Press Council, Right of Reply Guidelines, Standard for the Protection of the Profession of Journalists, Standard for Press Corporations, standard for Journalists' Organizations, Standard for Press Corporation Organizations, Distribution Guideline for Adult Print Media | Broadcast Code of the Philippines | Myanmar Press Council (Interim) Media Code of Conduct | Code of Ethics for Cambodian Journalists |

ตาราง 9 ภาพรวมการกำกับดูแลตนเองในกลุ่มประเทศอาเซียน

| การกำกับดูแลตนเอง | สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ | ราชอาณาจักรกัมพูชา |
|--|---|--|--|---|
| มาตรฐานจริยธรรม/ จรรยาบรรณสำหรับ กิจการวิทยุโทรทัศน์ | Journalism Code of Ethics | Broadcast Code of the Philippine 2007 | Media Code of Conduct | Code of Ethics for Cambodian Journalists |
| เนื้อหา | เป็นอิสระ เสนอข้อมูลที่ถูกต้อง สมดุล และไม่มุ่งร้ายต่อผู้อื่น สื่อต้องทำงานตามมาตรฐานวิชาชีพ (เคารพความเป็นส่วนตัวของแหล่งข่าว ไม่รับสินบน รายงานข้อมูลจริง รายงานข้อมูลอย่างสมดุล นำเสนอภาพ/ข้อมูลของแหล่งข่าวด้วยความเคารพ ในเหตุการณ์โศกนาฏกรรมต่างๆ ไม่นำเสนอข้อมูลโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา นำเสนอข้อมูลเชิงลึกเพื่อประโยชน์สาธารณะ) Right to reply และ Right of Correction ต้องตรวจสอบที่มาของข้อมูล และรายงานข่าวด้วยความสมดุล ต้องตรวจสอบที่มาของข้อมูลและรายงานข่าวด้วยความสมดุล ไม่เปิดเผยข้อมูลที่น่าไปสู่การละเมิดสิทธิของเหยื่ออาชญากรรมทางเพศ ไม่รับสินบน สิทธิในการปฏิเสธการให้ข้อมูลแหล่งข่าวต้องไม่รายงานข่าวด้วยอคติหรือเลือกปฏิบัติต่อผู้อื่นบนพื้นฐาน | การรายงานข่าวจะต้องเป็นธรรม อยู่บนพื้นฐานของความจริงและมีลักษณะภววิสัย ไม่รับสินบนหรือรายงาน ข่าวแบบเลือกข้าง แยกความคิดเห็นจากข้อเท็จจริง ระบุที่มาของข่าว การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล (individual right) แนวทางการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการหาเสียงทางการเมือง แนวทางการจัดทำรายการที่ออกอากาศสำหรับเด็ก ศาสนา การพนัน เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไสยศาสตร์ ผู้พิการ สื่อห้ามรับสินบน การรับรองคุณสมบัติของผู้ผลิต เนื้อหารายการข่าวและกองบรรณาธิการ โดย KBP ทางการออกอากาศแบบ Block Timer | การรายงานข้อมูลที่ถูกต้อง สมดุล และเป็นธรรม Right to reply แนวทางการรายงานข่าวการเมืองและการเลือกตั้ง แนวทางการรายงานข่าวที่รั่วไหลจากแหล่งข่าวหรือเนื้อหาข่าวที่ได้รับการควบคุม การปกป้องแหล่งข้อมูล ของข่าว แนวทางการรักษาความเป็นส่วนตัวและประโยชน์สาธารณะ แนวทางการทำงานกับแหล่งข่าวที่อยู่ในความโศกเศร้า การปกปิดตัวตนของสื่อ (Subterfuge) แนวทางการรายงานข่าวที่สามารถสร้างความอับอาย แนวทางการสัมภาษณ์แหล่งข่าว การรายงานข่าวของสื่อที่ไม่สร้างการกีดกันผู้อื่น ข่าวเกี่ยวข้องกับศาสนาและเด็ก เนื้อหาทางเพศ การออกอากาศภาพความรุนแรง การรายงานข่าวเกี่ยวกับการประท้วงและการก่อความไม่สงบ ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ แนวทางการเสนอโฆษณา | หาข้อมูลที่ถูกต้องและทำงานอย่างเป็นภววิสัย เสนอข้อมูลข่าวสารด้วยความสมดุล รักษาสิทธิการไม่เปิดเผยตัวตนของแหล่งข่าว การรายงานข่าวที่มีเนื้อหาลามกอนาจาร ทำงานบนพื้นฐานของภราดรภาพร่วมกัน มีความสามารถในการแยกแยะข้อเท็จจริง และความคิดเห็น ไม่คัดลอกข่าวและข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่อ้างอิง (Plagiarism) ต้องดำเนินการแก้ไขข้อมูลเมื่อรายงานผิดพลาด ต้องร่วมมือกันเพื่อปกป้องเสรีภาพของสื่อและป้องกันไม่ให้เกิดการเซ็นเซอร์เนื้อหาของข่าว ต้องไม่รับสินบนหรือทำงานที่ทำให้สูญเสียศักดิ์ศรีของสื่อมวลชน ต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัว การเสนอโฆษณาในสื่อจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจของทั้งสองฝ่ายเท่านั้น ควรเคารพจารีตประเพณีของกัมพูชา และความสมานฉันท์ของ |

| การกำกับดูแลตนเอง | สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ | ราชอาณาจักรกัมพูชา |
|-----------------------|---|--|--|---|
| | ของความแตกต่างทางชาติพันธุ์ เชื้อชาติ สีผิว ศาสนา สถานภาพทางเพศ ภาษา ให้ความเคารพต่อความเป็นส่วนตัวของแหล่งข่าว ปรับปรุงการทำงานให้ถูกต้องและแก้ไขข้อผิดพลาด | | การส่งเสริมการแข่งขันกันเองของสื่อ ผลประโยชน์ของสื่อมวลชนและการแทรกแซงสื่อ | ประเทศชาติ ต้องระมัดระวังการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิง เด็ก และผู้พิการ |
| ลักษณะการนำไปใช้ | แนวทางการทำงานขององค์กรสื่อ/สมาคมวิชาชีพ คู่มืออ้างอิงการพิจารณา ข้อร้องเรียนของประชาชนต่อการทำงานของสื่อ | แนวทางการทำงานขององค์กรสื่อ/สมาคมวิชาชีพ คู่มืออ้างอิงการพิจารณา ข้อร้องเรียนของประชาชนต่อการทำงานของสื่อ | แนวทางการทำงานขององค์กรสื่อ/สมาคมวิชาชีพ คู่มืออ้างอิงการพิจารณา ข้อร้องเรียนของประชาชนต่อการทำงานของสื่อ | แนวทางการทำงานขององค์กรสื่อ/สมาคมวิชาชีพ |
| บทลงโทษ | จดหมายเตือน สั่งข้อเสนอมให้ KPI กำหนดบทลงโทษ Black list | แยกบทลงโทษตามผู้กระทำความผิดซึ่งอาจเป็นตัวบุคคล เช่น ผู้ประกาศหรือนักข่าว และสถานี ประเภทของสื่อ (วิทยุหรือโทรทัศน์) ความผิดซ้ำ ประเภทของความผิด (Light, Serious, Grave) | การออกจดหมายเตือนให้แก่องค์กรสื่อและเรียกร้องให้องค์กรสื่อปฏิบัติตามข้อกำหนด | N/A |
| การรับเรื่องร้องเรียน | Press Council รับเรื่องร้องเรียนโดยตรง ร้องเรียนผ่าน KPI ร้องเรียนผ่านองค์กรวิชาชีพ (เช่น Indonesia Television Journalist Association (IJTI)) Press Council ไต่สวนและเชิญฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาเจรจา หากพบว่าผิดจริง สภาฯ จะทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและหาข้อสรุปร่วมกัน | ประชาชนส่งเรื่องร้องเรียนทางอีเมลล์ จดหมาย หรือเว็บไซต์ คณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนพิจารณา และออกประกาศแจ้งเตือน เชิญมาไกล่เกลี่ย | สามารถทำได้หลายช่องทาง อาทิ จดหมาย social media และ Facebook Press Council ไต่สวนและเชิญฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาเจรจา หากพบว่าผิดจริง สภาฯ จะทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและหาข้อสรุปร่วมกัน | สมาคมนักข่าวกัมพูชาจะดำเนินการตามข้อร้องเรียนด้วยการประชุมคณะกรรมการและออกแถลงการณ์ถึงสถานการณ์ให้สาธารณชนได้รับรู้ |
| ผู้รับเรื่องร้องเรียน | Press Council โดยมีการประชุมความร่วมมือกับ Indonesian Broadcasting Commission (KPI) และองค์กรวิชาชีพอื่นๆ | คณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนพิจารณา ของ Association of Broadcasters of the Philippines (KBP) | คณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของ Myanmar Interim Press Council | Club of Cambodian Journalist |

| การกำกับดูแลตนเอง | สาธารณรัฐอินโดนีเซีย | สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ | สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ | ราชอาณาจักรกัมพูชา |
|----------------------------|---|---|----------------------------|--------------------|
| จำนวนข้อร้องเรียน | มากกว่า 600 คำร้องต่อปีมายัง Press Council | ประมาณ 5-10 คำร้องต่อเดือนมายัง KBP | 80 คำร้อง (ตั้งแต่ปี 2555) | N/A |
| ประเภทของการกำกับดูแลตนเอง | Self-regulation และ Co-regulation (อำนาจในการลงโทษเป็นหน้าที่องค์กรกำกับดูแลของรัฐ) | Self-regulation และ Co-regulation (มีอำนาจในการลงโทษสมาชิก องค์กรกำกับดูแลของรัฐมีอำนาจในการลงโทษองค์กรสื่อที่ไม่ใช่สมาชิก) | Self-regulation | Self-regulation |

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. (2556). รายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทาง และกลไกการกำกับดูแลที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยเสนอต่อ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.). อุตรดิตถ์
- Code of Ethics for Cambodian Journalists. (2002). Association of Broadcasters of the Philippines (KBP). (2011). 2007 Broadcast Code of the Philippines (as amended 2011). Philippines.
- Cambodian Center for Human Right (CCHR). (2014). **CCHR Briefing Note: Media Regulation and freedom of expression in Cambodia.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://cchrcambodia.org/index_old.php?url=media/media.php&p=analysis_detail.php&anid=50&id=5 (15 ธันวาคม 2557)
- Friedrich Ebert Stiftung. (2010). **FES Indonesia: Report on Media Situation in Indonesia 2010.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.fes.or.id/fes/download/Media_Activities_2010_VVH.pdf (15 ธันวาคม 2557)
- Kheine, Nwet Kay. (2014). **Myanmar Media Transformation (unofficial document).NP.**
- Korff, H.R. (2014). **Comparative Study of Broadcasting Media Organisation and Contents Regulation in Southeast Asia: Final Report to the NBTC.** Bangkok. Press Council of Indonesia. (2014). **Indonesian Press Law and Regulations of the Press Council.** Press Council of Indonesia. Indonesia.
- Myanmar Press Council (Interim). (2014). **Media Code of Conduct. Myanmar Press Council (Interim).**
- Myanmar United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2013). **Media Regulation in the Mekong and Opportunities for the Development of Public Service and Community Broadcasting.** UNESCO. Bangkok
- Win, Myo. (2013). **Presentation on Analog to Digital Transforming Plan (Digital Switch Over Plan) in Myanmar.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.itu.int/ITU-D/asp/CMS/Events/2013/ITU-ABU-AIBD/S4_Myo_Win.pdf (15 ธันวาคม 2557)

2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://cultureandinformation.asean.org/>
(15 ธันวาคม 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.thejakartapost.com/news/2012/08/26/digital-tv-a-giant-leap.html> (15 ธันวาคม 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_television_in_Indonesia (5 ตุลาคม 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.pbs.gov.ph/> (15 ธันวาคม 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://web.archive.org/web/20091025090825/http://geocities.com/pinoytv/birth.htm> (15 ธันวาคม 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://en.wikipedia.org/wiki/Television_in_the_Philippines (5 ตุลาคม 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_television_in_the_Philippines (5 ตุลาคม 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://nextvasia.com/1-cable-dth/digital-tv-broadcasting-to-begin-in-myanmar-this-week/> (15 ธันวาคม 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://en.wikipedia.org/wiki/Media_of_Cambodia
(17 พฤศจิกายน 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2013/indonesia#.VJGVNdKUeVB> (15 ธันวาคม 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.freedomhouse.org/report/freedom-press/2013/philippines#.VJl5rNKUeVA> (15 ธันวาคม 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.cmfr-phil.org/flagship-programs/freedom-watch/> (15 ธันวาคม 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.freedomhouse.org/report/freedom-press/2012/burma#.VJJixtKUeVA> (15 ธันวาคม 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.freedomhouse.org/report/freedom-press/2013/cambodia#.VJLbRtKUeVA> (15 ธันวาคม 2557)
2557. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.mizzima.com/code-of-ethics>
(15 ธันวาคม 2557)

ภาคผนวก 1

สรุปการศึกษาดูงานองค์กร หน่วยงานต่างๆ ในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา

**สรุปการศึกษาดูงานองค์กร หน่วยงานต่างๆ ในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรกัมพูชา**

ภายใต้โครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการกำกับดูแลตนเอง มาตรฐานจริยธรรม และการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพสื่อของประเทศในกลุ่มอาเซียน (Self-Regulation Media Ethics and Media Freedom in ASEAN) ท่านสุภิญญา กลางณรงค์ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม และคณะเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ จำนวนทั้งหมด 32 คน ได้เข้าพบตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการเสียงและโทรทัศน์ องค์กรวิชาชีพ องค์กรพัฒนาเอกชน รวมถึงได้เข้าร่วมประชุมในงานประชุม Bali Media Forum เมื่อวันที่ 8-9 ตุลาคม พ.ศ. 2557 โดยท่าน กสทช.สุภิญญา กลางณรงค์ ได้ให้เกียรติเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานกำกับดูแลและองค์กรวิชาชีพสื่อในประเทศกัมพูชา ระหว่างวันที่ 20-22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557

หน่วยงานทั้งหมดที่ได้เข้าพบ จำนวนทั้งหมด 21 องค์กร รายละเอียดของแต่ละหน่วยงานได้รวบรวมไว้ในบทนี้ซึ่งสามารถสรุปในภาพรวมได้ดังนี้

| รูปแบบองค์กร | สาธารณรัฐ อินโดนีเซีย | สาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์ | สาธารณรัฐ สหภาพเมียนมาร์ | ราชอาณาจักร กัมพูชา |
|-------------------------------|--------------------------|-------------------------|-----------------------------|------------------------|
| องค์กรรัฐ/องค์กรกำกับดูแลสื่อ | 2 | 1 | - | 1 |
| องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน | 3 | 1 | 2 | 1 |
| องค์กรสื่อ | - | - | 3 | 2 |
| องค์กรพัฒนาเอกชน | 1 | 1 | 1 | 1 |
| อื่นๆ | 1 | - | - | - |
| รวม | 7 | 3 | 6 | 5 |

1. ประชุมร่วมกับ Indonesian Broadcasting Commission (KPI)

Website: www.kpi.go.id



ข้อมูลทั่วไป

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและภาพ ประเทศอินโดนีเซีย (Indonesian Broadcasting Commission หรือ KPI) เป็นองค์กรอิสระด้านการกำกับดูแลการกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 ตามกฎหมายมาตรา 32 ประกอบด้วยคณะกรรมการฯ ส่วนกลางดูแลกิจการกระจายของประเทศจำนวน 9 คน โดยการแต่งตั้งของสภาผู้แทนราษฎรและได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลกลางและคณะกรรมการฯ ส่วนภูมิภาคจำนวน 7 คน จากการแต่งตั้งของสภาฯ ประจำภูมิภาค 33 จังหวัด และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลท้องถิ่น ปัจจุบัน KPI มีพนักงานที่เป็นทั้งบุคลากร ของรัฐและที่มีใช้พนักงานของรัฐประมาณ 200 คน โดยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างกฎหมายที่กำกับดูแลการดำเนินงานของกิจการกระจายเสียงและภาพสาธารณะ กิจการกระจายเสียงและภาพเอกชน และกิจการกระจายเสียงและภาพชุมชน โดยเฉพาะด้านการออกใบอนุญาตสำหรับกิจการการกระจายเสียงและภาพ KPI เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการพิจารณาอนุมัติ

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและภาพแห่งชาติปัจจุบันมีจำนวน 9 คน ดังรายชื่อ

1. Mr. Judhariksawan ประธานกรรมการกิจการกระจายเสียงและภาพแห่งชาติ
2. Mr. IdyMuzayyad รองประธานกรรมการกิจการกระจายเสียงและภาพแห่งชาติ
3. Mrs. Agatha Lily กรรมการกิจการกระจายเสียงและภาพแห่งชาติ
4. Mr. Amirudin กรรมการกิจการกระจายเสียงและภาพแห่งชาติ
5. Mrs. AzimahSubagijo กรรมการกิจการกระจายเสียงและภาพแห่งชาติ
6. Mr. SujarwantoRahmat กรรมการกิจการกระจายเสียงและภาพแห่งชาติ
7. Mr. BektiNugroho กรรมการกิจการกระจายเสียงและภาพแห่งชาติ
8. Mr. FajarArifiantolsnugroho กรรมการกิจการกระจายเสียงและภาพแห่งชาติ
9. Mr. DanangSanggaBuwana กรรมการกิจการกระจายเสียงและภาพแห่งชาติ

ในการศึกษาดูงานครั้งนี้ ทางคณะฯ ได้ประชุมร่วมกับ Mr. Bekri Nugroho และคณะเจ้าหน้าที่ของ KPI ที่ทำหน้าที่ด้านการตรวจสอบเนื้อหาการนำเสนอรายการโทรทัศน์ การออกใบอนุญาตสำหรับสถานีโทรทัศน์และวิทยุท้องถิ่น การรับเรื่องร้องเรียน และการดำเนินงานเกี่ยวกับดิจิทัลทีวี

อำนาจหน้าที่ของ KPI ประกอบด้วย

1. กำหนดมาตรฐานรายการ
2. ตั้งกฎระเบียบและแนวทางด้านจริยธรรมของการกระจายเสียง
3. กำกับดูแลการดำเนินการตามกฎระเบียบรวมทั้งมาตรฐานรายการ
4. ลงโทษผู้ที่ละเมิดกฎระเบียบด้านการกระจายเสียง
5. ประสานงานและ/ หรือให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

แนวทางการดำเนินงานของ KPI ได้แก่

1. ให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักสิทธิมนุษยชน
2. กำกับดูแลด้านโครงข่ายการกระจายเสียง
3. สร้างการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการกระจายเสียง
4. ส่งเสริมความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกันด้านข้อมูลข่าวสาร
5. ดำเนินการรับและติดตามข้อร้องเรียนต่างๆ
6. วางแผนพัฒนาด้านวิชาชีพ

ในส่วนของการดำเนินงาน KPI ได้แบ่งส่วนงานออกเป็น 3 ส่วนงานหลัก ได้แก่

1. **งานสำนักงาน** มีหน้าที่ดูแลการบริหารจัดการ ประสานความร่วมมือกับรัฐบาลและภาคส่วนต่างๆ รวมถึงการวางแผนในการพัฒนาวิชาชีพในสาขาการกระจายเสียง
2. **งานโครงข่ายและใบอนุญาต** มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาต ฎระเบียบด้านโครงข่ายการกระจายเสียง และส่งเสริมการแข่งขันกันระหว่างผู้ประกอบการกระจายเสียง
3. **งานกำกับดูแลเนื้อหา** มีหน้าที่เกี่ยวกับกฎระเบียบและคำสั่งด้านเนื้อหา กำกับดูแลการดำเนินงานของการควบคุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการกระจายเสียง รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนต่างๆ

อย่างไรก็ตาม บทบาทในการทำงานที่แท้จริงของคณะกรรมการ KPI คือ การกำกับดูแลด้านเนื้อหาของสื่อ ในอดีต คณะกรรมการฯ เคยมีอำนาจในการออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ แต่อำนาจนี้ได้ถูกคืนให้แก่รัฐบาลไป ในปี พ.ศ. 2548 ดังนั้น ปัจจุบัน การออกใบอนุญาตจะอยู่ภายใต้อำนาจการตัดสินใจของรัฐบาล และหลังจากนั้น KPI จะเป็นผู้ดำเนินการด้านกำกับดูแลเนื้อหาทั้งนี้ คณะกรรมการฯ มีกลยุทธ์ในการปกป้องอำนาจหน้าที่ และพยายามทำงานร่วมกับรัฐบาลในการกำกับดูแลด้านการกระจายเสียง

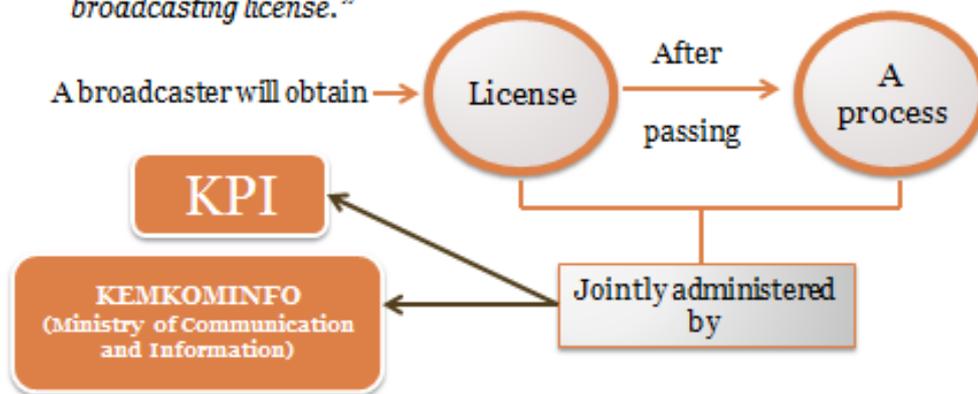
การออกใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์

KPI มีหน้าที่เป็นผู้ออกใบอนุญาตในการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์โดยที่อำนาจในการตัดสินใจอนุมัติที่แท้จริงนั้นอยู่ที่กระทรวงสารสนเทศและการสื่อสารของอินโดนีเซีย โดยผู้ขออนุญาตจะต้องขอหนังสือรับรองจากส่วนภูมิภาคและแนบข้อมูลเกี่ยวกับสถานี รายการและข้อมูลทางเทคนิค เพื่อนำมายื่นต่อคณะกรรมการฯ จากนั้นคณะกรรมการจะออกหนังสือรับรองและส่งต่อไปยังกระทรวงฯ ขั้นตอนในการขออนุญาตจะใช้เวลาในการดำเนินการอย่างน้อย 15 วันทำการ

BROADCASTING LICENSE PROCESS IN INDONESIA

Article 33 of Law No. 32 of 2002 on Broadcasting:

"Prior to conducting its activities, a broadcaster must obtain a broadcasting license."



ในการพิจารณาอนุมัติใบอนุญาต กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและ KPI จะมีการประชุมร่วมกัน และในการออกใบอนุญาต จะใช้เวลาประมาณ 30 วันหลังจากการประชุมผู้ประกอบกิจการจะได้รับใบอนุญาตชั่วคราวและดำเนินการทดลองออกอากาศเป็นเวลา 1 ปี ก่อนจะได้รับใบอนุญาตจริงในลำดับต่อไป ซึ่งใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบกิจการวิทยุจะมีอายุ 5 ปี และ 10 ปีสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์

ปัจจุบัน มีผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุประมาณ 2,000 ราย และผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ประมาณ 400 ราย ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบกิจการในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ในทางกฎหมาย ประเทศอินโดนีเซีย ไม่ได้มีการแบ่งประเภทสถานีว่าเป็นระดับชาติหรือท้องถิ่น แต่ในทางปฏิบัติ จะแบ่งตามการครอบคลุมสัญญาณว่าสามารถกระจายสัญญาณครอบคลุมทั่วประเทศหรือไม่

สำหรับเรื่องดิจิทัลทีวี รัฐบาลอินโดนีเซียตั้งเป้าหมายว่าจะเปลี่ยนระบบส่งสัญญาณโทรทัศน์แบบอนาล็อก เป็นระบบดิจิทัลทั้งหมดในปี พ.ศ. 2561 แต่ก็ไม่แน่ว่าจะเป็นไปได้หรือไม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และนโยบายของรัฐบาลใหม่ปัจจุบัน มีการทดลองออกอากาศโดยใช้ระบบดิจิทัล ใน 3 พื้นที่ คือ จาการ์ตา ชวาตะวันตก และบันดุง (Bandung) ปัญหาที่อินโดนีเซียเผชิญอยู่ตอนนี้ก็คือ ปัญหาในการจัดสรรคลื่น เนื่องจากอินโดนีเซียเป็นประเทศใหญ่ มีผู้ประกอบกิจการเป็นจำนวนมาก ทำให้ช่องสัญญาณไม่เพียงพอ การจะเพิ่มช่องสัญญาณให้มากขึ้นได้ ก็คือการเปลี่ยน

มาใช้ระบบดิจิทัล ซึ่งก็มีปัญหาในเรื่องของค่าใช้จ่ายในการลงทุน ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยเดิมไม่สามารถที่จะรับภาระค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ได้

การกำกับดูแลเนื้อหา

ในการกำกับดูแลเนื้อหา KPI จะมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพเนื้อหาของรายการต่างๆ ประมาณ 100 คน ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 5 ชุด ผลัดเปลี่ยนกัน เมื่อพบประเด็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ทาง KPI จะมีมาตรการให้บทลงโทษแล้วแต่กรณี ตั้งแต่มีหนังสือตักเตือนไปจนถึงระงับ การออกอากาศ ซึ่งเป็นบทลงโทษที่หนักที่สุด และอาจจะมีการพิจารณาไม่ต่อใบอนุญาตในครั้งต่อไป

การนำเสนอเนื้อหาของสื่อเป็นประเด็นร้อนของอินโดนีเซียในตอนนี้อยู่เนื่องจากสื่อของ Metro TV และ TV1 ได้นำเสนอประเด็นข่าวแยกเป็นสองฝ่ายเพื่อสนับสนุนการเมืองในการเลือกตั้งประธานาธิบดี ซึ่งเป็นการสร้างความแตกแยกให้กับคนในชาติ ในฐานะผู้กำกับดูแลเนื้อหา KPI เห็นว่าควรจะเข้ามาดูแลการนำเสนอของทั้งสองค่าย และเรียกร้องให้รัฐบาลถอดถอนใบอนุญาตของทั้งสองสถานี เพื่อเป็นการตักเตือนการทำงานของสื่อว่าเป็นการทำงานในทิศทางที่ไม่ถูกต้อง แต่รัฐบาลก็ดำเนินการเพียงแค่ส่งหนังสือตักเตือน หากยังไม่ยุติการนำเสนอเนื้อหาลักษณะนี้ ก็จะดำเนินการขั้นเด็ดขาดต่อไป แม้ว่าทาง KPI ได้ส่งหนังสือไปแล้วถึง 3 ครั้ง แต่ทั้งสองสถานีก็ยังเพิกเฉยและยังคงนำเสนอเช่นเดิม ในกรณีนี้สะท้อนให้เห็นว่า เป็นเพราะ KPI ไม่มีอำนาจเด็ดขาดที่จะดำเนินการกับสถานี การกำกับดูแลด้านเนื้อหาที่เป็นเรื่องที่ลำบาก ซึ่งหาก KPI เป็นผู้ที่มีอำนาจที่แท้จริงในการออกและถอดถอนใบอนุญาต การกำกับดูแลน่าจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การรับเรื่องร้องเรียน

หน้าที่สำคัญของ KPI ประการหนึ่ง คือ การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ การร้องเรียนเกือบทั้งหมดเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ ส่วนข้อร้องเรียนจากสื่อวิทยุมีน้อยมาก ตั้งแต่จัดตั้ง KPI มา พบว่ามีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสื่อวิทยุเพียงแค่ 50 คำร้องเท่านั้น

จากสถิติการร้องเรียนเกี่ยวกับสื่อโทรทัศน์ย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2557 มีการร้องเรียนทั้งสิ้น 118,540 คำร้อง ในแต่ละปีมีจำนวนข้อร้องเรียนที่แตกต่างกันในปี พ.ศ. 2556 ที่ผ่านมามีเรื่องร้องเรียนจำนวน 21,738 คำร้อง ในขณะที่ปีนี้ ตั้งแต่เดือนมกราคม-กันยายน พ.ศ. 2557 มีเรื่องร้องเรียนมาแล้ว 15,271 คำร้อง ประเภทรายการที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ ข่าว ในการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เป็นกลาง และไม่รักษาข้อมูลของแหล่งข่าวรองลงมา คือ ข่าวบันเทิง และรายการเรียลลิตี้โชว์

COMPLAINTS ON BROADCAST CONTENTS BY PUBLIC FROM 2009 TO 8 SEPTEMBER 2014

| No. | Year | Amount |
|--------------|-----------------|----------------|
| 1 | 2009 | 7,634 |
| 2 | 2010 | 26,489 |
| 3 | 2011 | 3,856 |
| 4 | 2012 | 43,552 |
| 5 | 2013 | 21,738 |
| 6 | Jan-8 Sept 2014 | 15,271 |
| Total | | 118,540 |

KPI ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ชมประมาณวันละ 50-100 คำร้อง ทั้งนี้ จำนวนคำร้องแต่ละวัน จะมากขึ้นน้อยอยู่ประเด็นที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วง ดังตัวอย่างกรณีที่ยกมา ทำให้การร้องเรียนในช่วงนั้นมีจำนวนมากต่อวันซึ่งทาง KPI จะมีกรรมการพิจารณาและประเมินเพื่อจัดลำดับประเด็นเร่งด่วนที่ควรรับดำเนินการ จากนั้นจะมีการประชุมของคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเป็นรายกรณีไป

ตัวอย่างกรณีร้องเรียนที่ KPI ดำเนินการ คือ รายการYuk Keep Smile (YKS) เป็นวาไรตี้โชว์ของอินโดนีเซียออกอากาศในช่อง Trans TV โดยมีนักแสดงศิลปินมาร่วมรายการเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2557 รายการ YKS ได้นำเสนอการแสดงการสะกดจิตสุนัขให้เป็นนักแสดงตลกและเรียกชื่อสุนัขโดยใช้ชื่อนักร้องเพลงแร็ปที่มีชื่อเสียงของอินโดนีเซีย ทำให้เกิดความไม่พอใจต่อผู้ชมเป็นอย่างมาก KPI จึงสั่งให้ YKS หยุดออกอากาศและขอโทษจากกรณีดังกล่าว

บทบาทในการส่งเสริมการกำกับดูแลกันเองของ KPI

การส่งเสริมการกำกับดูแลกันเองของ KPI ที่กำลังดำเนินการ คือ การจัดทำมาตรฐานทางวิชาชีพขั้นต่ำด้านการกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ โดยนำแนวคิดและหลักการมาจากมาตรฐานของ Press Council ซึ่ง KPI หวังว่ามาตรฐานนี้ จะช่วยกำกับดูแลและป้องกันมิให้ปัญหาเกิดขึ้นได้

ภาพบรรยากาศการประชุมร่วมกับ KPI



2. ประชุมร่วมกับ The Commission for Supervision on Business Competition (KPPU)

Website: www.kppu.go.id



ข้อมูลทั่วไป

คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการแข่งขันทางการค้า (The Commission for Supervision on Business Competition หรือ KPPU) เป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2543 หลังจากวิกฤตทางเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2541 ที่ส่งผลให้ภาคธุรกิจมีการแข่งขันต่ำ ส่งผลให้อินโดนีเซีย ได้มีการปฏิรูปกฎหมายในหลายด้าน รวมถึงกฎหมายเกี่ยวกับการแข่งขันที่เป็นธรรมในปี พ.ศ. 2542 KPPU จึงจัดตั้งขึ้นจากการปฏิรูปทางกฎหมายครั้งนั้นเพื่อกำกับดูแลการดำเนินการตามกฎหมายห้าม การผูกขาดและการแข่งขันทางธุรกิจที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการทั้งสิ้น 9 คน โดยจะมีการคัดเลือกประธานกรรมการจากสมาชิกในคณะกรรมการให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 2.5 ปี คณะกรรมการดำเนินงานโดยอิสระจากอิทธิพลและการควบคุมของรัฐบาลและภาคส่วนอื่นๆ

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ 4 ด้าน ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์หลัก คือ ผลประโยชน์สาธารณะ โอกาสที่เท่าเทียมกัน ป้องกันการผูกขาดและการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม และธุรกิจที่มีประสิทธิภาพดังต่อไปนี้

1. **ด้านนโยบาย** คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะต่อนโยบายของรัฐบาลที่นำไปสู่การแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม
2. **ด้านการบังคับใช้กฎหมาย** คณะกรรมการมีอำนาจที่จะดำเนินการสอบสวนตรวจสอบและตัดสินชี้ขาดการละเมิดเกี่ยวกับการผูกขาดและการแข่งขันทางธุรกิจที่ไม่เป็นธรรมโดยภาคธุรกิจ
3. **ด้านการควบคุมกิจการ** คณะกรรมการมีอำนาจในการตรวจสอบการควบรวมกิจการและการเข้าซื้อกิจการที่สามารถนำไปสู่การผูกขาดและการแข่งขันทางธุรกิจที่ไม่เป็นธรรม
4. **ด้านการกำกับดูแลความร่วมมือ** เป็นอำนาจใหม่ของคณะกรรมการตามกฎหมาย 20/2551 ที่ให้อำนาจคณะกรรมการในการกำกับดูแลการทำงานร่วมกันระหว่างบริษัทขนาดใหญ่กับไมโครวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (MSMEs)

นายโมฮัมหมัด เรซา

(หัวหน้า สำนักงานกฎหมายประชาสัมพันธ์และความร่วมมือ) ได้นำเสนอในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรมกระจายเสียง โดยนำเสนอประสบการณ์ของ KPPU ในการจัดการกรณีการควบรวมกิจการในอุตสาหกรรมกระจายเสียง โดยมีสาระสำคัญดังนี้



การเป็นเจ้าของกิจการในกฎหมายด้านการกระจายเสียง (Broadcasting Law) และกฎหมายด้านการแข่งขัน (Competition Law)

การกำกับดูแลเกี่ยวกับการแข่งขันในกิจการกระจายเสียง อยู่ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องหลักๆ คือ กฎหมายด้านการกระจายเสียง (Broadcasting Law) และกฎหมายด้านการแข่งขัน (Competition Law) โดยคณะกรรมการ KPPU จะมีอำนาจในการตรวจสอบเฉพาะการละเมิดในกฎหมาย ด้านการแข่งขันเท่านั้น ส่วนอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระจายเสียงเป็นของ KPI อย่างไรก็ตาม การละเมิดในบางกรณีมีปัญหาด้านการตีความที่ขัดแย้งกันของบทบัญญัติในกฎหมายสองฉบับนี้ ดังพิจารณาได้จากเนื้อความในกฎหมายข้างล่างนี้

กฎหมายด้านการกระจายเสียง พ.ศ. 2545 มาตรา 5 (ข) ข้อ 32 ระบุว่าอุตสาหกรรมกระจายเสียงควรป้องกันการผูกขาดความเป็นเจ้าของและการใช้หลักการแข่งขันที่เป็นธรรมในการดำเนินการกระจายเสียง

นอกจากนี้ข้อ 18 ของกฎหมายนี้ ได้จำกัดสิทธิ์การเป็นเจ้าของกิจการในหนึ่งบริษัทและ การครองสิทธิ์ข้ามสื่อในกิจการกระจายเสียงต่างประเภทกัน (โทรทัศน์วิทยุและสื่อสิ่งพิมพ์)

กฎหมายด้านการแข่งขัน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 ข้อ 27 ที่ระบุนำห้ามมิให้บริษัทใดๆ จากการถือครองหุ้นส่วนใหญ่ในหลายบริษัทที่ดำเนินกิจการในลักษณะเดียวกัน หรือมิให้จัดตั้งบริษัท หลายบริษัทที่ดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจเดียวกันหรือที่เกี่ยวข้อง หากการเป็นเจ้าของกิจการดังกล่าว ทำให้บริษัทหนึ่งหรือกลุ่มบริษัทหนึ่งควบคุมส่วนแบ่งการตลาดมากกว่า 50% และทำให้บริษัทสอง หรือสามบริษัทหรือกลุ่มบริษัทควบคุมส่วนแบ่งการตลาดกว่า 75%

มาตรา 28 กฎหมายการแข่งขันของอินโดนีเซียระบุว่า มิให้บริษัทดำเนินการควบรวม กิจการและเข้าซื้อกิจการซึ่งอาจก่อให้เกิดการผูกขาดหรือการแข่งขันทางธุรกิจที่ไม่เป็นธรรม

เนื่องจากข้อกฎหมายที่ขัดแย้งกันและอำนาจหน้าที่ของ KPPU ที่จำกัดภายใต้กฎหมาย ด้านการแข่งขันเท่านั้น ในกรณีที่มีการร้องเรียนให้ตรวจสอบการครองสิทธิ์ข้ามสื่อในกลุ่มธุรกิจสื่อ ตามกฎหมายด้านการแข่งขันจะตีความบนหลักคิด 2 ประการ คือ

1. **ลักษณะธุรกิจ** หากบริษัทใดเป็นเจ้าของกิจการสื่อหลากหลายประเภท เช่น ทีวี วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ให้ถือว่าเป็นการดำเนินธุรกิจคนละประเภทกัน เนื่องจากมีฐานลูกค้า คนละกลุ่มและการลงทุนที่ไม่เหมือนกัน

2. **มูลค่าหุ้นและส่วนแบ่งตลาด** หากบริษัทเข้าซื้อกิจการสื่ออื่นๆ ที่มีมูลค่าหุ้นที่ควบคุม ส่วนแบ่งในตลาดไม่ถึง 50 เปอร์เซ็นต์ก็ไม่ถือว่าเป็นผิดตามกฎหมายการแข่งขัน หากเกิน 50 เปอร์เซ็นต์ ทาง KPPU จะคอยจับตาดูการควบกิจการ ก่อนจะพิจารณาดำเนินการต่อไปหากได้รับคำร้องเรียน

นอกจากนี้ การพิจารณาส่วนแบ่งของตลาดในธุรกิจสื่อยังสามารถกระทำได้อย่างกว้างกว่า กลุ่มธุรกิจอื่น เพราะตลาดของสื่อแต่ละประเภทนั้นแยกออกจากกัน ไม่สามารถระบุในลักษณะ ส่วนแบ่งตลาดข้ามสื่อได้

การควบคุมการควบรวมกิจการ

การควบคุมการควบรวมกิจการในประเทศอินโดนีเซีย ต้องพิจารณาตามกฎระเบียบที่ เกี่ยวข้องประกอบกันแล้วแต่กรณี เช่น กฎหมายฉบับที่ 5/1999 มาตรา 28 และ 29; กฎระเบียบของ รัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการผูกขาดและการแข่งขันทางธุรกิจที่ไม่เป็นธรรม ระเบียบต่างๆ ของ คณะกรรมการ

การควบรวมกิจการในการพิจารณาทางกฎหมายแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การควบ กิจการ (merger) การเข้าซื้อกิจการ (acquisition) และการรวมกิจการ (Consolidation)



MERGER CONTROL 2013

| | |
|-------------------|---|
| Thresholds | <ul style="list-style-type: none"> • Any merger causing merged asset value over IDR 2.5 trillion and/or sales value over IDR 5 trillion must be notified within 30 days after the merger is effective by law/regulation • For banking sector, the threshold is IDR 20 trillion. |
| Sanctions | <ul style="list-style-type: none"> • For not notifying, business can be imposed administrative fine for IDR 1 billion each due day, with IDR 25 billion maximum. |
| Other | <ul style="list-style-type: none"> • Notification is not applicable to merger between affiliated companies. • Analysis will be made based on market concentration, market entry, potential anti competitive behavior, efficiency, bankruptcy, or other tools necessary. |

In 2013, KPPU received 71 merger reports, which preceded by Voluntary Pre-Notifications.

มูลค่าขั้นต่ำต่อการควบรวมกิจการที่ก่อให้เกิดมูลค่าสินทรัพย์รวมกว่า 2.5 ล้านล้านรูเปีย และ/ หรือมูลค่าการขายกว่า 5 ล้านล้านรูเปียต้องดำเนินการแจ้งภายใน 30 วัน หลังจากการควบรวมกิจการใดๆ ที่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย

สำหรับภาคธนาคารกำหนดมูลค่าอยู่ที่ 20 ล้านล้านรูเปีย โดยมีบทลงโทษหากพบว่าไม่ดำเนินการแจ้ง บริษัทต้องถูกปรับเป็นจำนวน 1 พันล้านรูเปียต่อวันที่เกินกำหนดที่อัตราสูงสุด 25 พันล้านรูเปีย อย่างไรก็ตาม การพิจารณาการควบรวมกิจการขึ้นอยู่กับปัจจัยด้วยเช่น ความเข้มข้นของตลาด พฤติกรรมตลาด ศักยภาพการแข่งขันของกลุ่มคู่แข่งทางธุรกิจ เป็นต้น

ในภาคธุรกิจกิจการวิทยุและโทรทัศน์ KPPU ได้ยกตัวอย่างกรณีการซื้อกิจการโทรทัศน์ Indosiar โดยกลุ่มของ SCTV และการจัดการกรณีสิทธิการกระจายเสียงของฟุตบอลลีกอังกฤษใน ASTRO ที่วี

การตรวจสอบการซื้อกิจการ Indosiar มูลค่า 4 ล้านล้านรูเปีย คณะกรรมการได้พิจารณาเห็นว่า มิได้เป็นอุปสรรคในการเข้าทำธุรกิจของผู้เล่นรายใหม่หลังจากการเข้าซื้อกิจการครั้งนี้แม้ว่าการซื้อกิจการนี้ จะเอื้อประโยชน์ให้บริษัทจากการใช้โครงข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือการผลิตร่วมกันผลการตรวจสอบเป็นไปตามการควบคุมการควบรวมกิจการที่กำหนดไว้ในกฎหมายข้อ 5 ปี พ.ศ. 2542 ขณะเดียวกันกรณีสิทธิการออกอากาศฟุตบอลลีกอังกฤษในทีวี ASTRO คณะกรรมการ KPPU ได้ตัดสินใจว่า AAMN และ ASPN มีความผิดและสั่งให้บริษัททั้งสองยกเลิกข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิการออกอากาศสำหรับฤดูกาลฟุตบอลลีกอังกฤษปี พ.ศ. 2550– 2553 และให้แก้ไขสัญญาเพื่อให้สิทธิในการออกอากาศเป็นไปตามกระบวนการการแข่งขัน



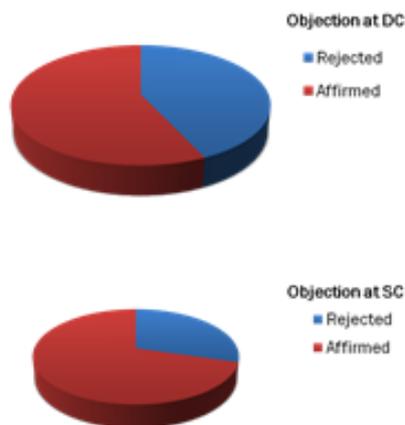
STATISTICS ON ENFORCEMENT



During 2006 - 2013, KPPU handled 283 Cases which result on 166 Decisions dan 39 Stipulation. From 166 Decisions, 140 Decisions founded as guilty, while 21 Decisions founded as not guilty.



STATISTIC ON ENFORCEMENT



Until 2013, there are 106 Objections to the District Court (DC) and 92 Cessations to the Supreme Court (SC).

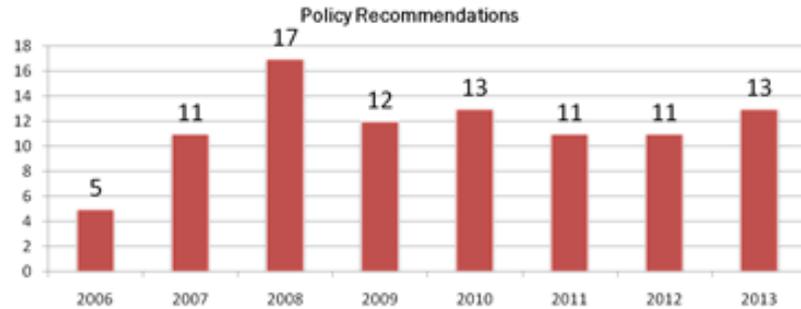
At District Court level, there are 58% or 58 Decision Objections are in favor of KPPU.

At Supreme Court level, there are 64% or 59 Decisions are in favor the Commission, and only 27% or 25 Decision rejected by Supreme Court and 8 Decisions are still in progress.





STATISTICS FOR POLICY RECOMMENDATION



From 2006 to 2013, KPPU has submitted 69 policy advices and recommendations to the government. The recommendations included advice on procurement of Hajj uniform, draft of procurement law, retail industry, and involvement of association in cement industry,

ภาพบรรยากาศ การประชุมร่วมกับ KPPU



3. ประชุมร่วมกับ Alliance of Independent Journalist (AJI)



ข้อมูลทั่วไป

Alliance of Independent Journalist (AJI) ก่อตั้งขึ้นโดย Ahmad Taufik, EkoMaryadi และ Goenawan Mohamad เพื่อตอบโต้การสั่งห้ามการนำเสนอข่าวของนิตยสาร Tempo, Editor และ Detik ของรัฐบาลเผด็จการซูฮาโต AJI ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2537 และฉลองครบรอบ 20 ปี เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2557 โดยดำเนินงานเป็นองค์กรอิสระเพื่อสื่อมวลชนเพียงแห่งเดียวของอินโดนีเซียเพื่อปรับปรุงคุณภาพการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนอิสระ AJI เป็นสมาชิกของ International Federal Journalist (IFJ), Southeast Asia Press Alliance (SEAPA) และ FORUM-ASIA

การทำงานของสื่อภายใต้รัฐบาลซูฮาโตในยุคนั้น สถานีวิทยุสามารถนำเสนอข่าวจากภาครัฐเท่านั้น ไม่สามารถรายงานข่าวที่ผลิตขึ้นเองได้ นอกจากนี้ ประธานสมาคมวิทยุแห่งชาติ คือ บุตรสาวของนายซูฮาโต ซึ่งดำเนินการออกใบอนุญาตให้กับกลุ่มสนับสนุนพรรค ต่อมาหลังจากรัฐบาลเผด็จการซูฮาโตพ้นจากตำแหน่งในปี พ.ศ. 2541 เกิดสถานีวิทยุอิสระจาก 750 สถานีเพิ่มขึ้นมากกว่า 1,000 สถานี ผู้จัดการสถานีวิทยุหลายแห่งไม่ได้มีทักษะการจัดการรายการมาก่อนและเรียนรู้เพิ่มเติมจากการทำงานด้วยตัวเอง ส่งผลให้คุณภาพการผลิตเนื้อหาการรายงานข่าวเชิงลึกมีน้อยมากในอินโดนีเซีย

AJI ดำเนินงานภายใต้หลักการพื้นฐานหลัก 3 ประการ คือ เสรีภาพของสื่อมวลชน มาตรฐานและจริยธรรมของสื่อมวลชน และสวัสดิการสำหรับสื่อมวลชน¹ บทบาทหน้าที่ของ AJI คือ

1. ส่งเสริมอิสรภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าว
2. ทำหน้าที่เป็นเหมือนหมาเฝ้าบ้าน (watchdog) คอยเฝ้ามองสถานการณ์ต่างๆ และคุณภาพของเนื้อหาการนำเสนอ (content)
3. ดูแลส่งเสริมสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของผู้สื่อข่าว และการส่งเสริมศักยภาพของสื่อ

สถานการณ์ปัญหาของสื่อในอินโดนีเซียในปัจจุบัน

1. ด้านการส่งเสริมอิสรภาพของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าว

กลุ่มผู้เป็นเจ้าของสื่อรายใหญ่ในอินโดนีเซีย ประกอบด้วย 1) กลุ่มนายทุนผู้ดำเนินกิจการทางธุรกิจ ซึ่งหวังผลทางการเมือง และ 2) กลุ่มนักการเมือง ซึ่งส่งผลให้สื่อในอินโดนีเซียไม่สามารถนำเสนอข่าวได้อย่างเป็นอิสระเนื่องจากอิทธิพลของเจ้าของสื่อ (ซึ่งเป็นนายทุนและนักการเมือง) ดังนั้นเมื่อมีข่าวใดที่อาจส่งผลเสีย หรือเป็นข่าวด้านลบต่อกลุ่มเจ้าของสื่อ ขาวนั้นๆ ก็จะไม่ได้รับการออกอากาศหรือตีพิมพ์ ส่วนข่าวใดที่เป็นข่าวแง่บวก และส่งผลดีต่อกลุ่มเจ้าของสื่อ ขาวนั้นๆ ก็จะถูกนำเสนอ พร้อมทั้งขยายความออกมาให้ประชาชนได้รับรู้

2. ด้านคุณภาพของเนื้อหา

สื่อในอินโดนีเซียตกอยู่ในการครอบครองของกลุ่มบุคคลไม่กี่กลุ่ม ดังนั้นการแข่งขันระหว่างกันจึงมีน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย ทำให้ส่งผลต่อคุณภาพเนื้อหาและความหลากหลายของเนื้อหา ยกตัวอย่างเช่น ในการออกอากาศทางโทรทัศน์ สถานีโทรทัศน์ก็นำรายการต่างๆ มาออกอากาศซ้ำ (rerun) หรืออาจผลิตรายการที่ใช้ต้นทุนในการผลิตต่ำ รายการทางสถานีโทรทัศน์ที่สามารถรับชมได้โดยไม่ต้องเสียเงิน (free TV) ส่วนใหญ่เสนอละครน้ำเน่า (soap opera) และรายการที่เน้นความบันเทิง (entertainment) ไม่มีสถานีใดเป็นสถานีที่ผลิตรายการเพื่อการศึกษาเด็กหรือนโยบายสาธารณะเลย ส่วนในด้านเนื้อหาข่าวและข้อมูลต่างๆ ยึดถือข้อมูลข่าวสารจากจาร์การ์ตาเป็นศูนย์กลางของการนำเสนอ โดยไม่ได้พิจารณาถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ที่สถานที่อื่นๆ ในอินโดนีเซีย มีผู้คนที่พูดภาษาถิ่นอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษและผู้คนเหล่านั้นก็มีวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป และจาร์การ์ตาก็ไม่ใช่อินโดนีเซียแต่เป็นแค่ส่วนหนึ่งเท่านั้นแต่ข่าวสารและข้อมูลที่เกิดขึ้นในเขตอื่นของอินโดนีเซียมักไม่ได้รับความสนใจ หรือได้รับการนำเสนอ

3. ด้านสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของผู้สื่อข่าวและการส่งเสริมศักยภาพของสื่อ

นักข่าวในอินโดนีเซียมีคุณภาพชีวิตและสวัสดิการที่ด้อยกว่าที่ควรจะเป็น ค่าจ้างน้อย และยังถูกใช้งานเกินหน้าที่โดยที่ไม่ได้รับค่าจ้างแรงงานเพิ่มเติมในส่วนนี้สัญญาของบริษัทที่ทำ

¹<http://maverick.co.id/alliance-independent-journalists-aji-chairman-eko-maryadi/>

ต่อลูกจ้าง พนักงานและผู้ทำงานรับจ้างอิสระ (freelancer) ยังไม่เป็นธรรม โครงการหนึ่งของ AJI ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสัญญาการจ้างงานของนักข่าวและร่างสัญญาขึ้นมาเพื่อให้เป็นโมเดล สำหรับผู้ประกอบการสื่อในการนำไปใช้เป็นแนวทางการทำสัญญากับพนักงานหรือลูกจ้าง และขณะกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินโครงการ

นอกจากนี้ ในส่วนของสวัสดิการสำหรับสื่อมวลชน AJI ดำเนินการจัดทำรายงานสำรวจคำตอบแทนของสื่อมวลชนในทุกพื้นที่ของประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานรัฐที่ต้องทำหน้าที่ติดตามและกำกับดูแลคำตอบแทนพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชน เนื่องจากสำนักข่าวหลายแห่งยังคงจ่ายคำตอบแทนนักข่าวในอัตราที่ต่ำกว่าค่าแรงงานขั้นต่ำที่กำหนดในระบบ โดยจุดประสงค์ของการส่งเสริมให้เกิดสวัสดิการของสื่อมวลชนคือเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานของสื่อมวลชนโดยและไม่ต้องเป็นเครื่องมือของการคอร์รัปชัน

AJI ให้ความสำคัญกับการเสริมศักยภาพของนักข่าวเพื่อผลิตข่าวที่มีคุณภาพ ตัวอย่างเช่น กิจกรรมในปี พ.ศ. 2549 องค์กร AJI ได้จัดพิมพ์รายงานข่าวเชิงสืบสวน (Investigative Report) เพื่อตรวจสอบปัญหาการคอร์รัปชัน การปกปิดและการกระจายเงินและสิ่งของบริจาคให้กับผู้ได้รับผลกระทบจากสึนามิในจังหวัดอาเจห์ เอกสารข่าวชุดนี้จัดพิมพ์ภายใต้การจัดฝึกอบรมนักข่าวพลเมืองในพื้นที่ ในช่วงการเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งล่าสุดของอินโดนีเซีย AJI มีบทบาทในการกำกับดูแลองค์กรสื่อและสื่อมวลชนเพื่อไม่ให้เกิดการเลือกข้างทางการเมืองและการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการหาเสียงของพรรคการเมือง โดยองค์กร AJI ได้เข้าเจรจากับกลุ่มสื่อเอกชนหลัก ได้แก่ HaryTanoë, Surya Paloh และ Aburizal Bakrie เพื่อเจรจาให้นำเสนอข่าวตามจริยธรรมของสื่อมวลชน

บทบาทของสื่อในอินโดนีเซียต่อการเข้าเป็นสมาชิกในประชาคมอาเซียน

แม้จะมีการประกาศการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN community) และมีการพูดถึงเรื่องประชาคมอาเซียนในระดับผู้นำหรือผู้บริหารประเทศมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1967 แต่ทางผู้นำผู้บริหาร หรือรัฐบาลอินโดนีเซีย ไม่ได้สื่อสารหรือถ่ายทอดความเป็นมาเป็นไป การเตรียมตัวหรือการเตรียมความพร้อม ตลอดจนผลกระทบให้ประชาชนในประเทศได้รับรู้เท่าที่ควร

ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นประเทศสมาชิกในอาเซียน ควรต้องมีการร่วมมือกันในการปฏิบัติงานของสื่อ เหตุการณ์ที่เกิดในประเทศใดประเทศหนึ่งมิได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนในประเทศนั้นเพียงอย่างเดียว แต่กลับส่งผลกระทบต่อประเทศที่อยู่ติดกันหรือแม้กระทั่งที่อยู่ไกลออกไปหลายร้อยพันไมล์ ตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ไฟป่าในอินโดนีเซียซึ่งทำให้มีหมอกควันจากไฟป่าเป็นจำนวนมาก ส่งผลทำให้ทัศนวิสัยการมองเห็นและคุณภาพอากาศต่ำกว่าเกณฑ์ของกรมอนามัยโลก และอาจส่งผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน ซึ่งผลกระทบนี้ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนในอินโดนีเซียเพียง

อย่างเดียวกับส่งผลไปไกลออกไปถึง ประชาชนในประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และแม้กระทั่งจังหวัดทางตอนใต้ของประเทศไทย ตัวอย่างเหตุการณ์อีกเหตุการณ์หนึ่ง คือ เหตุการณ์ที่ชาวประมงไทยละเมิดการจับปลาข้ามเขตน่านน้ำเข้ามายังเขตน่านน้ำของอินโดนีเซีย ซึ่งตามกฎหมายแล้ว ชาวประมงไทยมีความผิดแต่ก็มีบ่อยครั้งที่ ชาวประมงเหล่านี้ติดสินบนเจ้าพนักงาน ทำให้หลุดพ้นความผิดผลกระทบของเหตุการณ์เหล่านี้ ทาง AJI เห็นว่าสื่อในภูมิภาค ASEAN ควรมีการประสานงานทำงานข้ามพรมแดนร่วมกัน (cross border)

ภาพบรรยากาศ การประชุมร่วมกับ



4. ประชุมร่วมกับ Association of the Indonesian National Private Radio Station (PRSSNI)

Website: www.radioprssni.com



ข้อมูลทั่วไป

Association of National Private Radio Broadcast Indonesia หรือ PRSSNI ก่อตั้งเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2517 โดยเป็นองค์กรอิสระในการกำกับดูแลของรัฐ ในช่วงแรก สมาชิก ที่เป็นสถานีวิทยุท้องถิ่นจำนวน 173 สถานี ใน 34 เมืองจาก 12 จังหวัด PRSSNI จัดตั้งขึ้นมา ในรูปแบบองค์กรที่มีกฎระเบียบ ประมวลจรรยาบรรณ (code of ethics) มาตรฐานสำหรับการประกอบกิจการวิทยุและการผลิตรายการเพื่อสาธารณะ นอกจากนี้ PRSSNI มีหน้าที่อำนวยความสะดวกและต่อสู้เพื่อสมาชิก เช่น การประสานงานกับรัฐบาล การดูแลข้อบังคับการออกใบอนุญาต การดำเนินงานทั้งหมดอยู่ภายใต้โครงสร้างองค์กรที่มีสมาชิกหรือคณะกรรมการดำรงตำแหน่งในวาระ 3 ปี

บทบาทหน้าที่ PRSSNI

1. พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพและสวัสดิการของสมาชิก
2. สร้างบรรยากาศในการดำเนินธุรกิจ ปกป้องสิทธิและเป็นกระบอกเสียงให้กับสมาชิก
3. สร้างสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมวิทยุกระจายเสียง
4. สร้างความร่วมมือประสานงานกับรัฐบาล องค์กรในชุมชนและกับองค์กรภายนอก

อื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ

สถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบัน PRSSNI มีสมาชิกที่ประกอบไปด้วยสถานีวิทยุที่ออกอากาศในคลื่น AM และ FM รวมทั้งหมดประมาณ 677 สถานี ทั่วประเทศ โดยจำนวนสมาชิกมีลดน้อยลงกว่าครึ่งจากจำนวนสถานีที่เป็นสมาชิกทั้งหมด 1200 สถานี ในปี ค.ศ. 2002 เหตุผลหนึ่งที่มีจำนวนสมาชิกลดลงเนื่องจากอิทธิพลของสื่อออนไลน์ทางสังคม (social media) ส่งผลให้ผู้บริโภคหันไปบริโภคข้อมูลข่าวสาร หรือความบันเทิงทางโลกออนไลน์ ส่งผลให้บริษัทโฆษณาลดเม็ดเงินในการอุดหนุนรายการและโฆษณา ทำให้รายการวิทยุและสถานีวิทยุมีรายได้ลดลงแต่รายจ่ายยังคงเดิม ส่งผลให้จำนวนรายได้ไม่พอกับรายจ่าย จึงต้องล้มเลิกกิจการไปหลายรายแต่อย่างไรก็ตามรายการวิทยุก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นต่อประชาชนที่ในภูมิภาคที่ห่างไกล ในพื้นที่ที่ไม่สามารถรับสัญญาณโทรทัศน์ได้

การจัดตั้งสถานีในอินโดนีเซีย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม หลักๆ คือ

1. สถานีวิทยุชุมชน (community radio) ซึ่งรวมถึงสถานีวิทยุในสถานศึกษา โดยสถานีวิทยุชุมชนสามารถออกอากาศได้ภายในระยะ 2.5 กิโลเมตร ซึ่งทำหน้าที่กระจายข่าวสารข้อมูลของชุมชนในภูมิภาคทั้งนี้สถานีวิทยุชุมชนไม่สามารถขายโฆษณาหารายได้ได้
2. สถานีวิทยุเอกชน (private or commercial radio) ซึ่งสถานีส่วนใหญ่ก็มีเจ้าของที่มาจากกลุ่มนายทุนสื่อข้ามประเภท (cross ownership) อยู่เพียงไม่กี่กลุ่ม เช่นกลุ่ม MNC RCTI และ Global
3. สถานีวิทยุของรัฐ (national radio) หรือ Radio Republic Indonesia (RRI)

ปัญหาและความท้าทายต่อธุรกิจ

1. ผู้ประกอบการหลายรายกำลังเผชิญกับความท้าทายด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว เช่น เทคโนโลยีการออกอากาศในระบบดิจิทัล เทคโนโลยีการใช้สื่อทางสังคมหรือแอปพลิเคชัน (application) ซึ่งต้องใช้เวลาในการศึกษาและทำความเข้าใจรวมถึงต้องใช้งบลงทุนในระดับสูงทั้งนี้หลายสถานีวิทยุก็ได้ออกอากาศผ่านทางสัญญาณอินเทอร์เน็ต (streaming) และหลายสถานีก็ได้ออกอากาศผ่านทางสัญญาณดิจิทัลแล้ว โดยใช้ระบบ DAB (Digital Audio Broadcasting)
2. ปัญหาสัญญาณรบกวนระหว่างสถานีที่เกิดขึ้นในบางกรณี ทั้งนี้ทางรัฐบาลหรือ PRSSNI ยังไม่มีมาตรการแก้ไขปัญหานี้
3. ปัญหาการแทรกแซงจากการเมืองและกลุ่มนายทุน เนื่องจากกลุ่มนายทุนเป็นกลุ่มเดียวกับนักการเมือง หรือเป็นกลุ่มหวังผลทางการเมือง

ภาพบรรยากาศการประชุมร่วมกับ PRSSNI



5. ประชุมร่วมกับ Indonesian Television Journalists Association (IJTI)

Website: <http://www.ijti.org/>



ข้อมูลทั่วไป

สมาพันธ์นักข่าวโทรทัศน์อินโดนีเซียหรือ Indonesian Television Journalist Association (IJTI) ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2541 หลังจากการล่มสลายของรัฐบาลเผด็จการซูฮาร์โตเพื่อเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นโดยการรวมกลุ่มกันของสถานีโทรทัศน์เอกชน คือ ช่อง RCIT, TPI, SCTV, Indosiar และ ANTV สมาชิกของสมาพันธ์ IJTI ประกอบด้วยสถานีโทรทัศน์ที่ออกอากาศทั่วประเทศจำนวน 11 สถานี และสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นจำนวน มากกว่า 100 สถานี IJTI มีคณะกรรมการบริหารอยู่ทั้งหมด 28 ท่าน ทว่าทั้งอินโดนีเซียทำหน้าที่เป็นกรรมการ โดยมีการประชุมและจัดประชุมประจำปีเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนหัวข้อต่างๆ ที่เกี่ยวกับนักข่าว โดยเฉพาะนักข่าวทางโทรทัศน์ หัวข้อที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องมากที่สุดเรื่องหนึ่ง คือ เรื่องเสรีภาพของสื่อ ซึ่งทาง IJTI ยังคงต่อสู้เพื่อสิ่งนี้ตั้งแต่สมัยการปกครองโดยรัฐบาลเผด็จการ

IJTI มีหน้าที่

1. ดูแลกำกับการทำงาน (ตลอดจนการลงโทษ) ของนักข่าวโทรทัศน์ภายใต้กรอบจริยธรรมในการทำข่าว (code of conduct) 3 ประเภท คือ

1.1 แนวปฏิบัติสำหรับนักข่าวอินโดนีเซียที่ตีพิมพ์โดย Press Council (Code of Conducts on Journalism for Indonesian Journalists published by the Council of Press)

1.2 แนวปฏิบัติและมาตรฐานรายการออกอากาศ (Broadcasting Code of Conduct and Standards of Broadcast Programs)

1.3 แนวปฏิบัติของนักข่าวในสื่อแต่ละแห่ง (Code of Conducts of Journalists owned by every Indonesian media for its journalists)

ซึ่งแนวปฏิบัติ (code of conduct) นี้โดยรวมพูดถึง

1. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ โดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และเชื่อถือได้
2. เสรีภาพของสื่อ โดยต้องอยู่ภายใต้กรอบความรับผิดชอบ
3. ความเป็นอิสระ ทั้งจากความคิดเห็นที่ขัดแย้งส่วนตัวจากการให้ผลประโยชน์ตอบแทนจากแหล่งข่าวโดยการเสนอข่าวนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง
4. ความยุติธรรม นักข่าวจะต้องเคารพในสิทธิของผู้อื่นและต้องรับผิดชอบต่อการนำเสนอข่าวโดยการเสนอข่าวในหลายมุมมอง
5. ความเป็นกลางนักข่าวต้องนำเสนอข่าวอย่างเป็นกลาง ให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ไม่ทำข่าวเพื่อสนับสนุนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและละเลยเพิกเฉยต่ออีกกลุ่ม

2. ส่งเสริมและสนับสนุนศักยภาพของนักข่าว โดยเฉพาะการก้าวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของเทคโนโลยี ทั้งนี้โดยการฝึกอบรมในด้านการรายงานข่าว การเขียนข่าว การบรรณาธิการข่าว การจัดการ ทั้งก่อนและหลังการผลิต ตลอดจนการให้ใบประกาศนียบัตรรับรอง โดยจะแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ นักข่าวระดับต้น (young journalist) นักข่าวระดับกลาง (middle range journalist) และ นักข่าวระดับสูง (prime journalist)

สถานการณ์การทำงานของสื่ออินโดนีเซียและการกำกับดูแลตนเอง

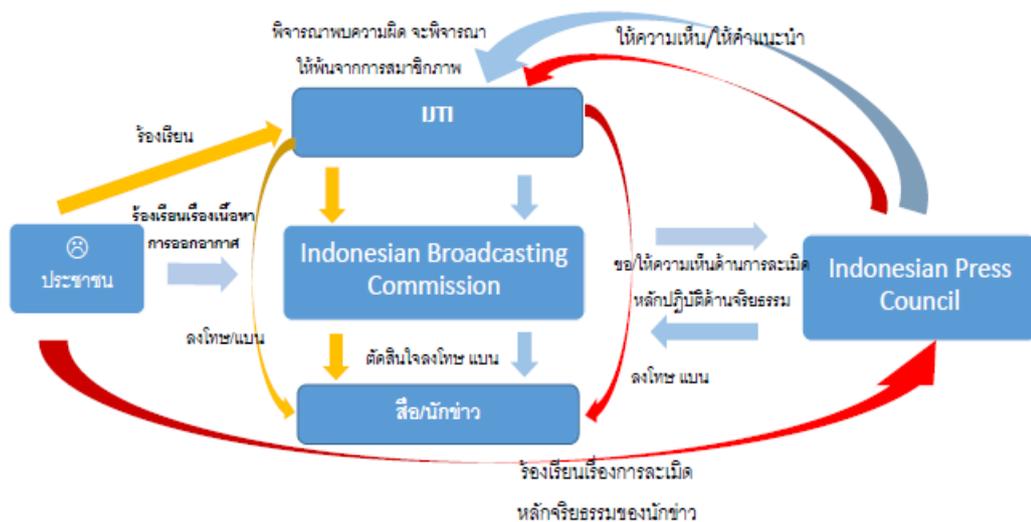
สื่อมวลชนต้องเผชิญกับปัญหาเสรีภาพของสื่อในการทำข่าว เนื่องจากเจ้าของสื่อเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมือง ทำให้นักข่าวขาดอิสรภาพในการทำข่าวและอาจถูกครอบงำโดยเจ้าของสื่อ/นายทุน/แรงกดดันทางการเมือง ทั้งนี้ องค์กรวิชาชีพของสื่อในอินโดนีเซียมีโครงการการกำกับดูแลตนเอง หากมีเรื่องร้องเรียน ประชาชนสามารถร้องเรียนได้ 3 ช่องทาง คือ

1. ร้องเรียนไปที่ Indonesian Broadcasting Commission (KPI) (ที่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาการออกอากาศ)
2. ร้องเรียนไปที่ Indonesian Press Council (ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการละเมิดแนวปฏิบัติทางจริยธรรมของนักข่าว)

เมื่อ Indonesian Broadcasting Commission (KPI) ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดแนวปฏิบัติของนักข่าว ก็จะขอความเห็นมายัง Indonesian Press Council เมื่อ Indonesian Press Council ให้ความเห็นกลับไป Indonesian Broadcasting Commission (KPI) ก็จะมี

การตัดสินใจลงโทษ เช่น มีการออกอากาศเรื่องลามกอนาจาร ก็จะมีการร้องเรียนมาที่ Indonesian Broadcasting Commission (KPI) โดยในแต่ละปีจะมีการร้องเรียนประมาณ 500 กรณี ซึ่งเมื่อมีการตัดสินใจในบทลงโทษแล้ว สื่อก็จะยอมรับการตัดสินใจนั้นๆ

3. ร้องเรียนไปที่ IJTI ได้โดยตรง โดย IJTI มีนักข่าวอาวุโสซึ่งมาจากหลากหลายสถาบันทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้คำปรึกษาการพิจารณาและการลงโทษผู้ที่ละเมิดมาตรฐานจริยธรรมการนำเสนอข่าว



การกำกับดูแลกันเอง ร่วมกับ Press Council

การทำหน้าที่ของ Indonesian Broadcasting Commission (KPI) ในการให้การสนับสนุนการทำงานของ IJTI และองค์กร Indonesian Press Council ในการทำงานด้านการกำกับดูแลกันเอง โดยการทำงานนี้องค์กรวิชาชีพ สมาพันธ์บริษัทสื่อ สาธารณะชนและองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ Press Council มีมาตรฐานการปกป้องนักข่าว (journalist profession protecting standard) และองค์กรสื่อต่างๆ ในอุตสาหกรรมนี้ได้ยอมรับที่จะทำตามข้อตกลงตามมาตรฐานนี้ ซึ่งเจตนา 1 ข้อในการออกกฎหมายมาตรฐานนี้ คือ การห้ามเจ้าของหรือผู้บริหารกดดันให้นักข่าวละเมิดกฎหมายและจรรยาบรรณการปฏิบัติงานของนักข่าวซึ่งคล้ายกัน code of conduct ของ KPI ข้อที่ว่า ห้องข่าวไม่ควรถูกแทรกแซงการทำงานจากเจ้าของซึ่งหมายถึงนักข่าวและกองบรรณาธิการได้รับการปกป้องจากการแทรกแซงการทำงาน

อย่างไรก็ตาม ในช่วงระหว่างการเลือกตั้งประธานาธิบดี กลับไม่มีการร้องเรียนการทำงานของนักข่าวจากตัวนักข่าวเองว่ามี Indonesian Press Council และ Indonesian Broadcasting Commission (KPI) จึงได้ประชุมหารือกันและจับตามองนักข่าวโดยเฉพาะนักข่าว

โทรทัศน์โดย KPI ทำหน้าที่เฝ้ามองทุกรายการที่ออกอากาศ แต่ถ้ารายการใดละเมิดแนวปฏิบัติ หรือมีรายการใดแสดงให้เห็นว่าได้รับอิทธิพลจากเจ้าของหรืออำนาจทางการเมือง รายการ/สถานีนั้นจะถูกลงโทษซึ่งทาง Indonesian Broadcasting Commission (KPI) ก็ได้ลงโทษสถานี TV1 และ Metro TV การลงโทษก็จะเป็นการแจ้งเตือนเพื่อให้ปรับปรุง จนถึงการลงโทษโดยยกเลิกสิทธิการต่อใบอนุญาต

ตัวอย่างกรณีร้องเรียนด้านจริยธรรมของนักข่าว

1. การร้องเรียนการทำข่าวของนักข่าวท่านหนึ่ง ซึ่งมีทัศนคติขัดต่อจรรยาบรรณในการทำข่าวมาทาง Indonesian Press Council ก็ส่งผลการพิจารณาไปยังสมาคมวิชาชีพและสถานีต้นสังกัด ซึ่งในปีที่แล้วมีนักข่าว 3 คนที่ละเมิดแนวปฏิบัติในการทำข่าว ซึ่งทั้งหมดก็ถูกให้ออกจากการเป็นสมาชิกของ IPTI และถูกให้ออกจากงานในที่สุด

2. กรณีนักข่าวอ้างว่าได้มีการสัมภาษณ์แหล่งข่าวท่านหนึ่ง แต่แท้จริงแล้วแหล่งข่าวท่านนี้เป็นมะเร็งหลอดเสียงซึ่งทำให้ไม่สามารถให้สัมภาษณ์ได้ เมื่อมีการร้องเรียน สืบสวน ผลปรากฏว่านักข่าวท่านนี้ถูกลงโทษและให้ออกจากงาน ดังนั้น นักข่าวท่านนี้ก็ไปสมัครงานอีกบริษัทหนึ่ง โดยบริษัทที่นักข่าวคนนี้ไปสมัครงานได้โทรศัพท์ สอบถามมายัง press council เพื่อเช็คประวัติ ทำให้บริษัททราบความจริงและไม่รับนักข่าวคนนี้เข้าทำงานซึ่งลักษณะนี้ก็เข้าข่ายการขึ้นบัญชีดำ (black list)

ประเด็นอื่นๆ

1. สิ่งที่นักข่าวอินโดนีเซียกลัวที่สุดคือโทรศัพท์ กระบวนการทำข่าว เขียนข่าวไม่มีการแทรกแซง แต่เมื่อนักข่าวออกไปทำข่าว สัมภาษณ์ และเขียนข่าว ก็จะมีโทรศัพท์มาแจ้งว่าไม่ให้ออกอากาศข่าวนั้นๆ

2. อิทธิพลการเมืองในอินโดนีเซียมี Press Council ได้ให้ทุนแก่องค์กรที่ทำหน้าที่จับตาการทำงานของสื่อชื่อ Remote TV ซึ่ง ทำการศึกษาเฝ้ามองอยู่เป็นประจำว่าการทำ ข่าวของนักข่าวหรือข่าวนั้นๆ ถูกครอบงำโดยอิทธิพลทางการเมืองหรือเจ้าของสถานีหรือไม่ ซึ่ง IPTI ก็ทำหน้าที่ได้ดีโดยสัมพันธ์หรือสหพันธ์สื่อในอินโดนีเซีย เช่น IPTI ทำหน้าที่เป็นเหมือนองค์กรที่ฟังที่นักข่าวจะมาพูดคุยถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขในเรื่องการทำงาน ซึ่งในปี ค.ศ. 2006 มีกรณีที่มีการนำเสนอข่าวอาชญากรรมที่แสดงให้เห็นความรุนแรง IPTI จึงได้พูดคุยและแนะนำกับนักข่าวว่าขอบเขตอยู่ตรงไหนเจ้าของสถานีไม่สามารถกดดันให้นักข่าวทำและนำเสนอข่าวในอย่างที่เจ้าของสถานีอยากให้

3. บทบาทของ TVRI (Public TV) ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้รัฐบาลตั้งแต่ยุครัฐบาลเผด็จการซูฮาร์โตซึ่งปัจจุบันนี้ก็มีมีการปรับปรุงผังรายการให้ทันสมัยมีรายการวิพากษ์วิจารณ์การทำงาน

รัฐบาลมากขึ้นและก็ยังอยู่ในวงจำกัดส่วนการทำงานของสื่อในอินโดนีเซีย Private media นั้นแต่เดิมเป็นระบบการควบคุมผ่านให้ใบอนุญาตแต่ปัจจุบันใครก็ตามที่มีเงินทุนและเครื่องมือก็สามารถเป็นเจ้าของสื่อได้แต่มีใช้ทุกสื่อ (media) จะเป็นสื่อมวลชนวิชาชีพ (press) ซึ่งผู้ที่จะเป็นสื่อมวลชนวิชาชีพจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและแนวปฏิบัติทางจริยธรรม ซึ่งถ้าผู้ใดหรือสื่อใดไม่ปฏิบัติตามกฎหรือข้อบังคับนี้ก็จะถูกให้ออกจากการเป็นสมาชิกภาพสมาคม/สมาพันธ์ โดยมีกรณีที่สื่อจำนวน 2 รายถูกให้ออกจากการเป็นสมาชิก ซึ่งสื่อ 2 รายนี้มักจะละเมิดกฎหมายมาตรฐานทางจริยธรรมถ้ามีกรณีร้องเรียน/ฟ้องร้องเรื่องการทำงานของสื่อ 2 รายนี้ เรื่องก็จะไม่ได้รับการพิจารณา/พิพากษาโดย press council แต่เป็นทางหน่วยงานอื่น เช่น ตำรวจ หรือศาล ซึ่งหากมีการพิจารณาว่ามีการทำความผิดจริง การพิจารณาบทลงโทษก็จะต่างกันเนื่องจากใช้กฎหมายคนละฉบับในการพิจารณา (Civil Law หรือ Press Act)

ข้อมูลเพิ่มเติม:

Indonesia Press Council

Website: <http://www.presscouncil.or.id/>

Indonesia Press Council ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2511 ภายใต้กฎหมายสื่อมวลชน (Law on the Press) โดยก่อนหน้านี้นับบทบาทหลักในการสนับสนุนและส่งเสริมการทำงานของรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. 2542 มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายสื่อมวลชนและเกิดการจัดตั้ง Independent Press Council เพื่อปกป้องเสรีภาพ และปรับปรุงการทำงานของสื่อมวลชน ภายใต้กฎหมาย Press Law ระบุว่า “Press Council ก่อตั้งขึ้นด้วยความพยายามที่จะพัฒนาเสรีภาพของสื่อมวลชนและส่งเสริมบทบาทของสื่อมวลชนในประเทศ” หน้าที่รับผิดชอบของ Press Council ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ คือ

1. เพื่อปกป้องเสรีภาพสื่อมวลชนจากการถูกแทรกแซงด้วยอำนาจอื่น ๆ
2. เพื่อจัดทำการศึกษาด้านการส่งเสริมบทบาทสื่อมวลชน
3. เพื่อออกข้อบังคับด้านจริยธรรมสื่อและกำกับดูแลการดำเนินงานของสื่อมวลชน
4. เพื่อพิจารณาและแก้ปัญหาตามคำร้องขอของประชาชนที่มีต่อสื่อมวลชน
5. เพื่อพัฒนาการสื่อสารระหว่างสื่อมวลชน ประชาชนทั่วไป และรัฐบาล
6. เพื่อช่วยเหลือสื่อมวลชนและเจ้าของกิจการสื่อในการจัดตั้งกฎระเบียบสำหรับสื่อมวลชน และการเพิ่มทักษะความสามารถของสื่อ

7. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทที่ทำงานด้านสื่อ

โดยสมาชิกของ Press Council มากจากสื่อมวลชนจากองค์กรวิชาชีพสื่อ ผู้บริหารบริษัทที่ทำงานด้านสื่อจากการแต่งตั้งของสมาคมบริษัทสื่อ และบุคคลสาธารณะที่ได้รับการแต่งตั้งจากสื่อมวลชนและเจ้าของกิจการสื่อ โดยประธานและรองประธานจะได้รับการแต่งตั้งจากการ

เลือกตั้งของสมาชิก² ปัจจุบัน Dr. IchlasulAmal ดำรงตำแหน่งประธาน Press Council และ นาย Lukas Luwarso ดำรงตำแหน่งรองประธาน โดย Press Council ได้รับเงินสนับสนุนจากการพิจารณางบประมาณของสภาผู้แทนราษฎร (ประมาณ 1.8 ล้านบาท/ปี)

การทำงานของ Independent Press Council ไม่ได้อยู่ในบทบาทของการสนับสนุนรัฐบาลอีกต่อไป แต่เน้นการปกป้องเสรีภาพของสื่อ ในปัจจุบัน ไม่มีตัวแทนจากรัฐบาลดำรงตำแหน่งใน Indonesia Press Council บทบาทที่สำคัญของ Press Council ในภูมิภาคนี้คือ การทำหน้าที่เป็นองค์กรวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสมาพันธ์วิชาชีพและสมาพันธ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสื่อมวลชน รวมถึงการยอมรับจากรัฐและสาธารณะ Press Council ไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการบังคับใช้กฎต่างๆ แต่ทำหน้าที่ให้ความเห็นต่อการทำงานของสื่อมวลชน และทำหน้าที่กำกับดูแลกันเองตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างองค์กรวิชาชีพสื่อ

นอกจากนี้ Press Council ได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อรับคำร้องเรียนและกำกับดูแลการทำงานของสื่อ ซึ่งทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการทำงานของสื่อภายใต้ Press code และรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน และคณะกรรมการด้านกฎหมายและระเบียบต่างๆ ซึ่งทำหน้าที่ในการร่างกฎหมายที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของสื่อและการเข้าถึงข้อมูล การแต่งตั้งคณะกรรมการทั้งสองชุดนี้มีเป้าหมายเพื่อไม่ให้เกิดการคุกคามสื่อจนเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือได้รับการบาดเจ็บ เอกสารสำคัญในการกำกับดูแลกันเองภายใต้องค์กรวิชาชีพสื่อ ได้แก่

1. Cyber Media News Coverage Guide line ซึ่งเป็นเอกสารคู่มือการดำเนินการรายงานข่าวในสื่อออนไลน์ เพื่อสร้างมาตรฐานในการรายงานข่าวภายใต้กฎหมาย Press Law และมาตรฐานจรรยาบรรณสื่อ
2. Standard for Press Corporation Organization ซึ่งเป็นเอกสารว่าด้วยมาตรฐานสำหรับองค์กรสื่อเอกชน
3. Right to Reply Guideline ซึ่งเป็นเอกสารว่าด้วยสิทธิในการตอบโต้ของสื่อมวลชนเพื่อระบุนโยบายและหน้าที่ของสื่อมวลชน

กลไกการรับเรื่องร้องเรียนของ Press Council

ในแต่ละปี Press Council ได้รับเรื่องร้องเรียนมากกว่า 600 คำร้องจากประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการทำงานของสื่อมวลชน กรณีที่มีเรื่องร้องเรียนจากประชาชน Press Council มีวิธีการดำเนินการ 3 ระดับ คือ

²<http://www.rjionline.org/MAS-Press-Councils-Indonesia>

1. กรณีที่ได้รับเรื่องร้องเรียน Press Council จะพิจารณาคำร้องและหากพบว่าผิดจริง จะดำเนินการแจ้งกับนักข่าวที่เกี่ยวข้อง โดยนักข่าวมีสิทธิตาม Right to Reply ซึ่งหากรับว่าผิดจริงตามคำร้อง จะต้องดำเนินการตีพิมพ์คำชี้แจงและคำขอโทษในสื่อของตนเองและแจ้ง Press Council ในกรณีนี้ Press Council มีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำ (Supervising role) ซึ่งการตีพิมพ์คำชี้แจงตาม Right to Reply ของสื่อที่กระทำความผิด ส่งผลให้สาธารณะเข้าใจบทบาทของ Press Council ในฐานะที่เป็นองค์กรที่กำกับดูแลการทำงานของสื่อและมีอิทธิพลต่อการกำกับดูแลการทำงานของสื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ประมาณร้อยละ 70 ของคำร้องส่วนใหญ่จึงดำเนินการเสร็จในขั้นตอนนี้

2. หากไม่สามารถไกล่เกลี่ยในข้อ 1 ทาง Press Council จะเรียนเชิญทั้งสองฝ่าย คือ ผู้ยื่นคำร้องและนักข่าวมาประชุมร่วมกันเพื่อชี้แจงและไกล่เกลี่ย รวมถึงการหาวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ในขั้นตอนนี้ Press Council มีบทบาทเป็นคนกลางในการเจรจา (Moderating role)

3. กรณีสุดท้าย หากไม่สามารถแก้ไขปัญหาตามคำร้องจากขั้นตอนก่อนหน้านี้ Press Council จะส่งข้อวินิจฉัยต่อกรณีปัญหาและขอแนะนำให้ KPI ดำเนินการต่อ ในขั้นตอนนี้จะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Press Council และ KPI ซึ่งหากคำร้องนั้นเกี่ยวข้องกับสื่อวิทยุโทรทัศน์ KPI มีอำนาจในการดำเนินการตามบทลงโทษที่กำหนดไว้ได้

เนื่องจาก Press Council มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลการทำงานของนักข่าวและผู้ประกอบการสื่อทุกประเภท มีอิทธิพลในการกวดขันการทำงานเมื่อพบว่าการทำงานของนักข่าวขัดกับหลัก Press Law และเป็นการดำเนินงานที่เป็นอิสระจากการแทรกแซงของรัฐและกลุ่มทุน ทำให้ความน่าเชื่อถือของ Press Council เป็นที่ยอมรับและสามารถกำกับดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพบรรยากาศการประชุมร่วมกับ IJTI



6. ประชุมร่วมกับ Association of the Indonesian Local Television (ATVLI)



ข้อมูลทั่วไป

ATVLI มีสมาชิกที่เป็นสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นทั้งหมด 64 สถานี ซึ่งเป็นสถานีที่ออกอากาศแบบไม่เก็บค่ารับสัญญาณ (free to air TV) ในระบบ UHF จากจำนวนทั้งหมดกว่า 400 สถานีทั่วประเทศ ซึ่งในประเทศอินโดนีเซียมีสหพันธ์อยู่ลักษณะเดียวกับ ATVLI อยู่หลายแห่ง หนึ่งในสมาพันธ์เหล่านี้ก็คือสมาพันธ์โครงข่าย ซึ่งมีโครงข่ายที่เป็นสมาชิก จำนวน 9 แห่ง ที่ให้บริการสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น โดยโครงข่าย 1 แห่งมีสมาชิกที่เป็นสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นมากถึง 41 สถานี เมื่อนับรวมแล้วเป็นจำนวนกว่า 160 สถานี ที่เป็นสมาชิกของสมาพันธ์โครงข่ายสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น โดยทั้งนี้อินโดนีเซียมีจำนวนสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นกว่า 1,000 แห่ง มีสถานีโทรทัศน์ที่ออกอากาศทางจันดาวเทียมมากกว่า 20 สถานี และมีสถานีโทรทัศน์ที่ออกอากาศทางเคเบิลมากกว่า 2,000 สถานี โดยการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์จะได้รับใบอนุญาตให้ทำการออกอากาศ ซึ่งมีระยะเวลา 10 ปี

เนื่องจากของประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียมีความแตกต่างกันทางด้านภูมิศาสตร์เป็นอย่างมาก โดยประเทศอินโดนีเซียมีพื้นที่กว้างขวางมาก ซึ่งประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่กว่าพันๆ เกาะ มีประชากรหลายร้อยล้านคน มีภาษาถิ่นมากมาย

บทบาทหน้าที่

1. ดูแลและปกป้องผลประโยชน์ของสมาชิก
2. เป็นประบอกเสียงให้กับสมาชิกในการเจรจาและต่อสู้กับรัฐบาล

สถานการณ์การเปลี่ยนระบบเข้าสู่ Digital TV

มีการแบ่งประเภทสถานีโทรทัศน์ออกเป็น 4 ประเภท 3 ประเภท เป็นแบบการรับสัญญาณโดยต้องเสียเงิน (free TV) และอีก 1 ประเภทเป็นแบบเสียค่ารับชมหรือเป็นสมาชิก (pay TV)

1. สถานีโทรทัศน์ของเอกชน (private)
2. สถานีโทรทัศน์ของรัฐบาล (public)
3. สถานีโทรทัศน์ชุมชน (community) มีจำนวนประมาณ 30 สถานี ซึ่งถูกจำกัดการออกอากาศได้ภายใน 2.5 กิโลเมตร ซึ่งคล้ายกับวิทยุชุมชน
4. สถานีโทรทัศน์ที่เป็นแบบเก็บค่ารับชม (pay TV) ซึ่งรวมถึงการรับสัญญาณผ่านระบบสายเคเบิล (cable TV) และการรับสัญญาณโทรทัศน์ผ่านจานดาวเทียม (satellite TV) ซึ่งมีจำนวนมาก

เนื่องจากมีสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นในอินโดนีเซียมีมากกว่า 1,085 ช่อง ในพื้นที่ 15 โดยในพื้นที่ เช่น ในรัฐกลิมันตัน ไม่มีสถานีโทรทัศน์ออกอากาศในระบบที่ไม่ต้องเสียค่ารับชมเลย (free to air) ทำให้การเปลี่ยนผ่านไปสู่การออกอากาศในระบบดิจิทัลเป็นไปได้ยาก และเต็มไปด้วยอุปสรรคดังต่อไปนี้

1. สถานีโทรทัศน์บางแห่งเพิ่งจะลงทุนในการจัดตั้งสถานีเพียงไม่กี่ปี ซึ่งการดำเนินงานธุรกิจยังไม่ถึงจุดคุ้มทุน ทำให้ไม่มีเงินมาลงทุนเพื่อออกอากาศทางระบบดิจิทัล
2. การเปลี่ยนผ่านไปยังระบบดิจิทัลจะเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยไม่มีการหยุดการออกอากาศทางระบบอนาล็อก (analog) เพราะถ้าหยุดการออกอากาศในระบบอนาล็อกอย่างทันทีทันใด จะมีสถานีที่ได้รับผลกระทบในวงกว้างมากกว่า 600 แห่ง โดยกว่า 400 แห่ง เป็นสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น และกว่า 300 สถานีที่ออกอากาศทั่วประเทศ

ATVLI เห็นว่าการเปลี่ยนระบบจากอนาล็อกไปสู่ดิจิทัลนั้น ควรให้มันเป็นไปเองตามธรรมชาติของเทคโนโลยี และควรให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าจะเปลี่ยนไร อาจจะเมื่อมีความพร้อมเช่นเดียวกับการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีจากการใช้โทรศัพท์บ้านไปเป็นเพจเจอร์และโทรศัพท์มือถือ

กรณีฟ้องรัฐบาลและ KPI

ปีที่แล้ว ATVLI ได้ยื่นฟ้องรัฐบาลต่อศาลเนื่องจากการที่รัฐออกระเบียบให้สถานีโทรทัศน์ออกอากาศทางระบบดิจิทัล ซึ่งสถานีบางแห่งยังไม่สามารถทำได้ ทั้งนี้ก็มีระเบียบข้อบังคับ หรือแนวทางในการดำเนินการ แต่รัฐไม่ได้ปฏิบัติตามกฎเสียเอง ผลการพิจารณาปรากฏว่า ATVLI ชนะ ทำให้รัฐต้องแก้ไขข้อบังคับใหม่

ATVLI ได้ยื่นฟ้องต่อ KPI เนื่องจาก KPI เปิดให้มีการขอใบอนุญาตจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ในระบบดิจิตอลรายใหม่ ซึ่งมีจำนวนมากถึง 96 ราย ซึ่งนั่นหมายความว่าผู้ประกอบการด้านสถานีโทรทัศน์เพิ่มขึ้นอีก 96 ราย จากเดิมที่มีอยู่แล้วมากกว่า 1,000 ช่อง (สถานี) ทำให้การแข่งขันดุเดือดมากขึ้นซึ่งอาจทำให้ผู้ประกอบการดำเนินกิจการได้ยากลำบากมากขึ้น

ปัญหาการหาผู้จัดทำเนื้อหา/รายการ

สมาชิกของ ATVLI เคยเผชิญปัญหาในการจัดหา/จัดทำเนื้อหาหรือหารายการ ในช่วงปี พ.ศ. 2547-2548 แต่หลังจากนั้นก็ไม่มีปัญหา เนื่องจากเมื่อมีการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ใหม่ ทางสถานียังไม่ทราบว่าผู้ชมจะชอบชมรายการแบบไหน ผู้ชมต่างสถานที่ก็มีความชอบความสนใจต่างกัน และสมาชิกอาจจะยังไม่สามารถผลิตรายการเองได้ หลังจากที่ ATVLI ได้ให้ความรู้ อบรม และความช่วยเหลือนั้น 5 ปีต่อมา ทางสมาชิก ATVLI ก็สามารถผลิตรายการเองได้ ทั้งนี้ ATVLI ได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยการแลกเปลี่ยนรายการออกอากาศซึ่งกันและกัน (crossing program)

ทิศทางความช่วยเหลือสนับสนุนของ กสทช. ต่อการผลิตเนื้อหารายการต่อผู้ประกอบการสถานีโทรทัศน์ในอินโดนีเซีย

ในการที่จะเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิตอลซึ่งผู้ประกอบการในอินโดนีเซียก็ต้องการรายการหรือเนื้อหาที่มาจากประเทศไทย เพราะรายการในประเทศไทยมีความสร้างสรรค์และน่าสนใจ

- ให้ประเทศในสมาชิกอาเซียนผลิตรายการที่สามารถออกอากาศและเหมาะสมต่อผู้ชมในประเทศสมาชิกอาเซียนโดยต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้ชมในประเทศสมาชิก

ภาพบรรยากาศการประชุมร่วมกับ ATVLI



7. การประชุม Bali Media Forum ครั้งที่ 6

Website: <http://www.thomsonfoundation.org/news-and-features/2014/08/27/save-the-date-6th-bali-media-forum-will-take-place-from-8-10-october>



การประชุม Bali Media Forum ครั้งที่ 6 จัดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่าง Indonesian Press Council มูลนิธิ Thomson และ Institute for Peace and Democracy การจัดประชุมครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อเปิดประเด็นแลกเปลี่ยนพูดคุย ภายใต้หัวข้อ Open Goals: Ethics in the Information Game ซึ่งเน้นวิสัยทัศน์การสร้างข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพและบทบาทของสื่อมวลชนและสื่ออิสระ (Independent Media) ในยุคอินเทอร์เน็ต การอภิปรายเกี่ยวกับคุณภาพของข้อมูลที่สื่อสารสาธารณะควรให้ความสำคัญต่อหลักการหลัก 3 ประการ คือ ความเที่ยงตรงของข้อมูล (Accuracy) การลดผลกระทบจากการนำเสนอข้อมูล (Minimizing harms) และความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Accountability)

ในการประชุมครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้เข้าร่วมกว่า 90 รายจาก 25 ประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นผู้แทนจากองค์กรวิชาชีพสื่อ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต และตัวแทนจากองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ ในรายงานนี้ ได้สรุปประเด็นจากการอภิปรายเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพ การส่งเสริมการสร้างจริยธรรมในการทำงานของนักข่าวในสื่อออนไลน์ เป็นต้น

หัวข้ออภิปรายเกี่ยวกับเรื่องบทบาทของเสิร์ชเอนจินและผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต (A Level Playing Field: The role of the search engines and service providers)

วิทยากร: Taj Meadows, Policy Communications Manager, Google Asia Pacific และ

ZulfadlySyam, ประธาน Indonesian Internet Service Provider;

ผู้ดำเนินรายการ: Bettina Peters, ผู้อำนวยการการพัฒนา มูลนิธิ Thomson

Indonesian Internet Service Provider (APJII) เป็นองค์กรอิสระที่มีเครือข่ายการทำงานทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ สมาชิกเป็นผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISPs) และบริษัทที่ให้บริการด้าน IT โดยดำเนินงานด้านการจัดทำมาตรฐานสำหรับ ISPs และเสนอข้อเสนอแนะทางนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการให้บริการด้านอินเทอร์เน็ตของประเทศอินโดนีเซีย ในปัจจุบัน อินโดนีเซียมี ISPs ประมาณ 309 บริษัททั่วประเทศ แต่ยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างครอบคลุมได้ เนื่องจากอุปสรรคด้านภูมิประเทศของอินโดนีเซีย ทั้งนี้ กลุ่ม ISPs ได้กำหนดเป้าหมายว่าจะขยายการให้บริการให้ครอบคลุมทั่วประเทศภายในปี ค.ศ. 2020 นอกจากนี้ รัฐบาลอินโดนีเซียกำหนดแผนการวางโครงข่ายการขยายบริการอินเทอร์เน็ตในปี ค.ศ. 2010-2012 ตัดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตในหมู่บ้านภายในปี ค.ศ. 2012-2014 ขยายโครงข่าย Broadband และ digital ในปี ค.ศ. 2014-2020 (ภาพประกอบ 1)



ภาพประกอบ 2: Indonesia ICT Roadmap (Syam, 2014)

ปัจจุบันประเทศอินโดนีเซียมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตประมาณ 71.2 ล้านคน (28.6% ของจำนวนประชากร) โดยมีเป้าหมายเพิ่มจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็น 50% ในปี ค.ศ. 2014 และ 70%

ในปี ค.ศ. 2015 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในอินโดนีเซียเน้นการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือ (ประมาณ 70% ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั้งหมด) ผู้ใช้ส่วนใหญ่อายุ 25-30 ปี

APJII ทำงานด้านการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตให้ทั่วถึงในประเทศอินโดนีเซีย รวมทั้งการเชื่อมโยงกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลการใช้อินเทอร์เน็ต แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลเนื้อหาและจริยธรรมด้านการนำเสนอข้อมูลในอินเทอร์เน็ต

ในส่วนของ Google Asia Pacific คุณ Taj Meadows ให้ความเห็นต่อเสรีภาพของข้อมูลในโลกอินเทอร์เน็ตว่ามีส่วนสำคัญในการเปิดโอกาสให้เกิดประชาธิปไตยด้านข้อมูล ซึ่งรัฐบาลไม่สามารถควบคุมการเข้าถึงข้อมูลแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดได้อีกต่อไป และการเข้าถึงข้อมูลสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านการพัฒนาการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตบนเครือข่ายมือถือ ทำให้เราได้ประโยชน์จากตรงนี้มาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการศึกษาทางไกล การสร้างองค์ความรู้จากการแลกเปลี่ยนในโลกอินเทอร์เน็ต ล้วนมาจากการเชื่อมต่อและเข้าถึงข้อมูลที่มากขึ้นและรวดเร็วขึ้น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตก็พบกับข้อท้าทายหลัก 3 ประการด้วยกัน คือ

1. การเปลี่ยนแปลงบทบาทของสื่อเก่าที่ทดแทนโดยสื่อใหม่ เช่น social media เกิดการเปลี่ยนการรับข่าวสารจากนักข่าวเป็นข่าวจากกลุ่มเพื่อนหรือครอบครัวแทน ซึ่งอาจมีปัญหาในแง่ของคุณภาพของข้อมูล ในส่วนนี้ ทาง Google มีโครงการที่ให้ความช่วยเหลือสำนักข่าวและบรรณาธิการในการตรวจสอบแหล่งข่าวและข้อมูลที่มาจากแหล่งข้อมูลออนไลน์

2. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอำนาจ

3. ผลกระทบจากปัญหาต่างๆ ที่ส่งผลกระทบในวงกว้างขึ้นและเร็วขึ้น เช่น ปัญหาเศรษฐกิจโลก

นอกจากนี้ ในการอภิปรายถึงเป้าหมายหลัง Millennium Development Goal (Post-MDGs 2015) ได้กำหนดให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการนำไปสู่เป้าหมายการแก้ไขปัญหาคืออื่นๆ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (Access for Information) เป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินงานของ Google ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การทำงานของ Google ยังจำกัดบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นบริษัทผู้ให้บริการเสิร์ช เอ็นจิน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามข้อตกลงที่ทางบริษัทฯ ได้ทำร่วมกับรัฐบาลในแต่ละประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องของความปลอดภัยด้านข้อมูลส่วนบุคคลและการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล แต่ในส่วนของกำกับการกำกับดูแลเนื้อหาในอินเทอร์เน็ต Google ไม่มีส่วนในการรับผิดชอบหรือจำกัดการเข้าถึงเว็บไซต์ที่หลอกลวง นำเสนอ hate speech สร้างความแตกแยก ฯลฯ ซึ่งหากพบว่าเว็บไซต์ดังกล่าว ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตควรแจ้งกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อปิดเว็บไซต์เหล่านั้น

หัวข้ออภิปรายเรื่อง แนวทางการส่งเสริมคุณภาพข้อมูลข่าวสารในพื้นที่สาธารณะ(Expanding the Pitch: New initiatives for quality in the public information space)

วิทยากร: Ainun Najib ผู้ก่อตั้งเว็บไซต์ www.kawalpemilu.org, อินโดนีเซีย และ Mario Tedeschini-Lalli, Online New Association, Italy;

ผู้ดำเนินรายการ: Melinda de Jesus, ผู้อำนวยการ Centre for Media Freedom and Responsibility, the Philippines

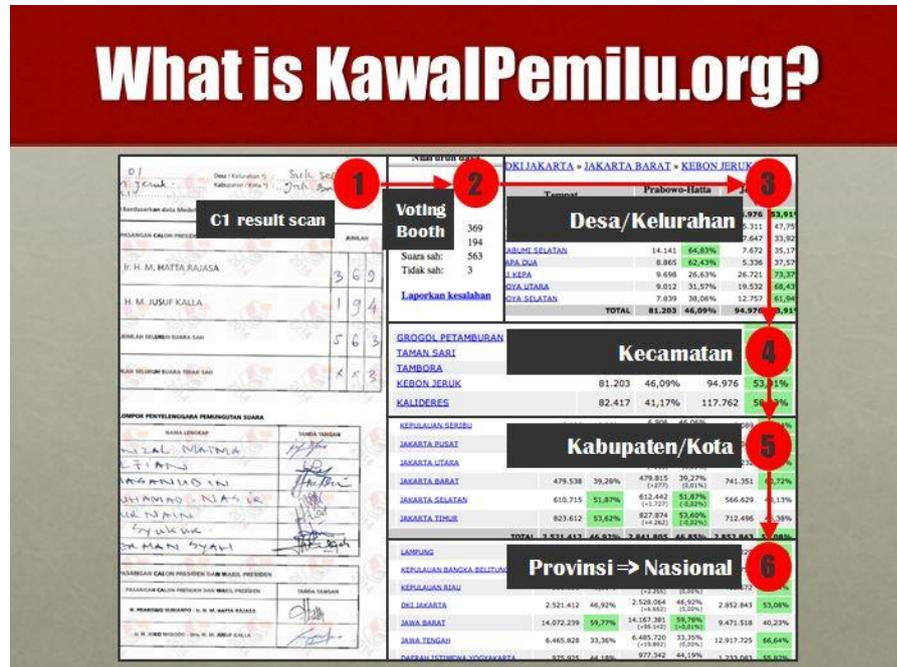
คุณ Ainun Najib นำเสนอการก่อตั้งเว็บไซต์ www.kawalpemilu.org ซึ่งเป็นเว็บไซต์จับตามผลการเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งล่าสุดของประเทศอินโดนีเซีย เกิดจากการรวมตัวกันของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวอินโดนีเซียที่พยายามสร้างพื้นที่การนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง โปร่งใส เป็นกลางและน่าเชื่อถือของผลการเลือกตั้ง เพื่อให้เป็นช่องทางการนำเสนอข้อมูลที่เป็นกลางท่ามกลางวิกฤติข้อมูลแบบแบ่งพรรคแบ่งพวกในโลกออนไลน์ช่วงเลือกตั้ง โดยมีสมาชิกเพียง 5 คนเป็นผู้จัดการเว็บไซต์และกลุ่มอาสาสมัครผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวอินโดนีเซียมากกว่า 700 คนที่อาศัยอยู่ใน 27 ประเทศ ได้ทำงานร่วมกันในการนำเสนอข้อมูลเหล่านี้ โดยระดมทุนผ่าน crowdsourcing source และได้รับเงินสนับสนุนโครงการประมาณ 2000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ (หรือประมาณ 640,000 บาท) จากการระดมทุน การทำงานทั้งหมดเป็นการทำงานที่ไม่มีโครงสร้างองค์กร มีการกระจายการทำงานและเน้นการสร้างกระแส Viral

เว็บไซต์นี้นำข้อมูลจากหน่วยเลือกตั้งในพื้นที่ที่ปรากฏในเว็บไซต์ทางการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (KPU) ที่รวบรวมและแสมกนผลการเลือกตั้งจากหน่วยเลือกตั้งย่อยทั่วประเทศ และสรุปผลตามระดับตำบล จังหวัด และภูมิภาค โดยนำเสนอข้อมูลในเว็บไซต์เพื่อให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงข้อมูลการเลือกตั้งด้วยตนเองและเพื่อป้องกันการโกงคะแนนเสียงการเลือกตั้งที่อาจจะเกิดขึ้น (ภาพประกอบ 2) ในการรวบรวมและประมวลผลข้อมูล Google เป็นเว็บไซต์หลักที่ให้การสนับสนุนการทำงานของทีมงานเว็บไซต์ และเปิดให้ผู้ชมสามารถเข้าถึงเว็บไซต์ผ่านการป้อนคำค้นใน Google ได้โดยง่าย

จากความร่วมมือของทีมงานและอาสาสมัคร ทำให้เว็บไซต์สามารถดำเนินการเสร็จสิ้น 97% ภายในระยะเวลาเพียง 6 วัน และสามารถนำเสนอผลการเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ โดยมีผู้เข้าชมเว็บไซต์มากกว่า 3 ล้านครั้งจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 1 ล้านคน จากการนำเสนอข้อมูลของเว็บไซต์ ส่งผลในการเลือกตั้งครั้งนี้เปิดกว้างและโปร่งใสมากกว่าการเลือกตั้งครั้งก่อนๆ ของอินโดนีเซีย

ในอนาคตเว็บไซต์ www.kawalpemilu.org มีแผนที่จะเปิดเว็บไซต์ที่ดำเนินงานในลักษณะใกล้เคียงกันในระดับจังหวัด (KawalPilkada.org) ระดับหมู่บ้าน (KawalDesa.org) ข้อมูล

จากส่วนกลางและข้อมูลด้านกฎหมาย (KawalDPR.org) รวมถึงเว็บไซต์ที่ใช้รูปแบบ crowdsourcing ในการแก้ปัญหา (Gotong.Royong.org)



ภาพประกอบ 3: ขั้นตอนการประมวลผลการเลือกตั้งในเว็บ kawalpemilu.org (Najib, 2014)

คุณ Mario Tedeschi-Lalli จาก Online Newth Association นำเสนอโครงการจริยธรรมการนำเสนอข่าวออนไลน์ ONA DIY ETHICS CODE PROJECT และคณะทำงาน UGC ETHICS เพื่อเป็นแนวทางการนำเสนอข้อมูลข่าวสารออนไลน์ภายใต้หลักการที่ตกลงร่วมกันและตั้งอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใส ที่สามารถนำไปปรับใช้กับสถานีข่าวออนไลน์ สำนักข่าวใหม่ และบล็อกเกอร์ โดยหลักการที่เสนอเป็นข้อตกลงร่วมกัน สำหรับ D-I-Y Ethics Code คือ

1. หลักการทั่วไป: พูดยความจริง ไม่คัดลอกงานผู้อื่นโดยไม่อ้างอิง แก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาด ไม่ดัดสินบนเพื่อบิดเบือนข้อมูล หลีกเลี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อน เคารพแหล่งข่าวและผู้รับข่าว
 2. เปิดเผยจุดประสงค์การนำเสนอข่าวว่าเป็นการนำเสนอข่าวแบบเป็นกลาง/ความคิดเห็น
 3. การควบคุมเนื้อหาที่สร้างความขัดแย้งและไม่น่าเชื่อถือ
- แผนการทำงานในอนาคต คือ การระดมทุนเพื่อสร้างพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนและนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมการนำเสนอข่าวออนไลน์

หัวข้ออภิปรายเรื่อง การรณรงค์สร้างมาตรฐานคุณภาพการนำเสนอของสื่อออนไลน์ (Respect: Campaigning for Quality Standards On-Line)

วิทยากร: Hilde Tetterut, Norwegian Journalists Union, ประเทศนอร์เวย์, SoeMyint, Mizzima.com, Myanmar และ Cherian George อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย Hong Kong Baptist, ฮองกง

ผู้ดำเนินรายการ: NinokLeksono, Press Council Indonesia

คุณ Hilde Tetterut นำเสนอโครงการรณรงค์ “Where Did You Get It?” ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือขององค์กรและบริษัทสื่อรายใหญ่ในประเทศนอร์เวย์ อาทิ Norwegian Union of Journalists, Association of Norwegian Editors, Norwegian Press Association, Norwegian Local Newspaper Association, Norwegian Media Businesses' Association, Norwegian Specialized Press Association, NRK (Norwegian Broadcasting Corporation) and TV2 โดยแคมเปญการรณรงค์นี้มีจุดประสงค์ให้คนรุ่นใหม่สามารถรู้เท่าทันและคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ในการรับข้อมูลจากสื่อผ่านความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารมวลชนและจริยธรรมสื่อมวลชน เน้นการจัดกิจกรรมรณรงค์สำหรับเยาวชนอายุระหว่าง 15-19 ปี

ในอดีต ข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏในสื่อมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ สื่อที่ตรวจสอบโดยบรรณาธิการ หรือสื่อโฆษณา ซึ่งผู้รับสารจะทราบโดยทันทีว่าสื่อ นั้นมาจากแหล่งใด แต่ในยุคอินเทอร์เน็ตส่งผลให้รูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารปรับเปลี่ยนไป โดยไม่ว่าใครก็สามารถเสนอข้อมูลบนโลกออนไลน์ได้ แต่ผู้รับสารเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่สนใจและใส่ใจถึงเป้าหมายเบื้องหลังของข่าวแต่ละชิ้นว่าเป็นอิสระจากอิทธิพลของกลุ่มการเมืองหรือกลุ่มทุนหรือไม่ ดังนั้น การรณรงค์นี้จึงอยากให้ทุกคนสามารถรู้เท่าทันสื่อในโลกออนไลน์ ด้วยการตั้งคำถามง่ายๆ ว่า “คุณได้ข้อมูลหรือข่าวนั้นมาจากไหน? (Where did you get it?)”

ที่ผ่านมา โครงการรณรงค์ดังกล่าวได้ดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

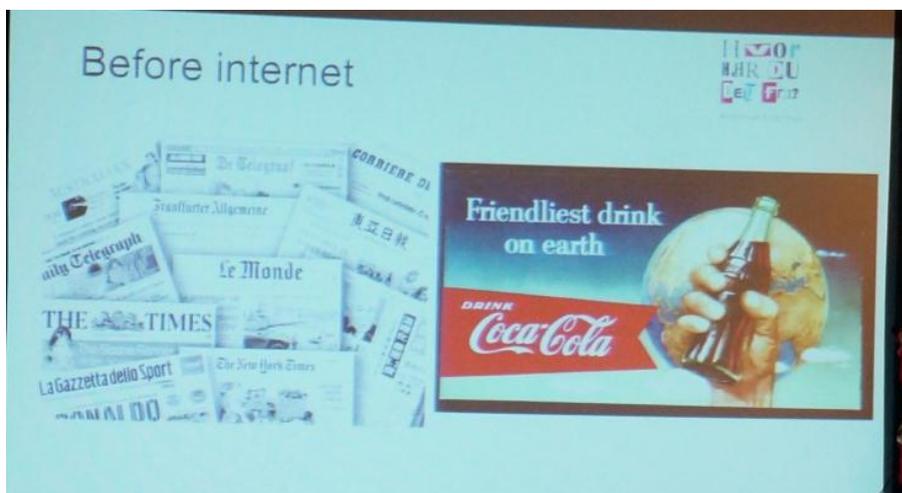
1. จัดทำการสำรวจเกี่ยวกับเยาวชนและสื่อจำนวน 2 ครั้ง: จากการสำรวจ พบว่าแหล่งข้อมูลสำหรับเยาวชน คือ social media (91%) หนังสือพิมพ์ออนไลน์ (64%) และหนังสือพิมพ์ (26%)
2. กิจกรรมในโรงเรียนมัธยม ภายใต้หัวข้อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การทำงานของกรรมการรับเรื่องร้องเรียน จริยธรรมการนำเสนอข่าว การระบุที่มาของข่าว/ข้อมูล และสิ่งที่ควรระมัดระวังในการรับข่าวจาก social media
3. การเสวนาและประชุมโดยเป็นการจัดประชุมสำหรับเยาวชนร่วมกับนักข่าว และสื่อมวลชนมืออาชีพ

4. จัดตั้งกรรมการเยาวชนรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับสื่อ (Youth Press Complaint Commission) เพื่อให้คณะกรรมการเยาวชนเหล่านี้มีทักษะในการส่งเสริมจริยธรรมการใช้สื่อ social media

5. Digital Quiz

การรณรงค์ดังกล่าว มุ่งหวังว่าผู้รับสื่อและสื่อมวลชนควรยึดถือแนวทางการทำงานของสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข่าวและข้อมูลในสื่อใดก็ตาม โครงการรณรงค์ที่จัดกิจกรรมร่วมกับเยาวชน และโครงการอบรมบรรณาธิการและนักข่าวสำหรับเยาวชนเป็นแนวทางในการสร้างการรู้เท่าทันสื่อและให้เยาวชนได้มีพื้นฐานและรับข่าวสารจากแหล่งข่าวที่มีการตรวจสอบและน่าเชื่อถือ

ในส่วนประสบการณ์ของประเทศฮ่องกงและพม่า มองว่าการกำกับจริยธรรมของสื่อในอินเทอร์เน็ต ยังต้องใช้เวลาในการทำงานต่อไป ไม่สามารถทำได้ทันที ในฮ่องกง อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือสำคัญในประชาธิปไตยและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประเด็นร่วมที่สื่อออนไลน์ควรให้ความสำคัญ คือ การรู้เท่าทันสื่อ จริยธรรมของสื่อออนไลน์ และความรับผิดชอบของสื่อออนไลน์



การนำเสนอหัวข้ออภิปรายเรื่องจริยธรรมการนำเสนอข้อมูลในพื้นที่สาธารณะในวิสัยทัศน์ใหม่ (Ethics in the Public Information Sphere – A new vision)

วิทยากร: Aidan White, Director, Ethical Journalism Network, นอร์เวย์;

ผู้ดำเนินรายการ: EkoMaryadi, Alliance of Independent Journalists, Indonesia

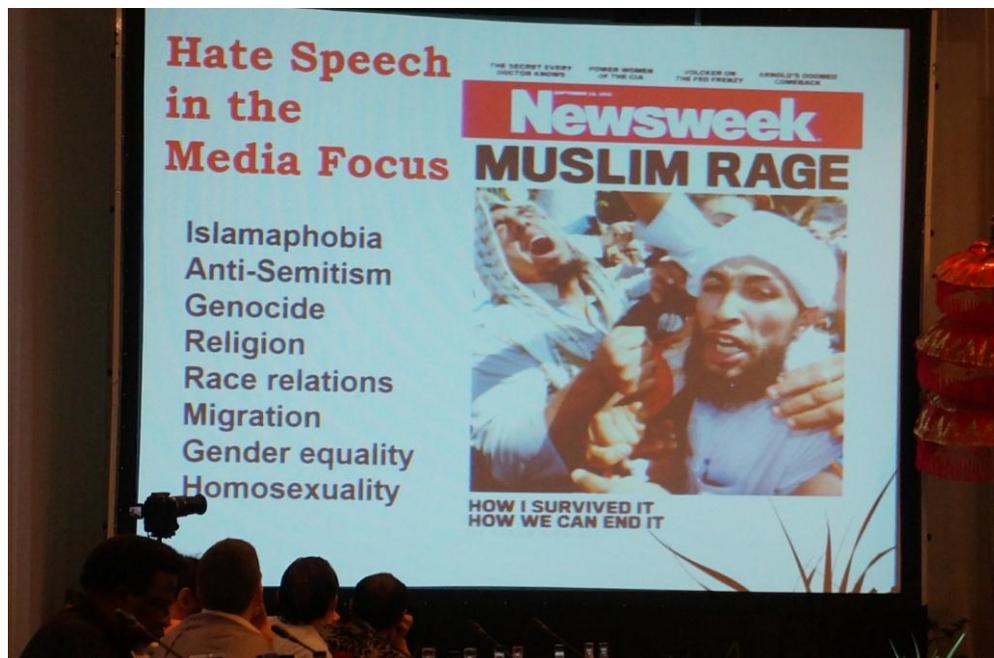
Ethical Journalism Network เป็นเครือข่ายการรวมตัวกันขององค์กรวิชาชีพทั่วโลก ที่มีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเชื่อมั่นในสื่อและส่งเสริมจรรยาบรรณของการทำงานสำหรับนักข่าว การกำกับดูแลกันเองของสื่อในยุคดิจิทัล คุณ Aidan White ผู้อำนวยการ Ethical Journalism Network ระบุถึงหลัก 4 กลุ่มในโลกเสรีอินเทอร์เน็ต ได้แก่ กลุ่มบริษัท รัฐ/หน่วยงานภาครัฐ นักข่าว และสื่อมวลชน และเสียงจากประชาชน ซึ่งตอนนี้ปัญหาการนำเสนอข้อมูลข่าวสารร่วมกัน คือ ข้อมูลส่วนใหญ่ยังอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐและกลุ่มทุน การแสดงออกในโลกออนไลน์ไปถึงจุดที่เกินการแสดงออกเสรี (Free expression) วัฒนธรรมการสื่อสารข้อมูลเท็จ การนำเสนอข้อมูลที่ปนเป ระหว่างการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวและการให้ข้อมูลสาธารณะ และสุดท้ายคือความท้าทายในการแสดงความรับผิดชอบต่อการสื่อสารในโลกออนไลน์

ทั้งนี้ ในแง่ของการทำงานด้านสื่อสารมวลชนมีความแตกต่างอยู่หลายประการ เช่น การทำงานของสื่อจะไม่ใช่ free speech แต่เป็นข้อมูลที่ผ่านการกำกับ การทำงานของสื่อจะ ดำเนินการภายใต้กรอบคุณค่าและจริยธรรมในการทำงานของสื่อมวลชน รวมถึงเป็นการทำงานที่มี วัตถุประสงค์ชัดเจนและเป็นการทำงานเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น จริยธรรมการทำงานสื่อมวลชนที่ควรมีร่วมกัน คือ

1. การสื่อสารความจริงที่ถูกต้องแม่นยำ และอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง
2. เป็นอิสระ
3. ความเป็นกลาง
4. การเคารพความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น
5. เชื่อถือได้และโปร่งใส

ในโลกอินเทอร์เน็ตเป็นพื้นที่ที่เปิดให้การนำเสนอข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ส่วนตัว มากกว่าประโยชน์ต่อผู้อื่น อคติ ความลำเอียง และไม่ยุติธรรมกลับกลายเป็นคุณค่าที่ยอมรับได้ในโลกออนไลน์ อย่างไรก็ตาม คุณค่าที่เป็นที่ยอมรับและยึดถือปฏิบัติในโลกอินเทอร์เน็ตร่วมกัน คือ **ความน่าเชื่อถือและความเที่ยงตรง**ของข้อมูลบนพื้นฐานของการสื่อสารโดยใช้หลักฐาน การให้ความสำคัญกับการเคารพความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และ **ความน่าเชื่อถือ**ด้วยการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

นอกจากนี้ ความรับผิดชอบในการสื่อสารเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญเช่นกัน การนำเสนอข้อมูลข่าวสารออนไลน์ควรให้ความสำคัญกับความถูกต้องของข้อมูลเป็นหลักการพื้นฐาน รวมถึงความโปร่งใส การรักษาข้อมูลส่วนตัวของแหล่งข่าว การปกปิดที่มาของแหล่งข่าวเมื่อจำเป็น การควบคุมดูแลการแสดงความเห็นท้ายข่าว ความน่าเชื่อถือในการนำเสนอข้อมูลและการแก้ไขข้อมูลที่ผิดพลาด และไม่นำเสนอข่าวด้วยความเร่งรีบ จริยธรรมของการสื่อสารในโลกอินเทอร์เน็ตจะต้องสร้างจากนักข่าวและสื่อมวลชนเอง นักข่าวและสื่อมวลชนควรร่วมมือกันสร้างรูปแบบการทำงานสื่อสารมวลชนขึ้นใหม่ และสื่อสารกับผู้ใช้เว็บในด้านจริยธรรมที่ควรใช้ร่วมกัน การกำกับดูแลตนเอง และการสร้างความร่วมมือกับผู้รับสาร แม้ว่าทุกวันนี้ ใครจะบอกเล่าเรื่องราวอะไรก็ได้ในโลกออนไลน์ แต่การรายงานนั้นจะเป็นการทำงานด้านการสื่อสารมวลชนก็ต่อเมื่อเป็นการทำงานภายใต้กรอบจริยธรรม



การประชุม Bali Media Forum สิ้นสุดลงด้วยคำแถลงข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับหลักการการทำงานของสื่อมวลชน และการกำกับดูแลตนเอง ภายใต้กรอบจริยธรรมในการทำงานร่วมกันในสื่อโซเชียลมีเดียและสื่อออนไลน์ ที่จะร่วมกันสนับสนุนเสรีภาพของสื่ออิสรภาพของนักข่าว จากการแทรกแซงของรัฐและกลุ่มทุนต่างๆ รวมถึง รัฐบาลจะต้องหลีกเลี่ยงการออกกฎระเบียบที่ขัดต่ออิสรภาพในการนำเสนอของสื่อมวลชนและจะต้องปกป้องสิทธิของสื่อและสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน รวมถึงสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและการรวมกลุ่มกัน นอกจากนี้ สื่อมวลชน

จะต้องดำเนินการกำกับดูแลกันเอง ภายใต้ความโปร่งใสและการทำงานตามมาตรฐานสื่อมวลชนในด้านต่อไปนี้

1. การส่งเสริมและธรรงศ์เสรีภาพสื่อและการกำกับดูแลสื่อ
2. สร้างองค์ความรู้ให้แก่สังคมในเรื่องบทบาทของสื่อในสังคมประชาธิปไตย
3. เป็นคนกลางในการแก้ปัญหาระหว่างสื่อมวลชนกับผู้ชม
4. สนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลสำหรับสาธารณะและระบบเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย

แม้ว่ากรอบจริยธรรมการทำงานของสื่อมวลชนจะแตกต่างกันออกไปตามความหลากหลายของวัฒนธรรมในแต่ละเขตภูมิภาค หลักการทำงานของสื่อที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน คือ

1. มีจุดประสงค์ในการรายงานความจริงและอยู่บนฐานของข้อมูลจริง
2. เป็นอิสระจากอิทธิพลภายนอก เช่น อิทธิพลของรัฐหรือกลุ่มทุน
3. ทำงานอย่างเป็นกลาง (ไม่ได้หมายถึงการวางตัวให้เป็นกลางหรือละเลยแต่ให้รายงานข่าวแบบนำเสนอข้อมูลที่รอบด้านจากทุกฝ่าย)

4. ระมัดระวังผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรายงานข่าวและควรลดผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น

5. สร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณะ

“โซเชี่ยลมีเดียสามารถสร้างความแข็งแกร่งของการทำงานด้านการสื่อสารมวลชนและเพิ่มคุณค่าของสื่อด้วยการเปิดโอกาสให้เสียงที่หลากหลายมีพื้นที่ แต่ยังไม่มิจริยธรรมใดในการกำกับการรายงานข่าวในเครือข่ายโซเชี่ยลเน็ตเวิร์คและสื่อควรที่จะสร้างโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบและดูแลความคิดเห็นต่างๆ เพื่อจำกัดข่าวลือ การปลุกปั่น และวาทกรรมสร้างความเกลียดชังต่างๆ (Hate Speech)”

การประชุมครั้งนี้ยืนยันที่จะสนับสนุนความคิดและข้อเสนอที่ได้อภิปรายในที่ประชุม และสนับสนุนหลักการจริยธรรมของสื่อมวลชนทั้งห้าข้อดังกล่าว นอกจากนี้ การสื่อสารต่อสาธารณชนควรกระทำภายใต้หลักการ 3 ข้อ คือ ความจริงและความเที่ยงตรง การเคารพความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และความน่าเชื่อถือ

นอกจากนี้ ยังต้องทำงานร่วมกับ 4 เสาหลักในพื้นที่สื่ออินเทอร์เน็ต อาทิ ภาคธุรกิจ (โฆษณาและข้อมูลที่ไม่ใช่โฆษณา) หน่วยงานทางการเมืองและหน่วยงานของรัฐ สื่อมวลชนและสาธารณชนทั่วไปและองค์กรภาคประชาชนในการส่งเสริมหลักการ 3 ข้อของการสื่อสารต่อสาธารณชนและยอมรับจริยธรรมเฉพาะในการทำงานด้านสื่อสารมวลชน รวมถึงการสนับสนุนกิจกรรมธรรงศ์เพื่อสร้างความรู้เท่าทันสื่อ ร่วมส่งเสริมการจัดทำจริยธรรมสื่อออนไลน์ สนับสนุน

เครือข่ายสื่อทวีปแอฟริกาที่มุ่งให้ลดการสร้างวาทกรรมที่ก่อให้เกิดการเกลียดชัง และการพัฒนาการส่งเสริมพหุวัฒนธรรมและความหลากหลายในสื่อและสถานีข่าว



8. การประชุมร่วมกับ Center for Media Freedom and Responsibility (CMFR)

Website: www.cmfr-phil.org/



ข้อมูลทั่วไป

องค์กร Center of Media Freedom and Responsibility (CMFR) ก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการสร้างอำนาจให้สื่อมวลชนและการส่งเสริมเสรีภาพสื่อในฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ หลังจากการถูกโค่นล้มอำนาจของรัฐบาลมาร์กอสโดยพลังประชาชน CMFR ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2532 ในฐานะองค์กรเอกชนที่เป็นอิสระและไม่แสวงหาผลกำไร โดยมีเป้าหมายที่จะสร้างรากฐานของสื่อมวลชนให้เป็นเสาหลักในสังคมประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์ ประเด็นการทำงานของ CMFR คือ การรักษาเสรีภาพสื่อ การส่งเสริมความรับผิดชอบทางวิชาชีพของสื่อ และการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาชีพของสื่อรายละเอียดของกิจกรรม ได้แก่

1. การปกป้องและสร้างความเข้มแข็งของสื่อในฐานะที่เป็นรากฐานของประชาธิปไตย
2. สร้างกรอบความรับผิดชอบและจริยธรรมในการทำงานของสื่อ
3. ยกกระดับความสามารถในการรายงานข่าวประเด็นเฉพาะ
4. ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาชีพของสื่อ
5. เชื่อมโยงกลุ่มต่างๆ ในสังคมเพื่อร่วมสร้างความเข้มแข็งให้สื่อมวลชนในฟิลิปปินส์
6. ส่งเสริมกิจการการเพิ่มทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสร้างความตระหนักกับสาธารณะ

ผู้ก่อตั้งและผู้อำนวยการคนปัจจุบันของ CMFR คือ Melinda Quintos De Jesus และรองผู้อำนวยการ คือ Prof. LUIS V. Teodoro ปัจจุบัน กิจกรรมหลักของ CMFR ได้แก่

1. Media Monitoring and Review ดำเนินการรวบรวมและจัดพิมพ์ในรูปแบบวารสารทางวิชาการ ภายใต้ชื่อ PHILIPPINE JOURNALISM REVIEW (PJR) สำหรับนักวิชาการด้านสื่อและนักศึกษา นอกจากนี้ ยังจัดพิมพ์รายงาน PJR REPORTS ซึ่งเป็นรายงานที่รวบรวมความเคลื่อนไหวของประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสื่อ จัดพิมพ์และแจกจ่ายให้แก่สื่อมวลชนกว่า 500 คนทั่วประเทศ รวมถึงนักวิชาการและนักศึกษาด้านสื่อ และจัดพิมพ์เอกสารประจำปีชื่อ MEDIA TIMES

2. Press Freedom Watch ฐานข้อมูลเสรีภาพสื่อ โดยจัดการอบรมนักข่าวพลเมืองในพื้นที่เพื่อรายงานและติดตามสถานการณ์การสังหารนักข่าว รวมทั้งมีการรายงานข้อมูลที่อัปเดตทุกเดือน

3. Jaime V. Ongpin Awards for Excellence in Journalism (JVOAEJ) รางวัลสำหรับความเป็นเลิศด้านการทำงานสื่อมวลชน

นอกจากนี้ CMFR ยังมีกิจกรรมอื่นๆ อีกหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพสื่อ มาตรฐานความรับผิดชอบทางวิชาชีพของสื่อ และการพัฒนาทักษะของสื่อ

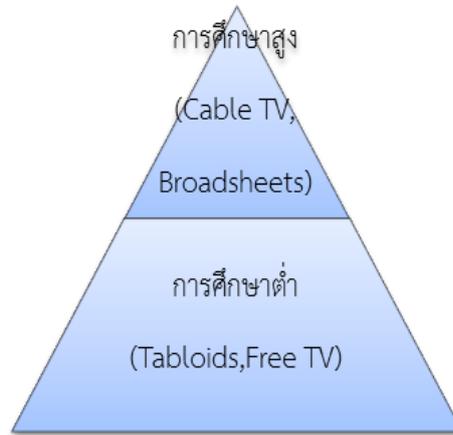
กฎหมายเกี่ยวกับสื่อของฟิลิปปินส์

สื่อฟิลิปปินส์และเสรีภาพในการแสดงออกได้รับการปกป้องตามรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2530 มาตราที่ 3 ข้อ 4 นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายคุ้มครองนักข่าวและแหล่งข่าว (Shield Laws) แต่ไม่มีกฎหมายสื่อโดยเฉพาะ และไม่มี พรบ. เสรีภาพในด้านข่าวสารข้อมูล มีเพียง พรบ. ป้องกันอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ปี พ.ศ. 2555 แม้จะมีเสรีตามกฎหมาย แต่สื่อฟิลิปปินส์ก็มีหลายปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและจำกัดเสรีภาพของสื่อ เช่น ระบบทุน ความอ่อนไหวในการวิพากษ์วิจารณ์บุคคลที่มีอำนาจ แรงกดดันทางการเมือง การคอร์รัปชัน การคุกคามสื่อ เป็นต้น

ภาพรวมของสื่อในฟิลิปปินส์และสถานการณ์ของสื่อภายในประเทศ

สื่อส่วนใหญ่ในประเทศฟิลิปปินส์ดำเนินการและเป็นเจ้าของโดยภาคเอกชนที่มุ่งหวังผลกำไร ซึ่งยังไม่มีมีการกำกับดูแลภายใต้กฎหมาย ยกเว้นสื่อภาพยนตร์และโทรทัศน์ การเข้าถึงสื่อได้สะท้อนภาพโครงสร้างสังคมแบบพหุวัฒนธรรมของประชากรฟิลิปปินส์ ที่ประชากรที่มีการศึกษาสูงนั้นมีจำนวนน้อยกว่าประชากรที่มีการศึกษาต่ำ ยกตัวอย่างเช่น การเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ประเภทเคเบิลทีวี

กับฟรีทีวี และหนังสือพิมพ์ประเภท Broadsheets กับ Tabloids ประชากรที่มีการศึกษาที่มีจำนวนน้อย มักจะบริโภคสื่อจากเคเบิลทีวีและหนังสือพิมพ์ประเภท Broadsheets ดังแสดงในภาพด้านล่าง



ภาพประกอบ 4: โครงสร้างสังคมแบบพีระมิดของประชากรฟิลิปปินส์และการเข้าถึงสื่อ

สื่อแบ่งออกเป็น สื่อระดับชาติและสื่อชุมชน สื่อระดับชาติหมายถึงสื่อในกรุงมะนิลา ซึ่งประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ขนาดมาตรฐาน (broadsheet) 9 ฉบับ หนังสือพิมพ์ประเภท Tabloid นิตยสารและสถานีข่าวหลัก 2 สถานี ส่วนสื่อออกกรุงมะนิลาจะจัดอยู่ในประเภทสื่อท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยหนังสือพิมพ์ประมาณ 500 ฉบับ สถานีวิทยุท้องถิ่นประมาณ 600 สถานี และกิจการในเครือของสื่อในมะนิลา

สภาพการแข่งขันที่รุนแรงส่งผลต่อเนื้อหาการนำเสนอของสื่อ โดยเฉพาะสื่อหลักอย่าง ABS-CBN2 และ GMA-7 ที่มุ่งเน้นข่าวที่สามารถขายได้ เช่น ข่าวซุบซิบ หรือ ข่าวอาชญากรรม เป็นต้น สื่อบางตัวทำเงินได้อย่างมหาศาล แต่คนทำงานสื่อส่วนใหญ่ในฟิลิปปินส์กลับมีรายได้น้อยและสภาพการทำงานที่ไม่ดีมากนัก หนังสือพิมพ์ชุมชนส่วนมากมักจะดำเนินการโดยภาคธุรกิจและนักการเมืองท้องถิ่น แต่ก็มีบางฉบับที่เป็นของบริษัทขนาดใหญ่ที่มีความเชื่อมโยงกับการเมือง

ในฟิลิปปินส์ การขายเวลาของการกระจายวิทยุเป็นลักษณะที่เรียกว่า Block timing ซึ่งอาจจะเทียบได้กับระบบการขายเวลาแบบ Time brokering ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งการขายเวลา ลักษณะนี้ เริ่มเกิดขึ้นในฟิลิปปินส์เมื่อประมาณ 80 กว่าปีที่แล้ว ในคริสต์ทศวรรษที่ 1930 ซึ่งส่งผลทำให้เกิดการแทรกแซงการทำงานของนักข่าว ด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น การคำนึงถึงรายได้ในการกระจายเสียงเป็นหลักของสถานี ปัญหาในการจัดผังรายการ ที่ต้องเป็นไปตามผู้ที่ซื้อเวลา หรือการที่นักการเมืองสามารถใช้ประโยชน์ในทางการเมืองจากการซื้อเวลาในการเลือกตั้งได้

สื่อฟิลิปปินส์มักจะมีปัญหาทางด้านวิชาชีพและจริยธรรม เนื่องจากอุปสรรคหลายประการ เช่น การขาดการให้ความรู้ความชำนาญ รายได้ต่ำ และสภาพการทำงานที่ไม่ดี รวมถึงวัฒนธรรมคอร์ปชั่นที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคม ฟิลิปปินส์ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีการฆาตกรรมนักข่าวมากที่สุดในโลก Center of Media Freedom and Responsibilities รายงานว่านับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 จนถึงปัจจุบัน มีคดีสังหารสื่อมวลชนโดยเจตนาทั้งหมด 217 คน โดยร้อยละ 67 มีมูลเหตุมาจากการทำงาน (ข้อมูลล่าสุดเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557) คดีการสังหารสื่อมวลชนที่โด่งดังคือ Ampatuan Massacre ในปี พ.ศ. 2552 โดยในกรณีนี้มีนักข่าวจำนวน 34 คนเสียชีวิต นอกจากนี้การนำเสนอของสื่อได้ถูกกำหนดโดยหลายปัจจัย เช่น โฆษณา แรงกดดันทางการเมือง การขาดทักษะด้านวิชาชีพและด้านจริยธรรมของสื่อ การคอร์ปชั่น เป็นต้น ซึ่งสื่อมักให้ความสำคัญกับการเพิ่มเรตติ้งมากกว่าประโยชน์สาธารณะ

ภาพบรรยากาศการประชุมร่วมกับ CMFR



9. การประชุมร่วมกับ the National Telecommunication Commission (NTC)

Website: www.ntc.gov.ph



คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (The National Telecommunications Commission หรือ NTC) เป็นหน่วยงานอิสระของรัฐ ที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศของรัฐบาลเลขที่ 546 เพื่อกำกับดูแลกิจกรรมโทรคมนาคมและอุตสาหกรรมการกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศฟิลิปปินส์ ประกอบด้วยคณะกรรมการ 3 ท่าน ที่ได้รับการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนา กำหนด และดำเนินการด้านนโยบายและแนวทางในการออกใบอนุญาตการดำเนินกิจการกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ รวมถึงการบริการสื่อสารทางอากาศและดาวเทียมด้วย

NTC ทำหน้าที่ปรับปรุงการกำกับดูแลและการพัฒนาให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานของการติดต่อสื่อสารและบริการที่มีราคาประหยัด พร้อมใช้งาน ใช้เทคโนโลยีที่น่าเชื่อถือและสามารถเข้าถึงได้ วิสัยทัศน์ในการทำงานของคณะกรรมการฯ คือ การดำเนินงานในฐานะองค์กรหลักที่กำกับดูแลในลักษณะการทำงานแบบก้าวหน้าและสามารถควบคุมโครงข่ายการสื่อสารโทรคมนาคมในฐานะที่เป็นพื้นฐานการพัฒนาอนาคตของประเทศ อำนาจของคณะกรรมการ ครอบคลุมรายละเอียด ดังนี้

1. กำกับดูแลการติดตั้ง การดำเนินการและการดูแลรักษาสถานีวิทยุของเอกชนและรัฐ
2. กำกับดูแลและให้คำปรึกษาด้านการบริการการสื่อสารทางโทรคมนาคม
3. จัดสรรคลื่นความถี่วิทยุ
4. กำกับดูแลและให้คำปรึกษาสถานีวิทยุ โทรทัศน์ เคเบิลทีวีและโทรทัศน์ที่เสีย

ค่าบริการ (Pay TV)

หน้าที่ของคณะกรรมการฯ

1. ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ให้บริการเอกชนและหน่วยงานรัฐที่ติดตั้งและดำเนินการกิจการโทรคมนาคม การกระจายเสียงและโทรทัศน์ รวมถึงเคเบิลทีวี
2. ออกใบอนุญาตให้ติดตั้งและดำเนินการสถานีวิทยุ
3. จัดสรรคลื่นความถี่หลัก/ย่อยสำหรับสถานีวิทยุ
4. อนุมัติประเภท/ยอมรับการจัดประเภทของการสื่อสารด้วยคลื่นวิทยุ กิจการกระจายเสียงและภาพ รวมถึงการให้บริการที่เกี่ยวข้อง
5. ตรวจสอบการใช้งานของคลื่นความถี่และออกใบประกาศให้กับผู้ประกอบการ
6. เตรียมแผนนโยบายและงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำนโยบาย
7. ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของกิจการโทรคมนาคมและกิจการกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ทั้งหมด
8. บังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่ประกาศในประเทศและกฎหมายต่างประเทศ มีอำนาจในการฟ้องร้องตามกรณีที่เหมาะสม
9. ออกใบอนุญาตในการดำเนินการในภาคพื้นดิน พื้นน้ำและอากาศ รวมถึงเครื่องมือในการรักษาความปลอดภัยต่างๆ

10. ดำเนินบทบาทในกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของสาธารณะ

ปัจจุบัน NTC กำลังดำเนินนโยบายการเปลี่ยนผ่านการกระจายเสียงและภาพโทรทัศน์เข้าสู่ระบบดิจิทัล โดยประเทศฟิลิปปินส์ได้ตัดสินใจจะใช้ระบบที่วีดิจิตอลของญี่ปุ่น (ISDB) แต่ทางรัฐบาลยังติดปัญหาเรื่องกฎหมาย การกำหนดระเบียบ มาตรฐานข้อบังคับของประเทศหรือที่เรียกว่า IRR รวมถึงข้อจำกัดในการจัดสรรคลื่นความถี่ในการเปลี่ยนจากรูปแบบอนาล็อกเป็นดิจิทัล

ในช่วงทดลองการออกอากาศระบบที่วีดิจิตอลที่คาดว่าจะเริ่มขึ้นในปีหน้า ฟิลิปปินส์จะให้สถานีที่ใช้ระบบ VHF ปัจจุบันจำนวน 7 ช่องสถานี ดำเนินการออกอากาศแบบคู่ขนาน และช่องสถานีที่ใช้ระบบ UHF จำนวน 3 ช่อง ที่มีความพร้อมให้ดำเนินการออกอากาศในระบบดิจิทัล นอกจากช่องสถานีเหล่านี้ หากช่องสถานีใดมีความพร้อมที่จะออกอากาศในระบบดิจิทัลได้ ก็สามารถที่จะดำเนินการได้เลย ในบริบทของฟิลิปปินส์ ที่มีผู้ใช้บริการและเข้าถึงการบริการโทรทัศน์เป็นจำนวนมาก ดังนั้น แรงจูงใจที่ทำให้ช่องสถานีในระบบเดิมเปลี่ยนมาเป็นระบบดิจิทัล คือ เรื่องของรายได้ที่จะเกิดขึ้นจากการโฆษณา

สถานการณ์และความท้าทายในการเปลี่ยนผ่านสู่ทีวีดิจิทัล

ประเทศฟิลิปปินส์ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมหลายด้านเพื่อรองรับการเปลี่ยนระบบการกระจายสัญญาณเป็นระบบดิจิทัล โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานด้านเทคนิคเพื่อทำงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และการจัดประชุมร่วมระหว่างคณะทำงานของฟิลิปปินส์และญี่ปุ่น เป็นเวทีพูดคุยเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบทีวีดิจิทัล เพื่อที่จะนำมากำหนดแผนการจัดช่องความถี่

เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2557 NTC ได้เปิดเวทีรับฟังความเห็นสาธารณะเรื่องการเปลี่ยนผ่านจากระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัลเพื่อเปิดรับฟังความเสร์จลื่น เตรียมที่จะประกาศออกมาในอีกไม่นานนี้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านคลื่นความถี่ทำให้ช่องสถานีระบบดิจิทัลไม่เพียงพอที่จะรองรับสถานีโทรทัศน์แบบอนาล็อกได้ทั้งหมด NTC จึงกำหนดแผนรองรับปัญหาหลายทางเลือก ดังนี้

1. กำหนดให้ผู้ประกอบการโทรทัศน์ระบบ VHF (7 สถานี) ได้ออกอากาศแบบคู่ขนานควบคู่ไปกับระบบดิจิทัลก่อน ส่วนผู้ประกอบการโทรทัศน์ระบบ UHF (15 สถานี) สามารถที่จะออกอากาศแบบคู่ขนานได้ หากมีช่องความถี่เพียงพอในอนาคต

2. จำกัดการเข้าถึงการบริการของสถานี โดยผู้ประกอบการบางรายกำลังพิจารณาปรับเปลี่ยนเป็นการให้บริการ Pay ที่ทีวีที่ใช้ระบบการเข้าถึงแบบมีเงื่อนไข ซึ่ง NTC จะจัดทำแนวปฏิบัติต่างหากสำหรับการให้บริการลักษณะนี้

3. ในปัจจุบัน ผู้ให้บริการเคเบิลทีวี ต้องออกอากาศรายการแบบคู่ขนานกับฟรีทีวี NTC เห็นว่าข้อกำหนด must carry ควรนำไปใช้กับระบบดิจิทัลทีวีด้วยเหมือนกัน

4. ให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบทีวีดิจิทัล

ตามหลักกฎหมายของฟิลิปปินส์ กิจการวิทยุโทรทัศน์จะต้องดำเนินการโดยพลเมืองฟิลิปปินส์และต้องได้รับอนุมัติแพรนไซส์ในการดำเนินกิจการจากสภา Congress เท่านั้นไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติถือครองกิจการวิทยุและโทรทัศน์ ประเทศฟิลิปปินส์มีโครงข่ายสถานีโทรทัศน์แบบฟรีทีวีมีทั้งที่เป็นของภาคเอกชนและของรัฐบาล โครงข่ายเอกชนหลักมี 7 โครงข่าย และของรัฐบาล 3 โครงข่าย ประกอบด้วยโครงข่ายที่รัฐเป็นเจ้าของเองทั้งหมด 1 โครงข่าย และที่รัฐถือหุ้นบางส่วน 2 โครงข่าย โดยรวมแล้ว ฟิลิปปินส์มีสถานีโทรทัศน์ที่สามารถกระจายสัญญาณทั่วประเทศได้ทั้งหมด 527 สถานี และมีผู้ประกอบการโทรทัศน์ทั้งสิ้น 81 ราย

การคุ้มครองผู้บริโภค

ตามข้อบังคับของกฎหมาย NTC มีหน้าที่ในการส่งเสริมสวัสดิการของผู้บริโภคในการเข้าถึงบริการตามความต้องการ รวมถึงดูแลตรวจสอบการแข่งขันในตลาด ไม่ให้เกิดการผูกขาดจากข้อร้องเรียนต่างๆ และกำกับให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการให้บริการ นอกจากนี้ ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานคุ้มครองสวัสดิการผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมสวัสดิการของผู้บริโภค

การกำกับดูแลตนเอง

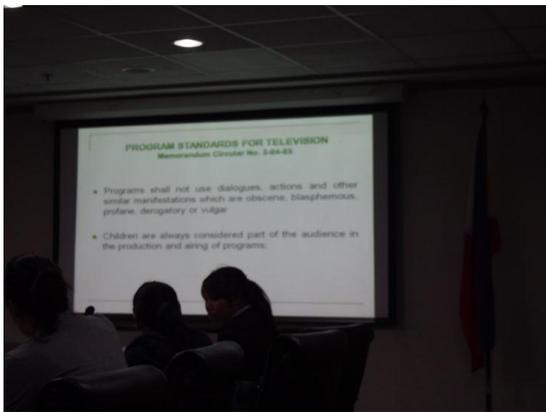
ภายใต้ข้อบัญญัติของ NTC ได้มีการจัดตั้งสมาพันธ์ผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ หรือ KBP ในวันที่ 27 เมษายน พ.ศ.2516 ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ไม่แสวงหาผลกำไร โดยการรวมตัวกันของเจ้าของกิจการวิทยุและโทรทัศน์ รวมถึงคนทำงานด้านสื่อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาชีพและส่งเสริมกำกับดูแลตนเอง

KBP มีหน้าที่ในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของผู้ประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ NTC กับ KBP ได้ทำข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้อำนาจแก่ KBP ในการดูแลสมาชิกในสมาพันธ์ ในด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการร้องเรียนนั้น KBP มีอำนาจในการดำเนินการและให้บทลงโทษต่อสถานีที่มีการละเมิด หากการร้องเรียนนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับสมาชิก แต่หากเป็นการร้องเรียนนอกกลุ่มสมาชิก NTC จะเป็นผู้ดำเนินการต่อข้อร้องเรียนนั้นๆ

NTC และ KBP ยังมีการจัดทำมาตรฐานแนวทางการกำกับดูแลด้านเนื้อหาที่นำเสนอทางโทรทัศน์ ทั้งมาตรฐานรายการโทรทัศน์ เช่น การไม่นำเสนอเนื้อหาที่ส่งเสริมพฤติกรรมไม่เหมาะสม อาชญากรรม ความรุนแรง เป็นต้น และการโฆษณาโทรทัศน์ เช่น การไม่โฆษณาเกินจริง การควบคุมโฆษณาในช่วงรายการของเด็ก เป็นต้น

นอกจากนี้ ในการกำกับดูแลตนเองของสื่อฟิลิปปินส์ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดประเภทรายการโทรทัศน์และภาพยนตร์ (Movie and Television Review and Classification Board หรือ MTRCB) เป็นองค์กรภาครัฐ ทำหน้าที่วิเคราะห์ จัดประเภท และกำกับดูแลเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และโฮวีดีโอทั้งหมดที่ออกอากาศในประเทศฟิลิปปินส์ และครอบคลุมไปถึงเคเบิลทีวีด้วย เพื่อส่งเสริมการกำกับดูแลตนเอง NTC และ MTRCB ได้ทำข้อตกลงที่บังคับผู้ประกอบการวิทยุ โทรทัศน์ และเคเบิลทีวี ต้องขึ้นทะเบียนกับ MTRCB ก่อนที่จะดำเนินกิจการ เพื่อเป็นการให้อำนาจแก่ MTRCB ในการกำกับดูแลเนื้อหาการนำเสนอของสื่อประเภทต่างๆ

ภาพบรรยากาศการประชุมร่วมกับ NTC



10. การประชุมร่วมกับ Association of the Broadcasters of the Philippines(KBP)



ข้อมูลทั่วไป

Association of Broadcasters of the Philippines (KBP) หรือสหพันธ์เจ้าของและผู้ประกอบการสถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้รับการก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2516 ในยุครัฐบาลประธานาธิบดีมาร์กอส ภายใต้การประกาศใช้กฏอัยการศึก โดยมีสมาชิกประกอบด้วย เจ้าของและผู้ประกอบการและสถานีวิทยุและโทรทัศน์ จำนวนกว่า 120 องค์กรและมีสมาชิกที่เป็นสถานีวิทยุจำนวนกว่า 700 สถานี และมีสมาชิกที่เป็นสถานีโทรทัศน์มากกว่า 100 สถานี ที่ออกอากาศทั่วประเทศ โดยการเข้าเป็นสมาชิกของสมาพันธ์นี้ไม่เป็นการบังคับ แต่เป็นเข้าเป็นสมาชิกบนพื้นฐานของความสมัครใจของสมาชิกที่จะให้มีการกำกับดูแลกันเองภายในสมาพันธ์

บทบาทหน้าที่ขององค์กร

KBP มีหน้าที่ดูแลและกำกับการดำเนินงานและการทำงานของสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่เป็นสมาชิกซึ่ง KBP จะทำหน้าที่เสมือนเป็นกั้นชนระหว่างรัฐและบริษัทหรือสถานี เมื่อรัฐมีการออกกฎระเบียบ หรือกฎหมาย ที่ส่งผลกระทบต่ออิสรภาพในการออกอากาศของสถานีสมาชิก ทั้งนี้สมาพันธ์ไม่เข้าไปแทรกแซงการจัดทำผังรายการหรือเนื้อหาของสมาชิก แต่จะมีแนวปฏิบัติมาตรฐานทาง

จริยธรรมในการดำเนินการออกอากาศของสมาชิกซึ่งสมาชิกจะต้องปฏิบัติตาม หลักการของ KBP คือ ไม่ต้องการให้มีการบังคับจากรัฐ โดยสื่อสามารถกำกับดูแลตนเองได้ ทั้งนี้สมาพันธ์ไม่ได้ไปลดทอนอำนาจของรัฐ เช่น การออกกฎหรือข้อบังคับในการจัดสรรคลื่นความถี่หรือทางด้านเทคนิค นอกจากนี้ การที่ National Telecommunication Commission (NTC) จะออกกฎข้อบังคับต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อสมาชิก NTC ก็จะมาปรึกษา KBP

ด้วยอุตสาหกรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์ที่มีการแข่งขันที่สูงมาก KBP ยังทำหน้าที่เชื่อมสัมพันธ์ระหว่างองค์กรสมาชิกและสถานีกับองค์กรสื่อโฆษณาเช่น KBP มีระบบที่จะทำให้มั่นใจว่าบริษัทโฆษณาจะจ่ายเงินค่าโฆษณาตามกำหนด ซึ่งถ้าหากไม่มีการชำระเงินตามกำหนด KBP จะทำการแบนบริษัทโฆษณานั้นๆ จากกการออกอากาศโฆษณาในสถานีของสมาชิก

KBP มีหน้าที่หลักดังนี้

1. ดูแลส่งเสริมและสนับสนุนเสรีภาพของสื่อ เสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ
2. กระตุ้นและพัฒนาเนื้อหาและบริการการนำเสนอข่าวสาร สารระ ให้อยู่ภายใต้มาตรฐานจริยธรรม
3. ส่งเสริมศักยภาพของสมาชิกในการปฏิบัติงานรวมถึงการจัดอบรม จัดประชุมสัมมนาต่างๆ
4. ดูแลและส่งเสริมการแข่งขันอย่างเป็นธรรมระหว่างสมาชิกและในชุมชนที่สมาชิกดำเนินธุรกิจ
5. รับและปรับใช้เทคโนโลยีและการพาณิชย์เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์
6. ส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม

ซึ่งการทำหน้าที่ของ KBP จะดำเนินการเป็นรูปธรรมดังนี้

1. บังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมสำหรับสถานีออกอากาศทั้งวิทยุและโทรทัศน์
2. ทำวิจัยศึกษาข้อมูล
3. ประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาลและองค์กรอื่นๆ
4. ทำให้สถานีออกอากาศภายใต้มาตรฐานการออกอากาศ
5. ให้อาไรหรือออกไปประกาศนียบัตรรับรองต่างๆ

บทลงโทษ

การลงโทษแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การละเมิดสถานเบา (light violation)
2. การละเมิดสถานรุนแรง (serious violation)
3. การละเมิดสถานร้ายแรง (great violation)

ทั้งนี้ บทลงโทษจะแยกกันระหว่างผู้กระทำความผิดซึ่งอาจเป็นตัวบุคคลเช่นผู้ประกาศหรือนักข่าว และสถานี ความรุนแรงของบทลงโทษจะทวีคูณหากเป็นการทำผิดซ้ำ ยกตัวอย่างเช่น หากเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกในนามบุคคล ในระดับเบา จะได้รับบทลงโทษเป็นค่าปรับประมาณ 1,000-5,000 ฟิลิปปีนส์เปโซ (ประมาณ 700-3500 บาท) หากว่าบุคคลนั้นทำผิดซ้ำสอง ค่าปรับจะสูงขึ้น จะถูกปรับเป็นเงินขั้นต่ำกว่า 5,000-10,000 เปโซ (3,500-7,500 บาท) และถูกให้พักการปฏิบัติหน้าที่เป็นระยะเวลา 7-15 วัน ส่วนการกระทำความผิดเป็นครั้งที่ 4 บุคคลนั้นจะถูกปรับเป็นเงิน 15,000-20,000 เปโซ และถูกห้ามออกอากาศเป็นการถาวร หากผู้กระทำความผิดเป็นในนามสถานี จะถูกปรับเป็นเงินกว่า 5,000-10,000 เปโซ หากว่าเป็นการกระทำความผิดในครั้งที่ 2 นั้น สถานีจะถูกปรับเป็นเงินตั้งแต่ 5,000-20,000 เปโซ (3,500-15,000 บาท) หากเป็นการกระทำความผิดครั้งที่ 4 สถานีจะถูกปรับเป็นเงิน 30,000-40,000 เปโซ และถูกให้งดออกอากาศ 30-60 วัน หากความผิดนั้นรุนแรงบทลงโทษก็จะรุนแรงมากขึ้น เช่น หากเป็นการกระทำความผิดในระดับร้ายแรง บุคคลผู้กระทำความผิดในครั้งแรกจะถูกปรับเป็นเงิน 15,000 เปโซ (10,000 บาท) หากเป็นสถานีที่กระทำความผิดครั้งแรกในระดับร้ายแรง สถานีจะถูกปรับเป็นเงิน 20,000-30,000 เปโซ (15,000-20,000 บาท) และหากเป็นการกระทำความผิดขั้นร้ายแรงครั้งที่ 4 บุคคลผู้กระทำความผิดจะถูกปรับเป็นเงิน 25,000-30,000 เปโซ (18,000-20,000 บาท) ส่วนสถานีที่กระทำความผิดขั้นร้ายแรงครั้งที่ 4 จะถูกปรับเป็นเงิน 50,000-60,000 เปโซ (35,000-43,000 บาท) และถูกให้งดออกอากาศเป็นระยะเวลา 91-220 วัน

อย่างไรก็ตาม KBP ได้ทบทวนบทลงโทษนี้เมื่อปี พ.ศ. 2550 (ค.ศ. 2007) เนื่องจากบทลงโทษที่กำหนดก่อนหน้านี้มีบทลงโทษที่เบาเกินไป และในอนาคต KBP มีแผนจะปรับปรุงรายละเอียดค่าปรับและบทลงโทษอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้การลงโทษมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากขึ้น

KBP กำกับการดำเนินการและการทำงานของสมาชิกโดยใช้มาตรฐานในการดำเนินงานอยู่ 3 ประเภท คือ

1. มาตรฐานด้านรายการอยู่ในมาตรฐานการออกอากาศ
2. มาตรฐานด้านเทคนิคซึ่งเป็นมาตรฐานที่แยกออกมาจากมาตรฐานการออกอากาศ โดยจะต้องผ่านการรับรองโดย NTC (National Telecommunication Commission) ซึ่งเป็น

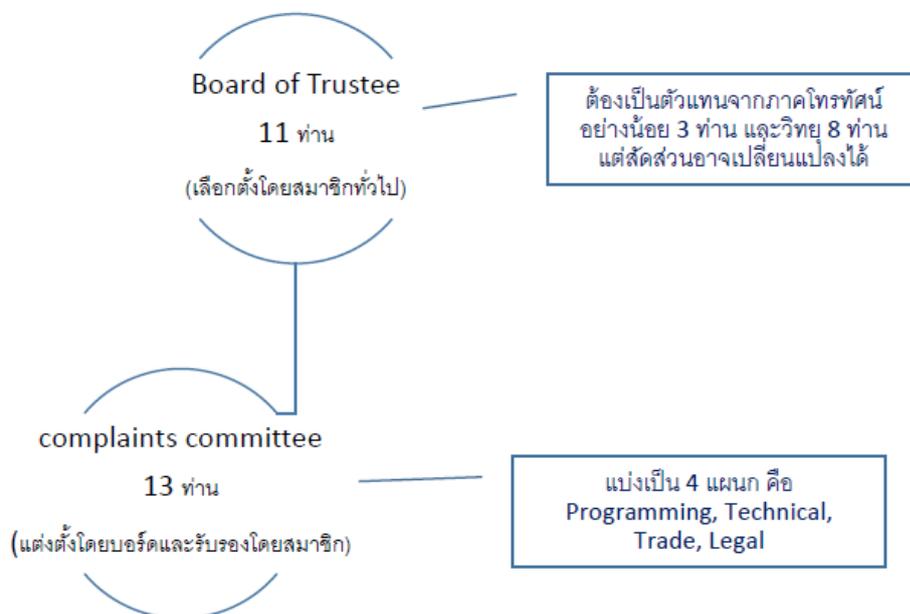
ผู้ออกกฎ โดย KBP มีข้อตกลงกับ NTC ที่จะทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการทำงานของสมาชิกกันเองซึ่งแต่ละสถานีต้องปฏิบัติตามแนวปฏิบัตินี้และหากมีการละเมิด ก็จะมีการลงโทษเช่นเดียวกัน

3. มาตรฐานด้านโฆษณา มีองค์รกำกับดูแลก่อนการออกอากาศทางโทรทัศน์หรือวิทยุ แม้กระทั่งป้ายบิลบอร์ด หรือสิ่งพิมพ์ใดๆ โฆษณานั้นจะต้องผ่านการตรวจสอบโดย Ad Standards Council (ASC) Philippines หากไม่ได้รับการตรวจสอบและรับรองจาก ASC สถานีโทรทัศน์และวิทยุใดๆ ก็ไม่สามารถออกอากาศโฆษณานั้นได้ หากสถานีใดออกอากาศโฆษณาที่ไม่ได้ผ่านการตรวจสอบและรับรองจาก ASC สถานีนั้นจะถูกลงโทษ KBP โดยเสียค่าปรับเป็นจำนวนร้อยละ 125 ของรายได้จากโฆษณาชิ้นนั้น

ในเรื่องการโฆษณามีการจำกัดระยะเวลาในการออกอากาศโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์ซึ่งในกรุงมะนิลาสถานีโทรทัศน์ได้รับอนุญาตให้ออกอากาศโฆษณาได้ 15 นาทีใน 1 ชั่วโมง และสถานีวิทยุสามารถออกอากาศโฆษณาได้ 18 นาที ใน 1 ชั่วโมง สำหรับสถานีโทรทัศน์ส่วนในพื้นที่อื่นๆ โทรทัศน์สามารถออกอากาศโฆษณาได้มากถึง 20 นาที ในขณะที่วิทยุสามารถออกอากาศโฆษณาได้มากถึง 17 นาที

การแต่งตั้งคณะกรรมการร้องเรียน

คณะกรรมการร้องเรียนของ KBP เป็นคณะกรรมการอิสระจาก Board of Trustee ซึ่งทำหน้าที่ในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนโดยตรง รวมถึงการตัดสินบทลงโทษต่างๆ ตามข้อร้องเรียน



การแทรกแซงจากหน่วยงานอื่นต่อการดูแลกำกับตนเอง

ลักษณะการแทรกแซงจากหน่วยงานอื่นหรือรัฐไม่เกิดขึ้น เนื่องจากมีการยอมรับในมาตรฐานการควบคุมกำกับการทำงานของสมาชิก ทั้งในด้านมาตรฐานการออกอากาศเนื้อหา รายการและด้านเทคนิค ซึ่งได้รับการนำไปปรับใช้โดย NTC โดยหากรัฐเห็นว่าสิ่งที่ KBP ทำนั้นไม่ถูกต้อง รัฐก็สามารถแก้ไขได้ใหม่ แต่เพราะมีการประสานงานที่ดี จึงไม่เกิดการแทรกแซงโดยรัฐ

การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคดิจิทัล

ฟิลิปปินส์ได้เริ่มการดำเนินการถ่ายทอดผ่านสัญญาณดิจิทัลแล้ว โดยใช้ระบบของญี่ปุ่น โดยมีการศึกษาแล้วว่าระบบนี้ ไม่ต้องเสียเงินติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มเติมในการทำให้สัญญาณดิจิทัลนี้ใช้ได้กับสมาร์ทโฟน (smart phone) และสามารถออกอากาศฉุกเฉินได้ ทั้งนี้ฟิลิปปินส์มองเห็นสิ่งท้าทาย (challenge) คือ แต่ละสถานีก็อยากจะมียุครับสัญญาณของตนเอง โดยฟิลิปปินส์ก็ออกกฎว่ากล่องรับสัญญาณทุกกล่องต้องสามารถรับชมรายการโทรทัศน์ที่สามารถรับชมได้โดยไม่ต้องเสียค่าชม (free to air) ในระบบอนาล็อก (analog)

ภาพบรรยากาศการประชุมร่วมกับ KBP



11. ประชุมร่วมกับ Myanmar Interim Press Council (MIPC)



ข้อมูลทั่วไป

หลังจากที่ประเทศพม่าได้จัดการเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2555 ภูมิทัศน์ของสื่อได้เปลี่ยนแปลงตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศ นักข่าวและนักสื่อสารมวลชนประเทศพม่าจากหลายกลุ่มจึงได้รวมตัวกันเพื่อจัดตั้งสภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพพม่าและได้รับการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีและกระทรวงสารสนเทศเมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2557 ณ โรงแรม Chatrium จากหลายองค์กรวิชาชีพ อาทิ สมาคมนักเขียนแห่งสหภาพพม่า สมาคมนักข่าวแห่งสหภาพพม่า สมาคมผู้ประกอบการสิ่งพิมพ์และสำนักพิมพ์แห่งสหภาพพม่า สมาคมสำนักพิมพ์แห่งสหภาพพม่า สหพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งสหภาพพม่า เครือข่ายนักข่าวพม่า และสมาชิกจากองค์กรสื่ออื่นๆ

การดำเนินงานของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งสหภาพพม่า เป็นการดำเนินงานในฐานะองค์กรอิสระ โดยกรรมการและสมาชิกเข้ามาทำหน้าที่แบบสมัครใจ งบประมาณสนับสนุนการทำงานของสภาฯ มาจากการระดมทุนระหว่างกลุ่มสมาชิกเพื่อเป็นการแสดงจุดยืนขององค์กรในฐานะองค์กรอิสระ กรรมการของสภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพพม่าในเบื้องต้นกำหนดให้มีทั้งหมด 30 คน โดยมีกระบวนการสรรหาแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ

1. กลุ่มที่ 1: กรรมการที่มาจากองค์กรวิชาชีพต่างๆและได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกจำนวน 20 คน
2. กลุ่มที่ 2: ตัวแทนจากนักวิชาการด้านสื่อ นักกฎหมาย และผู้เชี่ยวชาญสาขาอื่นๆ ที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลพม่า

ปัจจุบัน กรรมการของสภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวมีทั้งหมด 25 คน เนื่องจากกรรมการบางคนเสียชีวิตและลาออกจากตำแหน่งกรรมการเพราะภาระหน้าที่การทำงานส่วนตัว จุดประสงค์ของการทำงานของสภาฯ ได้แก่

1. การทำงานเพื่อส่งเสริมเสรีภาพสื่อ
2. การทำงานด้านการส่งเสริมจริยธรรมการทำงานของสื่อ
3. การจัดตั้งคณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนด้านการทำงานของสื่อ
4. การเสริมสร้างศักยภาพของสื่อมวลชนด้านการรายงานข่าวและการนำเสนอข้อมูล

สาธารณะ

จุดเด่นขององค์กร

บทบาทที่สำคัญอีกด้านของสภาฯ คือการดำเนินงานร่วมกับรัฐบาลโดยได้รับการร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสื่อขึ้นใหม่ จากเดิม ทางสภาได้ร่างกฎหมายฉบับใหม่ภายใต้ชื่อ New Press Law แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นร่างกฎหมาย New Media Law ในภายหลังเพื่อให้ร่างกฎหมายฉบับนี้มีอำนาจครอบคลุมไปในสื่ออื่นๆ ที่นอกเหนือจากสื่อหนังสือพิมพ์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ขณะนี้ สภาผู้แทนของรัฐบาลพม่าได้อนุมัติร่างกฎหมาย Press Law เป็นที่เรียบร้อยแล้วแต่เนื่องจากความต้องการปรับปรุงเนื้อหาในร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างกฎหมายฉบับนี้สามารถบังคับใช้ในสื่ออื่นๆ ได้ จำเป็นต้องใช้เวลาในการดำเนินการจึงทำให้กฎหมายฉบับนี้ยังไม่ได้ประกาศใช้ ทางสภาฯ หวังว่ากฎหมายฉบับนี้จะสามารถบังคับใช้ได้ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2558

นอกจากนี้ ทางสภาฯ ได้ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของสภาฯ เรียบร้อยแล้ว โดยได้แต่งตั้งกรรมการรับเรื่องร้องเรียนทั้งหมด 6 คน ซึ่งกรรมการบางส่วนได้รับการแต่งตั้งมาจากกระทรวงสารสนเทศและภาคเอกชน บทบาทของสภาฯ เมื่อได้รับเรื่องร้องเรียนจะดำเนินการในฐานะตัวกลางไกล่เกลี่ยข้อพิพาท³ โดยกรณีร้องเรียนมากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ได้รับการยุติข้อพิพาทโดยการทำงานของสภาฯ และในส่วนที่เหลือเป็นการดำเนินคดีตามกฎหมาย



³ การร้องเรียนด้านการทำงานของสื่อในประเทศพม่า ส่วนใหญ่จะดำเนินการได้ 2 วิธี คือการแจ้งดำเนินคดีตามกฎหมายและพิจารณา คดีโดยศาล และการยื่นข้อร้องเรียนมาที่สภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพพม่า

ในส่วนของการทำงานด้านการส่งเสริมจริยธรรมการทำงานของสื่อ ทางสภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพพม่าได้จัดทำแนวทางจรรยาบรรณของสื่อมวลชน (Media Code of Conduct) ซึ่งใช้ระยะเวลาการจัดทำทั้งหมด 10 เดือน ประกอบด้วยการจัดประชุมใน 9 พื้นที่ทั่วประเทศพม่า โดยเปิดให้สื่อมวลชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และได้จัดพิมพ์ขึ้นในวันเสรีภาพสื่อโลก⁴ (วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) หลังจากจัดพิมพ์แนวทางจรรยาบรรณของสื่อมวลชนเรียบร้อยแล้ว ทางสภาฯ ได้จัดกิจกรรม House visit ซึ่งเป็นการลงพื้นที่เพื่อพบปะกับสำนักข่าวต่างๆ ในประเทศ เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันถึงความสำคัญของแนวทางจรรยาบรรณที่จัดทำขึ้นนี้

สถานการณ์ปัจจุบันด้านสื่อ(กฎหมายสื่อ / ดิจิทัล / Convergence)

ปัจจุบัน กฎหมายและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อมีอยู่ 6 ฉบับ ซึ่งเป็นกฎหมายที่จัดทำโดยกระทรวงสารสนเทศจำนวน 5 ฉบับ และเป็นร่างกฎหมายที่จัดทำโดยสภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งพม่าจำนวน 1 ฉบับ ได้แก่

1. ร่างกฎหมาย New Media Law เป็นร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้นโดยสภาหนังสือพิมพ์ชั่วคราวแห่งสหภาพพม่า ปัจจุบันผ่านการรับรองโดยสภาผู้แทนและวุฒิสภาแล้วแต่ยังอยู่ระหว่างการปรับแก้เนื้อหากฎหมายจึงยังไม่ได้ประกาศบังคับใช้
2. ร่างกฎหมาย Printing and Publishing Enterprise เป็นร่างกฎหมายที่ควบคุมการทำงานและการจัดแจ้งหนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งหมด ปัจจุบันประกาศใช้แล้ว
3. ร่างกฎหมาย Public Media Service เป็นร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงสารสนเทศที่พยายามจัดตั้งสื่ออิสระเพื่อประโยชน์สาธารณะ (สิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์) ทั้งนี้ทางสภาฯ มีท่าทีที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดทำกฎหมายฉบับนี้เนื่องจากเห็นว่ามี ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น (Broadcast Law) ทางสภาฯ มีความเห็นให้เกิดกฎหมายสาธารณะแต่ไม่ควรจำกัดขอบเขตความหมายของสื่อสาธารณะว่าเป็นสื่อของรัฐเท่านั้น กลุ่มอื่นหรือภาคประชาสังคมควรมีสิทธิที่จัดตั้งสื่อสาธารณะของตนเองด้วย ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาร่างกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎร และมีความพยายามให้กระทรวงการรับรองร่างกฎหมายเสร็จภายในปี พ.ศ. 2557
4. ร่างกฎหมาย Broadcast Law เป็นร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ เพื่อระบุรายละเอียดทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการขอใบอนุญาตประกอบการ การจัดสรรคลื่น และการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อกำกับดูแลการทำงานของ

⁴วันเสรีภาพสื่อโลกของทุกปีจะจัดขึ้นในวันที่ 3 พฤษภาคม

กิจการวิทยุโทรทัศน์ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาร่างกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎร และมีความพยายามให้กระบวนการรับรองร่างกฎหมายเสร็จภายในปี พ.ศ. 2557

5. ร่างกฎหมาย Law on Library เป็นร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงสารสนเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำงานของห้องสมุด ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาร่างกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎร

6. ร่างกฎหมาย Law on Movie and Film เป็นร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้นโดยกระทรวงสารสนเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมเนื้อหาของสื่อภาพยนตร์ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาร่างกฎหมายในสภาผู้แทนราษฎร⁵

เสรีภาพของการแสดงความคิดเห็น

ปัจจุบัน การกำกับดูแลเนื้อหาและข้อมูลของสื่ออยู่ภายใต้กระทรวงสารสนเทศ ยังไม่มีคณะกรรมการอิสระที่เข้ามาดูแลการทำงานและการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชน ปัจจุบันยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับเนื้อหาว่าภาพหรือเนื้อหาไหนที่สามารถนำเสนอได้หรือนำเสนอไม่ได้ การควบคุมเนื้อหายังมีลักษณะคลุมเครือ ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาในสื่อออนไลน์ ยังไม่มีกฎหมายที่ควบคุมโดยตรงแต่ปัจจุบันมีการนำกฎหมายเก่า คือ Electronic Transaction Act หรือพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งแต่เดิมได้กำหนดโทษสำหรับเนื้อหาที่ขัดกับหลักกฎหมายนี้ไว้ 15 ปี⁶ ทั้งนี้ การตีความของกฎหมายยังมีลักษณะคลุมเครือ ซึ่งเคยเกิดกรณีของนักแสดงตลกพม่าที่โดนจับกุมจากเจ้าหน้าที่เนื่องจากโพสต์ภาพขึ้นในสื่ออินเทอร์เน็ตในลักษณะที่วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล ดังนั้น การควบคุมเนื้อหานั้นยังปรากฏอยู่ แต่ในส่วนของสื่อออนไลน์ยังไม่มี การดำเนินคดีมากนัก

การกำกับดูแล/การกำกับดูแลตนเอง⁷

แนวทางจรรยาบรรณดังกล่าว จัดทำโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของสื่อมวลชนจากส่วนกลางและสื่อมวลชนในพื้นที่ รวมถึงภาคส่วนอื่นๆ เช่น ภาครัฐและเอกชน นอกจากนั้น ทางสภาฯ ได้ขอให้สมาชิกนำเสนอแนวจรรยาบรรณผ่านสื่อของตนเองเพื่อให้สาธารณชนทั่วไปรับทราบถึงหลักจรรยาบรรณการทำงานของสื่อ

⁵ ในความเห็นของผู้แทนจาก Myanmar Interim Press Council อาจมีความเป็นไปได้ที่จะรวมเนื้อหาว่ากฎหมาย Broadcasting Law และร่างกฎหมาย Law on Movie and Film เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานและการบังคับใช้กฎหมาย

⁶ ปัจจุบัน ได้มีการปรับแก้ไขโทษของกฎหมายฉบับนี้จาก 15 ปี เหลือเป็น 5 ปี

⁷ อ้างอิงเนื้อหาบางส่วนจากเอกสาร Media Code of Conduct โดย Myanmar Press Council (Interim)

หลังจากการจัดทำ ทางสภาฯ ได้เข้าไปชี้แจงและอธิบายถึงความสำคัญ

1. ใช้เป็นแนวทางการสร้างมาตรฐานวิชาชีพด้านการทำงานของสื่อมวลชน
2. ใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการคุกคามหรือการแทรกแซงสื่อจากอิทธิพล

ภายนอก

แนวทางการกำกับดูแลตนเองของสภานักหนังสือพิมพ์ชั่วคราวนั้น ไม่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ดังนั้น จึงเป็นรูปแบบการกำกับดูแลตนเองภายใต้การขอความร่วมมือให้สื่อได้นำแนวจรรยาบรรณที่ได้จัดทำขึ้นร่วมกันไปปรับใช้เพื่อสร้างมาตรฐานการทำงานของสื่อมวลชนร่วมกัน แนวจรรยาบรรณดังกล่าวจะระบุถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของนักข่าว รวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข่าวหรือข้อมูลที่มีความผิดตามจรรยาบรรณ แต่ในส่วนการทำงานที่ความผิดคาบเกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายจะเป็นการดำเนินคดีโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ

บทบาทขององค์กรวิชาชีพในการส่งเสริมการทำงานของสื่อ

การนำแนวทางจรรยาบรรณดังกล่าวไปบังคับใช้เป็นแนวทางการทำงานร่วมกันของสื่อมวลชน เป็นไปเพื่อสร้างมาตรฐานวิชาชีพพร้อมกันอันมาจากข้อร้องเรียนจากหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการรายงานข่าวของสื่อรวมถึงการเกิดความแตกแยกระหว่างองค์กรสื่อต่างๆ ในประเทศ ดังนั้น สภาฯ จึงเป็นองค์กรที่พยายามทำงานในบทบาทขององค์กรวิชาชีพที่สร้างแนวจรรยาบรรณสื่อเพื่อให้สามารถนำไปใช้เป็นกรอบการทำงานว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่สื่อมวลชนทำได้ตามหน้าที่และสิ่งใดเป็นสิ่งที่สื่อมวลชนทำเกินหน้าที่ หากสื่อมีแนวโน้มที่จะทำงานข้ามเส้นกรอบแนวจริยธรรม ทางสภาฯ จะดำเนินการออกจดหมายเตือน เนื่องจากกระบวนการจัดทำแนวจรรยาบรรณดังกล่าวเป็นการทำงานในกระบวนการที่สร้างการมีส่วนร่วมจากสื่อมวลชนหลายกลุ่ม ดังนั้น แนวทางจรรยาบรรณดังกล่าวจึงเป็นกรอบที่ส่งเสริมเสรีภาพในการทำงานของนักข่าวบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและเป็นไปตามมาตรฐานการทำงานแบบวิชาชีพ ซึ่งสามารถเป็นหลักการที่สามารถนำไปพิจารณาหากเกิดกรณีกล่าวอ้างถึงมาตรฐานและจรรยาบรรณการทำงานของสื่อมวลชนที่รัฐบาลอาจออกเป็นกฎหมายกำกับควบคุมได้

เนื่องจากสภาฯ ไม่ได้เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะบังคับใช้แนวจรรยาบรรณที่จัดทำขึ้นในการกำกับดูแลการทำงานของสื่อ ดังนั้น แนวทางจรรยาบรรณดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนเป็นเอกสารอ้างอิงเกี่ยวข้องกับการทำงานของสื่อ เมื่อเกิดกรณีร้องเรียนต่างๆ ขึ้นทางสภาฯ ก็จะใช้แนวทางจรรยาบรรณดังกล่าวเพื่อตรวจสอบการทำงานของสื่อ หากพบว่าขัดกับแนวทางที่กำหนดไว้ร่วมกัน สภาฯ จะออกจดหมายแจ้งให้สื่อลงประกาศชี้แจง/ขอโทษในสื่อของตนเองจากการรายงานข่าวที่ขัดจากหลักจรรยาบรรณดังกล่าว การรับเรื่องร้องเรียน สามารถทำได้หลายช่องทาง อาทิ จดหมาย, social media, facebook ซึ่งช่วยให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกล

สามารถส่งเรื่องร้องเรียนมายังสภาฯ ได้และหลังจากนั้นสภาฯ จะดำเนินเรื่องไกล่เกลี่ยโดยเชิญฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาเจรจาร่วมกัน และสื่อมีสิทธิ right to reply เพื่อชี้แจงการทำงานของตนเองหรือแก้ไขข้อมูลที่รายงานข่าวออกไปแล้วส่งผลกระทบต่อผู้อื่น

อย่างไรก็ตาม ในร่างกฎหมาย New Press Law นั้น ได้ระบุอำนาจหน้าที่ของ Press Council⁸ ในฐานะที่เป็นองค์กรอิสระที่มีอำนาจในการกำกับดูแลการทำงานของสื่อในบางระดับ เช่น มีอำนาจในการบังคับให้สื่อชี้แจงข้อมูลหากเกิดกรณีร้องเรียนด้านการดำเนินงานของสื่อภายใน 48 ชั่วโมง หรือมีอำนาจในการยื่นขอสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานรัฐหรือกระทรวงและหน่วยงานจะต้องปฏิบัติตามภายใน 48 ชั่วโมง ที่ผ่านมา สภาฯ ได้รับเรื่องร้องเรียนประมาณ 80 คำร้อง และทำหน้าที่ในการเป็นองค์กรกลางการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งได้มากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ โดยส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากองค์กรสื่อเป็นอย่างดี

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

ในส่วนของการจัดตั้งคณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนของสภาฯ ระยะแรกนั้นบทบาทของสภาฯ ในฐานะที่เป็นองค์กรกลางในการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งไม่เป็นที่รู้จักต่อสาธารณะมากนัก เพราะมีเพียงการจัดทำบันทึกเพื่อเป็นข้อมูลของสภาฯ แต่ไม่ได้เผยแพร่ต่อสาธารณะ ต่อมา สภาฯ ได้ปรับรูปแบบการจัดการกรณีร้องเรียนขึ้นใหม่โดยจัดทำรายงานเผยแพร่ถึงกรณีร้องเรียนต่างๆ ต่อสาธารณะพร้อมทั้งขอให้สื่อได้รับคำร้องนำเสนอคำชี้แจงหรือคำขอโทษในสื่อของตนเอง อย่างไรก็ตาม บางกรณีนั้นการร้องเรียนจะส่งตรงไปที่ศาลโดยตรง ตัวอย่างของกรณีที่เกิดปัญหา คือ กรณีที่นักข่าวโดนฟ้องจากการรายงานข่าวเกี่ยวกับโครงการผลิตอาวุธเคมีของหน่วยงานหนึ่งทำให้ถูกฟ้องและศาลตัดสินให้มีความผิดและลงโทษจำคุก 15 ปี กรณีนี้ทางสภาฯ ได้สวมบทบาทไกล่เกลี่ยหลังจากที่ศาลตัดสินเพื่อเจรจาต่อรองให้สื่อทำหน้าที่ขอโทษตามสื่อของตนเองและเจรจาขอยกเว้นความผิดแม้ว่าศาลจะตัดสินแล้วก็ตาม เป็นต้น กรณีที่ข้อร้องเรียนนั้นส่งมายังสภาฯ โดยตรงส่วนใหญ่จะได้รับการยอมรับและปฏิบัติตามคำขอจากสภาฯ เพื่อออกแถลงการณ์ชี้แจงหรือขอโทษตามคำร้องต่างๆ

⁸ประเทศพม่าจะมีการจัดตั้ง Press Council อย่างเป็นทางการเมื่อกฎหมาย New Press Media มีประกาศบังคับใช้แล้ว

บรรยากาศการประชุมร่วมกับMyanmar Interim Press Council (MIPC)



12. ประชุมร่วมกับ Myanmar Radio & Television (MRTV)



ข้อมูลทั่วไป

สหภาพพม่าออกอากาศโทรทัศน์ในปี พ.ศ. 2524 ภายใต้การปกครองสังคมนิยม ในขณะนั้น มีการออกอากาศช่องโทรทัศน์ได้เพียงช่องเดียวและรัฐเป็นเจ้าของสถานี จนกระทั่งมีการเปิดให้บริษัทเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในปี พ.ศ. 2531 ในส่วนของเนื้อหา Myanmar TV (MRTV) เน้นการนำเสนอข่าวสารที่มาจากรัฐบาลและรายการบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ ในยุคการปกครองของพรรคโครงการสังคมนิยมพม่า (Burma Socialist Program Party) และสภาฟื้นฟูกฎหมายและระเบียบแห่งรัฐ (State Law and Order Reconciliation Council: SLORC) นโยบายด้านการส่งเสริมเนื้อหาของสื่อยังไม่เน้นด้านการสร้างสรรค์รายการมากนักและมีการควบคุมเนื้อหาการนำเสนอของสื่ออย่างเข้มงวด ซึ่งนโยบายดังกล่าวมีผลบังคับใช้สำหรับทุกสื่อไม่ว่าจะเป็นสื่อในพม่า สื่อในระดับสากลหรือสื่อในภาษาท้องถิ่น

ปัจจุบัน MRTV ออกอากาศโดยมีสถานีหลักอยู่ที่เมืองเนปิดอว์ ซึ่งกระจายสัญญาณต่อมายังสถานีที่ Yangon, Mandalay และอื่นๆ ที่เป็นสถานีรับสัญญาณสถานีย่อยของเมืองใหญ่ และมีแผนที่จะสร้างช่องทีวีดิจิทัล จำนวน 77 ช่องภายในปี พ.ศ. 2558 และเพิ่มจำนวนขึ้นเป็น 253 ช่องในปี พ.ศ. 2560 การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้มีผลโดยตรงต่อตลาดธุรกิจโทรทัศน์ในประเทศ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศพม่ายังใช้โทรทัศน์แบบเก่า ดังนั้นการเปลี่ยนผ่านเป็นช่องดิจิทัลที่ว่าจะส่งผล

โดยตรงต่อผู้ชมส่วนใหญ่ที่ไม่มีกำลังซื้อโทรทัศน์ที่รองรับสัญญาณระบบดิจิทัลหรือกล่องรับสัญญาณดิจิทัลตามที่กำหนดไว้โดย MRTV ได้

จุดเด่นขององค์กร

MRTV เปิดให้ผู้ประกอบการเอกชนร่วมดำเนินธุรกิจโดยเข้าสถานีโทรทัศน์และมีการขยายรูปแบบธุรกิจครอบคลุมธุรกิจสื่อบันเทิงแบบครบวงจร เช่น บริษัท Forever group ที่มีช่อง MRTV-4 ที่เน้นการผลิตรายการประเภทข่าวและบันเทิง รวมถึงการเปิดให้เอกชนร่วมผลิตรายการเพื่อออกอากาศในช่อง MRTV ด้วย มีการเปิดศูนย์วิชาการพัฒนาสื่อและบันเทิงประเภทต่างๆ (Myanmar Media Development Center) เตรียมความพร้อมแก่คนรุ่นใหม่ที่สนใจงานสื่อสารมวลชน นอกจากนี้ยังมีสถานีวิทยุเอกชน 2 รายที่ผลิตรายการให้สถานีในระบบ FM (ในระบบ AM นั้น MRTV จะผลิตเอง)

สถานการณ์ปัจจุบันด้านสื่อโทรทัศน์ในประเทศพม่า

สหภาพพม่าเริ่มนำระบบโทรทัศน์ดิจิทัลเข้ามาใช้แทนระบบการถ่ายทอดอนาล็อกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 และมีแผนที่จะเพิ่มจำนวนสถานีที่ส่งสัญญาณด้วยระบบดิจิทัลเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และมีแผนชัดเจนว่าภายในปี พ.ศ. 2520 สถานีทุกสถานีจะใช้ระบบดิจิทัลทั้งหมดปัจจุบันช่องดิจิทัลยกตัวอย่าง ได้แก่ ทีวีการเกษตร ทีวีสำหรับชนกลุ่มเผ่าต่างๆ ทีวีสำหรับผู้รักการอ่าน ทีวีช่องภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

เสรีภาพสื่อและเสรีภาพด้านการแสดงออก

นาย U Thein Htay รองผู้อำนวยการสถานี MRTV ระบุว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง MRTV ให้เป็นโทรทัศน์สาธารณะหลังจากที่รัฐสภาอนุมัติร่าง พรบ.สื่อสาธารณะที่ร่างขึ้นโดยกระทรวงสารสนเทศ ในช่วงที่ผ่านมา MRTV ได้จัดทำผังรายการใหม่ เช่น รายการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในพม่า รวมถึงช่องสำหรับรัฐสภา และยังมีผังรายการอื่นๆ ที่เตรียมรอออกอากาศ อย่างไรก็ตาม พรบ.ดังกล่าว ได้รับความวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากจากกลุ่มสื่อต่างๆ ว่ากฎหมายฉบับนี้ยังส่งเสริมให้สถานีที่ดำเนินการโดยรัฐเป็นผู้เล่นหลักอยู่เช่นเดิม ซึ่งสถานีของรัฐเป็นสถานีที่มีความได้เปรียบเรื่องทรัพยากรและการจัดการมากกว่าภาคเอกชน

การกำกับดูแล/การกำกับดูแลตนเอง

ขณะนี้ยังไม่มีแนวทางชัดเจนในด้านการกำกับดูแล เนื่องจากรอให้กฎหมาย Public service new media ในสหภาพพม่ามีผลบังคับใช้

บทบาทการทำงาน

บทบาทของ MRTV ในปัจจุบัน คือ เน้นการเปลี่ยนระบบออกอากาศจากระบบอนาล็อกให้เป็นระบบช่องดิจิตอลทั้งหมดโดยพยายามสร้างความเข้าใจให้ประชาชนยอมรับในระบบดังกล่าว เห็นข้อดีของการใช้ช่องดิจิตอลที่ไม่ต้องจ่ายค่าบริการรายเดือนจากการใช้จานดาวเทียม โดยปัจจุบันได้แจกจ่ายกล่องสัญญาณไปให้ประชาชนที่ยากจนไปแล้วกว่า 400,000 กล่อง (ราคา \$15 ต่อกล่อง)

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

1. ในสหภาพพม่ายังไม่มีสถานศึกษาที่มีหลักสูตรด้านสื่อให้กับนักข่าวหรือผู้ที่สนใจได้ศึกษาเฉพาะทาง ผู้ที่สนใจงานด้านสื่ออาศัยเรียนรู้ประสบการณ์จากการไปอยู่ต่างประเทศทำงานร่วมกับองค์กร หรือประเทศอื่นๆ
2. ยังไม่มีกฎหมายสื่อสาธารณะในสหภาพพม่า ทำให้สื่อของรัฐบาลและเอกชนยังไม่เข้าใจบทบาทและอำนาจของตนเองอย่างชัดเจน ปัจจุบันอยู่ระหว่างการร่างกฎหมาย Public Service Media Law

ผลกระทบของการเปิดประชาคมอาเซียน

จากการตั้งเป้าหมายที่จะปรับเปลี่ยนระบบดิจิตอลเข้ามาใช้แทนระบบการถ่ายทอดแบบอนาล็อกภายในปี พ.ศ. 2520 (switch-off) จะทำให้สถานีมีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย (DVB2) พร้อมรับการเปิดประชาคมอาเซียน เช่นเดียวกับระบบของประเทศสมาชิกในภูมิภาคอาเซียน

ภาพบรรยากาศการประชุมและศึกษาดูงานร่วมกับ MRTV



13. ประชุมร่วมกับ Mizzima Media Group

Website: www.mizzima.com



ข้อมูลทั่วไป

Mizzima Media Group เป็นองค์กรธุรกิจสื่อภาคเอกชนที่นำเสนอข่าวในสื่อหลากหลายรูปแบบ เริ่มต้นจากการรวมกลุ่มของสื่อพลัดถิ่น ที่ร่วมกันก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2541 มีสำนักงานอยู่ที่เมืองนิวเดลี ประเทศอินเดีย และจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย โดยทำหน้าที่รายงานข่าวกลับมายังประเทศผ่านเว็บไซต์ทั้งภาคภาษาพม่าและภาษาอังกฤษ ซึ่งนับเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากประชาคมนานาชาติในช่วงที่อิสรภาพในการนำเสนอข่าวสารต่างๆ ถูกปิดกั้นโดยรัฐบาลทหาร

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2555 หลังจากประเทศพม่าเริ่มเปิดประเทศ Mizzima ได้ย้ายกลับเข้ามาทำหน้าที่สื่อในประเทศ รวมระยะเวลาในการดำเนินงานในฐานะสื่อพลัดถิ่นนานถึง 14 ปี และเป็นสื่อพลัดถิ่นกลุ่มแรกที่กลับเข้ามาในประเทศแบบเต็มตัว โดยย้ายฐานการทำงานทั้งหมดมาอยู่ในประเทศพม่า

Mizzima Media Group ได้ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2556 โดยมีนาย U SoeMyint นาย U Sonny Swe (หนึ่งในผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์ Myanmar Times) และนาย U TheimWai (เจ้าของบริษัท Serge Pun) ในหุ้นส่วนธุรกิจที่เท่ากัน

จุดเด่นขององค์กร

ในยุคการหลอมรวมสื่อ Mizzima ถือว่าเป็นผู้นำและมีความก้าวหน้าอย่างมากในการผลิตสื่อ Multimedia ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารหลากหลายรูปแบบและมีความทันสมัย เช่น ข่าวสารผ่านทางโทรศัพท์มือถือ ซึ่งทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกรวดเร็ว นอกจากนี้ Mizzima ยังมีทรัพยากรบุคคลที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญในวิชาชีพจากการเป็นสื่อพลัดถิ่นที่ได้รับการฝึกฝนและได้รับความรู้จากต่างประเทศ

นอกจากนี้ ยังเป็นองค์กรที่มีแนวคิดทันสมัย เช่น ส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ โดยการปรับโครงสร้างองค์กรให้มีบุคลากรระดับบริหารหญิงและชายในจำนวนที่เท่ากัน รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในการทำงานด้านสื่อมวลชน และใน Mizzima ก็มีบุคลากรที่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

สถานการณ์ปัจจุบันด้านสื่อ

ในปัจจุบัน มีจำนวนสื่อมากขึ้นในประเทศพม่าหลังการเปิดประเทศ รวมไปถึงการที่รัฐบาลได้อนุญาตให้สื่อพลัดถิ่นบางสำนักย้ายกลับเข้ามาตั้งสำนักงานในกรุงย่างกุ้งได้ ทำให้สถานการณ์สื่อมีที่ท่าว่าจะดีขึ้นและการนำเสนอข่าวสารเปิดกว้างและมีเสรีมากขึ้นแต่ก็ยังมีสำนักข่าวพลัดถิ่นบางสำนักที่ยังไม่ตัดสินใจย้ายเข้ามาเต็มรูปแบบ โดยยังคงออกอากาศจากสถานีในต่างประเทศเนื่องจากยังไม่แน่ใจเรื่องความเสถียรภาพด้านการให้เสรีภาพแก่สื่อจากรัฐบาล

ในขณะที่กฎหมายสื่อฉบับใหม่กำลังอยู่ในระหว่างรอการเห็นชอบจากวุฒิสภา Mizzima ได้สะท้อนสถานการณ์สื่อในประเทศพม่าในปัจจุบันว่า เสรีภาพสื่อในประเทศพม่าเปรียบเสมือนน้ำครึ่งแก้ว ซึ่งหมายความว่าความไม่เป็นอิสระและมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ถือว่า มีเสรีภาพค่อนข้างมาก สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้อย่างอิสระ แต่สำหรับสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลเป็นผู้ควบคุมนั้น ยังถูกจำกัดเสรีภาพในการนำเสนออยู่พอสมควร

แต่อย่างไรก็ตาม แนวโน้มของเสรีภาพสื่อหลังกฎหมายสื่อใหม่นั้น น่าจะเป็นไปในทางที่ดีขึ้น ผู้ประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์ที่ไม่ได้อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาล น่าจะมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารได้มากขึ้น

สิทธิเสรีภาพสื่อและการแสดงออก

หลังการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง สื่อได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายให้มีสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอได้อย่างอิสระ สื่อสามารถนำเสนอประเด็นใดๆ ก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิเสรีภาพสื่อถูกคุกคามโดยกลไกทางกฎหมายหมิ่นประมาท ที่ผ่านมา ก็มีหลายกรณีที่นักข่าวถูกฟ้องโดยรัฐบาลหรือรัฐมนตรีในฐานะหมิ่นประมาท เมื่อแสดงความคิดเห็นตรงกันข้ามหรือวิพากษ์วิจารณ์

รัฐบาล ซึ่งถ้ามองในมุมนี้ก็จะเห็นว่า การคุกคามเสรีภาพสื่อยังเกิดขึ้นเป็นเรื่องปกติ ทำให้การแสดงออกของสื่อมวลชนทำได้ไม่เต็มที่

ในฐานะสื่อ Mizzima ให้ความเห็นว่า สื่อไม่ควรที่จะถูกฟ้องหรือดำเนินคดีในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหากกระทำตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ถึงแม้ข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอมีความไม่ถูกต้อง สื่อก็สามารถที่จะแก้ไขและให้ข้อมูลที่ถูกต้องภายหลังได้

แนวทางการกำกับดูแลตนเอง

เมื่อครั้งที่ เป็นสื่อพลัดถิ่น Mizzima ได้จัดทำแนวจรรยาบรรณวิชาชีพ (codes of conduct) ของกลุ่มขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานแก่บุคลากรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ผ่านกระบวนการหารือภายในกลุ่มและเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์เพื่อให้สาธารณะชนได้ทราบแนวทางการทำงานในฐานะสื่อของกลุ่ม

ดังนั้น Mizzima มีความเชื่อว่า การกำกับดูแลตนเองเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการสร้างมาตรฐานการทำงานในวิชาชีพ ดังนั้น แนวจรรยาบรรณวิชาชีพควรสร้างขึ้นในองค์กรเอง ไม่ใช่ถูกกำหนดจากภาคส่วนอื่น และสมาชิกควรยึดถือเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานอย่างเคร่งครัด

บทบาทการทำงาน/สวัสดิการ

ในปัจจุบัน Mizzima ดำเนินงานหลัก 2 ประการ คือ การประกอบธุรกิจด้านสื่อ และการทำงานในการปฏิรูปสื่อในประเทศพม่า

ด้านธุรกิจสื่อ Mizzima เป็นผู้พัฒนาสื่อในรูปแบบต่างๆ อาทิ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์ธุรกิจภาคภาษาอังกฤษรายสัปดาห์ เว็บไซต์ข่าว และสื่อผสมต่างๆ เช่นการรายงานข่าวทาง SMS วิทยูและวิดีโอผ่านโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ผลิตเนื้อหารายการโทรทัศน์จำนวน 5 รายการให้แก่สถานีโทรทัศน์ MRTV ของรัฐบาลพม่า ดังจะเห็นได้ว่า Mizzima ในปัจจุบันนั้นยังไม่ได้เป็นผู้ประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ (broadcaster) แต่ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ผลิตเนื้อหารายการเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในอนาคตเมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายสื่อใหม่ในประเทศพม่าที่เปิดให้ภาคเอกชนยื่นขอใบอนุญาตในการเป็นผู้ประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ Mizzima ได้วางแผนที่จะยื่นขอใบอนุญาตเพื่อพัฒนาตนเองขึ้นมาเป็นผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นภายในปีหน้า

บทบาทด้านการปฏิรูปสื่อ Mizzima มีการดำเนินการร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน ในการสร้างขีดความสามารถให้กับคนทำงานด้านสื่อในพม่า เช่น การฝึกอบรมนักข่าว เป็นต้น และยังได้ร่วมขับเคลื่อนการปฏิรูปกฎหมายสื่อ ผ่านกิจกรรมในรูปแบบ

ของการฝึกอบรมและการสัมมนาของนักข่าว เพื่อเป็นเวทีในการพูดคุยแลกเปลี่ยนประเด็นด้านกฎหมายสื่อ

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

แม้ว่าการนำเสนอข่าวดูเหมือนจะทำได้โดยเสรี แต่ปัญหาหนึ่งที่เป็นอุปสรรคหลักในการนำเสนอข่าว นั่นคือ การเข้าถึงข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลจากรัฐบาลหรือทหาร สื่อมักถูกปิดกั้นจากการเข้าถึงข้อมูลหรือไม่ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากกระทรวงต่างๆ ทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลเชิงลึกแก่สาธารณชนได้

ปัญหาอีกประการในการทำหน้าที่สื่อ คือ ขีดความสามารถของคนทำงานด้านสื่อเอง เนื่องจากในพม่าไม่มีการสถาบันการศึกษาที่ผลิตบุคลากรด้านสื่อโดยเฉพาะ ดังนั้นคนทำงานด้านสื่อส่วนใหญ่จึงไม่ได้รับการฝึกฝนและพัฒนา ทำให้ขาดทักษะและความเป็นมืออาชีพในการทำงาน

ประเทศพม่าอยู่ในห้วงแห่งการเปลี่ยนผ่านในหลายๆ ด้าน เสรีภาพสื่อหรือพัฒนาการสื่อคงต้องรอความชัดเจนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่าจะเป็นไปได้ในทิศทางใด โดยเฉพาะกฎหมายสื่อฉบับใหม่ที่จะประกาศใช้ในอีกไม่นานนี้

ภาพบรรยากาศการประชุมกับ Mizzima



14. ประชุมร่วมกับ Myanmar ICT Development Organization (MIDO)

Website: <http://myanmarido.org/en>



ข้อมูลทั่วไป

Myanmar ICT Development Organization หรือ MIDO เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศพม่าที่ทำงานในระดับท้องถิ่นและระดับนานาชาติ โดยเน้นการทำงานที่ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในฐานะที่เป็นเครื่องมือการพัฒนา MIDO ดำเนินการโดยคณะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ประจำและชั่วคราว รวมถึงอาสาสมัครต่างๆ ที่มีจุดประสงค์ร่วมกันและเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานของ MIDO เน้นการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนา

ที่มาขององค์กรเริ่มก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2012 หลังจากเหตุการณ์การปฏิวัติผ้าเหลือง (Saffron revolution) ซึ่งขณะนั้นอินเทอร์เน็ตเป็นเพียงสื่อเดียวที่สามารถส่งข้อมูลออกไปต่างประเทศได้ ในขณะนั้นมีกลุ่มนักเคลื่อนไหวออนไลน์ได้รวมตัวกันภายใต้ชื่อ Myanmar Freedom for Society ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้เกิดเสรีภาพในโลกออนไลน์ หลังจากการปฏิวัติของภาคประชาชนครั้งนั้น มีบล็อกเกอร์หลายราย รวมถึงคุณ Nay Phone Latt ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ก่อตั้ง MIDO ถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ และรัฐบาลได้ควบคุมเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตอย่างเข้มงวดมากการก่อตั้งของ MIDO จึงมาจากการเคลื่อนไหวของนักกิจกรรมสังคมในช่วงเวลานั้นที่สนใจนำเทคโนโลยี ICT มาใช้ในการทำงาน องค์กร MIDO จึงเป็นองค์กรใหม่แต่เป็นองค์กรพัฒนาเดียวที่ทำงานด้าน

⁹คุณ Nay Phone Latt ถูกจับกุมและตัดสินให้รับโทษจำคุก 35 ปี แต่หลังจากมีการเลือกตั้งในปี 2012 ได้รับการปล่อยตัวพร้อมกับนักโทษการเมืองคนอื่นๆ

การนำเทคโนโลยี ICT มาใช้ด้านการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวมถึงการทำงานเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี นับว่าเป็นองค์กรภาคประชาสังคมองค์กรเดียวที่เป็นผู้บุกเบิกการทำงานด้าน ICT ในประเทศพม่า

วิสัยทัศน์ขององค์กร คือ การเป็นองค์กรที่ได้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติในฐานะที่เป็นองค์กรที่ทำงานและติดตามนโยบายด้าน ICT ในประเทศพม่า ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการทำงานขององค์กร คือ การทำงานบนฐานความต้องการของประชาชน คุณค่าที่องค์กร MIDO ยึดถือร่วมกัน คือ การทำงานที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่นและส่วนรวมเป็นที่ตั้ง (Altruism) การทำงานบนฐานของการเคารพในความเท่าเทียม การเปิดกว้างและยอมรับความคิดเห็น และความโปร่งใสในการทำงาน การทำงานขององค์กร แบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ กิจกรรมการรณรงค์ทางนโยบายในการร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ICT งานวิจัย ซึ่งขณะนี้กำลังทำงานวิจัยเรื่อง Hate Speech ในพม่า และสุดท้ายคือการจัดอบรมเพิ่มทักษะการใช้เทคโนโลยี ICT

จุดเด่นขององค์กร

การทำงานของ MIDO เน้นการจัดอบรมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งการจัดอบรมเน้นการระดมทุนจากภายในประเทศในการสนับสนุนค่าเดินทางและกิจกรรมอบรมในพื้นที่ นอกจากนี้ องค์กร MIDO ยังได้รับบริจาคเครื่องคอมพิวเตอร์เก่าจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำไปติดตั้งในพื้นที่ห่างไกล เนื้อหาในการอบรมจะเน้นการใช้สื่อ social media เพื่อการสื่อสารสาธารณะ

ปัจจุบัน MIDO ทำงานร่วมกับองค์กรพันธมิตรต่างๆ อาทิ บริษัท Telenor¹⁰ ภายใต้กิจกรรม CSR ของบริษัท ซึ่งสนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์ข้อมูลในชุมชน (Community Information Center) ได้จัดตั้งไปแล้ว 200 ศูนย์ นอกจากนี้ ยังได้ทำงานร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ ที่ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ ICT ดังที่ปรากฏตามภาพ

¹⁰ เป็นบริษัทในเครือเดียวกับเครือข่าย DTAC ในประเทศไทย



ภาพประกอบ 1: องค์กรพันธมิตรที่ทำงานร่วมกับ MIDO

ในส่วนของงานวิจัย MIDO เน้นการทำวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้กระบวนการวิจัยเป็นการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ICT และสื่อออนไลน์กับชุมชนในพื้นที่ทั่วประเทศพม่า ซึ่งงานวิจัยชิ้นล่าสุด ซึ่งเป็นโครงการวิจัยที่ศึกษาลักษณะการใช้งานอินเทอร์เน็ตของประชาชนในประเทศ และพบว่าสัดส่วนการใช้ Hate Speech สูงและในพื้นที่ชนบท ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสมต่อการเลือกรับข้อมูลหรือเลือกส่งต่อข้อมูล นอกจากนี้ สำหรับการเพิ่มทักษะการรู้เท่าทันสื่อ องค์กร MIDO ได้ทำ Campaign เรื่องการสื่อสารด้วยภาษาดอกไม้ร่วมกับองค์กรที่ทำงานในพื้นที่เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและการส่งเสริมการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ขึ้น

นอกจากนี้ MIDO มีบทบาทสำคัญในการติดตามและการเข้าร่วมปฏิรูปกฎหมายและจัดทำร่างนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตของพม่า เช่น กฎหมาย Electronic Transaction Law ที่องค์การได้ขับเคลื่อนให้เกิดการแก้กฎหมายที่เปิดให้มีการตีความกว้างเกินไปยังต้องมีการปรับปรุง นอกจากนี้ MIDO เป็นองค์กรภาคประชาชนแห่งเดียวที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมในกระบวนการร่างกฎหมาย E-Commerce

สถานการณ์ปัจจุบันด้านสื่ออินเทอร์เน็ต

ช่วงก่อนปี พ.ศ. 2010 ประเทศพม่าเป็นประเทศที่มีการปิดกั้นการเข้าถึงข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เข้มงวดที่สุดในโลก ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงเว็บข่าวต่างประเทศหรือองค์กรต่างประเทศ นอกจากนี้ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประชาชนมีจำนวนน้อยมาก (ราว 1-2

เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมด) กฎหมายด้านอินเทอร์เน็ตของประเทศพม่ายังเป็นกฎหมายที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน แม้ว่าเรื่องการเซ็นเซอร์สื่อออนไลน์ในพม่าเป็นปัญหาที่สำคัญ แต่ปัญหาความเร็วในการใช้อินเทอร์เน็ตที่ช้ามากก็เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้คนพม่าสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้น้อย ภายหลังปี พ.ศ. 2010 การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในประเทศพม่า คือ การยกเลิกกฎหมายการเซ็นเซอร์สื่อ พร้อมกับการเปิดเสรีทางตลาดสำหรับภาคธุรกิจโทรคมนาคมของประเทศส่งผลให้เกิดการลงทุนจากภาคธุรกิจโทรคมนาคมทันที เนื่องจากประเทศพม่าเป็นประเทศสุดท้ายในพื้นที่ของการพัฒนาระบบโทรคมนาคมยังจำกัด

ภายหลังปี พ.ศ. 2010 หลังจากเปิดตลาดเสรีให้กับการลงทุนเทคโนโลยีด้านโทรคมนาคม นับได้ว่าประเทศพม่ากลายเป็นประเทศที่มีเสรีภาพทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด โดยรัฐบาลพม่าได้เน้นการทำงานด้านการพัฒนาโครงสร้างเทคโนโลยีและการออกใบอนุญาตสำหรับกิจการโทรคมนาคม ซึ่งเน้นด้านการจัดสรรคลื่นความถี่ของโทรคมนาคม การออกใบอนุญาต และการจัดตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม รัฐบาลพม่าได้รับงบประมาณสนับสนุนจากธนาคารโลกและองค์กรนานาชาติต่างๆ ปัจจุบัน มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตประมาณ 15% ของประชากรทั้งหมด ซึ่งรวมทั้งการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในระบบ Broadband และผ่านสัญญาณโทรศัพท์มือถือ¹¹

ด้านนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์กรที่มีส่วนร่วมในการทำงานเชิงนโยบาย ได้แก่

1. กระทรวงการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ (Ministry of Communication and Information Technology: MCIT)¹² เป็นองค์กรที่กำกับดูแลหลักด้าน ICT และยังเป็นองค์กรที่ผูกขาดด้านการให้บริการอินเทอร์เน็ตของประเทศ (internet service provider)
2. สหพันธ์คอมพิวเตอร์แห่งสหภาพพม่า (Myanmar Computer Federation: MCF) เป็นองค์กรกึ่งรัฐกึ่งเอกชนที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีเครื่องคอมพิวเตอร์ (เน้นเรื่อง hardware เป็นหลัก)
3. Myanmar Computer Professional Association: MCPA¹³ อยู่ภายใต้โครงสร้างของ MCF ซึ่งเน้นการทำงานด้านการพัฒนาซอฟต์แวร์และการพัฒนาบุคลากร
4. Myanmar Computer Industry Association: MCIA¹⁴ อยู่ภายใต้โครงสร้างของ MCF เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมและการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

¹¹จากการสำรวจการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของ Myanmar Computer Federation ระบุว่าอัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของชาวพม่าคือ 9 เปอร์เซ็นต์ และอัตราการใช้คอมพิวเตอร์ คือ 20 เปอร์เซ็นต์ แต่ในความเห็นของ MIDO มองว่าขณะนี้การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของพม่า น่าจะอยู่ที่ 15 เปอร์เซ็นต์และการใช้คอมพิวเตอร์คือ 30 เปอร์เซ็นต์

¹²<http://www.mcit.gov.mm/>

¹³<http://www.mcpamyanmar.org/>

¹⁴<http://www.mciamyanmar.org/>

5. Myanmar Computer Enthusiasts Association: MCEA อยู่ภายใต้โครงสร้างของ MCF

6. Myanmar ICT Development Organization :MIDO เป็นองค์กรเดียวที่เป็นองค์กรพัฒนาเอกชน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตในประเทศพม่า มี 3 ฉบับ คือ

1. Electronic Transaction Law ซึ่งเป็นกฎหมายเก่าและมีปัญหาด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพด้านการแสดงความคิดเห็นออนไลน์ รวมถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชน

2. กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Right Law) เป็นกฎหมายที่ผ่านกระบวนการร่างที่ไม่เปิดให้มีส่วนร่วมกับผู้อื่นๆ เข้าร่วมในกระบวนการร่างกฎหมายหรือเปิดรับความคิดเห็น

3. Broadcasting Law เป็นกฎหมายสื่อที่ยังให้ความสำคัญกับสื่อเก่ามากกว่าการหลอมรวมสื่อออนไลน์ในเนื้อหากฎหมายด้วย

ปัญหา/อุปสรรคสำหรับสถานการณ์ด้านเสรีภาพในการแสดงออกในโลกออนไลน์และนโยบายด้าน ICT ของประเทศพม่า

จากการทำงานของ MIDO พบว่า สถานการณ์ด้านเสรีภาพในการแสดงออกออนไลน์และนโยบายด้าน ICT ของประเทศพม่า มีดังนี้ คือ

1. ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider: ISP) ยังจำกัดภายใต้กระทรวงสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งให้บริการอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์เป็นหลัก ยังไม่มีการเปิดตลาดเสรีให้เอกชนเข้ามาร่วมแข่งขันด้านการให้บริการอินเทอร์เน็ต

2. ไม่มีกฎหมายการควบคุมและเซ็นเซอร์เนื้อหาในอินเทอร์เน็ตว่าเนื้อหาแบบไหนที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ซึ่งอาจนำไปสู่การปิดกั้นอินเทอร์เน็ตโดยกระทรวงได้หากมีเหตุการณ์รุนแรงทางการเมือง

3. การขับเคลื่อนกฎหมายส่งเสริมการรณรงค์ด้านเสรีภาพในการแสดงออกยังไม่มีในพม่า ซึ่งที่ประเทศฟิลิปปินส์ได้ผลักดันให้มีกฎหมายนี้เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกบนโลกออนไลน์

4. กฎหมายที่กำกับดูแลเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตยังมีอยู่น้อยและเป็นกฎหมายเก่าที่มีปัญหาด้านการละเมิดเสรีภาพของประชาชนและเสรีภาพสื่อ เช่น กฎหมาย Electronic Transaction Law ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่สามารถจับกุมใครก็ตามที่มีข้อมูลหรือเนื้อหาที่หมิ่นประมาทรัฐบาลจะได้รับโทษจำคุก 5-25 ปี แม้ว่าเป็นเพียงผู้รับสารอิเล็กทรอนิกส์นั้นและไม่ได้เป็นผู้ผลิตเนื้อหาตัวเอง

นอกจากนี้ กฎหมาย E-commerce Law ที่อยู่ระหว่างกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย ยังไม่มีเนื้อหาที่ครอบคลุมเพียงพอและไม่สะท้อนถึงความเป็นจริงของการทำธุรกิจออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต

5. ปัญหา Hate Speech ในอินเทอร์เน็ตซึ่งเกิดขึ้นหลังจากเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตก้าวหน้าขึ้นและประชาชนสามารถรับและส่งข้อมูลในอินเทอร์เน็ตได้ง่ายและเร็วขึ้น แต่เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ จึงเกิดปัญหาการปลุกระดมทางความคิดที่สร้างความเกลียดชังด้วยการใช้ Hate Speech จากกลุ่มหัวรุนแรงของศาสนาต่างๆ และนำไปสู่การก่อความรุนแรงขึ้นในรูปแบบต่างๆ ปัจจุบันประเทศพม่ายังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Hate Speech

6. ไม่มีกฎหมายคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของบุคคล

7. ไม่มีกฎหมายคุ้มครองคนกลางทางอินเทอร์เน็ต (Intermediary reliability) ที่อาจถูกจับกุมได้จากเนื้อหาในออนไลน์

8. ประเทศพม่ายังขาดจุดเชื่อมต่อของบริการอินเทอร์เน็ต (internet exchange) ซึ่งขณะนี้อยู่ภายใต้การผูกขาดของรัฐบาล ทำให้ผู้บริโภคไม่มีอิสระในการเลือกรับการบริการจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่หลากหลายและส่งผลให้ค่าใช้จ่ายบริการอินเทอร์เน็ตมีราคาแพง ซึ่ง MIDO ได้สนับสนุนให้มีการจัดทำนโยบายที่เปิดกว้างให้มีการแข่งขันในตลาดของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมากขึ้น

9. รัฐบาลยังไม่มีการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำนโยบายที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตและหน่วยงานรัฐยังไม่ใช้อินเทอร์เน็ตในการเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนมากนัก

10. กฎหมาย Media Law ที่ส่งเสริมเสรีภาพของสื่อและเสรีภาพในการแสดงออก ยังไม่มีการระบุชัดเจนถึงอำนาจกฎหมายที่ครอบคลุมถึงสื่อใหม่ในโลกออนไลน์ เช่น บล็อกเกอร์ นักข่าวออนไลน์ เป็นต้น

ผลกระทบของการเปิดประชาคมอาเซียน

องค์กร MIDO ดำเนินงานด้านการส่งเสริมการทำงานในอินเทอร์เน็ตและการจัดทำนโยบายด้านอินเทอร์เน็ตที่เหมาะสม ซึ่งหวังว่าจะมีองค์กรในประเทศที่ทำงานด้าน ICT มากขึ้น รวมถึงการทำงานร่วมกับองค์กรที่ทำงานด้านอินเทอร์เน็ตในประเทศต่างๆ รวมถึงในกลุ่มประเทศอาเซียนที่อาจมีความร่วมมือในการสนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกันในอนาคต โดยเฉพาะในด้านการเสริมสร้างศักยภาพด้านการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต

ภาพบรรยากาศการประชุมร่วมกับ MIDO



15. ประชุมร่วมกับ Myanmar Journalist Network

ข้อมูลทั่วไป

Myanmar Journalist Network หรือ MJN เป็นเครือข่ายสื่อมวลชนที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2554 โดยการริเริ่มของสื่อมวลชนอิสระที่ไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล สำนักพิมพ์ และเจ้าของธุรกิจสื่อเครือข่าย MJN ทำหน้าที่เป็นองค์กรอิสระไม่แสวงหาผลกำไรของสื่อมวลชนที่มีจุดประสงค์เพื่อสร้างกลุ่มที่สามารถเป็นตัวแทนเสียงของสื่อมวลชนในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสื่อมวลชนรวมถึงการให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณแก่สื่อมวลชนที่เจ็บป่วยหรือเสียชีวิตผ่านการจัดตั้งกองทุนสำหรับสื่อมวลชน

นอกจากนี้เครือข่าย MJN ได้ริเริ่มขยายความร่วมมือในระดับนานาชาติโดยการเข้าร่วมเครือข่ายนักข่าวอาเซียน (ASEAN Journalist Network) โดย Myanmar Journalist Network ได้ลงนามในข้อตกลงร่วมกันกับสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยในการออกแถลงการณ์ร่วมกันเรื่องการจำกัดการทำงานของสื่อความและการละเมิดสิทธิเสรีภาพของสื่อหลังการรัฐประหารในประเทศไทย

จุดเด่นขององค์กร

MJN เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบของเครือข่ายที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน คือ ปกป้องสิทธิเสรีภาพ และคุ้มครองสื่อมวลชนในประเทศ มีโครงสร้างการบริหารแบบราบใช้คณะกรรมการดำเนินการ 17 คน ไม่มีหัวหน้าหรือผู้นำองค์กร มีเพียงเลขาธิการในการประสานงาน 3 คน อีกทั้งยังมีการดำเนินงานร่วมกับองค์กรอื่นๆ ได้แก่ Myanmar Journalist Association และ Myanmar Journalist Union

ภารกิจหลักของ MJN ได้แก่

1. ดูแลสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชน
2. คุ้มครองสื่อมวลชนให้ได้รับความคุ้มครอง
3. พัฒนาศักยภาพของสื่อมวลชนรุ่นใหม่เช่น การฝึกอบรมทักษะให้นักข่าว

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 MJN ได้เข้าร่วมกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย New Media Law กับ Myanmar Interim Press Council (MIPC) โดยเน้นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อรูปแบบใหม่ นอกจากนี้เครือข่าย MJN ได้จัดตั้งเพจของกลุ่มในเฟซบุ๊กแบบกลุ่มปิด ซึ่งมีผู้ใช้เฟซบุ๊ก (ประชาชนทั่วไป เอกชน หน่วยงานรัฐ สื่อมวลชน) มีสมาชิก 330 คน และมีผู้เข้าชมกว่า 6,000 คน

สถานการณ์ปัจจุบันด้านสื่อ

เครือข่าย MJN ทำงานด้านการส่งเสริมเสรีภาพสื่อและออกแถลงการณ์หลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการคุกคามสื่อและการควบคุมตัวสื่อมวลชนที่ไม่เป็นธรรมเมื่อช่วงต้นปี พ.ศ. 2557 เครือข่าย MJN ได้รายงานว่ามีกรณีการคุกคามนักข่าวและสถานีข่าวที่รายงานข่าวและภาพเกี่ยวกับความขัดแย้งและความรุนแรงในมณฑลทะเลีและได้เรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการต่อการคุกคามสื่อด้วยความรุนแรงดังกล่าวและปกป้องสื่อมวลชนจากการคุกคามสื่อของชาวพุทธและชาวมุสลิมหัวรุนแรง

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

1. MJN ได้รายได้จากค่าสมาชิกรายเดือนๆละประมาณ 40 บาท ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่ MJN ได้รับเงินสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ กองทุนเงินระหว่างประเทศ (IMF) และ International media support
2. ความแตกต่างของความคิดและทัศนคติระหว่างนักข่าวรุ่นเก่าและนักข่าวรุ่นใหม่

ผลกระทบของการเปิดประชาคมอาเซียน

การขยายความร่วมมือในระดับนานาชาติโดยการเข้าร่วมเครือข่ายนักข่าวอาเซียน (ASEAN Journalist Network) จะทำให้ MJN มีเครือข่ายและได้รับการสนับสนุนภารกิจมากขึ้น

ภาพบรรยากาศการประชุมร่วมกับ MJN



16. ประชุมร่วมกับDemocratic Voice of Burma (DVB)

Website: <https://www.dvb.no/>



ข้อมูลทั่วไป

สถานีโทรทัศน์เสียงประชาธิปไตยแห่งพม่า (Democratic Voice of Burma หรือ DVB) เป็นสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมที่ไม่แสวงผลกำไรซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลนอร์เวย์ สหรัฐอเมริกา และสวีเดน ทำหน้าที่ในการผลิตรายการโทรทัศน์ที่น่าเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นกลาง สถานีก่อตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ. 2535 ในกรุงออสโล ประเทศนอร์เวย์ นับว่าเป็นสื่อโทรทัศน์ที่เก่าแก่ที่สุดของพม่าที่เน้นรายงานข่าวด้านการเมือง ในอดีตออกอากาศผ่านสถานีวิทยุคลื่นสั้น ทำหน้าที่ในการรายงานข่าวเข้ามาในประเทศพม่าและรายงานข่าวเกี่ยวกับพม่าออกไปทั่วโลก เนื่องจากในขณะนั้นเสรีภาพสื่อถูกปิดกั้นไม่ให้นำเสนอข่าวสารใดๆ ในประเทศ

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2555 เช่นเดียวกับสื่อหลายสำนักสถานีได้ย้ายกลับเข้ามาในประเทศพม่า ประกอบกับการโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่พฤติกรรมผู้บริโภคข่าวสารเปลี่ยนแปลงไป การรับฟังข่าวสารจากวิทยุได้รับความนิยมลดลงอย่างมาก สถานีจึงตัดสินใจที่จะเลิกการกระจายเสียงทางวิทยุ และวางแผนที่จะหาช่องทางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในรูปแบบอื่นๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หรือทางโทรศัพท์มือถือ

ปัจจุบัน มีสำนักงานใหญ่ชั่วคราวอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นที่ส่งสัญญาณถ่ายทอดผ่านสายเคเบิลอินเทอร์เน็ตไปยังดาวเทียม Star Sat ส่งสัญญาณเข้ามายังประเทศพม่า ส่วนสถานีที่กรุงย่างกุ้งเป็นสถานีผลิตรายการเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ DVB ยังมีสตูดิโอที่กรุงเนปิดอร์ และสำนักงานในเมืองมัณฑะเลย์

DVB กำลังอยู่ในช่วงระหว่างการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเป็นองค์กรที่หารายได้ เริ่มมีการรับโฆษณา แต่รายได้ยังไม่สูงมากนัก อย่างไรก็ตาม DVB ยังคงมุ่งมั่นในการผลิตเนื้อหารายการที่มีคุณภาพมากกว่า

จุดเด่นขององค์กร

DVB เป็นสถานีโทรทัศน์ที่มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีมาตรฐานยุโรปจากนอร์เวย์ นอกจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีแล้ว DVB ยังมีบุคลากรที่มีความสามารถและประสบการณ์ในการทำหน้าที่สื่อขณะเป็นสื่อพลัดถิ่นมายาวนานกว่า 20 ปี

DVB เน้นผลิตรายการที่ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และมีสาระ เช่น รายการข่าวทุกชั่วโมง รายการสืบสวนข้อมูลเชิงลึก และหนึ่งในรายการที่เป็นที่นิยมที่สุดของสถานีในขณะนี้คือ รายการในลักษณะการอภิปราย (Debate) เป็นสื่อรูปแบบใหม่ของพม่า ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรมการพูดคุยและการรับข่าวสารของคนพม่า และเกิดการเรียนรู้ในการยอมรับความเห็นต่าง ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมประชาธิปไตยแก่คนในประเทศ

สถานการณ์ปัจจุบันด้านสื่อ

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงของประเทศพม่า สื่อก็ต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เสรีภาพในการนำเสนอที่มากขึ้น ควรควบคู่ไปกับคุณภาพของสื่อด้วยสถานีพยายามที่จะหาช่องทางนำเสนอรายการที่เป็นข่าวทั้งในหน้าจอโทรทัศน์และสื่อใหม่ๆ ให้มากขึ้น เนื่องจากช่องรายการส่วนใหญ่เน้นการนำเสนอเนื้อหาตามความต้องการของตลาดตามหลักทุนนิยม เพื่อเอาใจนักลงทุนหรือรัฐบาล มีรายการน้อยมากที่มุ่งเน้นการนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์จริงๆ แก่ประชาชน จากจุดนี้สะท้อนให้เห็นว่า คนพม่าจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ข่าวเป็นทางเลือกให้มากกว่านี้

สิทธิเสรีภาพสื่อและการแสดงออก

ปัจจุบัน การนำเสนอเนื้อหาทางโทรทัศน์ยังไม่มีเสรีภาพและเป็นอิสระมากนัก เมื่อเทียบกับสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีอิสระมากกว่า เนื่องจากกิจการโทรทัศน์ยังอยู่ในความควบคุมดูแลของรัฐบาล เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอในเชิงสนับสนุนการทำงานของรัฐบาล ไม่ได้เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์

อย่างแท้จริง ซึ่งทางสถานี DVB ต้องการที่จะให้ทีวีสาธารณะในประเทศมาปราศจากการแทรกแซงจากรัฐบาลโดยสิ้นเชิง รวมถึงไม่มีการเซ็นเซอร์เนื้อหารายการโดยรัฐบาล

ส่วนเนื้อหาในช่องรายการของ DVB นั้น ไม่ได้รับการเซ็นเซอร์เนื้อหาจากรัฐบาล เนื่องจากเป็นการถ่ายทอดสัญญาณผ่านระบบดาวเทียม จึงไม่ต้องลงทะเบียนขอสิทธิในการถ่ายทอดสัญญาณภาคพื้นที่ยุติในความดูแลของรัฐบาลและสามารถดำเนินกิจการได้อย่างเป็นอิสระ

แนวทางการกำกับดูแลกันเอง

DVB ได้จัดทำแนวจรรยาบรรณเพื่อกำกับดูแลการทำงานของตนเอง และเพื่อปกป้องตนเองจากการโจมตีของรัฐบาลที่อาจอ้างได้ว่าสื่อไม่มีคุณภาพมาตรฐานการทำงานของ DVB ได้ยึดหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความถูกต้องเที่ยงตรง (Accuracy)
2. ความสมดุลของเนื้อหา (balance)
3. ความเป็นภววิสัย ไม่นำความคิดเห็นส่วนตัวไปเกี่ยวข้อง (objectivity)

ถึงแม้ปัจจุบัน สถานีกำลังอยู่ในช่วงของเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเป็นสถานีโทรทัศน์ที่หารายได้จากการโฆษณา เพิ่มเติมจากการสนับสนุนจากรัฐบาลประเทศต่างๆ แต่สถานีก็ยังคงต้องการที่จะรักษาคุณภาพของสื่อที่ไม่เน้นในการหารายได้จากการโฆษณาจนเกินไป สถานีจึงจำกัดปริมาณโฆษณาอยู่ที่ไม่เกิน 6 นาทีต่อชั่วโมง ซึ่งน้อยกว่าช่องรายได้อื่นถึงเท่าตัว ที่มีโฆษณาประมาณ 12 นาทีต่อชั่วโมง

บทบาทการทำงาน/สวัสดิการ

สถานีมีพนักงานทั้งสิ้น 45 คน ผลัดเปลี่ยนกันทำงานประมาณวันละ 20 กว่าคน นอกจากการทำงานด้านสื่อแล้ว DVB ยังต้องการที่จะเป็นต้นแบบด้านมาตรฐานและสวัสดิการสำหรับสื่อเพื่อปกป้องสิทธิแรงงาน สวัสดิการ ลดช่องว่างและความไม่เท่าเทียมกันของคนในพม่าด้วย

สวัสดิการของพนักงานสถานี DVB ถือว่าดีที่สุดในประเทศ โดยใช้มาตรฐานของประเทศนอร์เวย์ เช่น การลาหยุดได้ 30 วัน/ปี มีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล เงินเดือนของนักข่าว DVB นักข่าวของสถานีได้เงินเดือนขั้นต่ำ \$350 ซึ่งมากกว่านักข่าวสำนักอื่นถึง 3.5 เท่า และสูงกว่าสมาชิกสภาผู้แทนฯของพม่าที่มีเงินเดือน \$300

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

การทำงานของ DVB ถูกมองว่าอยู่คนละฝั่งกับรัฐบาล เป็นที่จับจ้องของรัฐบาล โดยมีนักข่าวของ DVB หลายคนที่ถูกรัฐบาลจับกุมก่อนการเปิดประเทศปี พ.ศ. 2555 นอกจากนี้ ในกรณาดำเนินงานของสถานีหลังกลับเข้ามาในประเทศไทยมา ยังพบปัญหาและอุปสรรคสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมด้านกายภาพทั่วไป เช่น สาธารณูปโภคต่างๆ น้ำ ไฟฟ้า ปัญหาไฟฟ้าดับ เป็นเรื่องปกติที่ค่อนข้างถี่จะแทบทุกวัน ในทุกชุมชนจะต้องมีเครื่องปั่นไฟไว้สำรองเมื่อไฟฟ้าดับ
2. ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการสถานีสูง ไม่ว่าจะเป็นค่าเช่าสถานที่ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ซึ่งอาจจะสูงกว่าในประเทศไทยถึง 4-5 เท่า และ เนื่องจากค่าเช่าพื้นที่ที่ตั้งสถานีในกรุงย่างกุ้งแพงมาก ไม่สามารถที่จะเช่าพื้นที่ได้มากนัก สถานีที่ใช้เพื่อจัดตั้งสถานีคับแคบ ไม่สะดวกในการทำงานของสถานีที่ทำหน้าที่ผลิตรายการโทรทัศน์มากกว่า 20 รายการ
3. ด้านกฎหมาย ถึงแม้ DVB จะจดทะเบียนเป็นบริษัท แต่ประเทศพม่ายังไม่มี broadcasting law ที่รับรองสถานภาพการเป็นผู้ประกอบการกระจายเสียงบริษัท และถึงแม้จะมีกฎหมายดังกล่าว ก็ไม่แน่ว่า บริษัทจะได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการหรือไม่

ดังนั้น สิ่งที่ DVB พยายามทำเพื่อเตรียมรับกับกฎหมายสื่อใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้น คือ การประสานให้กระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย broadcast ให้มีผู้เล่นรายใหม่ และให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลเกี่ยวกับประเด็นกฎหมายสื่อที่ควรบรรจุไว้ โดยรวบรวมจากประสบการณ์ที่ผ่านมาของประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็นประเทศไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เพื่อเป็นตัวอย่างและแนวทางที่ประเทศพม่าสามารถนำมาปรับใช้ได้

ผลกระทบของการเปิดประชาคมอาเซียน

สหภาพพม่าเป็นประเทศที่มีความโดดเด่นในเวที ASEAN ในหลายๆ ด้าน และในด้านสื่อมวลชนก็เช่นกัน การรวมตัวของสื่อในอาเซียน จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน รวมไปถึงการพัฒนาทักษะต่างๆ DVB ในฐานะที่เป็นองค์กรสื่อหนึ่งในอาเซียน ก็พร้อมที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานด้านสื่อกับสื่อมวลชนอาเซียนในเวทีต่างๆ

อีกความร่วมมือหนึ่งที่น่าจะเกิดขึ้นในการรวมตัวของประชาคมอาเซียนที่น่าสนใจ คือ การแลกเปลี่ยนรายการซึ่งกันและกัน โดยการส่งรายการให้เครือข่ายในต่างประเทศสามารถนำไปออกอากาศได้

ภาพบรรยากาศการประชุมร่วมกับ DVB



17. ประชุมร่วมกับ Cambodian Center for Human Right

Website: <http://cchrcambodia.org/>



ข้อมูลทั่วไป

Cambodian Center for Human Right (CCHR) เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินงานอย่างเป็นอิสระเพื่อปกป้องประชาธิปไตยและการเคารพสิทธิมนุษยชนเนื่องด้วยสภาพการคุกคามด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศกัมพูชาที่รัฐบาลไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ องค์กรนี้ทำงานในประเด็นสิทธิมนุษยชนผ่านโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการร่วมกับหลายภาคส่วน อาทิ ประชาชนทั่วไป นักกิจกรรมระดับรากหญ้า องค์กรชุมชนและอื่นๆ วัตถุประสงค์ขององค์กร คือ การสร้างสังคมกัมพูชาที่ประชาชนมีสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมและสนับสนุนประชาธิปไตย รวมถึงได้รับประโยชน์จากการพัฒนาในประเทศสนับสนุนหลักนิติธรรม (Rule of Law) มากกว่าการยกเว้นโทษ (Impunity) การสร้างเสริมสถาบันที่เข้มแข็งมากกว่าบุคคลที่มีอิทธิพลและสังคมที่มีความหลากหลายการดำเนินงานขององค์กรจึงเน้นการทำงานรณรงค์ร่วมกับการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนต่างๆ ที่เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนผ่านการให้การศึกษาเกี่ยวกับสิทธิทางการเมือง รวมทั้งการดำเนินงานที่เอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างองค์กรชุมชนและองค์กรระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมหลักสิทธิมนุษยชนร่วมกัน

CCHR ดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมาโดยตลอดภายใต้ชื่อ **Cambodian Freedom of Expression** ที่พยายามจัดทำข้อเสนอแนะทางนโยบายและการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้เกิดเสรีภาพในการแสดงออกในประเทศกัมพูชาและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนองค์กร

ในประเทศองค์กรต่างประเทศแหล่งทุนสถานทูตและรัฐบาลนอกจากนี้ CCHR ยังได้ทำงานร่วมกับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆเพื่อรวบรวมข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์เสรีภาพในการแสดงออกของสื่อมวลชนบล็อกเกอร์นักกิจกรรมและเจ้าหน้าที่เอ็นจีโอ

จุดเด่นขององค์กร

CCHR เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน รวมถึงการแสดงออก การเข้าถึงข้อมูล และสิทธิทางการเมืองเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคประชาชน และศึกษาวิจัยให้มีหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อนำไปสู่การผลักดันเป็นนโยบายสาธารณะ

สถานการณ์ปัจจุบันด้านสื่อ

CCHR มักถูกเชื่อมโยงให้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองเนื่องจากผู้นำเดิมที่ก่อตั้งลาออกไปจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ ซึ่งปัจจุบันเป็นพรรคฝ่ายค้านจึงทำให้ผู้อำนวยการคนปัจจุบันพยายามสร้างจุดยืนและแสดงความเป็นกลางในปัจจุบันมีสื่อรูปแบบใหม่ เช่น digital demography สื่อออนไลน์ ทำให้รัฐบาลต้องปรับตัวให้มีกฎระเบียบที่ครอบคลุมดูแลให้ทั่วถึง อย่างไรก็ตาม สื่อวิทยุในประเทศกัมพูชาได้รับความนิยมมากที่สุดเนื่องจากมีความเป็นอิสระ

เสรีภาพและการแสดงออก

เสรีภาพและการแสดงออกของสื่อมักแปรผันกับสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศ โดยทั่วไปวัดจากสื่อกระแสหลักที่รัฐบาลมักเข้าไปควบคุมดูแลเป็นส่วนมาก CCHR สรุปว่าตั้งแต่ปี ค.ศ. 1995 เป็นต้นมา เสรีภาพและการแสดงออกของสื่อของประเทศกัมพูชาลดลงเรื่อยๆ

การกำกับดูแล/การกำกับดูแลตนเอง

CCHR ได้จัดทำรายงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสื่อและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นซึ่งเผยแพร่ต่อสาธารณะเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 โดยรายงานฉบับนี้ได้ให้ข้อมูลภาพรวมของการกำกับดูแลสื่อในราชอาณาจักรกัมพูชาและเสรีภาพในการแสดงออกรายงานนี้พบว่า การกำกับดูแลสื่อต้องการการทำงานที่ทั่วถึงและรอบด้านในหลายประเด็นที่สำคัญและการแก้ไขกฎที่เข้มงวดซึ่งนำไปสู่การเซ็นเซอร์ในทางปฏิบัตินอกจากนี้รายงานฉบับนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการกำกับดูแลสื่ออาทิการออกใบอนุญาตการควบคุมเนื้อหา การถือครองสิทธิ์ในสื่อและการส่งเสริมความหลากหลายของสื่อการเซ็นเซอร์การทำงานของสื่อ การเข้าถึงข้อมูลและกฎระเบียบสำหรับสื่อออนไลน์เป็นต้นนอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2557 ได้มีการดำเนินโครงการการจัดทำวิทยุชุมชนด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศกัมพูชาเพื่อให้ข้อมูลด้านสถานการณ์สิทธิมนุษยชนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทบาทการทำงานขององค์กร

ในฐานะองค์กรที่ทำงานด้านการปกป้องสิทธิมนุษยชน ตัวอย่างจากโครงการที่ดำเนินการอยู่ ได้แก่

1. **โครงการธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน** ใช้หลักการ 3 หลักการในการบริหารจัดการ ได้แก่ การปกป้องประชาชนจากการละเมิดสิทธิจากหน่วยงานทางธุรกิจ การส่งเสริมให้หน่วยงานธุรกิจเคารพสิทธิมนุษยชน และการจัดให้มีมาตรการเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจที่ละเมิดสิทธิ ตัวอย่าง ธุรกิจสิ่งทอ ที่มีประชาชนร้องเรียนเข้ามา ขั้นตอนที่ CCHR ดำเนินการ คือ

- ส่งจดหมายทวงถามหน่วยงานธุรกิจนั้น
- ติดต่อและรายงานต่อคู่ค้าทางธุรกิจที่ธุรกิจกับหน่วยงานธุรกิจที่ถูกร้องเรียน
- ประกาศและเผยแพร่ชื่อหน่วยงานธุรกิจที่ถูกร้องเรียน

2. **โครงการปฏิรูปที่ดิน CCHR** จะคอยอำนวยความสะดวกให้คนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบในการดำเนินการเรื่องศาล รวมไปถึงสนับสนุนช่วยเหลือด้านข้อมูลและกระตุ้นให้ชุมชนสนใจที่จะติดตามข่าวสาร

3. **โครงการปรับปรุงสิทธิขั้นพื้นฐาน** ในปี ค.ศ. 2512 CCHR ได้จัดทำโครงการสิทธิในการสื่อสารร่วมมรดกแคมเปญเรื่อง “อย่าปล่อยให้คนผิดลอยนวล” จัดกิจกรรมให้ประชาชนได้ร่วมสนุกโดยเผยแพร่ภาพถ่ายบุคคลที่ถ่ายรูปร่วมกับแผ่นป้ายมรดก นอกจากนี้ยังจัดทำเว็บไซต์สำหรับงานสิทธิมนุษยชน เพื่อรวบรวมกรณีศึกษาที่เป็นปัญหาเผยแพร่เพื่อให้ประชาชนรับรู้และวิเคราะห์ร่วมกัน

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

1. เสรีภาพในการแสดงออกของสื่อในประเทศกัมพูชามีข้อจำกัด เช่นการขอใบอนุญาตการประกอบกิจการด้านสื่อ ที่ยังไม่มีข้อกำหนดชัดเจนต้องขอที่กระทรวงข้อมูลและสารสนเทศเพียงแห่งเดียว

2. การได้มาซึ่งข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลในประเทศกัมพูชามีข้อจำกัด การขอข้อมูลต้องดำเนินการตามขั้นตอนหลายขั้นและระยะเวลาที่จะได้ข้อมูลยาวนานถึงประมาณ 30 วัน

ดังนั้นขณะนี้ประเทศกัมพูชา กำลังดำเนินการร่างกฎหมายใหม่ที่มีความยืดหยุ่นมากกว่าเดิมโดยมีองค์กรระหว่างประเทศ UNESCO เข้ามาร่วมปรับปรุงด้วย

ผลกระทบของการเปิดประชาคมอาเซียน

ประเทศกัมพูชาเป็นประเทศที่มีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ต น้อยที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ร้อยละของประชาชนที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต เท่ากับร้อยละ 17-18 ในปี ค.ศ. 2512)

จากกระแสการเปิดประชาคมอาเซียนทำให้สื่อในประเทศกัมพูชาผลิตสื่อในรูปแบบ online มากขึ้น จึงทำให้ CCHR มีการตื่นตัวที่จะปรับปรุงร่างกฎหมายใหม่ที่ครอบคลุมสื่อรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป

ภาพบรรยากาศการประชุมและการศึกษาดูงานร่วมกับ CHHR



18. National Television of Cambodia (TVK)

Website: <http://www.tvk.gov.kh/>



สถานีโทรทัศน์แห่งชาติกัมพูชาเป็นสถานีโทรทัศน์ที่รัฐเป็นเจ้าของก่อตั้งขึ้นโดย National Radio of Kampuchea (RNK) และ National Television of Kampuchea (TVK) ซึ่งเป็นองค์กรสื่อที่ดำเนินงานด้านการออกอากาศวิทยุและโทรทัศน์ของรัฐโดยปัจจุบันมีสถานีวิทยุที่อยู่ในกำกับดูแลการดำเนินงานจำนวน 12 สถานีและสถานีโทรทัศน์ (Territorial free-to-air) จำนวน 1 สถานีที่ออกอากาศทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีสถานีท้องถิ่นภายใต้ RNK และ NTK โดยแบ่งเป็นสถานีวิทยุท้องถิ่นจำนวน 10 สถานี และสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นจำนวน 12 สถานี

สถานีโทรทัศน์ TVK ออกอากาศเป็นเวลา 9 ชั่วโมงทุกวันทำการและ 17 ชั่วโมงในวันหยุดโดยในวันทำการการออกอากาศจะแบ่งออกเป็นสองช่วงคือช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 11.30–14.30 น. และช่วงเย็นตั้งแต่เวลา 17.00–23.00 น. สำหรับวันหยุดจะออกอากาศเพียงหนึ่งช่วงเริ่มตั้งแต่เวลา 06.00–23.00 น. ทั้งนี้มีการออกอากาศรายการซ้ำ (Rerun) ในช่วงกลางคืน

สถานการณ์ปัจจุบันด้านสื่อเสรีภาพสื่อและเสรีภาพด้านการแสดงความคิดเห็น

ปัจจุบันประเทศกัมพูชา มีองค์กรสภาวิชาชีพสื่อมากกว่า 30 แห่งแสดงให้เห็นถึงการตื่นตัวเรื่องสื่อ นอกจากนี้ ได้มีการเตรียมการร่างกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนงานด้านสื่อ เช่น กฎหมายว่าด้วยการค้าขายผ่านระบบ internet ของกระทรวงพาณิชย์รูปแบบการดำเนินงาน

ด้านสื่อเริ่มเปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีภาคเอกชนเข้ามาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 ทำให้เกิดการแข่งขันและขนาดตลาดของสื่อในประเทศกัมพูชามีขนาดใหญ่ขึ้น

เสรีภาพและการแสดงออกของสื่อในประเทศกัมพูชาแบ่งออกตามประเภทของสื่อ ได้แก่

1. สื่อสิ่งพิมพ์ ที่มีผู้สนับสนุนเป็นฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านน้ำหนักเท่ากันคือร้อยละ 50 จึงทำให้มีข้อจำกัดด้านการแสดงออกได้ไม่เต็มที่

2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รัฐบาลให้การสนับสนุนร้อยละ 100

3. สื่อวิทยุ ได้รับความนิยมจากประชาชนมากที่สุดในประเทศกัมพูชา ซึ่งมีสิทธิเสรีภาพมากที่สุดและมีความเป็นกลางมากที่สุด

เมื่อเกิดการผิดพลาดของสื่อมีกระบวนการกำกับดูแลกันเองโดยให้สื่อที่รายงานข่าวผิดพลาดออกมายอมรับและแก้ไขข้อมูล อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลสื่อในประเทศกัมพูชายังคงกฎหมายสื่อที่เน้นหลักการ 3 ข้อดังนี้

1. การเซ็นเซอร์เนื้อหาสื่อ

2. ผู้นำเสนอข่าวมีสิทธิที่จะไม่เปิดเผยแหล่งข้อมูลข่าว

3. การแสดงความคิดเห็นของนักข่าวในเชิงสร้างสรรค์ได้รับความคุ้มครอง

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

1. จากพัฒนาการความก้าวหน้าของสื่อรูปแบบใหม่ ทำให้ประเทศกัมพูชาเริ่มประสบปัญหาจริยธรรมของสื่อ

2. จำนวนนักข่าวพลเมืองที่ขาดความรู้และตระหนักต่อจริยธรรมสื่อโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสังคมออนไลน์ (Facebook) ที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

3. แรงกดดันทางการเมืองทำให้กระทบต่อจริยธรรมสื่อในการรายงานข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงการเลือกตั้ง

4. จำนวนสมาคมนักข่าวที่มีมากถึง 30 แห่งทำให้รัฐบาลไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง

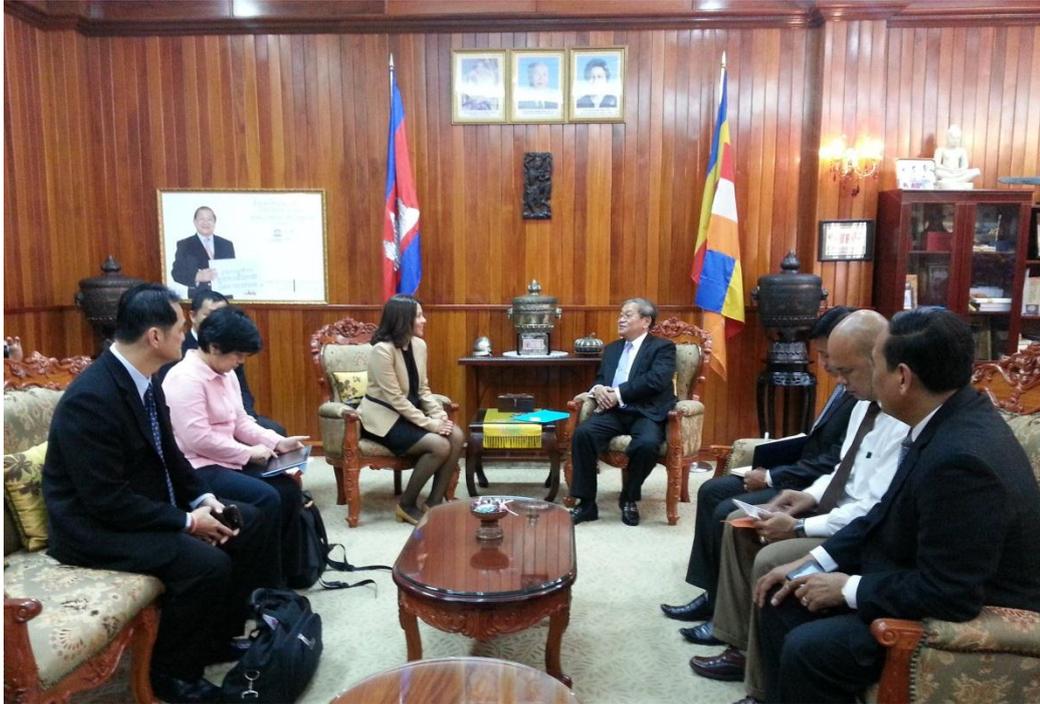
ผลกระทบของการเปิดประชาคมอาเซียน

ผลกระทบของการเปิดประชาคมอาเซียนทำให้ผู้ประกอบการสื่อภาคเอกชนในประเทศกัมพูชามีการพัฒนาปรับตัวจะเปลี่ยนระบบส่งสัญญาณจากระบบอนาล็อกเป็นแบบดิจิทัลให้สำเร็จภายในปี ค.ศ. 2020

ภาพบรรยากาศการประชุมและศึกษาดูงานร่วมกับ TVK



19. ประชุมร่วมกับMinistry of Information of Cambodia



รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสารสนเทศระบุว่า ประเทศกัมพูชามีสถานีโทรทัศน์อยู่ 13 สถานี โดยรัฐเป็นเจ้าของเพียง 1 สถานี นอกจากนั้นเอกชนเป็นเจ้าของ สถานีวิทยุมีมากกว่า 1560 สถานีซึ่ง 90 สถานีเจ้าของเป็นเอกชน หนังสือพิมพ์มีอยู่มากกว่า 600 ฉบับ เกล็ดของสื่อในกัมพูชา คือ การเปิดให้ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของสื่อในประเทศได้เฉพาะในสื่อหนังสือพิมพ์เท่านั้น แต่สำหรับสื่อกระจายเสียงและโทรทัศน์เจ้าของกิจการจะต้องเป็นชาวกัมพูชาเท่านั้น กระทรวงมีอำนาจในการจัดสรรคลื่นความถี่เฉพาะกิจการวิทยุและโทรทัศน์ฯ สำหรับการจัดสรรคลื่นสำหรับการสื่อสารอื่นๆ จะอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม

การเพิ่มจำนวนของธุรกิจสื่อเพิ่มขึ้นจาก 21 ปีที่ผ่านมา จึงมีแผนที่จะเปลี่ยนระบบส่งสัญญาณจากระบบอนาล็อกเป็นแบบดิจิทัล ระหว่างปี ค.ศ. 2018-2020 แต่เนื่องจากยังมีปัญหาในด้านงบประมาณ ปัจจุบันจึงดำเนินงานในระบบดิจิทัลเป็นหลักและมีแผนร่วมกับเอกชนไทยที่สนใจร่วมลงทุนจัดทำสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลร่วมกับ TVK โดยกระทรวงฯ มีแผนที่จะเปลี่ยนโครงสร้างของสถานีโทรทัศน์แห่งชาติให้เป็นสถานีโทรทัศน์สาธารณะ ซึ่งเมื่อเปลี่ยนระบบเป็นโทรทัศน์ดิจิทัล ก็จะเพิ่มจำนวนสถานีโทรทัศน์แห่งชาติเป็น 5 ช่องรายการ ทางกระทรวงฯ ได้กล่าวถึงแนวทางโทรทัศน์สาธารณะเพื่อการศึกษาที่คล้ายคลึงกับแนวทางโทรทัศน์ดาวเทียมเพื่อการศึกษาของประเทศไทย ปัจจุบันยังไม่มีแผนการเปลี่ยนระบบวิทยุเป็นวิทยุดิจิทัล

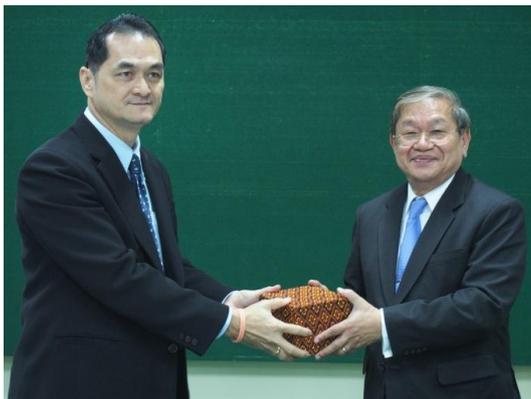
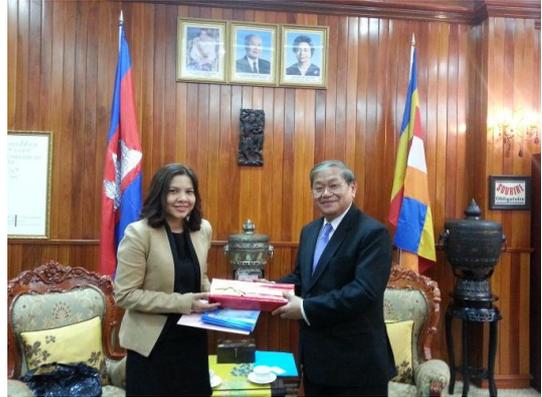
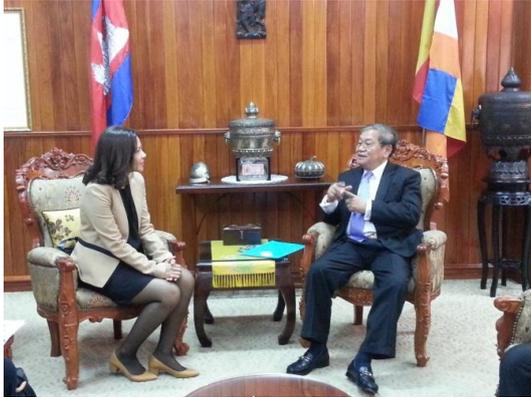
การเตรียมการเพื่อเข้าสู่การพัฒนาาระบบดิจิทัลทีวี ปัจจุบันมีเพียงบริษัทเอกชน 2 แห่งที่ได้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทีวีออกอากาศแล้ว แผนการจัดสรรช่องโทรทัศน์ดิจิทัลของกัมพูชาในปัจจุบัน มีช่องดิจิทัลทีวีประมาณ 100 ช่อง ซึ่งในอนาคตจะจัดสรรตามจำนวนสถานี โดยให้แต่ละสถานีมีโควตาในการดำเนินการได้สถานีละ 20 ช่องซึ่งขึ้นอยู่กับทางเจ้าของกิจการว่าต้องการจะลงทุนจำนวนเท่าใด นอกจากนี้ กระทรวงมีแผนจะแจกกล่อง Set top box ให้ประชาชนที่มีรายได้น้อย โดยงบประมาณในการแจกกล่อง set top box จะมาจากภาคเอกชน

ในประเทศกัมพูชา กระทรวงข้อมูลและสารสนเทศมีหน้าที่ออกใบอนุญาตการประกอบกิจการด้านสื่อเพียงองค์กรเดียวส่วนเรื่องการจัดสรรคลื่นหรือสัญญาณจะถูกควบคุมดูแลโดยกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมผู้ประกอบการสื่อสิ่งพิมพ์ในประเทศกัมพูชาสามารถเป็นบริษัทต่างชาติได้ดังเช่นหนังสือพิมพ์ที่มีเจ้าของธุรกิจเป็นชาวจีน นอร์เวย์ และอังกฤษ แต่อย่างไรก็ตามสถานีโทรทัศน์ผู้ประกอบการหรือเจ้าของต้องเป็นชาวกัมพูชาเท่านั้น

นอกจากนี้ รัฐมนตรีกระทรวงฯ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย Press Law ของประเทศกัมพูชาว่า เป็นกฎหมายที่ระบุเรื่องสิทธิเสรีภาพสื่ออย่างชัดเจน 2 ประการหลัก คือ 1. การเซ็นเซอร์ การนำเสนอข่าวของสื่อเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย 2. หนังสือพิมพ์มีสิทธิ์ที่จะปกปิดที่มาของแหล่งข่าวเพื่อความปลอดภัยของแหล่งข่าวโดยบรรณาธิการข่าวจะเป็นผู้รับผิดชอบเฉพาะเนื้อหาที่ตีพิมพ์ รัฐไม่สามารถบังคับบรรณาธิการเพื่อขอให้เปิดเผยข้อมูล และ 3. นักข่าวจะไม่ถูกจับกุมเมื่อแสดงความเห็นของตนเอง แม้จะแสดงความเห็นต่อการทำงานของรัฐบาล นักข่าวมีสิทธิ์รายงานได้เว้นแต่กรณีที่นักข่าวรายงานข่าวเท็จหรือให้ข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้องโดยรู้ว่าข้อมูลนั้นไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ การทำงานของสื่อมวลชนการพิจารณาข้อร้องโทษจะพิจารณาโดยใช้กฎหมาย Press Law เท่านั้น ไม่สามารถใช้กฎหมายอาญาทั่วไปมาพิจารณาคดีได้ เนื่องจากกฎหมาย Press Law บัญญัติบทลงโทษเป็นการปรับเท่านั้น ไม่มีการตัดสินจำคุก ส่วนในกรณีที่สื่อรายงานข่าวที่หมิ่นประมาทผู้อื่น จะพิจารณาโทษตามกฎหมายหมิ่นประมาท

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อออนไลน์ ในส่วนของกระทรวงสารสนเทศยังไม่มีแผนจะจัดทำกฎหมายที่ควบคุมเนื้อหาของสื่อ มีเพียงกระทรวงพาณิชย์ที่ปัจจุบันกำลังร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าออนไลน์ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไม่มีเจตจำนงในการปิดกั้นสื่ออินเทอร์เน็ตเลย แม้ว่าจะมีเว็บไซต์ที่วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลหรือพระมหากษัตริย์ก็ตาม ปัญหาของสื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดีย คือ การให้ข้อมูลที่ไม่ต้อง

ภาพบรรยากาศการประชุมและศึกษาดูงานร่วมกับMinistry of Information



20. ประชุมร่วมกับClub of Cambodian Journalists

Website: <http://www.ccj.com.kh/>



สมาคมนักข่าวกัมพูชา (Club of Cambodian Journalists หรือ CCJ) เป็นองค์กรอิสระจากรัฐ ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง สมาคมได้รับเงินทุนสนับสนุนจากมูลนิธิ Konrad-Adenauer ประเทศเยอรมนี ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2549 โดยการรวมกลุ่มกันของสื่อสิ่งพิมพ์ บรรณาธิการและนักข่าว เพื่อทำหน้าที่ปกป้องนักข่าว ส่งเสริมเสรีภาพสื่อ พัฒนาศักยภาพและมาตรฐานการทำงานของสื่อ และเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างนักข่าวด้วยกันเอง ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสิ้น 309 คน จากองค์กรสื่อต่างๆ จำนวน 75 องค์กร ทำงานอย่างอิสระจากรัฐ โดยมีคณะกรรมการ 4 คนจากสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น NGO ฝ่ายที่สนับสนุนรัฐบาล ฝ่ายที่สนับสนุนฝ่ายค้าน ทวีและหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

กิจกรรมหลักที่สมาคมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คือ การประชุมอภิปรายแลกเปลี่ยน โดยจัดขึ้นทุกเดือน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักข่าวได้พบปะเจ้าหน้าที่ระดับสูง เพื่อสอบถามประเด็นต่างๆ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือและการต่อสู้ร่วมกันของสื่อ นอกจากนี้ สมาคมยังมีการดำเนินกิจกรรมที่ยกระดับและส่งเสริมวิชาชีพสื่ออีกมากมาย อาทิ การจัดอบรม การจัดเวทีเสวนารวมถึงการติดตามสถานการณ์การคุกคามสื่อ และการให้รางวัลนักข่าวยอดเยี่ยม

จุดเด่นขององค์กร

ในประเทศกัมพูชา มีสมาคมนักข่าวจำนวนมาก แต่ CCJ นับเป็นสมาคมที่มีบทบาทมากที่สุดในการทำงานเพื่อปกป้องนักข่าวและส่งเสริมการทำงานของสื่อ กลุ่มองค์กรแต่ละกลุ่มจะมีบทบาทและจุดยืนที่แตกต่างกัน ซึ่งบางองค์กรก็ทำงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเป็นหลัก บางองค์กรทำงานส่งเสริมด้านจริยธรรมสื่อหรือสวัสดิการสื่อเพียงอย่างเดียว ดังนั้น CCJ แตกต่างจากองค์กรวิชาชีพอื่นด้วยความเป็นองค์กรที่ทำงานครอบคลุมทุกด้าน

การจัดตั้งองค์กรนักข่าว ถือเป็นกลไกในการปกป้องนักข่าว โดยส่วนใหญ่สมาคมจะเน้นเรื่องการส่งเสริมทักษะและการปกป้องการทำงานของนักข่าว ซึ่งเมื่อเกิดกรณีปัญหาเกี่ยวกับนักข่าว สมาคมจะออกแถลงการณ์เพื่อแสดงความเห็น ในส่วนของการกำหนดนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อ ซึ่งขณะนี้ สมาคมฯ ได้มีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการร่าง พรบ.ข้อมูลข่าวสาร

สถานการณ์ปัจจุบันด้านสื่อ

การทำงานของนักข่าวที่กัมพูชาสามารถโทรศัพท์เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นสาธารณะได้ ซึ่งทำได้สำหรับรัฐมนตรีบางท่าน ในยุคของสื่อใหม่ รัฐมนตรีบางท่านก็ปรับใช้สื่อ social media เพื่อทำงานร่วมกับนักข่าว ในจุดนี้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักข่าวของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม กระทรวงข้อมูลข่าวสารค่อนข้างกังวลเมื่อมีคนสนใจที่จะขออนุญาตจัดตั้งกิจการสื่อ โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ดังนั้น จึงมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในกรณีของพรรคฝ่ายค้านที่ต้องการยื่นขอใบอนุญาต ในกรณีนี้ รัฐบาลให้ความเห็นว่าหากจะจัดตั้งสื่อของตนเองภายใต้พรรคการเมืองนั้นทำไม่ได้ แต่หากจะขออนุญาตโดยใช้ชื่อบริษัทเอกชนนั้นสามารถทำได้ รัฐบาลปัจจุบัน สามารถสร้างความนิยมจากสื่อมวลชนต่อรัฐบาลได้ ดังนั้น นักข่าวส่วนใหญ่ในประเทศสนับสนุนการทำงานของรัฐบาล

สื่อในกัมพูชามักเป็นสื่อที่เลือกข้าง สื่อส่วนมากเข้าข้างรัฐบาล มีเพียงส่วนน้อยที่สนับสนุนฝ่ายค้าน ดังนั้นข่าวส่วนมากจึงเป็นไปในทิศทางที่สนับสนุนรัฐบาล ทำให้ประชาชนผู้รับข่าวสารเบื่อหน่ายและหันไปรับข่าวสารจากต่างประเทศหรือจากสื่อภาคภาษาต่างประเทศ รวมถึงสื่อออนไลน์มากขึ้น โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่ผ่านโทรศัพท์มือถือก็นับว่าได้บริโภคข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ อีกทั้ง สื่อออนไลน์ถูกมองว่าเป็นกลางมากกว่า อีกทั้งมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารมากกว่าสื่อดั้งเดิม เนื่องจากรัฐบาลยังไม่ได้เข้มงวดกับสื่อประเภทนี้มากนัก

ชาวต่างชาติสามารถถือครองสิทธิความเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ในประเทศได้ ตอนนี้ มี 2 ฉบับที่เจ้าของเป็นชาวต่างชาติ สำหรับนักข่าวต่างชาติ มีชมรมนักข่าวต่างประเทศ (Foreign Correspondent Club) ซึ่งไม่ได้ทำงานด้านการส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรมของสื่อท้องถิ่นในประเทศ

กัมพูชาโดยตรง กิจกรรมส่วนใหญ่ของชมรมนักข่าวต่างชาติเป็นกิจกรรมประชุมแลกเปลี่ยนความเห็นมากกว่า ที่ผ่านมา ยังไม่มีกรณีนักข่าวชาวต่างประเทศที่ถูกขับไล่ออกจากประเทศ มีบางกรณีที่นักข่าวต่างชาติรายงานข้อมูลเท็จ ซึ่งทางรัฐบาลได้ส่งจดหมายเตือนให้นักข่าวแก้ไขข้อมูล

สื่อมวลชนรุ่นใหม่ของกัมพูชามีทักษะการเรียนรู้ที่ดีมากกว่าสื่อมวลชนรุ่นเก่าซึ่งเรียนรู้การทำงานด้านการสื่อสารมวลชนจากการทำงานโดยตรงและส่วนใหญ่ยังไม่มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ที่ดี สื่อมวลชนรุ่นใหม่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และยอมรับแนวทางจริยธรรมของสื่อมากกว่า CCJ มีกิจกรรมจัดอบรมให้แก่นักข่าวรุ่นใหม่ ปัจจุบัน หลักสูตรสื่อสารมวลชนของประเทศกัมพูชามีเพียงที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติกัมพูชา

นอกจากนี้ รายได้ของนักข่าวในประเทศกัมพูชานั้นไม่น่าสนใจเท่ากับการทำงานในอาเซียน รายได้ของนักข่าวกัมพูชาต่อเดือนได้รับประมาณ 200-300 ดอลลาร์สหรัฐ ในประเทศพม่า รายได้ของนักข่าวอยู่ที่ประมาณ 200 ดอลลาร์สหรัฐ ส่งผลให้เกิดกรณีที่ทำให้นักข่าวรับเงินสินบนหรือรับจ้างทำข่าวเนื่องจากรายได้ประจำนั้นค่อนข้างน้อย

สิทธิเสรีภาพสื่อและเสรีภาพด้านการแสดงความคิดเห็น

ตามกฎหมายสื่อของกัมพูชานั้น สื่อมวลชนมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการนำเสนอข่าวสารข้อมูลโดยไม่ต้องผ่านการเซ็นเซอร์ การวิพากษ์วิจารณ์ทำได้โดยเสรี แม้แต่ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับราชวงศ์ นอกจากนี้ กัมพูชายังอนุญาตให้สื่อต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการในประเทศได้

แต่อย่างไรก็ตาม เสรีภาพและการแสดงออกของสื่ออาจถูกจำกัดและทำได้ไม่เต็มที่ที่นักผ่านกลไกอื่นๆ เช่น การฟ้องหมิ่นประมาทตามกฎหมายอาญา การกีดกันสื่อที่สนับสนุนฝ่ายค้าน หรือกระบวนการขอใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ของกระทรวง ICT ที่ไม่อนุญาตให้พรรคฝ่ายค้านดำเนินกิจการวิทยุและโทรทัศน์ภายใต้ชื่อพรรคได้ เป็นต้น แม้ว่า ตัวอย่างของนักข่าวที่ถูกคุกคามและจับกุมด้วยกรณีหมิ่นประมาท โดยภาพรวมการฟ้องนักข่าวโดยรัฐมีลดลง แต่ส่วนใหญ่เป็นกรณีที่เอกชนฟ้องนักข่าวที่รายงานข่าวที่อาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจของเอกชนนั้น รวมถึงการคุกคามข่มขู่ด้วย สถานการณ์นี้เป็นปัญหากับสื่อมวลชนกัมพูชาเนื่องจากกระบวนการยุติธรรมยังไม่โปร่งใสและมีขั้นตอนการพิจารณาที่เป็นธรรม ในกรณีเหล่านี้ CCJ จะออกแถลงการณ์เพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารการพิจารณาคดีและการสถิติ เพื่อช่วยให้เกิดกระบวนการพิจารณาคดีที่โปร่งใสและเป็นธรรมมากขึ้น

แม้ว่าจะมีกฎหมาย Press Law ซึ่งเป็นกฎหมายที่ดีในหลักการของกฎหมาย แต่มีปัญหาเชิงปฏิบัติ เนื่องจากเมื่อเกิดปัญหากรณีนักข่าวถูกจับหรือถูกฟ้อง ศาลพิจารณาคดีโดยใช้กฎหมายหมิ่นประมาทซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายอาญาแทน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการรณรงค์ให้นำกฎหมาย Press Law มาพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับสื่อมากขึ้น

แนวทางการกำกับดูแลตนเอง

นอกจากจรรยาบรรณวิชาชีพกลางที่แต่ละสมาคมร่วมกันจัดทำขึ้นและใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 สมาคมวิชาชีพสื่อของกัมพูชาแต่ละสมาคมมีการจัดทำจรรยาบรรณวิชาชีพและแนวทางการทำงานในการกำกับดูแลการทำงานกันเองภายในองค์กร ซึ่งแนวจรรยาบรรณก็จะคล้ายคลึงกัน การยึดถือปฏิบัติเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล สมาคมไม่มีอำนาจในการบังคับหรือให้บทลงโทษใดๆ แก่สมาชิกในการให้บทลงโทษ เช่น การยึดใบอนุญาตประกอบกิจการ เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ICT ที่กำกับดูแลสื่อของกัมพูชา

หากมีการร้องเรียนต่อองค์กรวิชาชีพ สมาคมจะดำเนินการต่อการร้องเรียนด้วยการประชุมคณะกรรมการและออกแถลงการณ์ถึงสถานการณ์ให้สาธารณชนได้รับรู้ ประเด็นที่มีการร้องเรียนมากที่สุด คือ การรายงานข่าวเอนเอียงเลือกข้างของสื่อโทรทัศน์และวิทยุ และการ black mail เพื่อเรียกร้อยเงินของสื่อ โดยเฉพาะในพื้นที่ต่างจังหวัด

บทบาทการทำงาน/สวัสดิการ

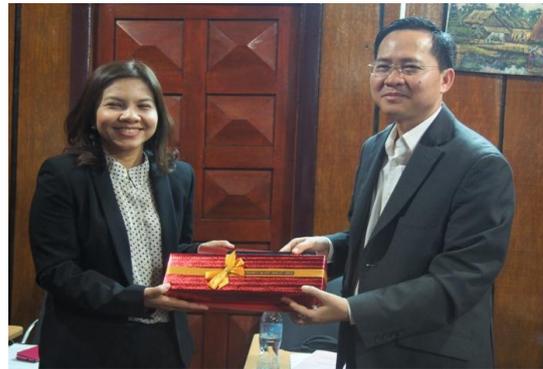
สมาคมนักข่าวกัมพูชาเป็นองค์กรวิชาชีพที่มีบทบาทมากกว่าสมาคม/กลุ่มองค์กรวิชาชีพสื่ออื่นๆ ในการให้ความช่วยเหลือแก่นักข่าวที่ถูกฟ้อง บทบาทที่สำคัญของสมาคมอีกประการหนึ่ง คือ การสื่อสารจรรยาบรรณวิชาชีพแก่สมาชิก ด้านสวัสดิการแก่สมาชิก สมาคมไม่ได้ให้สวัสดิการใดๆ แก่สมาชิก นอกเหนือจากการส่งเสริมด้านวิชาชีพ เช่น จัดอบรมนักข่าว

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและอุปสรรคหลักในการทำงานของสื่อกัมพูชา คือ

1. การเข้าถึงข้อมูล เป็นเรื่องยากสำหรับนักข่าวในการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเชิงสถิติตัวเลข โดยเฉพาะจากกระทรวงต่างๆ การที่จะมีโฆษกประจำกระทรวงอาจจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาสำหรับเรื่องนี้ได้
2. การคุกคามข่มขู่สื่อ การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อในต่างจังหวัดได้รับการคุกคามข่มขู่ถึงขั้นเอาชีวิตจากการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องการกระทำผิดของอิทธิพลในท้องถิ่น
3. การฟ้องนักข่าวในฐานหมิ่นประมาทนักข่าวบางคนถูกฟ้องและติดคุกในคดีหมิ่นประมาท ซึ่งในบางคดีก็จบลงด้วยกระบวนการยุติธรรมที่ไม่โปร่งใส

ภาพบรรยากาศการประชุมร่วมกับ CCJ



21. ประชุมร่วมกับ Women's Radio FM

Website : <http://www.ccj.com.kh/>



สถานีวิทยุ Women's Radio FM102 อยู่ภายใต้การดำเนินงานของ Women's Media Centre of Cambodia หรือ (WMC) ซึ่งเป็นองค์กรสื่อที่ไม่แสวงหาผลกำไรและเป็นอิสระจากรัฐ ดำเนินงานโดยผู้หญิงเป็นหลัก เริ่มต้นจากการรวมตัวกันของผู้หญิง 5 คนในยุคการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งขณะนั้น ได้รับการสนับสนุนจากสหประชาชาติในการผลิตรายการวิทยุเพื่อณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งแรกของกัมพูชา จากการทำงานดังกล่าว ทำให้พวกเขาเห็นถึงบทบาทของสื่อในการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและการปกป้องสิทธิมนุษยชนและสิทธิสตรี จึงได้ร่วมกันก่อตั้ง The Women's Media Centre of Cambodia (WMC) ในปี พ.ศ. 2538 มุ่งหวังจะสร้างความเสมอภาคทางเพศให้เกิดขึ้นในกัมพูชา และส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผ่านสื่อดั้งเดิม โทรทัศน์และวิทยุ สื่อออนไลน์ รวมถึงดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ห่างไกล

สถานีวิทยุ Women's Radio FM102 ได้รับการจัดตั้งขึ้นและเริ่มออกอากาศในปี พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้หญิงและประชาชนในพื้นที่ห่างไกลได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากผู้บริหารซึ่งส่วนใหญ่เป็นองค์กรจากประเทศตะวันตก เช่น องค์กร Oxfam และ USAID ในการผลิตรายการดำเนินการออกอากาศวันละ 19 ชั่วโมงตั้งแต่ เวลา 5.00 น. ถึง 24.00 น. ปัจจุบัน มีพนักงานประจำสถานีประมาณ 30 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง

จุดเด่นองค์กร

สถานีวิทยุ Women's Radio FM102 เป็นองค์กรสื่อที่มีความจริงจังและจริงจังในการให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง สถานีมุ่งเน้นการนำเสนอเนื้อหารายการในการส่งเสริมประชาธิปไตย และประเด็นสาธารณะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ไม่ได้มีเฉพาะรายการที่มีเนื้อหาสำหรับผู้หญิงเท่านั้น นอกจากรายการวิทยุ สถานียังได้ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ห่างไกลที่ไม่สามารถรับสัญญาณของสถานี เช่น การจัดเวทีสาธารณะ การฉายละครที่ผลิตมาเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริง

ถึงแม้จะประสบปัญหาด้านเงินทุน สถานีวิทยุ Women's Radio FM102 ก็ไม่ยอมรับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลหรือพรรคการเมือง เพราะต้องการที่จะทำหน้าที่สื่อที่มีความเป็นกลางและเป็นอิสระปราศจากการแทรกแซงของรัฐบาล และเนื่องจากภาพลักษณ์ของสถานีที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชนอย่างมาก ทำให้สถานีต้องระมัดระวังในการรับโฆษณา โดยที่สถานีมีนโยบายที่จะไม่รับโฆษณาที่ส่งเสริมธุรกิจยาสูบ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เครื่องสำอางหรือผลิตภัณฑ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค

สถานีสามารถดำเนินการออกอากาศครอบคลุมประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ของประเทศ ผ่านเสาสัญญาณขนาด 10 กิโลวัตต์ มีสถานีรับสัญญาณกระจายอยู่ทั่วประเทศจำนวน 4 สถานี และมีเครือข่ายสถานีวิทยุอีกมากมาย

ด้วยความร่วมมือกับองค์กร NGOs และองค์กรต่างประเทศ สถานีได้ผลิตรายการในการให้ความรู้แก่ประชาชน ผ่านสื่อโทรทัศน์และวิทยุหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นละคร รายการตลก สารคดี และในยุคของการหลอมรวมสื่อ สถานีก็ได้ผลิตสื่อใหม่ เช่น วิทยุออนไลน์ วิดีโอในอินเทอร์เน็ต และสังคมออนไลน์ เพื่อที่จะสามารถเข้าถึงผู้ชมผู้ฟังที่เป็นคนรุ่นใหม่ด้วย โดยในปี พ.ศ. 2558 สถานีมีแผนที่จะผลิตรายการทีวีออนไลน์ ซึ่งขณะนี้อยู่ในช่วงของการหาแหล่งทุนในการผลิต

สถานีกำลังปรับเปลี่ยนมาเป็นสถานีวิทยุที่หารายได้จากโฆษณา แต่เนื่องจากจุดยืนในการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก จึงทำให้สถานีมีข้อจำกัดมากมายในการรับโฆษณา สัดส่วนของรายได้สถานีแบ่งเป็น รายได้จากองค์กรแหล่งทุน 50 เปอร์เซ็นต์ หรือประมาณ 500,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี และอีกประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ได้มาจากค่าโฆษณา

สถานการณ์ปัจจุบันด้านสิทธิเสรีภาพสื่อและการแสดงออก

ในประเทศกัมพูชา สื่อมีเสรีภาพในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้โดยปราศจากการเซ็นเซอร์ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการกิจการวิทยุและโทรทัศน์ส่วนใหญ่ในกัมพูชา ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลหรือพรรคการเมือง ดังนั้น เนื้อหารายการที่ปรากฏในสื่อมักจะเป็นไป

ลักษณะที่เอาใจรัฐบาล ด้วยการทำงานที่เป็นอิสระจากรัฐของสถานี ทำให้มีเสรีภาพในการแสดงออกอย่างเต็มที่

แนวทางการกำกับดูแลตนเอง

สถานีวิทยุ Women's Radio FM102 เป็นองค์กรที่มีความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสังคมสูงมาก การกำกับดูแลด้านเนื้อหาของสถานีเริ่มตั้งแต่การหาประเด็นเนื้อหาที่จะนำมาผลิตรายการ เพื่อเสนอต่อแหล่งทุนในแต่ละปี โดยมีนโยบายที่ชัดเจนในการควบคุมเนื้อหารายการให้มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะและคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน สถานีเน้นผลิตรายการที่ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องต่างๆ เช่น ประเด็นทางกฎหมาย สิ่งแวดล้อม สุขภาพ สิทธิมนุษยชน เป็นต้น

สถานีเองยังได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณาการลงโทษโฆษณาที่จะเผยแพร่ทางสถานี โดยปฏิเสธโฆษณาผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีคุณภาพหรืออาจจะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค และกำหนดสินค้าต้องห้ามในการเผยแพร่โฆษณาทางสถานีหลายประเภท อาทิ เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ และเครื่องสำอาง สถานีมีความเข้มงวดในการพิจารณาการลงโทษโฆษณาเป็นอย่างมาก

การที่เป็นองค์กรที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งทุนต่างประเทศ ทำให้สถานีต้องทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานของสถานีต่อผู้สนับสนุนงบประมาณในแต่ละปี ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการอีกรูปแบบในการกำกับและตรวจสอบการทำงานของตนเอง

บทบาทการทำงาน/สวัสดิการ

บทบาทในการทำงานของสถานี นอกเหนือการให้ความรู้แก่ประชาชนในประเด็นต่างๆ แล้ว บทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การเป็นกระบอกเสียงให้กับประชาชนที่ไม่มีพื้นที่ในการแสดงออก โดยการลงพื้นที่เข้าถึงชุมชน โดยใช้วิธีการสื่อสารกับประชาชน 4 รูปแบบ ดังนี้

1. หน่วยกระจายเสียงและภาพเคลื่อนที่ (Mobile Broadcasting Unit หรือ MBU) ที่เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2545 MBU เป็นวิธีการที่เน้นให้ความรู้แก่ประชาชนในชนบทที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่บริการของสถานี โดยการนำรายการวิทยุและโทรทัศน์ของสถานีไปนำเสนอเผยแพร่ประชาชน โดยอาศัยอุปกรณ์การฉายภาพพื้นฐาน เช่น LCD โปรเจ็คเตอร์ เครื่องเล่นดีวีดี และลำโพง

2. สมาคมผู้ชมผู้ฟัง (Listener and Viewers' Club หรือ LVC) ในปี พ.ศ. 2552 สถานีได้จัดตั้งสมาคมนี้ขึ้น เพื่อให้สมาชิกมีส่วนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการที่นำเสนอเนื้อหาในประเด็นต่างๆ และเป็นการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชน ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

3. การจัดเวทีสาธารณะ เป็นการเปิดพื้นที่ให้ชุมชนได้มีโอกาสพูดคุยและสะท้อนปัญหาต่างๆ กับหน่วยงานภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูง เป็นการกระตุ้นให้ปัญหาในพื้นที่ได้รับการดูแลจัดการเทปบันทึกเสียงของเวทีสาธารณะจะถูกนำไปออกอากาศทางวิทยุ FM 102 ในภายหลัง
4. การสื่อสารออนไลน์เป็นการเพิ่มช่องทางสื่อกับผู้ฟัง โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ โดยมีการพัฒนาเว็บไซต์ของสถานีขึ้นมาในปี พ.ศ. 2552 นอกจากนี้ ประชาชนสามารถที่จะดูวีดีโอหรือรายการทีวีผ่านช่องทาง Youtube และเข้ามาแลกเปลี่ยนพูดคุยออนไลน์ทางเฟสบุค

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

สถานีกำลังประสบปัญหาในเรื่องงบประมาณในแต่ละปี สถานีต้องส่งโครงการเสนอแหล่งทุนต่างๆ พิจารณาเพื่อให้งบประมาณมาใช้จ่ายในการผลิตรายการซึ่งก็ยังไม่เพียงพอ อีกทั้งข้อจำกัดในการรับโฆษณาก็เป็นอุปสรรคหนึ่งที่ทำให้สถานีมีรายได้ไม่สูงมากนัก

เพื่อแก้ปัญหาด้านเงินทุน สถานีวางแผนที่จะเขียนโครงการเสนอแหล่งทุนให้มากขึ้น และพยายามระดมทุนจากภาคธุรกิจเอกชน นอกจากนี้ สถานีได้พยายามตัดลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป เมื่อไม่นานนี้ สถานีเพิ่งย้ายสำนักงานมาที่ตั้งปัจจุบันที่มีขนาดเล็กกว่า เพื่อลดภาระค่าเช่าพื้นที่

ผลกระทบของการเปิดประชาคมอาเซียน

การรวมตัวของประชาคมอาเซียนในอนาคต น่าจะมีประเด็นที่สื่อในภูมิภาคต้องทำงานร่วมกันเพิ่มขึ้น เช่น ประเด็นแรงงานข้ามชาติ

ภาพบรรยากาศการประชุมร่วมกับ Women's radio



ผู้จัดทำ

หน่วยงาน: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า อธิการบดี

คณะกรรมการดำเนินงาน

รวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูล :

- | | |
|-------------------------------|-----------------------------------|
| 1. อาจารย์ ดร.รตี ธนารักษ์ | ผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษา |
| 2. อาจารย์ ดร.พนินท์ เครือไทย | ผู้อำนวยการวิทยาลัยนานาชาติ |
| 3. นางสาววรรณ วรรณลักษณ์ | ผู้เชี่ยวชาญประจำสถาบันอาชีวศึกษา |
| 4. อาจารย์วัชรี วงศ์ทะเลนตร | ประธานหลักสูตรภาษาอังกฤษธุรกิจ |
| 5. อาจารย์กุลรวิ กลิ่นกลิ่น | รองผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษา |

ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม :

- | | |
|-----------------------------|---------------------------|
| 6. อาจารย์อุษณีย์ มากประยูร | หัวหน้าภาควิชาวิทยาศาสตร์ |
| 7. อาจารย์จกภพ พานิช | หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ |

คณะทำงาน :

- | | |
|------------------------------------|---------------------------------|
| 8. อาจารย์ ดร.ชัชฎาสู่ ช่างเรียน | ผู้ช่วยอธิการบดี |
| 9. อาจารย์ ดร.พรรณนภา เชื้อบาง | รองผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษา |
| 10. อาจารย์ ดร.ธัญญา จันทร์ตรง | ผู้ช่วยคณบดีคณะวิทยาการจัดการ |
| 11. อาจารย์วัชรภรณ์ อารีรัตนศักดิ์ | ประธานหลักสูตรบริหารธุรกิจ |
| 12. นางสาวกมลพรรณ จันทร์เดช | นักวิชาการประจำสถาบันอาชีวศึกษา |

สนับสนุนโดย :

สำนักส่งเสริมการแข่งขันและกำกับดูแลตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

แห่งชาติ (กสทช.)